

Documentare și surse de documentare

Dicționar de termeni

Volumul I

A-I

Coordonatori:

Ciprian Baci

Mușata-Dacia Bocoș

Ana-Cristina Baci

Presa Universitară Clujeană

Colecția
ANTOLOGII ȘI DICȚIONARE

DOCUMENTARE ȘI SURSE DE DOCUMENTARE

Dicționar de termeni

Volumul I: A–I

•

Coordonatori:

Ciprian Baciuc | Mușata-Dacia Bocoș | Ana-Cristina Baciuc

DOCUMENTARE ȘI SURSE DE DOCUMENTARE

Dicționar de termeni

Volumul I: A – I

COORDONATORI:
Ciprian Baci
Mușata-Dacia Bocoș
Ana-Cristina Baci

PRESA UNIVERSITARĂ CLUJEANĂ

2025

**Colecția *Antologii și Dicționare*
este coordonată de Mușata-Dacia Bocoș.**

*Contribuțiile științifice ale celor trei coordonatori și autori
(Ciprian Baci, Mușata-Dacia Bocoș, Ana-Cristina Baci)
la realizarea lucrării sunt egale.*

ISBN general 978-606-37-2859-4
ISBN vol. I 978-606-37-2860-0

© 2025 Coordonatorii volumului. Toate drepturile rezervate.
Reproducerea integrală sau parțială a textului, prin orice
mijloace, fără acordul coordonatorilor, este interzisă și se
pedepsește conform legii.

Universitatea Babeș-Bolyai
Presa Universitară Clujeană
Director: Codruța Săcelean
Str. B.P. Hasdeu nr. 51
400371 Cluj-Napoca, România
Tel.: (+40)-744.687.884
E-mail: editura@ubbcluj.ro
<http://www.editura.ubbcluj.ro/>
<https://libraria.ubbcluj.ro/>

Cuprins

Despre autori/ coordonatori.....	7	F	195
Prefață	11	G.....	211
Foreword.....	13	H	221
		I	227
A.....	17		
B.....	57	Glosar de termeni <i>Volumul 1</i>	259
C	71	Glosar de termeni <i>Volumul 2</i>	271
D.....	137	Bibliografie	281
E.....	155		

Despre autori/ coordonatori

Coordonatori și autori

(în ordine alfabetică)

Ana-Cristina BACIU – conf. univ. dr., Departamentul de Asistență Socială, Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, județul Cluj

Ciprian BACIU – conf. univ. dr., Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, Facultatea de Istorie, Litere și Științe ale Educației, Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, județul Alba

Mușata-Dacia BOCOȘ – prof. univ. dr., Departamentul de Științe ale Educației, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, județul Cluj

Autori

(în ordine alfabetică)

Andrei Ciprian BACIU – student, Facultatea de Științe Economice și Gestiunea Afacerilor, Secția Informatică economică, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, județul Cluj

Evelina BALAȘ – prof. univ. dr., Departamentul de Pedagogie, Psihologie și Asistență Socială, Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Asistență Socială, Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad, județul Arad

Maria-Paula BOCOȘ – drd., Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară, Departamentul de Anatomie Patologică, Diagnostic Necropsic și Medicină Legală Veterinară, Cluj-Napoca, județul Cluj

Paul-Flaviu BOCOȘ – ing., Cluj-Napoca, județul Cluj

Victor BOCOȘ-BINȚINȚAN – conf. univ. dr., Departamentul de Analiza și Ingineria Mediului, Facultatea de Știința și Ingineria Mediului, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, județul Cluj

Liliana CIASCAI – prof. univ. dr., Departamentul de Didactica Științelor Exacte, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, județul Cluj

Venera-Mihaela COJOCARIU – prof. univ. dr., Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, Facultatea de Științe, Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău, județul Bacău

Corina COSTACHE – lect. univ. dr., Facultatea de Științele Educației, Comunicare și Relații Internaționale, Universitatea „Titu Maiorescu” din București

Alina COSTIN – conf. univ. dr., Departamentul de Pedagogie, Psihologie și Asistență Socială, Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Asistență Socială, Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad, județul Arad

Daniela-Maria CRISTEA – asist. univ. drd., Departamentul de Informatică, Matematică și Electronică, Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, județul Alba

Mara-Grația DEZMIREAN – asist. univ. drd., Departamentul de competențe transversale, Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară, Cluj-Napoca, județul Cluj

Anca EGERĂU – conf. univ. dr., Departamentul de Pedagogie, Psihologie și Asistență Socială, Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Asistență Socială, Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad, județul Arad

Maria Iulia FELEA – asist. univ. dr., Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, Facultatea de Istorie, Litere și Științe ale Educației, Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, județul Alba

Rafila-Elisabeta ILOVAN – profesor de limba și literatura română, gradul didactic definitiv, dr., Școala Gimnazială „Mihai Eminescu” din Năsăud, județul Bistrița-Năsăud

Grigore-Dan IORDĂCHESCU – conf. univ. dr., Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, Facultatea de Istorie, Litere și Științe

ale Educației, Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, județul Alba

Ioana-Cristina MAGDAȘ – conf. univ. dr., Departamentul de Didactica Științelor Exacte, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, județul Cluj

Monica Laura MAIER – conf. univ. dr., Departamentul de Specialitate cu Profil Psihopedagogic, Universitatea Tehnică Cluj-Napoca – Centrul Universitar, Baia Mare, județul Maramureș

Daniel MARA – prof. univ. dr., Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, județul Sibiu

Elena-Lucia MARA – prof. univ. dr., Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, județul Sibiu

Diana-Crina MARIN – lect. univ. dr., Departamentul de Specialitate cu Profil Psihopedagogic, Academia Națională de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca, județul Cluj

Liliana MĂȚĂ – conf. univ. dr., Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, Facultatea de Științe, Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău, județul Bacău

Luiza MORARU – lect. univ. dr., Facultatea de Științele Educației, Comunicare și Relații Internaționale, Universitatea „Titu Maiorescu” din București

Mihaela-Gabriela NEACȘU – conf. univ. dr., Universitatea Națională de Știință și Tehnologie Politehnica București, Centrul Universitar Pitești, Facultatea de Științe ale Educației, Științe Sociale și Psihologie, județul Argeș

Ramona-Ștefana PETROVAN – lect. univ. dr., Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, Facultatea de Istorie, Litere și Științe ale Educației, Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, județul Alba

Dana RAD – prof. univ. dr., Centrul de Cercetare Dezvoltare și Inovare în Psihologie, Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Asistență Socială, Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad, județul Arad

Ramona RĂDUȚ-TACIU – conf. univ. dr., Departamentul de Științe ale Educației, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, județul Cluj

Alina ROMAN – prof. univ. dr., Departamentul de Pedagogie, Psihologie și Asistență Socială, Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Asistență Socială, Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad, județul Arad

Liana TĂUȘAN – conf. univ. dr., Departamentul de Specialitate cu Profil Psihopedagogic, Universitatea Tehnică Cluj-Napoca, județul Cluj

Ioana Cristina TODOR – conf. univ. dr., Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, Facultatea de Istorie, Litere și Științe ale Educației, Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, județul Alba

Dorin-Gheorghe TRIFF – dr., cadru didactic asociat, Universitatea Tehnică Cluj-Napoca – Centrul Universitar, Baia Mare, județul Maramureș

Zorica TRIFF – lect. univ. dr., Departamentul de Specialitate cu Profil Psihopedagogic, Universitatea Tehnică Cluj-Napoca – Centrul Universitar, Baia Mare, județul Maramureș

Prefață

„Modul cum culegi, administrezi și folosești informația face din tine un câștigător sau învins în viață.”

Bill Gates

Lucrarea de față, structurată în două volume, se înscrie într-un demers de redescoperire și revalorizare a unui domeniu științific de actualitate – documentarea științifică –, care, deși joacă un rol incontestabil în arhitectura cunoașterii, a fost lăsat mult timp într-un con de umbră. Ultima contribuție majoră în acest domeniu datează din anul 1960, sub semnătura autorilor Aurel Avramescu și Virgil Căndea.

Parcursul editorial care a condus la realizarea acestei lucrări a debutat în 2022, prin apariția lucrării „Evaluarea și utilizarea surselor și resurselor de documentare”, și a continuat în 2024, cu publicarea volumului „Introducere în documentarea științifică. Ghid de utilizare a stilurilor de citare APA și IEEE” la Editura Presa Universitară Clujeană. Cele două volume ale prezentei lucrări reprezintă, astfel, un punct de maturizare și consolidare conceptuală a acestui demers.

Lucrarea își propune să contribuie la formarea și îmbogățirea limbajului de specialitate din domeniul documentării științifice, încurajând, totodată, dezvoltarea gândirii reflexive și critice a cititorului. Necesitatea formării acestor abilități devine tot mai evidentă în contextul actual, fiind relevantă inclusiv în mediul politic, unde strategiile de manipulare și algoritmiile platformelor sociale digitale pot influența semnificativ societatea. Astfel, dezvoltarea unor competențe reale de documentare și gândire critică, dincolo de simpla familiarizare cu instrumentele digitale, devine o prioritate la nivel social, educațional și politic, necesitând o abordare responsabilă și integrată din partea factorilor decizionali.

În acest sens, cele două volume oferă definiții operaționale ale conceptelor și sintagmelor utilizate în domeniul documentării științifice, prezentate într-o manieră accesibilă, clară și bine structurată. Aceste definiții depășesc simpla delimitare terminologică și propun perspective interdisciplinare, construite prin abordări complementare – comunicaționale, sociologice, psihologice, pedagogice, manageriale, educaționale, informatice, curriculare, didactice, economice, etice, axiologice și legislative –, oferind, astfel, o înțelegere profundă și contextualizată a fenomenelor studiate.

Autorii, specialiști provenind dintr-o diversitate de domenii științifice și afiliați unui număr de 11 universități, contribuie la această construcție intelectuală comună, aducând în discuție o diversitate de perspective și o rigoare academică solidă. Lucrarea propune o arhitectură conceptuală coerentă, menită să faciliteze conexiuni logice între concepte și să sprijine transferuri metodologice și conceptuale între domenii diferite.

Adresată unui public divers, incluzând studenți, cadre didactice, cercetători, bibliotecari, jurnaliști, formatori și profesioniști din sfera informării și documentării, lucrarea se dorește a fi atât un instrument de lucru, cât și o invitație la explorare și reflecție. Cititorii vor descoperi în paginile ei nu doar limbajul specializat necesar practicii documentării științifice, ci și mijloacele de a-l înțelege în profunzime, de a-l folosi eficient și de a-l conecta activ cu realitățile sociale, profesionale și culturale din care acesta provine.

Coordonatorii volumului

Cluj-Napoca, octombrie 2025

Foreword

"How you gather, manage, and use information will determine whether you win or lose."

Bill Gates

In an age defined by the fast generation, dissemination, correlation, and exchange of data and information, the integrity, accessibility, and clarity of documentation have become not only essential but truly foundational to knowledge.

This two-volume work seeks to rediscover and revalue an important yet often overlooked field: scientific documentation. Despite its unquestionable role in the architecture of knowledge, documentation has long remained in the shadows. In Romania, for example, the last major contribution to this field appeared in 1960, authored by Aurel Avramescu and Virgil Căndeă. The present dictionary addresses this longstanding gap in the reference literature, offering a solid foundation for future inquiry into the nature and significance of documentation in today's interconnected world. In science and research, documentation is far more than an administrative task – it is the basis of credibility, reproducibility, and progress. Every hypothesis tested, every method employed, and every result obtained must be carefully recorded and referenced, not only to validate findings but to build the shared foundation on which future knowledge depends.

The dictionary is therefore both a necessary and, we believe, a long-awaited resource for all who are interested in the study and practice of scientific documentation. Containing more than 1000 definitions, it addresses a wide range of specialized terms. Its intended readership is diverse: students, teachers, researchers, librarians, journalists, trainers, and

professionals in the fields of information and documentation. The work is designed not only as a practical reference tool but also as an invitation to reflection and exploration. It aims to enrich the specialized language of documentation while at the same time encouraging reflective and critical thinking. Readers will find within its pages not only the terminology essential to the practice of scientific documentation, but also the means to understand it in depth, to use it effectively, and to connect it meaningfully with the social, professional, and cultural contexts from which it arises.

The rapid circulation of information highlights more than ever the need for reliable documentation. The ability to identify, evaluate, and work with information has become a vital competence – not only in academia, but also in the political sphere, where manipulation strategies and the algorithms of digital platforms can profoundly shape public opinion and society at large. This makes the development of documentation skills and critical thinking an urgent priority.

At the heart of this challenge lies a broader concept: information literacy. Unlike digital literacy, which focuses mainly on the technical use of digital tools and resources, information literacy emphasizes the capacity to identify credible sources, assess reliability, trace provenance, and communicate information responsibly. It is rapidly becoming a social, educational, and political imperative, requiring a responsible and integrated approach from policymakers. Several of the definitions included in this work reflect precisely these concerns.

The dictionary goes beyond mere terminological boundaries. It offers interdisciplinary perspectives drawn from communication, sociology, psychology, pedagogy, management, education, information science, economics, ethics, axiology, and law – providing a deeper and more contextualized understanding of documentation as both a practice and a phenomenon.

Alongside established terms in the specialized literature, this work also introduces new ones by adapting concepts from other scientific domains to the context of information and documentation. Among these are: Information Literacy, Information Skills, Silent Witness, Information Resonance Chamber, Echo Chamber, Documentary Research, Information Research, and Urban Legend.

As an illustration of the type of entries this dictionary provides, the following definition demonstrates the scope and depth of the work:

Information Literacy – the process of developing a minimum system of knowledge and skills that enables any individual to locate, evaluate, use, and communicate information in various formats, regardless of medium (print or digital), in an efficient and ethical way, both online and in diverse real-life contexts. This process includes understanding how information is organized, identifying relevant sources, assessing credibility, selecting and using information to achieve intended goals, and communicating it accurately and responsibly. It covers information from physical sources (books, brochures, posters, etc.) as well as digital sources (e-books, websites, digital educational resources, and more). Information literacy empowers people from all social groups to seek, evaluate, use, and create information and resources effectively in order to achieve personal, social, professional, and educational objectives. It implies the ability to recognize how information is structured, how to find relevant material, how to evaluate and select credible sources, how to use information to accomplish set goals, and how to communicate it ethically and effectively to others. In the digital era, information literacy is essential for navigating the vast amounts of information available offline and online, in both physical and digital formats, and for avoiding unreliable or misleading content. The capacity to verify sources, assess credibility, and identify bias, subjectivity, traditions, or cultural frames of reference is especially critical in contexts such as political elections, where information can be manipulated to influence public opinion. Compared with digital literacy, information literacy is a broader concept, encompassing all forms of information (digital, print, visual, audio, etc.), while digital literacy represents only one component, limited to the use of information in digital formats and environments.

The dictionary also guides readers toward a wide range of educational platforms, scientific databases, journals, libraries, and search engines relevant across most areas of scientific inquiry.

By bringing together established and newly introduced terms, enriched with interdisciplinary perspectives, this dictionary consolidates scientific documentation as an essential domain of knowledge. It is intended not only as a reliable reference tool but also as a foundation for further research and reflection. At the same time, it invites its readers to engage actively with the language and practice of documentation – to explore, to question, and to apply it critically.

Ultimately, documentation is not only about recording facts; it is about safeguarding knowledge for future generations and ensuring that information remains a shared, trustworthy resource. With every word we define, every concept we clarify, and every source we make accessible becomes part of the collective memory of knowledge. Through documentation, we do not merely preserve information – we give future generations the tools to think, to question, and to create.

The Editors

Cluj-Napoca, October 2025

A

Abhilekh Patal – portal web care oferă acces la mediile de referință ale Arhivelor Naționale ale Indiei, precum și la colecțiile sale digitizate disponibile online. Numele său provine din sanscrită, unde „Abhilekh” semnifică documente istorice, iar „Patal” desemnează o platformă. De asemenea, acronimul PATAL reflectă scopul portalului: „Portal for Access to Archives & Learning”. Această platformă funcționează ca un depozit de date digital, conservat de National Archives of India (NAI), și servește drept puncte de acces la moștenirea istorică a Indiei, punând la dispoziția publicului documente oficiale, manuscrise, hărți și materiale istorice pentru cercetători, academicieni și pasionați de istorie. Abhilekh Patal conține peste 3,7 milioane de fișiere, oferind o resursă vastă pentru explorarea și studierea diferitelor perioade din istoria Indiei. Mai multe informații și acces la colecții sunt disponibile la: <https://www.abhilekh-patal.in/jspui> Vezi și **„Bază de date”; „Depozit de date/ Data Repository (în engleză)”; „Platformă informatică”; „Platformă web”**.

Abilitate de alfabetizare digitală – capacitatea unei persoane de a accesa, evalua, înțelege, utiliza, crea și comunica informații prin intermediul tehnologiilor digitale. Aceasta implică competențe tehnice, cognitive și critice necesare pentru a naviga eficient în mediul digital și pentru a folosi dispozitive electronice, software și platforme online într-un mod sigur, etic și productiv. Alfabetizarea digitală este o componentă a alfabetizării informaționale, fiind limitată la mediul digital. În timp ce alfabetizarea informațională include toate tipurile de informații (digitale, tipărite, vizuale, artefacte etc.), alfabetizarea digitală se concentrează exclusiv pe abilitățile și competențele necesare în mediul digital. Această abilitate este esențială pentru integrarea eficientă a cetățenilor în societatea digitală, facilitând

accesul la cunoaștere, participarea activă în viața profesională și educațională și utilizarea responsabilă a tehnologiei. Vezi și **„Abilitate de alfabetizare informațională”**; **„Abilitate de cercetare informațională”**; **„Alfabetizare digitală”**; **„Alfabetizare informațională”**; **„Societate digitală”**; **„Societate informațională”**.

Abilitate de alfabetizare informațională – capacitatea unei persoane de a identifica, evalua, organiza, utiliza și comunica informații în diverse formate, indiferent de suportul acestora. Aceasta include atât surse digitale, cât și documente ne-digitizate, precum cărți tipărite, pliante, broșuri, picturi, statui, monede, viniluri, artefacte și alte materiale fizice relevante pentru procesul de documentare și cunoaștere. Această abilitate este fundamentală în era informației, permițând indivizilor să navigheze eficient prin volumul mare de date disponibile, să evalueze critic sursele, să discearnă între informații valide și nevalide și să aplice cunoștințele obținute într-un mod productiv, în context educațional, profesional sau personal. Alfabetizarea informațională este un concept mai larg, care include toate tipurile de informații (digitale, tipărite, vizuale, artefacte etc.). Alfabetizarea digitală este o componentă a alfabetizării informaționale, limitată la gestionarea și utilizarea informației în mediul digital. Această abilitate este fundamentală în era informației, permițând indivizilor să: a) navigheze eficient prin volumul mare de date disponibile; b) evalueze critic sursele pentru a determina veridicitatea acestora; c) discearnă între informații valide și nevalide pentru a evita dezinformarea; d) aplice cunoștințele obținute în contexte educaționale, profesionale sau personale. Vezi și **„Abilitate de alfabetizare digitală”**; **„Abilitate de cercetare informațională”**; **„Artefact”**; **„Alfabetizare digitală”**; **„Alfabetizare informațională”**; **„Martor mut”**.

Abilitate de cercetare informațională – capacitatea unei persoane de a identifica, localiza și selecta informațiile relevante necesare pentru a găsi răspunsuri la întrebări specifice sau soluții la diverse probleme. Această abilitate implică parcurgerea mai multor etape: a) definirea clară a subiectului sau problemei, b) identificarea surselor potrivite de informație, c) colectarea și evaluarea critică a datelor obținute, d) analiza și interpretarea acestor date și utilizarea lor eficientă și etică pentru a formula, argumenta și susține o soluție sau un punct de vedere. Abilitatea de cercetare informațională contribuie la dezvoltarea gândirii critice și analitice, facilitând luarea deciziilor informate și rezolvarea problemelor într-un mod eficient atât în mediul academic, cât și în cel profesional. Vezi și **„Abilitate**

de alfabetizare digitală”; „Abilitate de alfabetizare informațională”; „Alfabetizare digitală”; „Alfabetizare informațională”; „Alfabetizare media”; „Competență informațională”; „Gândire critică”.

Abilități informaționale – capacități fundamentale necesare pentru identificarea, accesarea, evaluarea, organizarea, utilizarea și diseminarea informațiilor într-un mod eficient, critic și etic. Acestea permit indivizilor să navigheze prin volume mari de date, să distingă informațiile relevante și credibile de cele eronate sau manipulative și să aplice cunoștințele obținute în diverse contexte academice, profesionale și sociale. Potrivit Information Literacy Standards for Higher Education: A Manifesto (2002), sintetizat de Landøy și colaboratorii (2020), principalele abilități informaționale includ: a) înțelegerea structurii cunoașterii și a informației; b) determinarea profilului informației necesare; c) elaborarea unei strategii eficiente de căutare și regăsire a informației; d) accesarea și obținerea informației relevante, analiza și evaluarea critică a surselor de informare; d) integrarea, sintetizarea și aplicarea informației în diverse scopuri; e) prezentarea rezultatelor într-un mod coerent și respectarea normelor etice și a drepturilor de autor. Formarea și dezvoltarea abilităților informaționale este fundamentală pentru formarea gândirii critice, îmbunătățirea procesului de luare a deciziilor și prevenirea dezinformării, contribuind astfel la adaptarea eficientă într-o societate bazată pe cunoaștere și tehnologie. Aceste competențe sunt indispensabile în mediul academic și profesional, facilitând accesul la informații verificate și utilizarea lor responsabilă în luarea deciziilor informate. Vezi și **„Abilitate de alfabetizare informațională”; „Alfabetizare informațională”; „Cultura informației”; „Cultura informației în învățământul superior”; „Evaluarea avansată a surselor de documentare”; „Gândire critică”; „Informația”; „Relevanța sursei în raport cu subiectul investigat”.**

Abordare/ Analiză sistemică – metodă de interpretare și analiză științifică a faptelor, obiectelor, proceselor și fenomenelor realității, bazată pe cercetarea acestora în ansamblul lor, ca entități integrale și globale, într-o perspectivă sistemică. În cadrul unei abordări sistemice și integratoare, obiectele și fenomenele investigate sunt concepute ca sisteme complexe, alcătuite din elemente între care se stabilesc relații și interrelații reciproce, determinări și interdeterminări care le conferă unitate și coerență structurală, axiologică (de valori), teleologică (de scopuri) și funcțională. Această metodă permite explicarea profundă și comprehensivă a realității, evidențiind modul în care părțile componente influențează întregul și invers.

Abreviere – proces de reducere a unui cuvânt, expresii sau fraze prin utilizarea unui set limitat de caractere pentru a simplifica scrierea și lectura. În domeniul documentării și biblioteconomiei, abrevierile sunt utilizate frecvent pentru indexare, catalogare și organizarea informației, facilitând accesul rapid la sursele bibliografice. Vezi și „**Acronim**”, „**Acronim digital**”.

Abstract descriptiv – tip de rezumat care oferă o privire generală asupra domeniului, temei și principalelor întrebări sau probleme abordate într-o lucrare, fără să includă însă detalii specifice, rezultate sau concluzii concrete. Acesta nu depășește de obicei 100 de cuvinte și nu conține titluri sau subtitluri. Abstractul descriptiv este frecvent utilizat în lucrările din domeniul științelor umaniste și sociale, unde argumentele principale sau interpretările nu pot fi rezumate ușor în doar câteva propoziții. Scopul său principal este de a-i ajuta pe cititori să decidă dacă sunt interesați să consulte integral textul lucrării, fără a le oferi însă o imagine detaliată a conținutului propriu-zis. Vezi și „**Abstractizare** (ca proces)”; „**Abstractizare** (ca produs)”; „**Abstract/ Rezumat**”; „**Abstract informativ**”.

Abstract informativ – tip de rezumat care prezintă cele mai importante informații și rezultate ale unei lucrări, precum și contribuția principală a acesteia în domeniul respectiv. De obicei, are între 150 și 300 de cuvinte și urmează o structură clară și bine definită, utilizând adesea titluri sau subtitluri precum Introducere, Metode, Rezultate și Discuții. Abstractul informativ este utilizat cu precădere în lucrările din domeniul științelor exacte, aplicate și ingineresti, în care obiectivele, metodologia și rezultatele pot fi clar prezentate și cuantificate. Scopul principal al abstractului informativ este acela de a permite cititorilor să înțeleagă rapid punctele-cheie și implicațiile lucrării, fără a fi necesară parcurgerea integrală a textului original. Vezi și „**Abstract/ Rezumat** (în general)”; „**Abstract descriptiv**”.

Abstract/ Rezumat (în general) – secțiune a unei lucrări științifice, care oferă o sinteză clară și concisă a conținutului acesteia, permițând cititorilor să înțeleagă rapid scopul, metodologia, principalele rezultate și concluziile cercetării. Abstractul trebuie să fie redactat într-un stil obiectiv și precis, evitând detaliile inutile, citările sau opiniile personale, fiind destinat să ofere o imagine de ansamblu asupra lucrării. În funcție de cerințele specifice ale revistei sau conferinței unde urmează să fie publicat, abstractul poate avea o lungime variabilă, de obicei între 150 și 300 de cuvinte; este scris într-un stil obiectiv, impersonal și clar, și trebuie să fie suficient de detaliat pentru a

putea fi înțeles independent de textul principal. În cadrul stilului științific, abstractul poate fi clasificat în două tipuri principale: a) abstract informativ și b) abstract descriptiv. Abstractul informativ este cel mai frecvent utilizat în lucrările științifice și conține toate elementele-cheie ale studiului, inclusiv scopul, obiectivul/ obiectivele cercetării, metodologia utilizată, principalele rezultate și concluziile formulate. Pe de altă parte, abstractul descriptiv este mai scurt și oferă doar o prezentare generală a temei și a structurii lucrării, fără a include detalii despre metode și rezultate, fiind utilizat mai ales pentru articole de opinie sau recenzii. Ambele tipuri sunt utilizate, pe scară largă, în publicațiile academice, articole științifice, lucrări de cercetare, teze și lucrări ale conferințelor, având un rol important în facilitarea accesului rapid la informațiile relevante ale unui studiu sau articol. Un abstract bine scris trebuie să respecte anumite principii esențiale, precum claritatea, coerența, concizia, obiectivitatea și structurarea logică. În mod ideal, acesta este organizat în mai multe secțiuni, care răspund la întrebările fundamentale ale cercetării: Care este problema abordată? De ce este importantă? Cum a fost realizată cercetarea? Ce s-a descoperit? Ce implicații au rezultatele? De regulă, abstractul este urmat de o listă de cuvinte-cheie, care ajută la indexarea și căutarea rapidă a lucrării în bazele de date științifice. Acestea trebuie să fie reprezentative pentru tematica lucrării și să reflecte conceptele esențiale abordate. Prin urmare, abstractul joacă un rol important în atragerea atenției cititorilor și în facilitarea diseminării rezultatelor cercetării, constituind adesea prima (și uneori singura) parte a unui articol citită de specialiștii interesați. Vezi și „**Abstractizare** (ca proces)”; „**Abstractizare** (ca produs)”; „**Abstract descriptiv**”; „**Abstract informativ**”; „**Articol de opinie/ Opinion article** (în engleză)”; „**Cuvinte-cheie** (în cazul lucrărilor științifice)”; „**Recenzie** (în general)”; „**Rezumat**”; „**Rezumat/ Abstract** (text scurt, independent, în cazul conferințelor)”.

Abstractizare (ca proces) – procesul de reducere a complexității prin concentrarea asupra ideii principale, eliminând detaliile irelevante și reunind informațiile esențiale pentru a facilita analiza și înțelegerea unei probleme. Abstractizarea este utilizată frecvent în documentare, informatică, filozofie și științe cognitive, contribuind la organizarea și sistematizarea cunoștințelor prin identificarea elementelor relevante și eliminarea celor secundare. Vezi și „**Abstract/ Rezumat** (în general)”; „**Abstractizare** (ca produs)”; „**Abstract descriptiv**”; „**Abstract informativ**”.

Abstractizare (ca produs) – rezultatul procesului de abstractizare, reprezentând o formă concretă și structurată de prezentare a unui concept, sistem sau probleme, care reformulează informația într-un mod util, simplificat și eficient. În calitate de produs documentar, abstractizarea constă în rezumate, sinteze sau reprezentări sintetice care pun accentul pe esența subiectului și ascund detaliile irelevante, facilitând accesul rapid la informațiile esențiale din baze de date, arhive și resurse academice. Astfel, abstractizarea ca produs este esențială în activitățile de indexare, clasificare și regăsire a informației, permițând utilizatorilor să identifice și să utilizeze eficient conținutul principal, fără a parcurge integral documentele originale, de obicei extinse și complexe. Vezi și **„Abstract/ Rezumat (în general)”**; **„Abstractizare (ca proces)”**; **„Abstract descriptiv”**; **„Abstract informativ”**.

Academia Khan/ Khan Academy – organizație educațională non-profit, fondată în 2006 de către Salman Amin (Sal) Khan, care oferă lecții video și resurse didactice gratuite prin intermediul unei platforme online. Conținutul se concentrează, în principal, pe matematică și științe, însă include și alte discipline, precum informatică, economie, istorie, chimie, biologie și altele. Platforma pune la dispoziție exerciții practice și instrumente de învățare menite să sprijine educația la orice nivel. În octombrie 2020, a fost lansată platforma Khan Academy Romanian – varianta în limba română a platformei educaționale, disponibilă la <https://ro.khanacademy.org>. Aceasta oferă lecții traduse și adaptate pentru educabilii din România, sprijinind accesul gratuit la învățare de calitate. Vezi și **„Platformă informatică”**; **„Platformă web”**.

Academia.edu – platformă online dezvoltată sub forma unei rețele de socializare academică, utilizată de cadre didactice, cercetători și studenți pentru diseminarea rezultatelor cercetărilor. Platforma permite utilizatorilor să încarce și să partajeze documente științifice, să urmărească activitatea altor cercetători, să interacționeze cu specialiști din diverse domenii și să își crească vizibilitatea în comunitatea academică. Academia.edu facilitează accesul la milioane de lucrări științifice, fiind utilizată pentru discuții, colaborări și schimb de idei între experți din întreaga lume. Platforma poate fi accesată la: <https://www.academia.edu> Vezi și **„Bază de date”**; **„Depozit de date/ Data Repository (în engleză)”**; **„Platformă informatică”**; **„Platformă web”**.

Academic Search Complete – bază de date academică multidisciplinară, care oferă acces la textul integral al articolelor din mii de reviste științifice și furnizează informații dintr-o varietate vastă de discipline. Platforma acoperă domenii precum antropologie, astronomie, biologie, chimie, inginerie, construcții civile, studii etnice și multiculturale, geologie, drept, știința materialelor, matematică, muzică, științe farmaceutice, fizică, psihologie, religie și teologie, medicină veterinară, zoologie și altele. Academic Search Complete este un instrument important pentru cercetători, profesori și studenți, oferind acces la surse academice verificate și actualizate constant. Platforma poate fi accesată la: <https://search.ebscohost.com> Vezi și „**Bază de date**”; „**Depozit de date/ Data Repository** (în engleză)”; „**Platformă informatică**”; „**Platformă web**”.

Acronim – cuvânt format din inițialele sau părțile inițiale ale mai multor cuvinte dintr-o sintagmă, expresie sau titlu, care este pronunțat ca un singur termen. Acronimele sunt utilizate frecvent în documentare, știință, tehnologie, administrație și educație, având rolul de a simplifica denumirile lungi și de a facilita recunoașterea rapidă a unor concepte, instituții sau tehnologii. Exemple de acronime în documentare și cercetare: DOI – Digital Object Identifier (Identificator Digital de Obiect); ISBN – International Standard Book Number (Număr Standard Internațional al Cărții); ISSN – International Standard Serial Number (Număr Standard Internațional al Publicațiilor Seriale). Vezi și „**Abreviere**”; „**Acronim digital**”.

Acronim digital – prescurtare formată din inițiale sau combinații alfanumerice, utilizată în comunicarea online pentru a transmite rapid expresii frecvente, cum ar fi: LOL (laughing out loud), BRB (be right back), cmf (ce mai faci). Vezi și „**Abreviere**”; „**Acronim**”; „**Alfnumeric**”.

Act legislativ – document normativ oficial adoptat de un organism legislativ sau de altă autoritate competentă, care stabilește norme cu caracter obligatoriu aplicabile într-un anumit domeniu. Aceste acte pot lua diverse forme, precum legi, ordonanțe de guvern, hotărâri, decrete prezidențiale sau tratate internaționale ratificate de stat. Actele legislative au un caracter general și impersonal, reglementând raporturile sociale prin instituirea unor reguli clare, coerente și aplicabile în întreaga societate. Procesul de adoptare a unui act legislativ implică inițierea, dezbateră, aprobarea și, în unele cazuri, promulgarea acestuia de către autoritățile competente. Potrivit articolului 289 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE),

actele legislative sunt decizii adoptate printr-o procedură legislativă ordinară sau specială. Vezi și **„Act normativ”**; **„Legislația”**; **„Jurisprudența (1)”**; **„Reglementare”**; **„Reglementări în domeniul educației naționale și a învățământului național”**.

Act normativ – izvorul de drept creat de organe ale autorității publice, investite cu competențe normative (parlament, guvern, organe administrative locale). Actul normativ cuprinde norme general-obligatorii, a căror aplicare poate fi realizată și prin intervenția forței coercitive a statului. Vezi și **„Act legislativ”**; **„Legislația”**; **„Normă”**; **„Reglementare”**.

Activism – teorie, doctrină sau practică ce constă în adoptarea unei atitudini ferme și adesea combative în susținerea sau contestarea unei cauze, persoane sau entități. Se manifestă prin acțiuni directe, precum proteste, demonstrații de stradă, greve sau alte forme de mobilizare colectivă, menite să atragă atenția publică și să exercite presiune socială sau politică asupra decidenților. Activismul este asociat frecvent cu subiecte controversate sau cu mișcări pentru drepturi, justiție socială și schimbare. Vezi și **„Grup de susținere/ Grup de apărare a drepturilor/ Advocacy group/ Lobby group (în engleză)”**; **„Opinia publică”**; **„Rețea socială digitală”**; **„Societate digitală”**; **„Societate informațională”**; **„Serviciu de rețele sociale/ Social Networking Service (acronim SNS) (în engleză)”**.

Activism pe Internet – atitudine care caracterizează implicarea activă și interactivă a persoanei care navighează pe Internet și care promovează acțiunea externă/ exteriorizată și/ sau internă/ interiorizată a acesteia, o atitudine activă în contextul activităților desfășurate pe Internet. Vezi și **„Grup de susținere/ Grup de apărare a drepturilor/ Advocacy group/ Lobby group (în engleză)”**.

Actualitatea sursei – gradul în care informațiile furnizate de o sursă sunt recente, relevante în prezent și aliniate cu ultimele descoperiri, cercetări sau evoluții dintr-un anumit domeniu de activitate umană. Cu cât informațiile sunt mai apropiate temporal de cele mai noi date și dezvoltări din domeniu, cu atât sursa este considerată mai actuală. Actualitatea sursei este deosebit de importantă în domenii tehnico-științifice, academice, jurnalistice și profesionale, unde evoluțiile rapide necesită informații precise, proaspete și actualizate frecvent. Evaluarea actualității presupune verificarea datei publicării sau actualizării informațiilor și compararea lor cu alte surse recente și credibile, astfel încât informațiile prezentate să fie

relevante, exacte și utile în contextul prezentului. Menținerea actualității informaționale asigură calitatea și valoarea practică a datelor utilizate în luarea deciziilor și în desfășurarea cercetărilor. Vezi și **„Actualizarea sursei”**; **„Acuratețea sursei”**; **„Fiabilitatea sursei”**; **„Obiectivitatea sursei”**; **„Potențialul informativ al sursei”**; **„Precizia sursei”**; **„Prestigiul depozitului/ depozitarului sursei”**; **„Prestigiul editurii”**; **„Prestigiul profesional al autorului sursei”**; **„Relevanța sursei în raport cu tema investigată”**.

Actualizarea sursei – proces sistematic de verificare, revizuire și modificare a informațiilor disponibile în surse documentare (precum site-uri web, baze de date sau publicații electronice), cu scopul de a le menține în concordanță cu datele și cunoștințele științifice actuale. Acest proces implică monitorizarea constantă a domeniului relevant, identificarea noilor descoperiri, cercetări și dezvoltări, și integrarea acestor informații recente în conținutul existent, asigurându-se astfel că materialele prezentate publicului sunt exacte, relevante și actualizate. Actualizarea sursei este esențială pentru menținerea credibilității informațiilor prezentate, îmbunătățirea calității conținutului digital, sprijinirea procesului educațional și facilitarea luării unor decizii informate de către utilizatori.. Vezi și **„Actualitatea sursei”**; **„Acuratețea sursei”**; **„Obiectivitatea sursei”**; **„Potențialul informativ al sursei”**; **„Prestigiul depozitului/ depozitarului sursei”**; **„Prestigiul editurii”**; **„Prestigiul profesional al autorului sursei”**; **„Relevanța sursei în raport cu tema investigată”**.

Acuratețea informațiilor – gradul în care o informație este corectă, precisă și în deplină concordanță cu realitatea, lipsită de erori, distorsiuni sau omisiuni. Acuratețea informației este fundamentală în domenii precum știința, jurnalismul, educația, administrația publică și în procesele de luare a deciziilor, indiferent de context, întrucât informațiile exacte permit analize corecte și acțiuni adecvate. Pentru a fi considerată acurată, o informație trebuie să se bazeze pe date verificabile, să provină din surse credibile, să fie colectată prin metode riguroase și să fie lipsită de interpretări subiective sau manipulări intenționate. Printre factorii care influențează acuratețea se numără fiabilitatea sursei, coerența informației cu alte date recunoscute ca fiind valide, actualitatea informației și obiectivitatea procesului prin care a fost colectată și transmisă. Lipsa acurateței informaționale poate apărea din erori umane involuntare, interpretări greșite ale datelor, dezinformare intenționată, manipulare mediatică sau bias-uri cognitive. În contextul actual

al comunicării digitale rapide prin intermediul mass-media, rețelelor sociale și al platformelor online, verificarea riguroasă a acurateții informațiilor este esențială pentru prevenirea și combaterea unor fenomene precum știrile false, propaganda și teoriile conspiraționiste. Asigurarea unui nivel înalt de acuratețe informațională presupune utilizarea unor tehnici și instrumente precum verificarea credibilității surselor, compararea datelor provenite din surse multiple, instrumentele digitale de tip fact-checking și încurajarea gândirii critice și analitice în evaluarea informației. Vezi și **„Credibilitatea informațiilor”; „Dezinformare”; „Fiabilitatea sursei”; „Instrument de fact-checking”; „Precizia sursei”; „Știre falsă/ Fake news (în engleză)”; „Prejudecăți cognitive/ Cognitive bias (în engleză)”; „Misinformare”; „Teorii ale conspirației”; „Veridicitatea informațiilor”.**

Acuratețea sursei – gradul de exactitate și de precizie cu care acestea au fost create, aspect care derivă din metodele și instrumentele de cercetare utilizate. Cu cât informațiile furnizate sunt mai clare, corecte, accesibile, bine structurate și actualizate, cu atât caracterul informativ al acțiunilor de documentare devine mai relevant/ accentuat. Evaluarea acurateței poate fi realizată pe baza unor criterii diverse, precum includerea datelor primare, completitudinea datelor, concordanța cu informațiile din alte surse, corectitudinea citării și a consemnării lucrărilor folosite, precum și corectitudinea lingvistică și gramaticală. Vezi și **„Actualitatea sursei”; „Actualizarea sursei”; „Date primare”; „Date secundare”; „Evaluarea avansată a sursei”; „Fiabilitatea sursei”; „Obiectivitatea sursei”; „Potențialul informativ al sursei”; „Precizia sursei”; „Prestigiul depozitului/ depozitarului sursei”; „Prestigiul editurii”; „Prestigiul profesional al autorului sursei”; „Relevanța sursei în raport cu tema investigată”.**

Adaptabilitate (cu referire la dispozitive/ aparate/ echipamente tehnologice) – proprietate a dispozitivelor/ aparatelor/ echipamentelor tehnologice care se referă la posibilitățile de adaptare a acestora la nevoile de informare, comunicare și utilizare concrete ale utilizatorului. Vezi și **„Dispozitiv digital”; „Echipament informatic”.**

Administrarea datelor – procesul de colectare, organizare, stocare, protejare și gestionare eficientă a datelor într-un sistem informatic, asigurând accesibilitatea, integritatea și securitatea acestora. Aceasta implică activități precum modelarea și gestionarea bazelor de date utilizând sisteme

precum MySQL, PostgreSQL, MongoDB, aplicarea măsurilor de criptare, backup și securitate cibernetică, procesarea și analiza datelor pentru luarea deciziilor și respectarea reglementărilor privind protecția informațiilor (GDPR, HIPAA). Un management eficient al datelor optimizează procesele organizaționale, îmbunătățește luarea deciziilor și reduce riscurile asociate pierderii sau compromiterii informațiilor. Vezi și **„Analiza datelor”**; **„Analiza datelor mari/ Big Data Analytics (în engleză)”**; **„Bază de date”**; **„Dată/ Date”**; **„Date brute”**; **„Date personale”**; **„Date ne semnificative”**; **„Date primare”**; **„Date secundare”**; **„Date zgomotoase/ Noisy data (în engleză)”**; **„Depozit de date/ Data Repository (în engleză)”**; **„Filtrarea datelor”**; **„Organizarea și structurarea datelor”**; **„Protecția datelor personale”**; **„Protecția informațiilor/ Securitatea informațiilor”**; **„Securitate cibernetică”**.

Adobe Acrobat – denumire comercială pentru un software dezvoltat de compania Adobe Systems, utilizat pentru crearea, vizualizarea, editarea și partajarea documentelor în format PDF (Portable Document Format). Programul permite conversia paginilor și a documentelor cu formatare complexă într-un format care poate fi vizualizat și tipărit pe orice dispozitiv, păstrând aspectul original al conținutului. Vezi și **„Adobe Photoshop”**; **Editor de text**; **„Editare foto”**; **„Editor grafic”**; **„Editor multimedia”**; **„Editor online”**; **„Microsoft Word”**; **„Pachet informatic/ Pachet software”**; **„Program informatic”**.

Adobe Photoshop – software profesional pentru editare grafică dezvoltat de compania Adobe Systems, utilizat pentru prelucrarea, retușarea și manipularea imaginilor digitale. Este unul dintre cele mai răspândite programe de editare foto, oferind funcționalități avansate pentru ajustarea culorilor, aplicarea de efecte, lucrul cu straturi (layere) și crearea de compoziții vizuale complexe, fiind folosit pe scară largă în design grafic, fotografie, publicitate și arte vizuale. Vezi și **„Editare foto”**; **„Editor grafic”**; **„Editor multimedia”**; **„Editor online”**; **„Pachet informatic/ Pachet software”**; **„Program informatic”**.

Adresă de e-mail temporară/ Disposable e-mail (în engleză) – adresă de casuță poștală electronică cu funcționare limitată, valabilă pentru o perioadă determinată, de obicei între câteva minute și câteva zile. Acest tip de adresă este utilizat pentru protejarea confidențialității și evitarea spam-ului, fiind frecvent folosit pentru înregistrări pe site-uri sau servicii online

unde utilizatorul nu dorește să își expună adresa principală. Vezi și **„Adresă de e-mail/ E-mail address (în engleză)”**; **„Client de poștă electronică/ Client de e-mail/ E-mail client (în engleză)”**; **Poștă electronică/ E-mail** (abreviere de la electronic mail) (în engleză)”.

Adresă de e-mail/ E-mail address (în engleză) – adresa căsuței poștale electronice a unui utilizator; o adresă e-mail are forma [utilizator]@[domeniu].[TLD], unde [domeniul] este numele domeniului furnizorului de servicii e-mail, iar [TLD] este extensia numelui domeniului (acronimul TLD provine din limba engleză, de la Top Level Domain). Semnul @ se citește în română „a rond” și înseamnă „la”. Vezi și **„Adresă de e-mail temporară/ Disposable e-mail (în engleză)”**; **„Client de poștă electronică/ Client de e-mail/ E-mail client (în engleză)”**; **„Poștă electronică/ E-mail** (abreviere de la electronic mail) (în engleză)”.

Afilieră autorului/ autorilor – informația care indică instituția sau organizația la care este asociat un autor în momentul elaborării și publicării unui text științific. Aceasta este esențială pentru identificarea autorului în comunitatea academică și pentru stabilirea contextului instituțional al cercetării. Afilieră trebuie să fie clară, concisă și să respecte formatul cerut de publicația științifică sau conferința la care este trimisă lucrarea. De regulă, afilieră include numele complet al instituției (universitate, institut de cercetare, companie, organizație guvernamentală sau non-guvernamentală), facultatea sau departamentul în care activează autorul, orașul și țara. În cazul în care un autor are mai multe afilieri, acestea trebuie menționate în ordinea importanței sau în funcție de contribuția fiecărei instituții la cercetare. Dacă lucrarea este rezultatul unei colaborări între autori din instituții diferite, fiecare afilieră este menționată distinct, fiind asociată autorului corespunzător. Afilieră joacă un rol important în recunoașterea contribuției instituționale la producția științifică, facilitând networkingul academic, crearea parteneriatelor și accesarea resurselor de cercetare. În plus, aceasta influențează vizibilitatea cercetătorului în bazele de date academice, indexarea publicațiilor și evaluările scientometrice. În unele cazuri, afilieră poate include și o adresă de e-mail profesională a autorului, oferind posibilitatea de contact direct pentru schimburi academice și colaborări ulterioare. Vezi și **„Articol științific”**; **„Autor”**; **„Autorul corespondent/ autor de corespondență”**; **„Autor instituțional”**; **Autor principal/ Lead author/ First author** (în engleză)”.

Afiș – înștiințare, de obicei imprimată, expusă în spații publice, prin care se anunță un eveniment, se oferă informații despre aspecte ale vieții politice sau culturale ori se promovează diverse produse sau servicii. De asemenea, poate desemna o mică foaie volantă (flyer), distribuită trecătorilor pe stradă, conținând anunțuri de interes general sau reclame. Vezi și **„Poster** (cu rol de informare publică)”; **„Poster** (în activitatea didactică)”; **„Poster** (în contextul manifestărilor științifice)”; **„Prezentare** (ca produs al activității intelectuale)”.

Afiș online – înștiințare publică digitală, prezentată sub forma unui afiș electronic, distribuită în mediul online, având ca scop diseminarea unor informații, promovarea unor evenimente sau transmiterea unor mesaje către un public țintă. Acesta poate conține texte, imagini, elemente grafice sau multimedia și este utilizat frecvent pentru anunțarea de activități culturale, educaționale, comerciale, sociale sau instituționale pe pagini web, rețele sociale digitale, platforme educaționale sau alte canale digitale. Vezi și **„Digitizare”**; **„Reclamă”**; **„Reclamă online”**; **„Rețea de comunicare”**; **„Rețea socială digitală”**.

Agent inteligent/ Intelligent agent (în engleză) – aplicație informatică ce poate lua decizii autonome, îndeplini sarcini specifice sau furniza servicii personalizate, în funcție de caracteristicile proprii, de datele primite de la utilizator și de experiențele anterioare. Agenții inteligenți pot învăța din interacțiunile utilizatorului și au capacitatea de a face recomandări relevante, adaptându-se constant nevoilor utilizatorilor. Printre funcțiile acestora se numără: filtrarea și selectarea informațiilor, integrarea datelor provenite din surse diverse, eliminarea conținutului irelevant sau nedorit, și oferirea de sugestii adaptate utilizatorului. Vezi și **„Chatbot”**; **„Ingineria solicitărilor/ Prompt Engineering** (în engleză)”; **„Inteligență artificială** (acronim IA)/ **Artificial Intelligence** (în engleză) (acronim AI)”; **Învățare automată/ Machine Learning** (acronim ML)”; **„Procesarea limbajului natural/ Natural Language Processing** (acronim NLP)”.

AI (acronim) – a se vedea **„Inteligență artificială** (acronim IA)/ **Artificial Intelligence** (în engleză) (acronim AI)”.

Album electronic/ digital – colecție în format digital, care conține: fotografii reprezentând ființe, obiecte, lucruri, fenomene etc.; ilustrații realizate cu prilejul unor evenimente artistice, culturale; listă de nume;

melodii; materiale video etc., reunite după o temă unitară. Vezi și **„Digitizare”**; **„Fișier”**; **„Fișier grafic”**; **„Fișier multimedia”**.

Alfabetizare (în sens general) – procesul de instruire prin care indivizii dobândesc și dezvoltă deprinderi, abilități și competențe specifice unui domeniu, bazat pe transmiterea sistematică a cunoștințelor și aplicarea acestora în practică, având drept scop integrarea și participarea activă în societate. Inițial limitată la învățarea scris-cititului, alfabetizarea s-a extins către multiple domenii, reflectând complexitatea societății contemporane. Spre exemplu, alfabetizarea digitală vizează utilizarea eficientă a tehnologiilor informaționale și de comunicare, aceasta se axează pe identificarea, selectarea și evaluarea critică a informațiilor, iar alfabetizarea în domeniul inteligenței artificiale (AI) presupune înțelegerea principiilor de funcționare ale tehnologiilor AI și a impactului acestora asupra economiei, societății și culturii. Alte forme includ alfabetizarea matematică, care facilitează utilizarea conceptelor numerice în contexte variate, alfabetizarea științifică, ce dezvoltă capacitatea de a înțelege și aplica metode științifice, și alfabetizarea financiară, care sprijină gestionarea eficientă a resurselor economice. De asemenea, alfabetizarea civică este fundamentală pentru participarea activă în societate, alfabetizarea ecologică promovează responsabilitatea față de mediu, alfabetizarea culturală favorizează înțelegerea diversității culturale, alfabetizarea emoțională contribuie la gestionarea echilibrată a emoțiilor și relațiilor interpersonale, iar alfabetizarea media ajută la interpretarea critică a conținuturilor mediatice. Fiecare tip de alfabetizare răspunde unor nevoi specifice ale individului și societății, contribuind la formarea unor cetățeni informați și implicați într-un mediu aflat în continuă schimbare. Vezi și **„Alfabetizare digitală** (denumită uneori alfabetizare media)”; **„Alfabetizare informațională”**; **„Alfabetizare media”**.

Alfabetizare digitală (denumită uneori alfabetizare media) – proces de formare a unui sistem minim de cunoștințe și abilități de utilizare a tehnologiilor digitale și de înțelegere a modului de funcționare a acestora. Aceasta implică dezvoltarea competențelor esențiale pentru: a) accesarea și gestionarea informațiilor digitale – navigarea pe internet, utilizarea bazelor de date și a platformelor online; b) interacțiunea cu tehnologia – utilizarea dispozitivelor electronice (computere, tablete, telefoane inteligente); c) crearea și distribuirea de conținut digital – redactarea de texte, editarea de imagini și videoclipuri, utilizarea și gestionarea rețelelor sociale digitale; d)

evaluarea critică a surselor digitale – verificarea autenticității și fiabilității informațiilor online; e) securitatea cibernetică – protejarea datelor personale și prevenirea riscurilor online; f) neticheta și etica digitală – respectarea drepturilor de autor, a confidențialității și a normelor de comportament în mediul digital. Alfabetizarea digitală este o componentă a alfabetizării informaționale, fiind axată pe mediul digital. În timp ce alfabetizarea informațională include toate tipurile de informații (digitale, tipărite, vizuale etc.), alfabetizarea digitală se concentrează exclusiv pe utilizarea eficientă și responsabilă a tehnologiilor digitale. Într-o societate din ce în ce mai dependentă de tehnologie, alfabetizarea digitală este vitală pentru participarea activă în educație, profesie și viața socială, contribuind la adaptarea eficientă la noile tehnologii și la dezvoltarea unui spirit critic în mediul digital. Vezi și **„Abilitate de alfabetizare digitală”; „Abilitate de alfabetizare informațională”; „Abilitate de cercetare informațională”; „Alfabetizare informațională”; „Alfabetizare media”; „Etica informației”; „Etica pe Internet/ Neticheta”; „Evaluarea informațiilor”; „Evaluarea primară a surselor de documentare”; „Societate digitală”; „Societate informațională”.**

Alfabetizare informațională – proces de formare a unui sistem minim de cunoștințe și abilități care permite oricărei persoane să localizeze, evalueze, utilizeze și comunice informații în diverse formate, indiferent de suportul acestora (fizic sau digital), într-un mod eficient și etic, atât în mediul online, cât și în contexte variate de viață. Acest proces cuprinde înțelegerea modului în care informațiile sunt organizate, găsirea de surse relevante, evaluarea credibilității, selectarea și utilizarea informațiilor pentru atingerea obiectivelor propuse, precum și comunicarea acestora într-o manieră corectă și responsabilă. Aceasta include analiza și utilizarea informațiilor provenite din surse fizice, cum ar fi cele tipărite (cărți, pliante, afișe, broșuri etc.) și surse digitale (e-bookuri, site-uri, resurse educaționale digitale ș.a). Alfabetizarea informațională le permite oamenilor din toate categoriile sociale să caute, să evalueze, să utilizeze și să creeze informații și resurse în mod eficient pentru a-și atinge scopurile personale, sociale, profesionale și educaționale. Mai exact, alfabetizarea informațională implică înțelegerea modului în care informațiile sunt organizate, cum se găsesc informații relevante, cum se evaluează și se selectează informațiile credibile, cum se utilizează acestea pentru realizarea obiectivelor propuse și cum se comunică aceste informații, în mod eficient și etic, altor persoane. În era digitală,

alfabetizarea informațională este esențială pentru a naviga prin cantitățile mari de informații disponibile offline sau online, în format fizic sau digital, și pentru a evita informațiile false sau de neîncredere. Capacitatea de a verifica sursa, de a evalua credibilitatea și de a identifica gradul de părtinire, subiectivitatea, tradițiile, obiceiurile etc., poate fi deosebit de importantă în situații cum ar fi alegerile politice, unde informațiile pot fi manipulate pentru a influența opinia publică. În raport cu alfabetizarea digitală, alfabetizarea informațională este un concept mai larg, care include toate formele de informație (digitale, tipărite, vizuale, audio etc.), în timp ce alfabetizarea digitală este o componentă a acesteia, limitată la utilizarea informațiilor exclusiv în mediul și format digital. Vezi și **„Abilitate de alfabetizare digitală”**; **„Abilitate de alfabetizare informațională”**; **„Abilitate de cercetare informațională”**; **„Alfabetizare digitală”**; **„Etica informației”**; **„Credibilitatea informațiilor”**; **„Etica pe Internet/ Neticheta”**; **„Evaluarea informațiilor”**; **„Evaluarea avansată a surselor de documentare”**; **„Evaluarea primară a surselor de documentare”**; **„Fiabilitatea sursei”**; **„Gândire critică”**; **„Managementul informațiilor”**; **„Obiectivitatea sursei”**; **„Precizia sursei”**; **„Prestigiul profesional al autorului”**; **„Prestigiul editurii”**.

Alfabetizare media – proces de formare a unui sistem minim de cunoștințe și abilități necesare pentru a accesa, analiza, evalua, crea și comunica informații transmise prin intermediul diferitelor forme de media (televiziune, radio, internet, rețele sociale, ziare, reviste, filme, publicitate etc.). Aceasta îi permite unei persoane să: a) acceseze și utilizeze conținut media – identificarea și navigarea eficientă prin diferite tipuri de media; b) analizeze critic mesajele media – evaluarea credibilității, obiectivității și intenției materialelor media; c) identifice tehnicile de influență și manipulare – recunoașterea dezinformării, propagandei, publicității mascate și a mesajelor subliminale; d) crearea și distribuirea responsabilă a conținutului media – dezvoltarea de materiale media proprii într-un mod etic și transparent; e) înțeleagă impactul media asupra societății – conștientizarea modului în care media modelează opiniile publice, comportamentele sociale și deciziile politice. Aceasta presupune dezvoltarea gândirii critice pentru a înțelege modul în care mesajele media sunt produse, distribuite și recepționate, având scopul de a ajuta indivizii să recunoască influențele culturale, economice și politice din conținutul media și să evite dezinformarea și manipularea. Alfabetizarea media este o componentă a

alfabetizării informaționale, implicând evaluarea critică și utilizarea eficientă a conținutului media ca sursă de informație, fiind strâns legată de alfabetizarea digitală, deoarece o mare parte din conținutul media este accesibil prin platforme digitale. Vezi și **„Alfabetizare digitală”**; **„Alfabetizare informațională”**; **„Abilitate de alfabetizare digitală”**; **„Abilitate de alfabetizare informațională”**; **„Gândire critică”**; **„Managementul informațiilor”**; **„Multimedia”**; **„Mass-media”**; **„Societate digitală”**; **„Societate informațională”**.

Alfanumeric – combinație de litere, cifre și simboluri utilizată pentru formarea de cuvinte, expresii sau mesaje, frecvent întâlnită în comunicarea digitală. Exemple: f2f (face to face), gr8 (great). Vezi și **„Acronim digital”**; **„Digital Object Identifier** (acronim DOI)/ **Identificator de obiecte digitale”**.

Algoritm (în informatică) – succesiune operațională finită de etape (numite pași), operații, reguli și raționamente cunoscute, care se execută într-o ordine fixă, stabilită astfel încât, plecând de la un set de date (numite datele problemei sau date de intrare) ce îndeplinesc anumite condiții, se obține, într-un interval de timp finit, un set de valori (numite soluțiile problemei sau date de ieșire). Vezi și **„Flux de date** (cu referire la sisteme informatice)”; **„Flux de ieșire/ Ieșiri/ Output** (în engleză)”; **„Flux de intrare/ Intrări/ Input** (în engleză)”; **„Inteligență artificială** (acronim IA)/ **Artificial Intelligence** (în engleză) (acronim AI)”; **Învățare automată/ Machine Learning** (acronim ML)”; **„Procesarea limbajului natural/ Natural Language Processing** (acronim NLP)”.

Algoritm (în sens general) – set clar și finit de pași, instrucțiuni sau reguli logice, organizate într-o secvență precisă, care, odată aplicate corect, permit rezolvarea cu certitudine a unei probleme sau atingerea unui anumit obiectiv. Algoritmul implică operații bine definite și se caracterizează prin claritate, logică și „rezultativitate” sigură. Termenul este utilizat în domenii diverse precum matematică, informatică, pedagogie și în activitățile cotidiene care presupun soluții pas-cu-pas pentru sarcini concrete. Vezi și **„Algoritm (în informatică)”**.

Analele (1) – a) scriere cu caracter istoric, în care sunt înregistrate, an de an, întâmplările importante din viața unui popor, a unui oraș sau a unei familii; b) publicație serială, cu apariție anuală, editată de o instituție

științifică, în care sunt prezentate, în principal, rezultate ale activității profesionale și științifice.

Analele (2) – publicații academice sau științifice care conțin lucrări de cercetare, studii și articole elaborate de specialiști, apărând periodic în cadrul unei instituții sau organizații.

Analiza comparativă – metodă de cercetare documentară utilizată pentru a compara și evalua informațiile provenite din surse multiple, cu scopul de a identifica asemănări și diferențe între contexte istorice, sociale, economice, politice sau culturale. Prin examinarea sistematică a documentelor din diferite perioade, regiuni sau discipline, această metodă permite evidențierea evoluțiilor, influențelor reciproce și factorilor care contribuie la schimbări în diverse domenii. Aplicată frecvent în științele sociale, științele politice, istorie, antropologie, economie și studii culturale, analiza comparativă ajută la validarea ipotezelor științifice și la dezvoltarea unor perspective mai ample asupra subiectelor investigate. Aceasta poate implica analiza politicilor publice, sistemelor de guvernare, structurilor economice, tradițiilor culturale sau evoluției normelor sociale, oferind un cadru de interpretare obiectiv și structurat. Metoda se bazează pe selectarea atentă a surselor, pe definirea criteriilor de comparație și pe interpretarea rezultatelor într-un mod critic și contextualizat. Deși prezintă avantajul unei perspective largi și a unei mai bune înțelegeri a fenomenelor studiate, analiza comparativă poate fi influențată de diferențele dintre sursele disponibile, de subiectivitatea documentelor și de dificultatea stabilirii unor echivalențe între realități distincte. Vezi și „**Analiza de conținut**”; „**Analiza istorică**”; „**Analiza textuală**”; „**Analiza transversală**”; „**Cercetarea etnografică**”; „**Fiabilitatea sursei**”; „**Interpretarea estetică**”; „**Investigația arhivistică**”; „**Metode de cercetare documentară**”; „**Precizia sursei**”; „**Semnificația documentelor**”; „**Studii de cercetare socială**”; „**Tradiția orală**”.

Analiza datelor – procesul sistematic de examinare, curățare, transformare și modelare a datelor cu scopul de a identifica informații relevante, de a formula concluzii și de a facilita luarea deciziilor. Aceasta implică aplicarea unor metode statistice, algoritmi și tehnici informatice pentru a descoperi tendințe, modele și relații ascunse în seturi de date complexe. Analiza datelor este utilizată pe scară largă în numeroase domenii, inclusiv în afaceri pentru optimizarea operațiunilor și marketing, în sănătate pentru diagnostic și tratament, în educație pentru îmbunătățirea

proceselor didactice, și în cercetare științifică pentru validarea teoriilor și generarea de noi cunoștințe. Vezi și **„Articularea datelor”**; **„Analiza datelor mari/ Big Data Analytics (în engleză)”**; **„Corelarea datelor”**; **„Dată/ Date”**; **„Date brute”**; **„Filtrarea datelor”**; **„Informație (în general)”**; **„Veridicitatea informațiilor”**.

Analiza datelor mari/ Big Data Analytics (în engleză) – procesul de examinare și interpretare a unor volume mari de date pentru identificarea de tendințe, corelații, modele și tipare comportamentale, folosind metode matematice și algoritmi avansați. Scopul este de a extrage informații utile pentru luarea deciziilor și formularea de predicții, cum ar fi probabilitatea ca un e-mail să fie spam sau anticiparea comportamentului unui utilizator online. Această abordare facilitează optimizarea deciziilor și creșterea eficienței în diverse domenii, precum marketing, educație, finanțe, sănătate sau securitate cibernetică. Vezi și **„Articularea datelor”**; **„Analiza de rețea”**; **„Corelarea datelor”**; **„Datele mari/ Big Data (în engleză)”**; **„Transformare digitală”**; **„Varietate (cu referire la datele mari)”**; **„Viteza (cu referire la datele mari)”**; **„Volum (cu referire la datele mari)”**; **„Securitate cibernetică”**.

Analiza de conținut – metodă de cercetare documentară utilizată pentru examinarea și interpretarea sistematică a informațiilor dintr-o gamă variată de surse scrise, audio și vizuale, precum articole, cărți, discursuri, emisiuni media, documente oficiale sau postări pe rețele sociale. Această metodă poate fi predominant calitativă, axându-se pe identificarea și interpretarea temelor, modelelor, simbolurilor și relațiilor conceptuale, dar poate include și o componentă cantitativă, analizând frecvența unor termeni sau concepte într-un corpus de texte. Scopul principal al analizei de conținut este descifrarea și sistematizarea informațiilor, facilitând înțelegerea profundă a mesajelor, structurilor narative, ideologiilor sau influențelor culturale din materialele analizate. Prin aplicarea acestei metode, cercetătorii pot evidenția modele recurente, compara diferențe semantice și studia impactul discursurilor în diferite contexte sociale și istorice. Metoda este utilizată pe scară largă în sociologie, științele comunicării, politologie, marketing, psihologie și studii culturale, contribuind la analiza propagandei politice, a tendințelor din mass-media, a percepției unui brand sau a atitudinilor publice față de anumite fenomene. Prin combinarea rigorii metodologice cu tehnici avansate de interpretare, analiza de conținut devine un instrument esențial în cercetarea contemporană. Vezi și **„Analiza comparativă”**; **„Analiza istorică”**; **„Analiza textuală”**; **„Analiza**

transversală”; „Cercetarea etnografică”; „Evaluarea avansată a surselor de documentare”; „Interpretarea estetică”; „Investigația arhivistică”; „Metode de cercetare documentară”; „Propagandă”; „Semnificația documentelor”; „Studii de cercetare socială”; „Tradiția orală”.

Analiza de rețea – metodă de investigare a relațiilor și interconectărilor dintre entități, utilizată în diverse domenii, precum științele sociale, informatica, biologia, economia și securitatea cibernetică. Aceasta presupune examinarea structurilor formate din noduri (entități, cum ar fi persoane, organizații, pagini web, neuroni, molecule etc.) și legături (relații, conexiuni, interacțiuni sau fluxuri de informații dintre noduri). Analiza de rețea ajută la identificarea tiparelor de comunicare, a influenței și centralității anumitor noduri, a comunităților emergente și a modului în care informațiile sau resursele circulă în cadrul unei rețele. În mediul digital, este utilizată pentru studierea comportamentului utilizatorilor pe platformele de socializare, în analiza rețelelor web, în detectarea fraudelor sau atacurilor cibernetice. În științele naturale, este aplicată în analiza rețelelor metabolice și neuronale, iar în economie, pentru modelarea interdependențelor între piețe și companii. Prin utilizarea unor metrici și algoritmi specifici, analiza de rețea oferă perspective asupra dinamicii sistemelor complexe și sprijină luarea deciziilor strategice bazate pe conexiunile și interdependențele dintre elementele analizate. Vezi și „**Algoritm** (în informatică)”; „**Algoritm** (în sens general)”; „**Datele mari/ Big Data** (în engleză)”; „**Platformă de socializare**”; „**Rețea**”; „**Rețea de comunicare**”; „**Rețea socială**”; „**Rețea socială digitală**”.

Analiza istorică – metodă de cercetare documentară care constă în studierea și interpretarea evenimentelor din trecut prin examinarea documentelor istorice, precum ziare, arhive guvernamentale, jurnale personale, rapoarte oficiale, corespondență, inscripții, cronicile sau alte surse relevante. Scopul principal al analizei istorice este de a înțelege cu acuratețe trecutul, identificând cauzele, efectele și semnificațiile evenimentelor istorice, dar și de a corela aceste informații cu prezentul, oferind o perspectivă contextualizată asupra schimbărilor sociale, economice și politice. Această metodă este fundamentală în domenii precum istoria, științele politice, sociologia, antropologia și studiile culturale, fiind utilizată pentru a studia evoluția ideologiilor, transformările sociale, impactul războaielor, dezvoltarea sistemelor economice și alte aspecte esențiale ale trecutului umanității. Analiza istorică poate implica două abordări principale: a) abordarea descriptivă, care se concentrează pe relatarea fidelă

a evenimentelor pe baza surselor disponibile; b) abordarea interpretativă, care presupune analizarea critică a surselor pentru a înțelege semnificația și impactul evenimentelor asupra societății. Un aspect important al acestei metode este validarea și verificarea surselor, având în vedere posibilitatea existenței unor erori, omisiuni sau distorsiuni ale informațiilor. De aceea, cercetătorii compară și contrastează multiple surse pentru a obține o imagine cât mai obiectivă asupra trecutului. Analiza istorică nu doar că oferă o perspectivă asupra trecutului, ci ajută și la anticiparea unor tendințe viitoare, permițând astfel luarea unor decizii mai bine informate în diverse domenii. Vezi și „Artefact”; „Analiza comparativă”; „Analiza de conținut”; „Analiza textuală”; „Analiza transversală”; „Cercetarea etnografică”; „Evaluarea avansată a surselor de documentare”; „Interpretarea estetică”; „Investigația arhivistică”; „Martor mut”; „Metode de cercetare documentară”; „Studii de cercetare socială”; „Tradiția orală”.

Analiza longitudinală – metodă de cercetare documentară utilizată pentru examinarea informațiilor provenite din multiple surse, cu scopul de a identifica schimbări, tendințe și evoluții în intervale de timp prestabilite, putând conține mai multe valuri de măsurare. O astfel de analiză permite studierea evoluției în timp a fenomenului avut în vedere. Datele analizate pot fi obținute (a) făcând apel la memoria participanților la studiu, care declară dacă fenomenul avut în vedere s-a manifestat „vreodată în viața lor” sau într-un interval larg de timp prestabilit („de-a lungul vieții de elev”, „vreodată în calitate de angajat” etc.) ori se realizează măsurători care se completează cu date secundare pre-existente și, în a doua variantă, (b) prin colectare repetată de date care presupune măsurători în mai multe valuri (recomandat în cel puțin 20 astfel de momente distincte în timp). Aceste analize care vizează o perioadă lungă de timp sunt specifice mai ales medicinei, psihologiei și sociologiei. Vezi și „Analiza datelor mari/ Big Data Analytics (în engleză)”; „Analiza comparativă”; „Analiza de conținut”; „Analiza istorică”; „Analiza textuală”; „Analiza transversală”; „Cercetarea etnografică”; „Date secundare”; „Evaluarea avansată a surselor de documentare”; „Interpretarea estetică”; „Investigația arhivistică”; „Studii de cercetare socială”; „Tradiția orală”.

Analiza textuală – metodă de cercetare documentară care se concentrează pe examinarea în profunzime a textelor scrise (cărți, articole, documente oficiale, lucrări literare, postări online etc.) pentru a interpreta imaginile, simbolurile și limbajul folosit. Această abordare urmărește să

descopere semnificațiile ascunse, structurile narative, stilul, ideologiile ori valorile culturale prezente în text, contribuind astfel la înțelegerea evenimentelor, a fenomenelor sau a realităților sociale investigate. În cadrul analizei textuale, cercetătorii pot aplica tehnici semiotice, critică literară, analiză retorică sau analiză discursivă. Pentru a asigura o perspectivă riguroasă, ei evaluează contextul în care a fost produs textul, intenția autorului, publicul vizat și impactul potențial asupra receptorilor. Prin examinarea atentă a limbajului și a structurilor discursive, se pot identifica prejudecăți, concepții ideologice sau elemente propagandistice, oferind un cadru complex de interpretare a materialului studiat. Analiza textuală se regăsește în diverse domenii academice, precum studii culturale, lingvistică, literatură comparată, științele comunicării sau sociologie, ajutând la dezvăluirea modului în care textele scrise pot modela percepții, influența opinii și genera schimbări la nivel individual ori colectiv. Vezi și **„Analiza comparativă”**; **„Analiza de conținut”**; **„Analiza istorică”**; **„Analiza transversală”**; **„Cercetare etnografică”**; **„Evaluarea avansată a surselor de documentare”**; **„Fiabilitatea sursei”**; **„Interpretarea estetică”**; **„Investigația arhivistică”**; **„Manipulare”**; **„Precizia sursei”**; **„Prejudecăți cognitive/ Cognitive bias (în engleză)”**; **„Studii de cercetare socială”**; **„Tradiția orală”**.

Analiza transversală – metodă de cercetare documentară utilizată pentru examinarea informațiilor provenite din multiple surse, cu scopul de a identifica schimbări, tendințe și evoluții într-un anumit interval de timp. Aceasta implică compararea și corelarea datelor dintr-o anumită perioadă, oferind o imagine clară asupra modului în care un fenomen s-a manifestat sau a evoluat în funcție de diferiți factori contextuali, economici, sociali sau culturali. Metoda este utilizată frecvent în domenii precum științele sociale, istoria, economia, epidemiologia, politologia și studiile de piață, fiind un instrument esențial pentru analizarea transformărilor și pentru anticiparea tendințelor viitoare. De exemplu, în cercetarea economică, analiza transversală poate fi aplicată pentru a examina fluctuațiile pieței financiare, iar în epidemiologie, pentru a studia răspândirea unei boli într-o populație într-un anumit moment în timp. Vezi și **„Analiza datelor mari/ Big Data Analytics (în engleză)”**; **„Analiza comparativă”**; **„Analiza de conținut”**; **„Analiza istorică”**; **„Analiza textuală”**; **„Cercetarea etnografică”**; **„Evaluarea avansată a surselor de documentare”**; **„Interpretarea estetică”**; **„Investigația arhivistică”**; **„Studii de cercetare socială”**; **„Tradiția orală”**.

Anamneza – termen compus, provenit din limba greacă, unde *ana* = *din* iar *mnesis* = *memorie*, reprezintă o colecție de date în legătură cu un individ. În medicină, aceasta se constituie din totalitatea informațiilor obținute de medic de la bolnav sau însoțitorii acestuia, cu scopul stabilirii unui diagnostic (Vasile & Moldoveanu, 2011). Anamneza reprezintă, de asemenea, procesul prin care se obține colecția de date de la pacient/participantul la studiu, respectiv metoda de ordonare cronologică a ansamblului de date provenite de la un individ cu scopul de a surprinde date referitoare la evoluția unui fenomen precum și la sublinierea posibilelor relații de cauzalitate. Este specifică nu doar medicinei dar și psihologiei, asistenței sociale și altor științe sociale și socio-umane. În fișa de anamneză psihologică, de exemplu, pot fi consemnate date personale despre mediul familial, legate de copilărie, școală, muncă etc., date medicale și altele. Vezi și „**Ancheta bazată pe interviu**”; „**Ancheta socială**”; „**Ancheta sociologică**”; „**Anonimitate** (cu referire la date și informații)”; „**Interviu clinic**”.

Ancheta – metodă de cercetare științifică utilizată într-o mare diversitate de domenii ale cunoașterii sociale precum sociologia (ancheta sociologică), psihologia, științele economice etc., frecvent utilizată în cercetările de tip cantitativ. Principalele instrumentele utilizate pentru colectarea datelor cantitative în contextul anchetei sunt chestionarele, aplicate unui eșantion dintr-o populație mai mare sau mai restrânsă (o țară, o regiune, o localitate, o instituție etc.) pentru a surprinde aspecte relativ la percepții, atitudini, comportamente ale populației cu privire la un fenomen cu scopul descrierii, comparării și explicării acestora (Curelaru, 2022). Există o mare varietate de anchete care pot fi clasificate după întinderea lor (ex. locale, regionale, naționale), după timpul surprins în colecția de date (anchetă longitudinală care colectează date pentru un interval specific de timp și anchete transversale, care surprind realități de la un moment dat), sau, după modalitatea de transmitere a datelor (Rotariu & Iluț, 2001), anchete directe (când colectarea datelor are loc direct de la respondent de către operator, față-în-față sau telefonic) și anchete indirecte (când administrarea chestionarului se face prin transmiterea lui poștal sau prin internet). Ancheta pe bază de chestionar se utilizează adesea în sondajele de opinie datorită calităților sale precum: versatilitate, eficiență și posibilitatea de generalizare (Engel & Schutt, 2017). Această metodă oferă posibilitatea testării unor ipoteze, prin colectarea și analiza datelor, aspect specific cercetării deductive.

Vezi și „**Ancheta socială**”; „**Ancheta sociologică**”; „**Chestionar de cercetare**”; „**Interviu** (de cercetare)”; „**Metoda interviului**”; „**Studiu de caz**”.

Ancheta bazată pe interviu – metodă de cercetare utilizată în domeniile sociologiei, psihologiei, studiilor de piață și științelor politice, având ca principal mijloc de colectare a datelor interacțiunea directă dintre un operator de anchetă și respondent. Această metodă presupune aplicarea unui set de întrebări standardizate sau semi-standardizate, menite să obțină informații relevante despre opiniile, comportamentele sau experiențele participanților. Unul dintre avantajele anchetei bazate pe interviu este flexibilitatea, deoarece operatorul poate adapta formularea întrebărilor, poate solicita clarificări și poate observa reacțiile nonverbale ale respondenților. De asemenea, rata de răspuns este mai ridicată comparativ cu metodele autoadministrate, deoarece prezența operatorului asigură implicarea subiectului și minimizează riscul non-răspunsurilor. Există mai multe tipuri de interviuri utilizate în cadrul anchetelor, printre care interviul structurat (cu întrebări fixe, prestabilite), interviul semi-structurat (care permite o mai mare flexibilitate în formularea întrebărilor) și interviul nestrukturat (în care discuția este ghidată, dar nu urmează un set rigid de întrebări). Vezi și „**Ancheta**”; „**Ancheta sociologică**”; „**Ghid de interviu**”; „**Interviu** (de cercetare)”.

Ancheta socială – metodă specifică de investigație prin care se realizează, cu ajutorul unor tehnici variate, culegerea datelor necesare realizării unei diagnoze sociale referitoare la un individ, grup, comunitate. Este un tip specific de anchetă utilizat în domeniul asistenței sociale. Scopul efectuării unei anchete sociale este acela de a stabili statutul socio-economic și contextul social în care trăiește o persoană etc. Ancheta socială reprezintă, de asemenea, termenul generic pentru documentul realizat în urma colectării de informații, care conține date cu caracter personal, confidențiale și protejate de prevederile Regulamentului (UE) nr. 679/2016, modificat prin Rectificare, prin Jurnalul Oficial al UE L 127, din 23.5.2018. Aceasta are un conținut prestabilit, model prevăzut în diferite elemente de legislație, în funcție de utilitatea ei (de exemplu anchetă socială necesară pentru acordarea sprijinului pentru incluziune – componentă a Venitului Minim de Incluziune VMI –, anchetă socială pentru evaluarea persoanelor cu dizabilități, prevăzută în HG 430/2008, etc.). Ancheta socială este realizată și asumată de specialiștii care au atribuții în realizarea evaluării și diagnozei sociale a diferitelor entități (indivizi, grupuri, comunități). Termeni înrudiți

pentru documentul anchetă socială: fișă de verificare în teren (vezi Anexa 10 la Normele metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 196/2016 privind venitul minim de incluziune, din 16.09.2022), fișă de evaluare socială pentru încadrarea în grad de handicap, orientarea școlară/ profesională și planificarea de beneficii, servicii și intervenții pentru copiii cu dizabilități etc. Vezi și „**Ancheta**”; „**Ancheta sociologică**”; „**Chestionar de cercetare**”; „**Interviu**”; „**Metoda interviului**”; „**Studii de cercetare socială**”; „**Studiu de caz**”.

Ancheta sociologică – metodă de cercetare în sociologie, care presupune colectarea de date sociale utilizând chestionarul ca și instrument. În clasificarea metodelor de cercetare făcută de Rotariu & Iluț (2001), unde se pune accent pe diferența dintre cercetarea calitativă și cea cantitativă în sociologie, ancheta apare prezentată ca și metodă cantitativă având la bază chestionarul structurat, alături de experiment. Instrumentele de colectare a datelor pot fi aplicate de operatori de cercetare instruiți pentru aceasta. Vezi și „**Ancheta**”; „**Ancheta socială**”; „**Chestionar de cercetare**”; „**Interviu**”; „**Metoda interviului**”; „**Studii de cercetare socială**”; „**Studiu de caz**”.

Anexe (în cadrul lucrărilor) – secțiune destinată materialelor auxiliare sau textului suplimentar care completează conținutul lucrării fără a întrerupe fluxul principal al lecturii. Aceasta este utilizată pentru a include informații care, deși relevante, ar fragmenta textul principal, ar distra atenția cititorului sau nu s-ar potrivi în cadrul general al lucrării. Anexele pot fi integrate în versiunile tipărite și electronice ale articolului sau, în cazul publicațiilor online, pot fi disponibile într-o arhivă suplimentară menținută de editor. Pentru o utilizare corectă a anexelor, este important să se respecte anumite reguli. În primul rând, anexele trebuie incluse doar dacă oferă un sprijin real cititorilor în înțelegerea, evaluarea sau reproducerea cercetării și a cadrului teoretic. În al doilea rând, toate materialele plasate în anexe trebuie să respecte standardele etice relevante, inclusiv respectarea drepturilor de autor, reprezentarea corectă a datelor și protecția participanților umani. Acest aspect este crucial mai ales în cazul imaginilor, videoclipurilor sau altor materiale vizuale care conțin persoane identificabile, unde trebuie respectate reglementările privind confidențialitatea și consimțământul informat. Anexele pot conține tabele detaliate, grafice, chestionare, transcrieri de interviuri, coduri de programare, documente de arhivă sau alte informații relevante care sprijină cercetarea. O gestionare adecvată a acestei secțiuni asigură claritate, coerență

și transparență în prezentarea informațiilor, facilitând o înțelegere mai amplă a subiectului studiat. Vezi și **„Depozit de date/ Data Repository** (în engleză)”; **„Lucrare** (ca produs al activității intelectuale sau fizice)”; **„Lucrare de licență”**; **„Lucrare de disertație”**; **„Lucrare științifică”**; **„Teza de doctorat”**.

Anonimitate (cu referire la date și informații) – caracter anonim al datelor și al informațiilor, caracter asigurat în diverse situații în care nu se poate dezvălui identitatea persoanelor, cum ar fi: autorul care a generat informațiile nu dorește să i se cunoască identitatea; culegerea de date personale care este necesar să fie protejate; culegere de date în cercetările științifice, care este necesar să fie oferite în mod onest, obiectiv, chiar dacă uneori sunt delicate, de aceea identitatea personală se păstrează separat de datele personale etc. Vezi și **„Dată/ Date”**; **„Date personale”**; **„Protecția datelor personale”**; **„Protecția informațiilor/ Securitatea informațiilor”**.

Antet/ Header (în engleză, în editarea tipografică și procesarea de texte) – secțiune situată în partea superioară a unei pagini tipărite sau digitale, deasupra textului principal/corpului paginii, utilizată pentru a afișa informații relevante, precum titlul documentului, numele autorului, numărul paginii, data sau alte detalii de identificare; în procesarea de texte și în designul paginilor web, headerul poate conține și elemente grafice sau meniuri de navigare, având rol funcțional și estetic în organizarea conținutului. Vezi și **„Secțiune de subsol/ Footer** (în editarea tipografică și procesarea de texte)”; **„Tehnoredactarea lucrărilor științifice”**.

Anuar – Publicație periodică anuală a unei instituții, care prezintă activitatea acesteia și include studii științifice, date statistice și informații de interes general. Vezi și **„Analele (1)”**; **„Analele (2)”**.

APA Dictionary of Psychology – dicționar de specialitate publicat de American Psychological Association (APA), care conține peste 25.000 de definiții autorizate, acoperind 90 de subdomenii ale psihologiei. Acesta oferă explicații clare și precise pentru termeni din psihologia clinică, cognitivă, socială, neuroștiințe, psihologie educațională, psihopatologie și multe altele, fiind o resursă valoroasă pentru studenți, profesori, cercetători și practicieni. Dicționarul poate fi accesat online pentru consultarea termenilor și definițiilor la: <https://dictionary.apa.org> Vezi și **„Dicționar”**; **„Dicționar online”**.

AR (acronim) – a se vedea „**Realitate augmentată** (acronim RA)/ **Augmented Reality** (în engleză) (acronim AR)”.

Arhitectura sistemului – modul în care este proiectat un sistem (hardware, software, procese de lucru). Vezi și „**Sistem informatic**”; „**Sistem informațional**”; „**Scalabilitatea/ Scalability** (în engleză)”.

Arhivele multimedia ale UNESCO – bibliotecă digitală care oferă acces la materiale audio-vizuale, inclusiv documentare, filme de ficțiune, interviuri, discursuri și materiale promoționale, create de UNESCO sau legate de istoria și activitățile organizației. Această platformă permite publicului să descopere momente-cheie, inițiative culturale, educaționale și științifice, precum și personalități și evenimente marcante asociate UNESCO. Resursa este valoroasă pentru cercetători, educatori, jurnaliști și pasionați de patrimoniu mondial, oferind o arhivă vizuală și sonoră a eforturilor UNESCO în protejarea și promovarea culturii și educației la nivel global. Mai multe informații și acces la colecții sunt disponibile pe site-ul oficial: <http://www.unesco.org/archives/multimedia> Vezi și „**Bază de date**”; „**Depozit de date/ Data Repository** (în engleză)”; „**Platformă informatică**”; „**Platformă web**”.

Artefact – obiect material creat sau modificat de om, având semnificație culturală, istorică, științifică sau tehnologică, și poate desemna atât un produs al civilizațiilor trecute, cât și rezultate ale unor procese tehnice moderne ori fenomene apărute accidental în anumite condiții experimentale. În arheologie, se referă la unelte, arme, vase, ornamente și alte piese realizate de comunități umane din trecut, oferind informații despre modul lor de viață și nivelul de dezvoltare. În sfera tehnologică, termenul poate indica un produs artificial generat de procese tehnice – precum distorsiuni în imagini digitale ori erori de prelucrare a datelor. În științele sociale și umaniste, artefactul semnifică elemente ale culturii materiale care oglindesc structurile sociale și valorile unei societăți, completând sursele scrise în înțelegerea profundă a contextului istoric și cultural. Vezi și „**Abilitate de alfabetizare informațională**”; „**Analiza istorică**”; „**Evaluarea avansată a surselor de documentare**”; **Martor mut**; „**Sursă primară**”.

Articol de comunicare rapidă/ Articol de comunicare scurtă (comunicări scurte sau rapide)/ **Brief Communications/ Short or Rapid Communications** (în engleză) – articol scurt și concis care raportează descoperiri noi, rezultate preliminare sau inovații semnificative într-un

domeniu științific, având scopul de a comunica rapid informații importante către comunitatea academică. Acesta este utilizat frecvent pentru a anunța descoperiri importante înainte ca studiile detaliate să fie finalizate, facilitând schimbul de cunoștințe și stimulând cercetări ulterioare. În mod obișnuit, structura unui articol de comunicare rapidă este similară cu cea a unui articol științific standard, incluzând titlul, abstractul, introducerea, metodologia, rezultatele, discuțiile și concluziile, însă textul este limitat ca dimensiune, iar numărul figurilor, tabelelor și referințelor este restricționat. De asemenea, aceste articole sunt evaluate printr-un proces rapid de peer review pentru a asigura publicarea promptă a rezultatelor. Folosite adesea în domenii precum științele naturale, medicina, ingineria și tehnologia, articolele de comunicare rapidă contribuie la diseminarea rapidă a informațiilor. Vezi și „**Articol de ipoteză/ Hypothesis article** (în engleză)”; „**Articol de opinie/ Opinion article** (în engleză)”; „**Articol de perspectivă/ Perspective article** (în engleză)”; „**Articol metodologic/ Methodological article** (în engleză)”; „**Articol științific**”; „**Articol teoretic/ Theoretical article** (în engleză)”.

Articol de comunicare științifică/ Communication article (în engleză) – tip de articol scurt care prezintă rezultate preliminare inovatoare sau descoperiri semnificative ce fac parte dintr-un studiu mai amplu desfășurat pe o perioadă extinsă de timp. Aceste lucrări pot include, de asemenea, metode experimentale de ultimă generație, dezvoltarea unor tehnologii avansate sau noi materiale, având scopul de a disemina rapid informații esențiale pentru comunitatea științifică. Deși structura unei comunicări științifice este similară cu cea a unui articol standard, acestea sunt mai concise și orientate spre prezentarea unor aspecte esențiale ale cercetării, fără a oferi o analiză exhaustivă sau concluzii definitive. Vezi și „**Articol științific**”; „**Limbaș de specialitate**”; „**Limbaș științific**”; „**Revista de știință**”; „**Text științific**”.

Articol de ipoteză/ Hypothesis article (în engleză) – lucrare științifică în care autorul formulează și argumentează o ipoteză nouă, originală și fundamentată logic, pornind de la informațiile existente și literatura de specialitate dintr-un anumit domeniu. Articolul de ipoteză prezintă o presupunere clară, specifică și testabilă, care poate să explice un fenomen, să rezolve o contradicție sau să propună o perspectivă alternativă asupra unor probleme științifice sau teoretice actuale. Spre deosebire de articolele care prezintă rezultate empirice, articolul de ipoteză se concentrează mai mult pe argumentarea logică și teoretică a ipotezei, identificarea relațiilor cauzale sau

corelațiilor posibile, precum și pe explicarea modului în care ipoteza ar putea fi testată experimental sau prin studii ulterioare. Acest tip de articol joacă un rol important în evoluția cunoașterii științifice, stimulând cercetarea ulterioară și contribuind la dezvoltarea unor noi teorii sau abordări metodologice. Vezi și „**Articol de comunicare rapidă/ Articol de comunicare scurtă** (comunicări scurte sau rapide)/ **Brief Communications/ Short or Rapid Communications** (în engleză)”; „**Articol de opinie/ Opinion article** (în engleză)”; „**Articol de perspectivă/ Perspective article** (în engleză)”; „**Articol metodologic/ Methodological article** (în engleză)”; „**Articol științific**”; „**Articol teoretic/ Theoretical article** (în engleză)”.

Articol de opinie/ Opinion article (în engleză) – tip de articol științific în care autorul își exprimă punctul de vedere asupra unui subiect, unei metodologii, unei descoperiri recente sau unei teme de actualitate dintr-un domeniu de cercetare. Spre deosebire de articolele de revizuire sau cele bazate pe date empirice, articolele de opinie nu necesită dovezi experimentale directe, dar trebuie să fie bine argumentate, bazate pe literatura de specialitate existentă și pe expertiza autorului. Caracteristici și obiective: a) exprimă o poziție clară și argumentată asupra unui subiect științific, tehnologic sau academic; b) analizează implicațiile unei descoperiri recente, ale unei teorii sau ale unei politici academice, oferind o interpretare personală asupra acestora; c) poate fi subiectiv, dar trebuie să fie fundamentat pe logică, cunoștințe științifice și dovezi indirecte; d) nu prezintă neapărat date experimentale noi, dar poate face referire la studii existente pentru a susține punctul de vedere; e) poate sugera noi direcții de cercetare sau poate contesta perspective tradiționale dintr-un domeniu. Structura unui articol de opinie: 1) Abstract – un rezumat concis al subiectului abordat și al punctului de vedere susținut; 2) Introducere – prezentarea temei și justificarea relevanței sale, împreună cu o afirmație clară a opiniei autorului; 3) Argumentele principale – dezvoltarea ideilor printr-o analiză critică, sprijinindu-se pe dovezi teoretice și studii existente; 4) Contrapunct și răspuns – discutarea unor perspective opuse și oferirea unor argumente care le contrazic sau le nuanțează; 5) Implicații și concluzii – evidențierea importanței punctului de vedere și a impactului său asupra cercetării viitoare. Exemple de utilizare: A) Opinii asupra unei noi metode științifice – argumentarea avantajelor și dezavantajelor unei metode de cercetare recent propuse; B) Critici asupra unei direcții de cercetare – analiza limitelor unei paradigme dominante într-un domeniu; C) Comentarii asupra

politicilor academice – discutarea impactului reformelor educaționale sau al noilor reglementări privind publicarea științifică; D) Interpretări speculative – propunerea unor posibile implicații ale descoperirilor recente. Articolele de opinie sunt importante pentru dezbaterile științifice, deoarece permit explorarea unor idei noi și provocatoare, contribuind la progresul cunoașterii și la orientarea viitoarelor cercetări. Acestea sunt adesea publicate în reviste academice sau în secțiuni dedicate dezbaterilor științifice din jurnalele de specialitate. Vezi și **„Articol de comunicare rapidă/ Articol de comunicare scurtă** (comunicări scurte sau rapide)/ **Brief Communications/ Short or Rapid Communications** (în engleză)”; **„Articol de ipoteză/ Hypothesis article** (în engleză)”; **„Articol de perspectivă/ Perspective article** (în engleză)”; **„Articol metodologic/ Methodological article** (în engleză)”; **„Articol științific”; „Articol teoretic/ Theoretical article** (în engleză)”.

Articol de perspectivă/ Perspective article (în engleză) – tip de articol științific în care autorul sau autorii oferă o analiză personală și argumentată asupra unor dezvoltări recente, direcții viitoare sau provocări emergente într-un domeniu de cercetare. Spre deosebire de o recenzie sistematică sau narativă, care sintetizează și evaluează literatura existentă, un articol de perspectivă pune accent pe interpretarea și viziunea autorului, evidențiind tendințe, oportunități și implicații posibile pentru viitoarele studii. Un articol de perspectivă poate semnaliza schimbări conceptuale, influențe din discipline conexe sau transformări în contextul social, tehnologic, economic sau cultural. De asemenea, aceste articole servesc drept apel la acțiune pentru comunitatea științifică, îndemnând cercetătorii să reevalueze teoriile existente și să exploreze direcții noi de cercetare. Vezi și **„Articol de comunicare rapidă/ Articol de comunicare scurtă** (comunicări scurte sau rapide)/ **Brief Communications/ Short or Rapid Communications** (în engleză)”; **„Articol de ipoteză/ Hypothesis article** (în engleză)”; **„Articol de opinie/ Opinion article** (în engleză)”; **„Articol metodologic/ Methodological article** (în engleză)”; **„Articol științific”; „Articol teoretic/ Theoretical article** (în engleză)”.

Articol metodologic/ Methodological article (în engleză) – tip de articol științific destinat prezentării, dezvoltării, îmbunătățirii sau aplicării unei metode de cercetare într-un anumit domeniu academic. Acest tip de articol este esențial în științele sociale, științele naturale, medicină, inginerie și în alte domenii unde metodele utilizate influențează semnificativ

validitatea și fiabilitatea rezultatelor obținute. Spre deosebire de un articol de cercetare clasic, care prezintă rezultate empirice, articolul metodologic se concentrează pe descrierea detaliată a unei metode, tehnici sau abordări analitice, discutând avantajele, limitările, aplicabilitatea și relevanța acesteia pentru un anumit domeniu. Aceste articole pot introduce noi metode sau tehnici, pot compara diferite metode existente ori pot explica îmbunătățiri aduse unor proceduri deja consacrate. Structura unui articol metodologic include, de regulă: Abstract – un rezumat clar al metodei propuse și al contribuției acesteia; Introducere – prezentarea contextului și justificarea necesității metodei; Descrierea metodei – explicația detaliată a metodologiei, incluzând pașii specifici, echipamentele sau instrumentele utilizate, algoritmi sau procedurile implicate; Avantaje și limite – analiza critică a aplicabilității metodei, comparativ cu alte metode existente; Studii de caz sau exemple – aplicații practice ale metodei, pentru validare și demonstrarea eficacității acesteia; Concluzii – o sinteză a contribuțiilor aduse de metodă și direcții viitoare de cercetare. Articolele metodologice sunt valoroase pentru comunitatea științifică, deoarece contribuie la avansarea cunoașterii prin optimizarea instrumentelor de cercetare și oferă ghiduri clare pentru aplicarea unor metode fiabile și reproductibile. Ele sunt publicate frecvent în reviste academice de specialitate și sunt fundamentale pentru cercetători care doresc să utilizeze sau să dezvolte tehnici inovatoare în propriile studii. Vezi și **„Articol de comunicare rapidă/ Articol de comunicare scurtă** (comunicări scurte sau rapide)/ **Brief Communications/ Short or Rapid Communications** (în engleză)”; **„Articol de ipoteză/ Hypothesis article** (în engleză)”; **„Articol de opinie/ Opinion article** (în engleză)”; **„Articol de perspectivă/ Perspective article** (în engleză)”; **„Articol științific”; „Articol teoretic/ Theoretical article** (în engleză)“.

Articol științific – resursă academică, destinată prezentării rezultatelor unor cercetări originale, fie ele teoretice sau practice, fiind redactat conform unei structuri standardizate, impuse de revista științifică în care urmează să fie publicat, fie aceasta tipărită sau electronică. Structura sa include titlul, autorul/ autorii și afilierea instituțională, cuvintele-cheie, rezumatul/ abstractul, introducerea, descrierea metodologiei, prezentarea și interpretarea datelor, concluziile și referințele bibliografice. Un articol științific este un studiu amplu, cu un grad ridicat de originalitate, care examinează în mod riguros o temă științifică bine definită. Rezultatele sale pot aduce o contribuție semnificativă la înțelegerea unei probleme, având

implicații de diferite magnitudini și în diverse domenii de aplicare. Astfel, articolele științifice sunt rapoarte originale, redactate de autori individuali, colective de cercetători sau instituții academice, fiind publicate în reviste de specialitate pentru a contribui la diseminarea cunoștințelor, umplerea lacunelor din literatura de specialitate, rezolvarea unor probleme de cercetare și validarea unor metode investigative, având un grad diferit de generalizabilitate și încredere, în funcție de domeniu și de metodologia utilizată. Acestea îndeplinesc două funcții esențiale: (a) comunicarea rezultatelor științifice într-o manieră verificabilă, accesibilă comunității academice și (b) stabilirea priorității descoperirilor și protejarea proprietății intelectuale asupra contribuțiilor originale. Conform APA 7, articolele științifice se împart în mai multe categorii: (1) articole empirice, care includ studii cantitative (bazate pe metode statistice, analiza datelor și modelare matematică), studii calitative (axate pe explorarea experiențelor umane și a proceselor sociale prin interviuri, observații și studii de caz) și studii mixte (care îmbină metode calitative și cantitative pentru a răspunde unor întrebări de cercetare complexe); (2) articole de replicare, care testează validitatea unor studii anterioare prin reproducerea metodologiilor originale; (3) meta-analize, ce sintetizează rezultatele mai multor studii independente, utilizând tehnici statistice pentru a obține concluzii generalizabile; (4) articole de revizuire a literaturii, care oferă evaluări critice asupra studiilor existente, identificând tendințe, contradicții, lacune și posibile direcții viitoare de cercetare; (5) articole teoretice, care dezvoltă, rafinează sau compară teorii existente, analizând coerența internă și validitatea acestora; (6) articole metodologice, care prezintă noi abordări teoretice și practice, discută modificările metodelor existente sau analizează tehnici de prelucrare a datelor; (7) alte tipuri de articole, cum ar fi rapoarte scurte, comentarii critice asupra unor articole anterioare, recenzii de cărți, necrologuri sau scrisori către editor, a căror publicare depinde de politica fiecărei reviste. Elementele fundamentale ale unui articol științific includ titlul clar și concis, identificarea autorilor și a afilierei instituționale, cuvintele-cheie care facilitează indexarea și căutarea articolului, rezumatul/ abstractul, care sintetizează obiectivele, metodologia și concluziile cercetării, precum și corpul articolului, care dezvoltă fundamentarea teoretică, metodologia, analiza datelor și concluziile studiului. În ansamblu, articolele științifice constituie un instrument central în progresul cunoașterii, oferind baze teoretice și empirice pentru viitoarele cercetări, facilitând colaborarea între cercetători, consolidând rigoarea științifică și asigurând un mecanism

transparent pentru validarea și diseminarea descoperirilor, ceea ce le conferă un rol esențial în dezvoltarea tuturor domeniilor științifice. Vezi și **„Abstract/ Rezumat (în general)”**; **„Articol de comunicare rapidă/ Articol de comunicare scurtă (comunicări scurte sau rapide)/ Brief Communications/ Short or Rapid Communications (în engleză)”**; **„Articol de ipoteză/ Hypothesis article (în engleză)”**; **„Articol de opinie/ Opinion article (în engleză)”**; **„Articol de perspectivă/ Perspective article (în engleză)”**; **„Articol metodologic/ Methodological article (în engleză)”**; **„Articol științific”**; **„Articol teoretic/ Theoretical article (în engleză)”**; **„Cuvinte-cheie (în cazul lucrărilor științifice)”**; **„Imagini interesante/ Interesting Images (în engleză)”**; **„Nota tehnică/ Technical Note (în engleză)”**; **„Protocol științific/ Protocol (în engleză)”**; **„Raport înregistrat/ Registered report (în engleză)”**; **„Scriere științifică”**.

Articol teoretic/ Theoretical article (în engleză) – tip de articol științific ce are ca scop dezvoltarea, analiza critică sau extinderea unui cadru teoretic existent, fără a include neapărat date empirice noi. Acesta poate introduce noi concepte, redefini sau clarifica teorii deja existente, compara modele teoretice și evidențiază punctele lor forte și slabe, sau propune o integrare a mai multor perspective teoretice într-un cadru unitar. Un articol teoretic este structurat, de obicei, astfel: Rezumat (Abstract) – o scurtă prezentare a scopului și contribuției teoretice a articolului, Cuvinte-cheie – termeni esențiali care definesc domeniul de aplicabilitate al articolului, Introducere – expunerea problemei, justificarea relevanței și obiectivele articolului, Secțiuni relevante – analiza critică a literaturii, dezvoltarea conceptuală și argumentația teoretică, Discuții – implicațiile teoretice, comparații cu alte modele și limitări, Concluzii – sinteza principalelor idei și direcții viitoare de cercetare. Vezi și **„Articol de comunicare rapidă/ Articol de comunicare scurtă (comunicări scurte sau rapide)/ Brief Communications/ Short or Rapid Communications (în engleză)”**; **„Articol de ipoteză/ Hypothesis article (în engleză)”**; **„Articol de opinie/ Opinion article (în engleză)”**; **„Articol de perspectivă/ Perspective article (în engleză)”**; **„Articol metodologic/ Methodological article (în engleză)”**; **„Articol științific”**.

Articularea datelor – ansamblul demersurilor prin care datele sunt organizate, structurate, îmbinate, corelate și (inter)relaționate sistemic pentru a fi transformate în informații și cunoștințe, utilizabile ca resurse de cunoaștere. Acest proces urmărește valorificarea datelor în mod logic și coerent, în acord cu progresele științifico-tehnice, facilitând interpretarea,

analiza și aplicarea acestora în diferite domenii. Articularea datelor joacă un rol vital în cercetare, managementul informației și luarea deciziilor, contribuind la optimizarea proceselor cognitive, tehnologice și organizaționale într-o societate bazată pe cunoaștere și inovație. Vezi și „**Analiza datelor**”; „**Corelarea datelor**”; „**Dată/ Date**”; „**Date brute**”; „**Date nesemnificative**”; „**Date primare**”; „**Date secundare**”; „**Date zgomotoase/ Noisy data** (în engleză)”; „**Filtrarea datelor**”; „**Informația** (în general)”; „**Interrelaționarea sistemică a datelor și informațiilor**”; „**Managementul informațiilor**”; „**Organizarea și structurarea datelor**”.

Artificial Intelligence (în engleză) (acronim AI) – a se vedea „**Inteligență artificială** (acronim IA)/ **Artificial Intelligence** (în engleză) (acronim AI)”.

Ascultare activă – modalitate empatică și conștientă de ascultare, centrată pe interlocutor, care implică atenție deplină, interes și implicare reală în înțelegerea mesajului transmis. Ea presupune o atitudine pozitivă și respectuoasă față de vorbitor și față de mesaj, reflectând empatie, respect de sine și respect față de celălalt. Ascultarea activă nu este un proces pasiv, ci implică efortul receptorului de a înțelege profund, de a facilita comunicarea și a verifica permanent că mesajul a fost receptat corect, evitând interpretări superficiale sau premature (Gal, Kurko-Fabian & Baci, 2004, p. 25-36). Vezi și „**Ascultare interactivă**”; „**Ascultare pasivă**”; „**Comunicare eficientă**”; „**Comunicare interpersonală**”; „**Emițător** (în comunicarea interumană)”; „**Receptor** (în comunicarea interumană)”.

Ascultare interactivă – caracteristică a comunicării eficiente care implică o interacțiune verbală directă cu interlocutorul, concretizată prin adresarea de întrebări sau solicitarea confirmării mesajului. Scopul principal al ascultării interactive este de a verifica corectitudinea și claritatea înțelegerii mesajului, precum și de a consolida relația interpersonală dintre participanții la comunicare. Vezi și „**Ascultare activă**”; „**Ascultare pasivă**”; „**Comunicare eficientă**”; „**Comunicare interpersonală**”; „**Emițător** (în comunicarea interumană)”; „**Receptor** (în comunicarea interumană)”.

Ascultare pasivă – formă a comunicării caracterizată printr-o atitudine neimplicată a receptorului față de mesajul transmis, manifestată prin lipsa interacțiunii verbale sau nonverbale cu interlocutorul. În ascultarea pasivă, receptorul nu adresează întrebări, nu solicită clarificări și nu oferă feedback, ceea ce conduce la o comunicare superficială, lipsită de eficiență și poate

afecta negativ calitatea relației interpersonale și înțelegerea corectă a mesajului. Vezi și **„Ascultare activă”**; **„Ascultare interactivă”**; **„Comunicare interpersonală”**; **„Emitător** (în comunicarea interumană)”; **„Receptor** (în comunicarea interumană)”.

Asynchronous Learning – a se vedea **„Învățare asincronă/ Asynchronous Learning** (în engleză)”.

Augmented Reality (în engleză) – a se vedea **„Realitate augmentată** (acronim RA)/ **Augmented Reality** (în engleză) (acronim AR)”.

Automatizare – proces prin care sarcini sau operațiuni sunt realizate de sisteme tehnice, fără intervenție umană directă, prin utilizarea senzorilor, algoritmilor și controlului digital. Automatizarea este aplicată pe scară largă în industrie, transporturi, servicii și în viața cotidiană (de exemplu, în locuințe inteligente), având ca scop creșterea eficienței, siguranței și economisirea resurselor. Vezi și **„Inteligență artificială** (acronim IA)/ **Artificial Intelligence** (în engleză) (acronim AI)”; **„Învățare profundă/ Deep Learning** (în engleză) (acronim DL)”; **„Procesarea limbajului natural/ Natural Language Processing** (în engleză) (acronim NLP)”; **„Transformare digitală”**.

Autonomie morală – capacitatea unei persoane de a lua decizii etice în mod liber, pe baza propriei judecăți, a convingerilor interioare și a unui sistem de valori asumat, fără a se supune mecanic normelor externe, presiunii autorității sau influenței grupului. Vezi și **„Conștiință individuală”**; **„Gândire critică”**; **„Normă morală”**.

Autor – entitatea, individuală sau colectivă, care a contribuit la crearea unei opere literare, artistice ori științifice. Această entitate poate fi: a) o persoană fizică sau un grup de persoane fizice, atunci când opera este realizată prin contribuția explicită a unuia sau mai multor indivizi; b) O persoană juridică sau un grup de persoane juridice (de exemplu, o organizație, asociație, instituție guvernamentală sau neguvernamentală), în situațiile în care opera este produsul unui grup nenominalizat de autori sub egida respectivei instituții; c) o combinație între persoane fizice și/sau juridice, când mai multe entități colaborează la elaborarea unei lucrări. În funcție de natura operei ori de tipul documentului, autorii pot proveni din domenii variate: de la scriitori, artiști și cercetători, care redactează cărți sau articole, până la colective de cercetare, instituții guvernamentale sau organizații implicate în realizarea documentelor colective sau colaborative.

Statutul de autor este determinat de contribuția fiecărei entități în conceperea și finalizarea operei, influențând în mod direct drepturile de proprietate intelectuală și recunoașterea în domeniul de activitate respectiv. Vezi și „**Autor instituțional**”; „**Autor principal**”; „**Autor corespondent/ autor de corespondență**”; „**Drept de autor**”; „**Drepturi conexe dreptului de autor**”; „**Drepturi morale de autor**”; „**Drepturi patrimoniale de autor**”; „**Element al unei referințe**”; „**Licențe Creative Commons (acronim CC)**”; „**Licență de utilizare**”.

Autor corespondent/ Autor de corespondență – cercetătorul desemnat de echipa care a elaborat o lucrare științifică pentru a fi responsabil de transmiterea acesteia către un editor sau o redacție, în vederea revizuirii și publicării. Acest rol presupune gestionarea comunicării cu editorul/ editura, răspunzând la întrebări și oferind clarificări legate de conținutul și metodologia studiului. Decizia privind desemnarea autorului corespondent se ia colectiv, de obicei înainte de trimiterea lucrării, fiind frecvent persoana care a avut un rol semnificativ în coordonarea studiului, colectarea datelor ori managementul echipei de cercetare. Această practică previne întârzieri în procesul de revizuire și publicare, deoarece toate întrebările sau comentariile din partea redacției sunt direcționate către un singur punct de contact. Autorul corespondent, după consultarea celorlalți autori, furnizează un răspuns comun și se ocupă, în general, de revizuirea sau gestionarea modificărilor solicitate, asigurând coerența și calitatea produsului final. Vezi și „**Articol științific**”; „**Autor**”; „**Autor instituțional**”; „**Autor principal**”.

Autor instituțional – entitate juridică, cum ar fi o organizație, asociație, instituție guvernamentală sau neguvernamentală, care este recunoscută ca autor al unei lucrări colective în situațiile în care opera este rezultatul muncii unui grup de autori nenominalizați, sub egida respectivei instituții. Acest tip de autorat este frecvent întâlnit în documentele oficiale, rapoartele științifice, ghidurile metodologice, standardele tehnice și alte lucrări elaborate de grupuri de experți în cadrul unei entități recunoscute. Vezi și „**Autor**”; „**Autor corespondent/ Autor de corespondență**”; „**Autor principal/ Lead author/ First author** (în engleză)”.

Autor principal/ Lead author/ First author (în engleză) – persoana care a avut contribuția esențială, decisivă și predominantă în realizarea unei lucrări științifice sau academice. Autorul principal este cel care a conceput studiul, a formulat ipoteza sau întrebările de cercetare, a proiectat

metodologia, a colectat și analizat datele, și a redactat cea mai mare parte a manuscrisului. De obicei, poziția autorului principal se află pe prima poziție în lista de autori, reflectând importanța contribuției acestuia la cercetarea respectivă. Autorul principal își asumă responsabilitatea principală pentru conținutul lucrării, inclusiv pentru acuratețea informațiilor prezentate și integritatea cercetării. Această poziție este importantă pentru recunoașterea meritelor academice, fiind, adesea, utilizată drept criteriu în evaluarea performanței profesionale și științifice. În unele cazuri, termenul de „autor principal” poate fi confundat cu cel de „autor corespondent”, care reprezintă persoana desemnată să comunice cu editorii și să gestioneze corespondența oficială legată de publicarea lucrării, dar cele două roluri pot fi îndeplinite de aceeași persoană sau de persoane diferite. Vezi și **„Autor”**; **„Autor instituțional”**; **„Autor corespondent/ Autor de corespondență”**; **„Drept de autor”**; **„Drepturi conexe dreptului de autor”**; **„Drepturi morale de autor”**; **„Drepturi patrimoniale de autor”**.

Autoritatea sursei – gradul de credibilitate și expertiză recunoscut unei surse de informații, determinat de competența, reputația, calificarea profesională și experiența persoanei, organizației sau instituției care furnizează informația respectivă. Autoritatea unei surse este fundamentală pentru evaluarea corectă a informațiilor, reflectând măsura în care sursa poate fi considerată legitimă și competentă să furnizeze date, opinii sau analize într-un domeniu specific. Aceasta poate fi determinată prin analizarea unor elemente, precum reputația autorului, afilierea sa profesională sau academică, expertiza dovedită în domeniul respectiv, istoricul publicațiilor și recunoașterea din partea altor specialiști din domeniu. Autoritatea sursei este un criteriu important în selectarea surselor în contexte academice, științifice și profesionale, contribuind la menținerea standardelor ridicate de calitate și la prevenirea răspândirii informațiilor incorecte, incomplete sau înșelătoare. Evaluarea autorității sursei reprezintă, de asemenea, o componentă de bază a competenței informaționale și a gândirii critice. Vezi și **„Competență de cercetare informațională”**; **„Credibilitatea informațiilor”**; **„Fiabilitatea sursei”**; **„Obiectivitatea sursei”**; **„Precizia sursei”**; **„Prestigiul editurii”**; **„Prestigiul profesional al autorului”**.

Auxiliar didactic (sau curricular) – material-suport elaborat în sprijinul profesorilor și al elevilor, având scopul de a facilita implementarea eficientă a curriculumului național prin extinderea și aprofundarea

cunoștințelor, abilităților și competențelor prevăzute în programele școlare. Aceste resurse educaționale – care pot lua forma unor culegeri de exerciții, fișe de activitate, caiete de muncă independentă, softuri educaționale, atlase, ghiduri metodologice și multe altele – sunt aprobate prin ordin al ministrului educației și se adresează atât profesorilor, cât și elevilor, sprijinind procesele de predare-învățare-evaluare prin diversificarea metodelor de lucru, creșterea motivației școlare și îmbunătățirea rezultatelor academice. Auxiliarele didactice se elaborează luând în considerare principii pedagogice, psihologice și estetice, respectând cerințele curriculumului național și vizând, în mod explicit, formarea și dezvoltarea competențelor-cheie ori a competențelor specifice unei discipline, integrându-se în activități didactice variate (activități remediale, pentru elevi cu CES, pentru elevi cu aptitudini înalte, activități pluridisciplinare, interdisciplinare sau transdisciplinare). Elaborarea acestor materiale presupune parcurgerea mai multor etape: faza de proiectare (stabilirea structurii, respectarea principiilor de calitate), faza de concepere (dezvoltarea conținutului în concordanță cu exigențele pedagogice), faza de evaluare/ avizare/ aprobare (consultarea specialiștilor și obținerea validării din partea comisiilor de specialitate), faza de publicare (tipărirea sau transpunerea în format digital) și faza de implementare (utilizarea efectivă la clasă sau în studiul individual, în cadrul pregătirii suplimentare sau remediale), punând accent pe momentul didactic oportun, contextul curricular și modalitățile de organizare a elevilor în lucrul cu auxiliarul. Aceste materiale pot fi adaptate și personalizate în funcție de vârsta și nivelul elevilor, specificul disciplinei și obiectivele activităților de învățare, oferind profesorilor instrumente flexibile și eficiente, capabile să stimuleze progresul fiecărui elev, inclusiv al celor cu cerințe educaționale speciale sau al celor capabili de performanțe deosebite, contribuind astfel la optimizarea procesului educațional, îmbunătățirea accesului la învățare și dezvoltarea competențelor în conformitate cu cerințele curriculumului național și obiectivele formative stabilite la nivelul învățământului preuniversitar. Vezi și **„Ghidul și îndrumătorul pentru elevi”; „Reglementări în domeniul educației naționale și a învățământului național”**.

Avalon Project – bibliotecă digitală specializată în documente juridice, istorice și diplomatice, dezvoltată de Yale Law School – Lillian Goldman Law Library. Platforma oferă acces gratuit la copii electronice ale unor documente istorice, unele datând din cele mai vechi timpuri, permițând

studierea textelor originale atât ale unor documente celebre, cât și ale unor documente mai puțin cunoscute, dar semnificative pentru evoluția dreptului și a drepturilor fundamentale. Prin această resursă, cercetătorii, profesorii și studenții pot explora momente importante din istoria juridică și diplomatică. Mai multe informații sunt disponibile pe site-ul oficial: <https://avalon.law.yale.edu> Vezi și **„Bază de date”**; **„Depozit de date/ Data Repository (în engleză)”**; **„Platformă informatică”**; **„Platformă web”**.

B

Baiting – tehnică de inginerie socială prin care un atacator atrage o victimă să execute o acțiune riscantă, oferindu-i un stimulent aparent atractiv (un „momeală”), cum ar fi un dispozitiv USB „uitat” într-un spațiu public, un link către conținut gratuit (muzică, filme, software) sau o promisiune falsă de câștig. Odată ce victima interacționează cu momeala – de exemplu, conectează USB-ul sau accesează linkul – sistemul poate fi infectat cu malware, iar datele pot fi compromise. Baitingul exploatează curiozitatea sau lăcomia utilizatorului și este o formă frecventă de atac cibernetic bazat pe manipulare psihologică. Vezi și „**Inginerie socială**”; „**Manipulare**”; „**Pretextare**”.

Bancă de date/ informații – instituție specializată/ depozit specializat de stocare și furnizare a datelor informatice, respectiv colecție de date informatice pe o anumită problematică. Banca de date/ informații poate fi alcătuită din una sau mai multe baze de date și poate fi utilizată de un număr mare de utilizatori. Vezi și „**Bază de date**”; „**Bază de date științifice**”; „**Depozit de date/ Data Repository** (în engleză)”.

BASE (acronim pentru Bielefeld Academic Search Engine) – motor de căutare academică care oferă acces la peste 300 de milioane de documente provenite de la peste 10.000 de furnizori de conținut, incluzând reviste științifice, depozite instituționale, colecții digitale și alte resurse academice. Aproximativ 60% dintre documentele indexate sunt disponibile cu acces liber (Open Access), permițând utilizatorilor să consulte gratuit texte integrale din diverse domenii. BASE este operat de Biblioteca Universității din Bielefeld și reprezintă una dintre cele mai importante resurse pentru cercetare, facilitând descoperirea și accesarea rapidă a materialelor științifice

din întreaga lume. Platforma poate fi accesată la: <https://www.base-search.net> Vezi și „**Bază de date**”; „**Depozit de date/ Data Repository** (în engleză)”; „**Open Access** (în engleză)/ **Acces deschis**”; „**Platformă informatică**”; „**Platformă web**”.

Bază de date – colecție organizată de informații sau date structurate, proiectată pentru stocare, gestionare și acces eficient. Aceasta dispune de o schemă bine definită, care permite interogarea, actualizarea și manipularea datelor, facilitând astfel gestionarea eficientă a informațiilor într-un mediu controlat. Bazele de date sunt utilizate într-o varietate de domenii, inclusiv gestionarea relațiilor cu clienții, finanțe, comerț electronic, sisteme de inventar, sănătate și administrație publică. Ele sunt administrate prin sisteme de gestionare a bazelor de date (DBMS – Database Management Systems), care permit utilizatorilor să creeze, întrețină și interogheze datele într-un mod optimizat. În funcție de structura și organizarea datelor, bazele de date pot fi: a) baze de date relaționale (SQL) – folosesc tabele cu relații definite și limbaje de interogare precum SQL (de exemplu MySQL, PostgreSQL, Microsoft SQL Server); b) bazele de date NoSQL (Not only SQL) – permit stocarea flexibilă a datelor nestructurate sau semi-structurate (de exemplu, MongoDB, Cassandra); c) baze de date bazate pe grafuri – utilizează noduri și conexiuni pentru a reprezenta relațiile dintre date (de exemplu Neo4j); d) bazele de date orientate pe obiecte – stochează date sub forma obiectelor utilizate în programare (de exemplu db4o, ObjectDB). Bazele de date reprezintă o infrastructură vitală în tehnologia informației, fiind fundamentale pentru automatizarea proceselor, analiza datelor și dezvoltarea aplicațiilor software. Vezi și „**Analiza datelor**”; „**Bancă de date/ informații**”; „**Bază de date științifice**”; „**Date brute**”; „**Date nesemnificative**”; „**Date primare**”; „**Date secundare**”; „**Date secundare**”; „**Date zgomotoase/ Noisy data** (în engleză)”; „**Depozit de date/ Data Repository** (în engleză)”; „**Filtrarea datelor**”; „**Organizarea și structurarea datelor**”; „**Sistem de gestionare a bazelor de date/ Database Management System** (în engleză) (acronim DBMS)”.

Bază de date științifice – bază de date care se poate accesa de la orice calculator din rețeaua unei biblioteci sau de la un calculator conectat la Internet. Accesul se face pe baza unui cont și a unei parole, în mod liber sau contra cost. În funcție de tipul de informație, aceste baze pot fi: a) baze de date de reviste electronice; b) baze de date de e-bookuri; c) baze de date de ziare; d) baze de date bibliografice e) baze de date de colecții fotografice f)

baze de date hărți etc. Dintre cele mai cunoscute de baze de date științifice online, menționăm: Web of Science, Scopus, IEEE Xplore, ScienceDirect, Erih Plus, CEEOL, ProQuest ș.a. Vezi și **„Bancă de date/ informații”**; **„Bază de date”**; **„Depozit de date/ Data Repository (în engleză)”**; **„Platformă informatică”**.

Bias cognitiv/ Cognitive bias (în engleză) – a se vedea **„Prejudecăți cognitive/ Cognitive bias (în engleză)”**.

Bibliografia – listă sistematică și organizată a tuturor surselor de documentare consultate și citite în cadrul unui proces de cercetare sau al elaborării unei lucrări, indiferent dacă acestea sunt citate direct, indirect, parafrazate ori utilizate ca surse de orientare teoretică. Ea constituie un instrument fundamental al activității științifice, oferind reper documentar pentru cititori și cercetători și reflectând baza teoretică și metodologică a unei lucrări. Bibliografiile pot fi generale (incluzând lucrări din domenii variate pentru o perspectivă largă asupra unui subiect) sau specializate (focalizate pe un subiect anume, incluzând surse relevante pentru domeniul respectiv). Bibliografiile sunt redactate conform unor convenții internaționale de citare, precum AMA, APA, MLA, Chicago, Harvard, IEEE fiecare dintre acestea reglementând organizarea și formatarea referințelor bibliografice în funcție de specificul unui anumit domeniu științific. Materialele incluse într-o bibliografie pot varia de la cărți, articole științifice, documente oficiale, surse digitale, manuscrise și rapoarte până la alte resurse relevante. Respectarea normelor și convențiilor bibliografice garantează transparența, rigoarea și etica în cercetarea științifică, facilitând recunoașterea, verificarea și validarea informațiilor utilizate. Vezi și **„Bibliografia adnotată”**; **„Bibliografia sistematică”**; **„Bibliografia nesistematizată”**; **„Căutare de literatură/ Literature search (în engleză)/ Căutare bibliografică”**; **„Lista referințelor bibliografice/ References (în engleză)”**; **„Referențiere”**; **„Stil de citare”**; **„Sursa de documentare”**.

Bibliografia adnotată/ Annotated bibliography (în engleză) – listă structurată de surse bibliografice (cărți, articole, studii etc.), fiecare însoțită de o descriere succintă, evaluativă și critică (adnotare), care rezumă conținutul, scopul și relevanța lucrărilor incluse. Adnotările dintr-o astfel de bibliografie au rolul de a furniza cititorului informații esențiale despre sursele respective, incluzând sumarul tematic, punctele forte sau slabe, relevanța pentru cercetarea actuală, metodele utilizate și concluziile

autorilor. Bibliografia adnotată servește atât ca instrument de evaluare și selecție a surselor în cadrul cercetărilor academice, cât și ca instrument documentar valoros care sprijină cercetătorii și studenții în identificarea rapidă și critică a literaturii relevante dintr-un anumit domeniu sau pe o anumită temă. Astfel, bibliografia adnotată permite cercetătorului să evalueze rapid valoarea, acuratețea și contribuția fiecărei surse, facilitând organizarea și orientarea cercetării ulterioare. Vezi și „**Bibliografia**”; „**Bibliografia sistematică**”; „**Bibliografia nesistematizată**”; „**Căutare de literatură/ Literature search** (în engleză)/ **Căutare bibliografică**”; „**Lista referințelor bibliografice/ References** (în engleză)”; „**Stil de citare**”.

Bibliografia nesistematizată/ Bibliografia generală – listă simplă și neorganizată riguros de surse bibliografice referitoare la un anumit subiect, fără aplicarea unor metode precise sau a unor criterii clare de selecție, evaluare și includere a lucrărilor. Spre deosebire de bibliografia sistematică sau adnotată, care se bazează pe metodologii riguroase și explicite, bibliografia nesistematizată este alcătuită adesea într-un mod mai puțin structurat și mai puțin transparent, fiind utilizată în principal ca punct de plecare sau referință generală pentru explorarea unui domeniu sau subiect. Deși poate avea o utilitate practică, o astfel de bibliografie nu oferă cititorului suficiente informații privind relevanța, calitatea sau importanța surselor incluse, impunând cercetătorului un efort suplimentar în evaluarea critică a lucrărilor prezentate. Vezi și „**Bibliografia**”; „**Bibliografia sistematică**”; „**Bibliografia adnotată**”; „**Căutare de literatură/ Literature search** (în engleză)/ **Căutare bibliografică**”; „**Lista referințelor bibliografice/ References** (în engleză)”; „**Stil de citare**”.

Bibliografia sistematică/ Systematic bibliography/ Enumerative bibliography (în engleză) – listă organizată și structurată a surselor bibliografice relevante, realizată printr-un proces sistematic de căutare, identificare și selecție a lucrărilor existente într-un anumit domeniu de cercetare. O astfel de bibliografie este elaborată conform unor criterii clare și explicite de selecție și evaluare, având ca scop facilitarea accesului eficient și rapid la sursele cele mai pertinente pentru o anumită temă sau întrebare de cercetare. Spre deosebire de bibliografiile generale sau nesistematizate, bibliografia sistematică se bazează pe metode clar definite de căutare, evaluare critică și includere a surselor, fapt ce contribuie la asigurarea exhaustivității, relevanței și obiectivității listei de lucrări prezentate. Bibliografiile sistematice sunt utilizate frecvent ca instrumente

fundamentale în realizarea revizuirilor sistematice de literatură (systematic reviews), studiilor academice aprofundate, cercetărilor empirice sau meta-analizelor, având rolul de a facilita accesul cercetătorilor la literatura științifică esențială și actualizată din domeniul lor de interes. Vezi și **„Bibliografia”; „Bibliografia adnotată”; „Bibliografia nesistematizată”; „Căutare de literatură/ Literature search (în engleză)/ Căutare bibliografică”; „Lista referințelor bibliografice/ References (în engleză)”;** **„Revizuire sistematică/ Systematic review (în engleză)”;** **„Stil de citare”.**

Biblioteca digitală a Pacificului – proiect colaborativ de dezvoltare a unei biblioteci digitale creat de o echipă de bibliotecari din insulele din Pacific. <https://pacificdigitallibrary.org> Vezi și **„Bază de date”; „Depozit de date/ Data Repository (în engleză)”;** **„Platformă informatică”; „Platformă web”.**

Biblioteca Digitală Mondială – a fost un proiect inițiat de Biblioteca Congresului Statelor Unite, în colaborare cu UNESCO, și dezvoltat împreună cu numeroase biblioteci, arhive, muzee, instituții de învățământ și organizații internaționale din întreaga lume, având ca scop păstrarea și partajarea unora dintre cele mai importante obiecte culturale și documente istorice de pe glob. Prin această inițiativă, s-a urmărit sporirea accesului la comorile culturale ale umanității pentru cercetare, descoperire și utilizare, în absența oricăror restricții cunoscute privind drepturile de autor sau de altă natură. Materialele pot fi folosite și reutilizate liber, cu recomandarea de a verifica informațiile despre sursă atașate fiecărui element. Mai multe detalii și acces la colecție sunt disponibile pe site-ul Bibliotecii Congresului: <https://www.loc.gov/collections/world-digital-library/about-this-collection> Vezi și **„Bază de date”; „Depozit de date/ Data Repository (în engleză)”;** **„Open Access (în engleză)/ Acces deschis”; „Platformă informatică”; „Platformă web”.**

Biblioteca Digitală Națională a României – platformă digitală care oferă acces la colecții digitale realizate prin digitizarea documentelor aflate în colecțiile speciale ale Bibliotecii Naționale a României. Resursele sunt organizate pe tematici sau în funcție de evenimente culturale și istorice, facilitând astfel accesul la patrimoniul cultural și documentar românesc. Biblioteca Digitală Națională a României reprezintă o resursă valoroasă pentru cercetători, profesori, studenți și pasionați de istorie și literatură, oferind posibilitatea de a consulta manuscrise, cărți rare, hărți, ziare și alte

documente istorice. Mai multe informații și acces la colecții sunt disponibile pe site-ul oficial: <http://digitool.bibnat.ro/R> Vezi și „**Bază de date**”; „**Depozit de date/ Data Repository** (în engleză)”; „**Platformă informatică**”; „**Platformă web**”.

Biblioteca publică digitală a Americii – bibliotecă digitală care oferă acces gratuit la peste 48 de milioane de imagini, texte, videoclipuri și înregistrări audio din colecțiile bibliotecilor, muzeelor și arhivelor din Statele Unite ale Americii. Platforma facilitează explorarea și descoperirea resurselor culturale și istorice, reunind conținut provenit din instituții de prestigiu, precum Library of Congress, Smithsonian Institution și National Archives. DPLA este o resursă valoroasă pentru cercetători, profesori, studenți și pasionați de istorie și cultură, oferind acces la cărți digitalizate, documente guvernamentale, fotografii istorice, manuscrise și multe alte materiale. Mai multe informații și acces la colecții sunt disponibile pe site-ul oficial: <https://dp.la> Vezi și „**Bază de date**”; „**Depozit de date/ Data Repository** (în engleză)”; „**Open Access** (în engleză)/ **Acces deschis**”; „**Platformă informatică**”; „**Platformă web**”.

Bibliotecă – ansamblu organizat și sistematic de cărți, reviste, periodice, manuscrise, materiale audiovizuale sau documente electronice, păstrat și conservat pentru activități culturale, educaționale, informative sau de cercetare. Spre deosebire de biblioteca înțeleasă ca instituție culturală, această colecție poate aparține unei persoane, unei instituții sau unei organizații și poate fi destinată utilizării publice sau private. Vezi și „**Bibliotecă** (ca instituție)”; „**Bibliotecă** (în informatică)”; „**Bibliotecă digitală/ E-bibliotecă**”; „**Bibliotecă personală**”; „**Bibliotecă școlară**”; „**Bibliotecă școlară digitală**”; „**Bibliotecă universitară**”; „**Catalog** (pentru bibliotecă/ muzeu)”; „**Catalogul bibliotecii**”.

Bibliotecă (ca instituție) – instituție culturală destinată colectării, păstrării, conservării și punerii la dispoziția publicului a unor colecții organizate de cărți, periodice, documente scrise, materiale audiovizuale și electronice. Aceasta are rolul de a facilita accesul la informație și cunoaștere, de a sprijini educația și cercetarea, precum și de a contribui la păstrarea patrimoniului cultural și intelectual al unei societăți. Bibliotecile pot fi clasificate în mai multe tipuri: publice, școlare, universitare, specializate sau naționale, în funcție de profilul colecțiilor și de tipul utilizatorilor cărora li se adresează. În sens restrâns, termenul poate desemna și spațiul fizic în care

sunt păstrate colecțiile bibliotecii. Vezi și **„Bibliotecă”**; **„Bibliotecă (în informatică)”**; **„Bibliotecă digitală/ E-bibliotecă”**; **„Bibliotecă personală”**; **„Bibliotecă școlară”**; **„Bibliotecă școlară digitală”**; **„Bibliotecă universitară”**; **„Catalog (pentru bibliotecă/ muzeu)”**; **„Catalogul bibliotecii”**.

Bibliotecă (în informatică) – colecție organizată de coduri, rutine, funcții sau module software, creată pentru a simplifica și eficientiza dezvoltarea programelor informatice. Aceasta oferă dezvoltatorilor instrumente reutilizabile și standardizate pentru rezolvarea unor sarcini specifice din programare, fără a fi necesară rescrierea codului. Bibliotecile informatice pot fi generaliste (de exemplu, biblioteci standard de limbaj) sau specializate (dedicate unui anumit domeniu, cum ar fi grafica, matematica, inteligența artificială, gestionarea bazelor de date etc.). Vezi și **„Bază de date”**; **„Bibliotecă”**; **„Bibliotecă (ca instituție)”**; **„Bibliotecă digitală/ E-bibliotecă”**; **„Bibliotecă personală”**; **„Bibliotecă școlară”**; **„Bibliotecă școlară digitală”**; **„Bibliotecă universitară”**; **„Catalog (pentru bibliotecă/ muzeu)”**; **„Catalogul bibliotecii”**; **„Platformă informatică”**; **„Platformă web”**.

Bibliotecă digitală/ E-bibliotecă – bibliotecă care integrează resurse informaționale în formă electronică, digitalizate, categorizate, organizate și catalogate în baze de date sau pe suporturi digitale, obiectivate în produse și aplicații multimedia, care pot fi utilizate cu ajutorul unor tehnologii de informare și comunicare. Vezi și **„Bază de date”**; Vezi și **„Bibliotecă”**; **„Bibliotecă (ca instituție)”**; **„Bibliotecă (în informatică)”**; **„Bibliotecă personală”**; **„Bibliotecă școlară”**; **„Bibliotecă școlară digitală”**; **„Bibliotecă universitară”**; **„Catalog (pentru bibliotecă/ muzeu)”**; **„Catalogul bibliotecii”**; **„Platformă informatică”**; **„Platformă web”**.

Bibliotecă personală – colecție privată de cărți și alte materiale documentare, creată și păstrată de o persoană pentru uz propriu. Biblioteca personală reflectă de obicei interesele, preocupările intelectuale, preferințele literare și profesionale ale posesorului său și este utilizată în scopuri educaționale, recreative sau de cercetare individuală. Aceasta poate include cărți, publicații periodice, manuscrise, albume, documente electronice și alte materiale considerate valoroase de către proprietar. În sens restrâns, termenul se referă și la spațiul amenajat în locuința personală pentru păstrarea și organizarea acestor colecții. Vezi și **„Bibliotecă”**; **„Bibliotecă (ca**

instituție)”; „**Biblioteca** (în informatică)”; „**Biblioteca digitală/ E-biblioteca**”; „**Biblioteca școlară**”; „**Biblioteca școlară digitală**”; „**Biblioteca universitară**”.

Biblioteca școlară – bibliotecă destinată elevilor și cadrelor didactice dintr-o școală, care colectează, organizează și oferă acces la cărți, reviste, manuale școlare, materiale audiovizuale și alte resurse documentare necesare în procesul de învățare și educație. Aceasta sprijină activitățile didactice și contribuie la dezvoltarea culturii generale, facilitând activități precum studiul individual, lectura suplimentară, documentarea pentru proiecte și pregătirea temelor școlare. Biblioteca școlară are un rol important în formarea competențelor de citire, documentare și cercetare ale elevilor.

Biblioteca școlară digitală – bibliotecă arondată unei instituții de învățământ preuniversitar, care oferă acces online la resurse documentare digitale diverse (cărți electronice, reviste online, enciclopedii virtuale, baze de date, CD-uri și alte materiale multimedia). Aceasta facilitează elevilor activitățile de informare, documentare și lectură, contribuind la dezvoltarea competențelor digitale, formarea culturii generale și sprijinind procesul educațional prin utilizarea tehnologiei informației și comunicării.

Biblioteca universitară – instituție specializată, afiliată unei universități sau unei instituții de învățământ superior, care colectează, păstrează, organizează și pune la dispoziția studenților, cadrelor didactice și cercetătorilor materiale documentare și resurse informaționale necesare activităților didactice și științifice. Colecțiile unei biblioteci universitare includ cărți, publicații periodice, lucrări de licență și disertație, teze de doctorat, baze de date academice, materiale electronice și audiovizuale specifice profilului educațional și de cercetare al instituției. Scopul acesteia este să sprijine în mod direct procesul de învățare, studiu și cercetare la nivel universitar.

Big Data – a se vedea „**Datele mari/ Big Data** (în engleză)”.

Biografia – expunere sistematică și comentată a vieții unei persoane, având scopuri educaționale, documentare, de cercetare științifică, istorice, literare sau portretistice. Aceasta poate fi realizată sub forma unei lucrări narative scrise, a unui studiu academic, a unei cronică istorice sau a unui profil analitic, oferind o perspectivă detaliată asupra evenimentelor semnificative și a contribuțiilor unei personalități. Într-un sens mai larg, biografia desemnează totalitatea evenimentelor importante din existența

unei persoane, relevante pentru investigațiile desfășurate de cercetători individuali sau echipe interdisciplinare. Biografiile pot fi bazate pe surse primare (memorii, scrisori, documente oficiale, interviuri) sau surse secundare (studii critice, articole de specialitate, lucrări istorice), iar interpretarea acestora implică analiza contextului social, cultural și politic în care s-a desfășurat viața subiectului. Biografia se regăsește în diverse forme literare și științifice, incluzând biografiile narative, critice, tematice, intelectuale și autobiografiile, fiecare având un cadru metodologic specific. În prezent, biografiile sunt utilizate nu doar în domeniul literaturii și al istoriografiei, ci și în cercetarea socială, psihologie, studii culturale și jurnalism, fiind esențiale pentru înțelegerea impactului și moștenirii unei persoane în contextul epocii sale. Vezi și „**Analiza istorică**”; „**Sursa de documentare**”; „**Surse primare/ Surse originale**”; „**Surse secundare**”; „**Surse terțiare**”.

Bit – cea mai mică unitate de măsură a informației în sistemele de calcul și în telecomunicații, reprezentând una dintre cifrele binare 0 sau 1. Conceptul a fost introdus de Claude E. Shannon în lucrarea sa din 1948, „*A Mathematical Theory of Communication*”. Vezi și „**Byte (acronim B)**”.

Bloc de citat – a se vedea „**Citare bloc**”.

Bloggig (în engleză) – procesul de a crea, publica și actualiza conținut sub forma unor articole (postări) pe o platformă digitală, numită blog. Vezi și „**Jurnal online/ Blog** (în engleză)”.

Bluetooth (în engleză) – tehnologie care folosește undele radio de frecvență ultra înaltă (UHF) pentru a interconecta diferite dispozitive (telefoane mobile, televizor, controler, console etc.). Această tehnologie facilitează atât comunicațiile de date, cât și pe cele vocale și oferă posibilitatea implementării unor rețele ad-hoc și a sincronizării între diverse dispozitive.

Bookmark (în engleză)/ **Semn de carte** (la figurat) – modalitate de a marca un link, o pagină într-un document etc., pentru a putea fi regăsit cu ușurință.

Bounce e-mail (în engleză) – mesaj electronic retrimis automat către expeditor, indicând imposibilitatea de livrare a e-mail-ului original din cauza unei erori. Cel mai frecvent, această eroare apare în urma unei adrese de destinatar incorecte (de exemplu, inserarea accidentală a unor caractere

spațiu, a semnelor de punctuație la finalul adresei, înlocuirea greșită a simbolului @ sau alte erori de ortografie). Vezi și „**Adresă de e-mail/ E-mail address** (în engleză)”; „**Client de poștă electronică/ Client de e-mail/ E-mail client** (în engleză)”; „**Poștă electronică/ E-mail**”.

Brand – ansamblul elementelor care identifică și diferențiază un produs, un serviciu sau o organizație în percepția publicului. Un brand cuprinde numele, logoul, simbolurile, culorile, tonul comunicării, dar și valorile, reputația și experiențele asociate de consumatori. Mai mult decât o simplă identitate vizuală, brandul reprezintă imaginea mentală și emoțională pe care o are publicul despre o marcă, influențând în mod direct încrederea, loialitatea și decizia de cumpărare. Vezi și „**Logo**”; „**Marcă**”; „**Moștenirea brandului/ Brand heritage** (în engleză)”.

Breakout rooms – funcționalitate disponibilă în platformele de videoconferință și training online, care permite crearea de sub-camere virtuale, împărțind astfel participanții dintr-un grup numeros în echipe mai mici. Acest sistem facilitează colaborarea, discuțiile de grup și activitățile de socializare într-un mod structurat, asemănător modului în care, în cadrul conferințelor tradiționale, participanții sunt împărțiți pe secțiuni sau săli diferite pentru ateliere tematice ori sesiuni de lucru. După finalizarea activităților specifice, utilizatorii se pot întoarce cu ușurință în sesiunea principală pentru discuții și concluzii comune. Vezi și „**Platformă informatică**”; „**Platformă web**”.

Brevet – document oficial emis de o autoritate de stat, prin care se acordă unei persoane o distincție, un titlu sau o calitate ce implică anumite drepturi speciale. Termenul este utilizat în diferite contexte juridice și administrative, însă sensul său cel mai frecvent utilizat și consacrat este asociat protecției juridice a invențiilor. Vezi și „**Brevet de invenție**”.

Brevet de invenție – document oficial emis de o autoritate publică competentă (în România, Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci – OSIM), prin care se atestă dreptul exclusiv al titularului asupra unei invenții recunoscute ca fiind nouă, inventivă și aplicabilă industrial. În calitate de document oficial, brevetul certifică legal originalitatea, prioritatea și caracteristicile tehnice ale invenției, oferind titularului protecție juridică împotriva utilizării neautorizate de către terți. Brevetul de invenție reprezintă și un contract prin care dreptul exclusiv de folosire sau tranzacționare a unei invenții revine titularului său, astfel încât terțe

persoane (cum ar fi concurenții) sunt împiedicate prin lege să utilizeze, să reproducă sau să comercializeze invenția fără acordul explicit al autorului acesteia. Din perspectivă economică, brevetul constituie o valoare pentru deținătorul său (fie organizație, fie persoană fizică), putând genera venit prin tranzacționare sau licențiere și oferind exclusivitate pe piață pentru un produs, procedeu sau metodă. Brevetul reprezintă totodată un argument important pentru atragerea de potențiali investitori, conferă un avantaj competitiv semnificativ în poziționarea pe piață și constituie o garanție a originalității și creativității față de consumatori. Protecția conferită prin brevetare este limitată în timp, având în general o durată maximă de 20 de ani, după care invenția intră în domeniul public. Astfel, brevetul de invenție este un instrument juridic fundamental care stimulează inovația și dezvoltarea tehnologică și economică. Vezi și **„Brevet de invenție”**; **„Drept de autor”**; **„Drepturi conexe dreptului de autor”**; **„Drepturi morale de autor”**; **„Drepturi patrimoniale de autor”**; **„Licență de utilizare”**.

Broker de date/ Broker de informații – companie specializată în colectarea și agregarea informațiilor despre persoane dintr-o varietate de surse, atât publice (de exemplu, date de recensământ, registre auto) cât și private (cum ar fi istoricul tranzacțiilor bancare, comportamentul online, postări și reacții pe rețelele de socializare). Prin unificarea și analizarea acestor date – ce pot include informații despre vârstă, rasă, gen, stare civilă, apartenență religioasă sau politică, venit, ocupație, starea locuinței și chiar obiceiuri de investiții – brokerii de date creează profiluri individuale complexe, adesea alcătuite din mii de detalii. Ulterior, aceste profiluri sunt utilizate în principal pentru a ține ținta reclame și strategii de marketing către grupuri specifice, dar și pentru verificarea identității, inclusiv în scopul prevenirii și detectării fraudei. Vezi și **„Analiza datelor mari/ Big Data Analytics (în engleză)”**; **„Analiza datelor”**; **„Dată/ Date”**; **„Geotargetare”**; **„Publicitate vizată/ Targeted advertising (în engleză)”**.

Broșura – publicație tipărită sau digitală, neperiodică, care conține între 5 și 48 de pagini, destinată să ofere publicului informații concise și ușor accesibile despre produse, servicii, organizații sau evenimente. Broșurile sunt utilizate frecvent în scop comercial, publicitar sau informativ, având rolul de a prezenta într-un mod atractiv și sintetizat mesajul pe care o companie sau instituție dorește să-l transmită unui public țintă. Acestea pot fi distribuite gratuit în magazine, puncte de informare, târguri, expoziții, conferințe sau alte evenimente publice, având ca scop promovarea imaginii

și atragerea atenției potențialilor clienți sau parteneri. Broșurile sunt adesea tipărite pe hârtie de calitate superioară, sunt bogat ilustrate, clar structurate și ușor de parcurs, fiind astfel instrumente eficiente pentru comunicarea rapidă și directă cu publicul. Vezi și „**Afiș online**”; „**Buletin informativ**”; „**Carte**”; „**Pliant** (de prezentare)”; „**Revista**”; „**Revista de știință**”.

Browser web – program informatic ce oferă utilizatorilor posibilitatea de a localiza și de a accesa informațiile disponibile prin serviciile de informații dintr-o rețea, în special de pe World Wide Web. Prin intermediul acestuia, utilizatorii pot introduce adrese web, pot folosi motoare de căutare, pot naviga între pagini web interconectate și pot explora conținut digital (texte, imagini, videoclipuri, aplicații online etc.). Browserul interpretează limbajele de marcare și de programare din paginile web (precum HTML, CSS și JavaScript) și afișează conținutul într-o formă accesibilă și interactivă. Exemple populare de browsere includ Google Chrome, Mozilla Firefox, Microsoft Edge, Safari și Opera. Acestea oferă diverse caracteristici pentru securitate, confidențialitate și performanță în navigarea online. Vezi și „**Hit** (în engleză)/ **Rezultat** (cu referire la navigare)”; „**Motor de căutare**”; „**Motor de căutare pentru referințe bibliografice**”; „**Navigare pe Internet**”; „**World Wide Web** (acronim WWW)”.

Bula informațională/ Bula de informații – fenomen cognitiv și social în care un individ sau un grup de persoane este expus în mod constant doar la informații care confirmă convingerile preexistente, evitând sau excluzând perspective alternative. Acest efect este cauzat de filtrarea informațiilor prin algoritmi personalizați (în cazul rețelelor sociale și motoarelor de căutare), dar și de alegerile conștiente ale utilizatorilor, care tind să consume conținut din surse care le validează opiniile. Pe termen lung, bula informațională duce la polarizare, reducerea gândirii critice și întărirea prejudecăților, deoarece individul ajunge să creadă că perspectiva sa este singura corectă, iar informațiile contradictorii sunt percepute ca fiind eronate sau manipulative. Acest fenomen este frecvent în domenii politice, sociale și științifice, influențând comportamentele și deciziile prin limitarea accesului la o diversitate de opinii. Combaterea efectelor unei bule informaționale necesită expunerea intenționată la surse de informare diverse, dezvoltarea gândirii critice și conștientizarea propriilor biasuri cognitive, astfel încât informațiile să fie analizate obiectiv și nu doar confirmate prin filtre subiective. Vezi și „**Cameră de ecou**”; „**Cameră de rezonanță informațională**”; „**Idei preconceptione**”; „**Manipulare**”; „**Prejudecăți cognitive/ Cognitive bias** (în

engleză”); „**Propagandă**”; „**Stereotipuri**”; „**Teorii ale conspirației**”; „**Tipare de gândire**”.

Buletin informativ – publicație serială editată și distribuită periodic de către o instituție, organizație sau asociație, cu scopul de a informa publicul sau membrii săi despre activitățile desfășurate, evenimente, decizii, rezultate ale cercetărilor și alte informații relevante din sfera sa de activitate. Conținutul unui buletin informativ poate include note informative, anunțuri importante, instrucțiuni, dispoziții, sinteze ale rapoartelor sau studiilor recente, informații statistice, analize tematice și chiar acte normative relevante. Buletinele informative sunt utilizate pe scară largă în mediul profesional, instituțional, academic și administrativ pentru a menține comunitatea informată, pentru comunicarea internă și externă, precum și pentru documentarea evoluțiilor dintr-un domeniu specific de activitate. Această publicație este destinată să circule rapid și eficient către destinatari, oferind informații actualizate într-un format sintetizat și clar structurat. Vezi și „**Afiș online**”; „**Broșura**”; „**Buletin informativ**”; „**Carte**”; „**Pliant (de prezentare)**”; „**Revista**”; „**Revista de știință**”.

Byte (acronim B) – unitate de date alcătuită din 8 biți, cunoscută în limba română și sub denumirea de octet. Capacitatea de stocare a calculatoarelor și a altor dispozitive digitale se măsoară uzual în multipli ai byte-ului (de exemplu, kilobytes (KB), megabytes (MB) sau gigabytes (GB)). Vezi și „**Bit**”.

C

Cablogramă – mesaj transmis prin cablu submarin, utilizat inițial pentru comunicații diplomatice, comerciale, militare și de presă. Înaintea dezvoltării comunicațiilor prin satelit și internet, cablogramele erau folosite pentru transmiterea rapidă a informațiilor între continente. Astăzi, deși cablogramele tradiționale au fost înlocuite de mijloace digitale, cablurile submarine rămân esențiale pentru infrastructura globală de Internet, telecomunicații și transfer de date.

Caiet de sarcini – document oficial elaborat în cadrul unei proceduri de achiziție, execuție sau prestare de servicii, care stabilește în mod detaliat cerințele tehnice, administrative, organizatorice și operaționale pe care trebuie să le îndeplinească un produs, serviciu sau proiect. Acesta definește clar obiectivele urmărite, specificațiile tehnice precise ale bunurilor sau serviciilor solicitate, condițiile de realizare a lucrărilor, criteriile de evaluare și selecție a ofertelor, precum și obligațiile și responsabilitățile fiecărei părți implicate în contract. Caietul de sarcini este utilizat frecvent în proceduri de achiziții publice, contracte comerciale, furnizare de echipamente și servicii, lucrări de construcții sau proiecte de investiții, asigurând transparența procesului și garantând că rezultatul final corespunde nevoilor și cerințelor beneficiarului. De asemenea, acest document constituie baza legală și tehnică a contractului dintre beneficiar și executant, reprezentând un instrument esențial în evaluarea corectă și obiectivă a calității și conformității lucrărilor sau livrabilelor rezultate.

Calcografie – tehnică de gravură în adâncime realizată pe o placă metalică, de obicei din cupru, prin incizare manuală sau corodare chimică. După aplicarea cernelii și ștergerea surplusului, imaginea este transferată pe

hârtie prin presare. Folosită pentru ilustrații detaliate, hărți, bancnote și lucrări artistice, calcografia permite obținerea unor imagini fine și expresive, datorită preciziei liniilor și variațiilor de ton. Vezi și „**Gravură**”.

Calcul în cloud – a se vedea „**Cloud computing** (în engleză)/ **Calcul în cloud**”.

Cambridge Journals – platformă online de reviste academice, oferită de Cambridge University Press, care permite accesul la textul integral al articolelor științifice publicate în format tipărit și digital. În prezent, Cambridge University Press publică peste 330 de reviste peer-reviewed, acoperind o gamă largă de discipline, incluzând științele naturale, umaniste, sociale și medicale. Pe lângă revistele proprii, editura colaborează cu peste 100 de societăți academice și profesionale, asigurând vizibilitate și impact optim pentru fiecare publicație. Revistele Cambridge sunt structurate în 32 de categorii academice, printre care: agricultură, științe animale, arheologie și antropologie, arhitectură, biologie și științe biomedicale, studii clasice, informatică, științe culturale, științe ale Pământului și atmosferice, ecologie și conservare, economie, inginerie, istorie, lingvistică, drept, literatură, matematică, medicină, biologie moleculară, muzică și teatru, neuroștiințe, nutriție, filozofie, științe fizice, științe politice și relații internaționale, psihologie și psihiatrie, studii religioase și științe sociale. Platforma este destinată cercetătorilor, profesorilor și studenților, fiind o resursă valoroasă pentru documentare și studiu. Mai multe informații sunt disponibile pe site-ul oficial: <https://www.cambridge.org/core> Vezi și „**Bază de date**”; „**Depozit de date/ Data Repository** (în engleză)”; „**Platformă informatică**”; „**Platformă web**”; „**Prestigiul editurii**”.

Cambridge University Press – una dintre cele mai vechi și prestigioase edituri universitare din lume, fiind parte a Universității Cambridge. Fondată în 1534, editura este recunoscută pentru publicarea unor lucrări academice de înaltă calitate, incluzând cărți științifice, reviste academice, manuale educaționale și lucrări de referință, acoperind domenii precum științele umaniste, științele sociale, științele exacte, tehnologia, medicina și dreptul. Cambridge University Press este un lider în publicarea digitală, oferind acces la conținut academic prin platforme precum Cambridge Core, unde utilizatorii pot accesa mii de reviste și cărți electronice. Editura promovează Open Access, facilitând accesul liber la cercetare și cunoștințe academice. Mai multe informații sunt disponibile pe site-ul oficial:

<https://www.cambridge.org> Vezi și „**Bază de date**”; „**Depozit de date/ Data Repository** (în engleză)”; „**Open Access** (în engleză)/ **Acces deschis**”; „**Platformă informatică**”; „**Platformă web**”; „**Prestigiul editurii**”.

Camera-ready (în engleză) – termen utilizat în industria editorială și de design pentru a desemna un material (text, grafică, machetă) aflat în forma sa finală, pregătit pentru a fi fotografiat, scanat sau tipărit fără modificări suplimentare. Vezi și „**Publicarea rezultatelor cercetării**”.

Cameră de chat/ Chatroom (în engleză) – spațiu virtual de comunicare care permite utilizatorilor să inițieze și să participe la discuții prin mesaje text, audio sau video, fie în timp real (sincron), fie cu întârziere (asincron). Acest sistem facilitează schimbul de informații, organizarea conversațiilor, dezbaterilor sau sesiunilor de întrebări și răspunsuri, precum și partajarea comentariilor între doi sau mai mulți utilizatori, indiferent de distanța fizică. Vezi și „**Chat**”; „**Chatbot**”; „**Cyberspațiu/ Spațiu cibernetic/ Cyberspace** (în engleză)”.

Cameră de ecou – spațiu informațional, predominant virtual, în care indivizii sunt expuși aproape exclusiv la opinii, idei și narațiuni care le confirmă convingerile preexistente, eliminând sau marginalizând perspectivele alternative. Aceste medii determină consolidarea credințelor și atitudinilor deja formate, reducând astfel capacitatea de analiză critică și favorizând răspândirea unor informații eronate sau distorsionate. În mediul digital, camerele de ecou sunt amplificate de algoritmi platformelor sociale digitale, care prioritizează conținutul cu care utilizatorii interacționează frecvent, creând un ciclu de auto-validare. Acest fenomen contribuie la fenomenul de polarizare ideologică și la emergența hiperpartizanismului, caracterizat printr-o abordare rigidă, exclusivistă și ostilă față de orice punct de vedere diferit. Pe lângă efectele asupra percepției și procesului decizional individual, camerele de ecou au implicații semnificative asupra dinamicii sociale și politice, încurajând fragmentarea discursului public, consolidarea stereotipurilor și scăderea toleranței față de opiniile disidente. Aceste medii sunt, de asemenea, propice pentru dezinformare, deoarece utilizatorii tind să accepte și să distribuie informații care le confirmă viziunea, fără o verificare riguroasă a surselor. Studiarea camerelor de ecou este importantă în domenii precum științele comunicării, psihologia socială, sociologia media și studiile politice, deoarece explică mecanismele prin care se formează și se întrețin convingerile colective, precum și impactul acestora

asupra proceselor democratice, culturii civice și fenomenului de manipulare în masă. Vezi și **„Bula informațională/ Bula de informații”**; **„Cameră de rezonanță informațională”**; **„Idei preconcepute”**; **„Manipulare”**; **„Prejudecăți cognitive/ Cognitive bias (în engleză)”**; **„Propagandă”**; **„Stereotipuri”**; **„Teorii ale conspirației”**; **„Tipare de gândire”**.

Cameră de rezonanță informațională – mediu controlat de diseminare a informației, în care anumite mesaje, idei sau ideologii sunt amplificate în mod deliberat, având ca scop influențarea percepției publicului și modelarea opiniei colective. Spre deosebire de camera de ecou, care poate apărea organic prin expunerea selectivă la surse de informare omogene ideologic, camera de rezonanță este utilizată strategic, fiind un instrument esențial în propagandă, manipulare mediatică și campanii de dezinformare. Aceasta funcționează prin selectarea, repetarea și supralicitarea unor informații care consolidează o anumită viziune asupra realității, în timp ce faptele, perspectivele sau argumentele contrare sunt fie excluse, fie denaturate. În mediul digital contemporan, camerele de rezonanță sunt susținute de algoritmi ai rețelelor sociale, mass-media partizane, comunități închise și rețele de conturi automatizate (bots), toate contribuind la întărirea unor narațiuni specifice și la reducerea expunerii utilizatorilor la puncte de vedere divergente. Din punct de vedere socio-politic, camerele de rezonanță informațională contribuie la fenomenul de polarizare cognitivă, la radicalizarea discursului public și la scăderea capacității indivizilor de a evalua critic sursele de informare. Mai mult, în contextul conflictelor geopolitice și al competiției ideologice, acestea sunt utilizate ca instrumente de război informațional, având un impact semnificativ asupra proceselor democratice, securității naționale și încrederii în instituțiile publice. Astfel, studiul camerelor de rezonanță informațională este esențial pentru înțelegerea dinamicilor moderne ale comunicării politice, ale manipulării în masă și ale noilor forme de propagandă digitală, fiind un subiect relevant în domenii precum științele comunicării, sociologia media, studiile de securitate și psihologia socială. Vezi și **„Bula informațională/ Bula de informații”**; **„Cameră de ecou”**; **„Idei preconcepute”**; **„Manipulare”**; **„Prejudecăți cognitive/ Cognitive bias (în engleză)”**; **„Propagandă”**; **„Stereotipuri”**; **„Teorii ale conspirației”**; **„Tipare de gândire”**.

Cameră video – dispozitiv electronic utilizat pentru înregistrarea și stocarea imaginilor în mișcare (și, de obicei, a sunetului asociat), sub formă digitală sau analogică. Prin intermediul senzorilor optici și al mecanismelor

de captare a luminii, camera video transformă semnalul luminos în date, permițând obținerea și redarea secvențelor video fie pe medii de stocare (benzi magnetice, carduri de memorie, hard disk-uri), fie în flux direct, prin cablu sau conexiuni wireless, către alte dispozitive (monitoare, computere, platforme de streaming). Vezi și **„Dispozitiv digital”**; **„Echipament informatic”**; **„Editare audio/ audio-video”**; **„Editare digitală”**; **„Editor multimedia”**; **„Fișier multimedia”**.

Canal de comunicare (în comunicarea interumană) – componentă a procesului comunicațional care desemnează calea prin care un mesaj este transmis de la emițător la receptor, atât în plan fizic (prin intermediul sunetelor, suporturilor scrise sau digitale etc.), cât și în plan psihologic (prin intermediul conexiunilor afective și a limbajului comun). Pentru a avea loc o comunicare eficientă, mesajul este codificat într-un sistem de semne (limba și limbajul), care trebuie să fie, cel puțin parțial, familiar ambelor părți. În plus, orice relație interumană implică o componentă afectivă, care poate influența favorabil sau nefavorabil atingerea obiectivelor de comunicare. Vezi și **„Emițător (în comunicarea interumană)”**; **„Comunicare eficientă”**; **„Comunicare (în sens general)”**; **„Comunicare interpersonală”**; **„Receptor (în comunicarea interumană)”**.

Canal de comunicații – mediul prin care informațiile sunt transmise de la o sursă (emițător) către un receptor, putând lua diverse forme, precum cabluri (cupru, fibră optică), rețele wireless (radio, satelit) sau alte infrastructuri tehnologice. Pentru a permite un transfer eficient al datelor, canalul de comunicații trebuie să îndeplinească anumite condiții fizice și tehnice care previn sau minimizează blocajele și pierderile de semnal. În contextul globalizării și al creșterii continue a volumelor de informație, existența și dezvoltarea unui număr suficient de canale performante devin vitale pentru asigurarea conectivității și a transferului fiabil și rapid al datelor între puncte aflate la distanțe mari. Vezi și **„Comunicare (în sens general)”**; **„Comunicare online”**; **„Comunicații”**; **„Emițător (în comunicațiile informatice)”**; **„Comunicare de masă”**; **„Receptor (în comunicațiile informatice)”**.

Captura de ecran – imagine statică ce surprinde conținutul afișat în acel moment pe ecranul unui dispozitiv (computer, telefon, tabletă etc.). Aceasta se obține prin utilizarea unei funcții dedicate din sistemul de operare sau dintr-o aplicație terță, salvând astfel sub formă de fișier grafic tot ceea ce

este afișat pe ecran (fereastră, meniuri, aplicații deschise). Capturile de ecran sunt utilizate în diverse scopuri, precum ilustrare, documentare, crearea de ghiduri de utilizare, partajarea rapidă de informații și rezolvarea de probleme tehnice. Vezi și „**Dispozitiv digital**”; „**Echipament informatic**”; „**Fișier**”; „**Fișier grafic**”.

Caracteristicile textului științific – serie de caracteristici esențiale care asigură corectitudinea construirii, receptării, decodificării și înțelegerii mesajelor științifice. Obiectivitatea este una dintre trăsăturile fundamentale, fiind asigurată de maniera de redare a unei realități universale și verificabile, fără influențe subiective. Acest aspect este evidențiat prin utilizarea unui limbaj impersonal, bazat pe argumente logice și raționale, evitând exprimările părtinitoare, emoționale sau conotative. Precizia este garantată prin utilizarea unei terminologii specifice domeniului de cercetare, evitând omonimele, ambiguitățile și exprimările vagi. Un text științific trebuie să genereze o singură interpretare, exact cea intenționată de autor. Unitatea este asigurată prin utilizarea unei terminologii constante și standardizate pe tot parcursul lucrării, conferind coerență și claritate expunerii. Claritatea derivă din utilizarea unui limbaj accesibil, a unei structuri sintactice corecte și a unui stil de redactare concis, evitându-se frazele excesiv de lungi, digresiunile sau explicațiile inutile care pot îngreuna înțelegerea. Coerența reflectă organizarea logică a ideilor, fiecare secțiune decurgând natural din cea anterioară, asigurând astfel un fir logic clar al argumentației. Concizia este un alt principiu fundamental, referindu-se la echilibrul dintre densitatea ideilor și numărul de cuvinte utilizate, evitându-se stilul redundant sau laconismul excesiv. Sobrietatea textului științific impune un stil de redactare clar, riguros și lipsit de clișee, metafore sau expresii colocviale, menținând un ton profesionist și obiectiv. Forța mesajului este conferită prin utilizarea timpului prezent și trecut al verbelor la diateza activă, evitând construcțiile pasive și formele condițional-optative care pot sugera incertitudine. Originalitatea este evidențiată prin claritatea, varietatea lexicală și stilul distinct al autorului, asigurând evitarea repetițiilor, clișeele și formulărilor stereotipe. Accesibilitatea contribuie la eficiența comunicării, evitând un limbaj pretențios sau excesiv de tehnic, jargonul inutil și neologismele superflue care pot îngreuna înțelegerea. Eufonia se referă la impresia acustică plăcută a textului, fiind influențată de ordinea logică a cuvintelor, utilizarea corectă a punctuației și evitarea dezacordurilor sau repetițiilor deranjante. În cele din urmă, eleganța este garantată printr-un stil rafinat,

utilizând un limbaj modern, armonios și clar, care să asigure fluenta și coerența textului. Vezi și „**Acuratețea informațiilor**”; „**Jargon**”; „**Limbaj de specialitate**”; „**Limbaj științific**”; „**Lucrare științifică**”; „**Scriere academică și scriere literară**”; „**Scriere științifică**”; „**Text științific**”.

Carte – lucrare tipărită sau electronică, de cel puțin 49 de pagini (exclusiv coperțile), care abordează – în manieră monodisciplinară, interdisciplinară sau transdisciplinară, din perspectivă teoretică și/sau practic-aplicativă – o problemă integrată într-un anumit domeniu științifico-profesional, social sau cultural-artistic, având un rol esențial în diseminarea cunoașterii și în educație, cercetare, cultură sau dezvoltare personală. Clasificarea cărților se poate face pe baza mai multor criterii, cum ar fi domeniul în care se încadrează, tematica, autorul, colecția, formatul, modul de prezentare sau dimensiunea, iar conform propunerii făcute de Kovač și colaboratorii (2019), principalele tipuri de cărți sunt: (1) cartea tipărită, o publicație neperiodică de cel puțin 49 de pagini pusă la dispoziția publicului, identificată prin titlu, autor, editură, locul publicării, anul publicării și codul ISBN, care însă nu certifică valoarea științifică; (2) cartea electronică (e-book), care poate fi fie offline, stocată pe un mediu fizic precum CD-ROM sau DVD-ROM și identificată prin cod ISBN, fie online, accesibilă pe internet în formate digitale precum epub, pdf, mobi etc.; (3) cartea de benzi desenate/ilustate, alcătuită din imagini desenate și colorate, însoțite de texte scurte, organizate într-un fir narativ articulat, contribuind astfel la o lectură vizuală interactivă; (4) cartea tăcută, o lucrare tipărită compusă în principal din ilustrații și imagini organizate pe criterii tematice, alfabete, cronologice sau de altă natură, exemplu fiind albumele de artă care prezintă lucrări ale unor artiști dintr-o anumită perioadă istorică; (5) cartea audio (audiobook), care constă în înregistrarea lecturii cu voce tare a unui text, cu sau fără fundal muzical și efecte sonore, disponibilă pe suporturi diverse, precum CD, fișiere digitale sau aplicații mobile; (6) cartea de colorat, un tip de publicație tipărită care conține imagini conturate, dar incolore, ce urmează a fi completate cu diferite mijloace artistice, având un scop recreativ și educațional. În ceea ce privește domeniul educațional, pot fi identificate (1) cartea educațională (pedagogică), fie tipărită, fie electronică, având cel puțin 49 de pagini și tratând tematici din științele educației, fie într-o abordare teoretică, fie practic-aplicativă, fie într-un cadru monodisciplinar, interdisciplinar sau transdisciplinar, fiind utilizată în formarea cadrelor didactice și în dezvoltarea strategiilor educaționale, și (2)

cartea școlară, un tip specific de carte educațională, structurată conform logicii didactice și cerințelor curriculumului, care respectă norme psihopedagogice, tehnoredactare riguroasă și criterii estetice, contribuind la dezvoltarea competențelor disciplinare și transversale ale elevilor și studenților, fiind astfel un instrument fundamental în procesul de învățare. Pe lângă aceste categorii, cărțile pot fi clasificate și după alte criterii, precum scopul (carte științifică, didactică, de popularizare, beletristică), genul literar (roman, nuvelă, poezie, eseu, dramă), relevanța academică (manual, monografie, tratat, curs universitar, teză de doctorat, raport de cercetare) sau dimensiunea (carte de buzunar, volum standard, enciclopedie), fiecare dintre acestea având un rol important în cultura scrisă și în progresul cunoașterii, indiferent de formatul în care este prezentată, adaptându-se permanent la noile tehnologii și la nevoile diverse ale cititorilor. Vezi și „**Broșura**”; „**Buletin informativ**”; „**Carte electronică/ E-book**”; „**Revista**”; „**Revista de știință**”.

Carte electronică / E-book – versiunea digitală a unei cărți tipărite tradițional pe hârtie, convertită într-un format care poate fi afișat pe ecranul unui computer, al unui dispozitiv mobil (smartphone, tabletă) sau al unui dispozitiv specializat pentru cititul cărților electronice (e-book reader). Un e-book reader poate fi atât un program instalat pe calculator, cât și un aparat dedicat, conceput pentru a oferi o experiență de lectură comodă, cu funcții precum ajustarea dimensiunii textului, marcarea paginilor, căutarea rapidă a cuvintelor cheie și posibilitatea stocării unui număr mare de cărți. Vezi și „**Broșura**”; „**Buletin informativ**”; „**Carte electronică**”; „**Revista**”; „**Revista de știință**”.

Casetă arhivistică – container special conceput pentru depozitarea, protejarea și conservarea documentelor, manuscriselor, fotografiilor sau altor materiale de arhivă. Realizată din materiale rezistente la factori de degradare (precum carton acid-free sau plastic inert), caseta arhivistică previne deteriorarea cauzată de umiditate, praf, lumină sau manipulare excesivă, fiind utilizată în biblioteci, muzee și instituții de arhivare.

Catalog (pentru bibliotecă/ muzeu) – listă organizată și sistematică a documentelor, cărților, exponatelor sau altor materiale disponibile într-o bibliotecă, arhivă, muzeu sau colecție. Catalogul poate fi în format fizic (fișe, registre) sau digital (baze de date online) și conține informații esențiale despre fiecare element, precum titlu, autor, descriere, clasificare, locație și

alte detalii relevante. Acesta facilitează accesul utilizatorilor, gestionarea colecțiilor și procesul de împrumut sau consultare a materialelor. Vezi și **„Bibliotecă digitală/ E-bibliotecă”**; **„Catalogarea înaintea publicării** (acronim CIP)”; **„Catalogul bibliotecii”**; **„Muzeu** (în sens general)”.

Catalogarea înaintea publicării (acronim CIP) – program interinstituțional de cooperare între edituri și structura infodocumentară desemnată la nivel național, care permite catalogarea cărților înainte de a fi publicate. Inițiat de Biblioteca Congresului din Washington, SUA, acest program se desfășoară în numeroase țări, inclusiv Marea Britanie, Germania, Rusia, Canada și Brazilia. În România, Programul CIP funcționează din 1996 și a devenit obligatoriu prin Legea 186/2003, republicată în 2006, privind promovarea și susținerea culturii scrise, fiind implementat printr-o colaborare între editurile din țară și Biblioteca Națională a României – Centrul Național CIP, având rolul de a semna viitoarele apariții editoriale. CIP se tipărește pe verso paginii de titlu, respectându-se întocmai forma redactată, incluzând punctuația, ordinea elementelor bibliografice și alineatele, iar tipărirea descrierii CIP a Bibliotecii Naționale a României este o obligație legală a editorului conform articolului 23, alineatul (2) din Legea 186/2003, republicată în 2006. Documentele pentru care se realizează descrierea CIP includ monografii, beletristică, cărți de artă și cataloage de expoziții cu text, manuale școlare, lucrări de specialitate din domenii precum medicină, drept, tehnică, cărți pentru copii (exceptând cărțile de colorat fără text), precum și lucrări ale manifestărilor științifice, cum ar fi simpozioane, congrese, seminare, colocvii, mese rotunde, desfășurate ocazional și publicate sub titluri diferite sau în țări diferite. Documentele care nu beneficiază de descriere CIP includ cărțile care nu apar prin intermediul unei edituri înregistrate, documentele editate în afara României, publicațiile seriale cu apariție periodică sub același titlu, documentele electronice, extrasele din publicații periodice, documentele cu informații efemere precum cataloage comerciale, cărțile de telefon și orarele, partituri muzicale fără text, cărțile de colorat fără text, precum și lucrările manifestărilor științifice care se desfășoară cu periodicitate sub același titlu, pentru ediția I a manifestării sau în cazul în care publicarea ulterioară este certă. Vezi și **„Bibliotecă digitală/ E-bibliotecă”**; **„Carte”**; **„Carte electronică/ E-book”**; **„Catalogul bibliotecii”**.

Catalogul bibliotecii – instrument documentar care inventariază și organizează cărțile și alte tipuri de publicații disponibile fizic sau accesibile

electronic prin intermediul bibliotecii respective și, dacă este cazul, al instituțiilor partenere. În general, catalogul include doar materialele aflate efectiv în posesia bibliotecii sau cele disponibile prin intermediul unor parteneriate instituționale, însă serviciile digitale moderne permit, adesea, accesul la texte electronice sau alte resurse online suplimentare. Cercetarea prin intermediul catalogului bibliotecii poate fi realizată printr-o căutare simplă, care oferă de obicei un număr mare și nespecific de rezultate, sau prin utilizarea unei căutări avansate, folosind filtre și opțiuni de restrângere a rezultatelor (căutare fațetată). Deoarece sistemele de clasificare și indexare pot varia, iar clasificarea pe subiecte poate suferi schimbări în timp, este recomandată experimentarea cu diverse cuvinte-cheie și combinații ale acestora, inclusiv variante alternative sau în alte limbi. Catalogul bibliotecii include, în principal, resursele aflate fizic în bibliotecă sau accesibile prin instituțiile partenere, însă rareori este suficient pentru identificarea exhaustivă a articolelor din reviste academice sau volume colective. În cazul unor dificultăți în identificarea unei lucrări specifice, este indicată consultarea personalului bibliotecii pentru asistență, în scopul clarificării modului corect de căutare și pentru identificarea lacunelor reale sau aparente din colecția bibliotecii respective. Vezi și **„Bibliotecă”**; **„Bibliotecă (ca instituție)”**; **„Bibliotecă (în informatică)”**; **„Bibliotecă digitală/ E-bibliotecă”**; **„Bibliotecă personală”**; **„Bibliotecă școlară”**; **„Bibliotecă școlară digitală”**; **„Bibliotecă universitară”**; **„Catalog (pentru bibliotecă/ muzeu)”**; **„Evidență electronică”**; **„Fișa de bibliotecă”**; **„Fișa digitală”**.

Categorie specială de date – date cu caracter personal care dezvăluie originea rasială sau etnică, opiniile politice, confesiunea religioasă ori convingerile filozofice, apartenența la sindicate, precum și datele genetice, datele biometrice destinate identificării unice a unei persoane fizice sau datele privind sănătatea ori alte date personale sensibile. Aceste informații beneficiază de un nivel suplimentar de protecție și strictețe în ceea ce privește prelucrarea, stocarea și transmiterea lor, dat fiind potențialul ridicat de prejudiciere a drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor vizate. Vezi și **„Criptarea informațiilor”**; **„Dată/ Date”**; **„Date personale”**; **„Protecția informațiilor/ Securitatea informațiilor”**; **„Securitate cibernetică”**.

Căutare bibliografică – a se vedea **„Căutare de literatură/ Literature search (în engleză)/ Căutare bibliografică/ Bibliographical search (în engleză)”**.

Căutare de literatură/ Literature search (în engleză)/ Căutare bibliografică/ Bibliographical search (în engleză) – proces sistematic și organizat de identificare a surselor de informații deja publicate, cu scopul de a obține referințe relevante și de calitate pe un anumit subiect. Aceasta joacă un rol esențial în elaborarea ghidurilor bazate pe dovezi, în formularea unei întrebări de cercetare și în dezvoltarea unui cadru metodologic adecvat pentru studiile științifice. Obiectivul principal al unei căutări riguroase a literaturii este de a analiza stadiul actual al cunoștințelor, de a evidenția lacunele existente și de a direcționa cercetarea viitoare către aspecte insuficient explorate. În acest sens, procesul include identificarea problemei de cercetare, formularea ipotezelor, selectarea metodologiei adecvate și evaluarea impactului potențial al noilor descoperiri asupra practicii academice sau clinice. Pentru a asigura o direcție clară a investigației, este esențială formularea unei întrebări de cercetare bine structurate, utilizând modele consacrate precum criteriul FINER (F-Feasible, I-Interesting, N-Novel, E-Ethical, R-Relevant – Fezabil, Interesant, Nou, Etic, Relevant) sau strategia PICOT (Patients, Intervention, Comparison, Outcome, Time – Pacient, Intervenție, Comparare, Rezultat, Timp). Aceste abordări ajută la definirea clară a subiectului de studiu și la ghidarea eficientă a procesului de căutare a informațiilor. Deși căutarea de literatură poate fi un proces consumator de timp, aplicarea unor metode structurate și utilizarea bazelor de date electronice specializate contribuie la obținerea unor rezultate relevante și la consolidarea calității cercetării. Prin intermediul acesteia, cercetătorii pot realiza o analiză comprehensivă a literaturii existente, identificând principalele teorii, metode și rezultate ale studiilor anterioare. Aceasta oferă oportunitatea de a evalua și de a sintetiza contribuțiile deja aduse în domeniu, evidențiind aspectele cheie și tendințele relevante. Astfel, cercetătorii sunt ghidați în procesul de dezvoltare a unui cadru teoretic coerent și informațiile adunate devin temelia pe care se construiește cunoașterea nouă. De asemenea, ajută la identificarea și completarea lacunelor existente în domeniul de studiu. Prin evaluarea cercetărilor anterioare, cercetătorii pot identifica zone neexplorate, întrebări de cercetare neadresate sau aspecte care necesită investigații suplimentare. Această perspectivă asupra cunoașterii existente îi îndrumă pe cercetători să contribuie la dezvoltarea domeniului, abordând provocări și întrebări relevante. Un alt beneficiu major constă în evitarea duplicării eforturilor de cercetare deja realizate de alți cercetători. Când cercetătorii sunt conștienți de studiile existente și de rezultatele acestora, pot adapta și orienta mai

eficient propriile lor proiecte. Aceasta nu doar economisește timp și resurse, ci contribuie și la consolidarea bazei de cunoștințe, evitând replicarea inutilă a cercetărilor anterioare. Vezi și **„Cercetare bibliografică/ Bibliographical research (în engleză)”**; **„Cercetare bibliografică sistematică/ Systematic literature research (în engleză)”**; **„Cercetare bibliografică nesistematică/ Unsystematic literature research (în engleză)”**; **„Cercetare bibliografică (cu referire la serviciul oferit de către biblioteci)”**; **„Motor de căutare pentru referințe bibliografice”**.

Central and Eastern European Online Library (acronim CEEOL) – platformă digitală online și o bază de date academică, dedicată publicațiilor academice și culturale din domeniile științelor sociale și umaniste din țările Europei Centrale, de Est și de Sud-Est, fiind recunoscută la nivel internațional pentru promovarea limbilor și publicațiilor specifice acestei regiuni. CEEOL oferă acces la articole din reviste științifice, e-bookuri și literatură gri în peste 50 de limbi, încurajând diversitatea lingvistică în cercetarea și publicarea academică. Prin intermediul platformei, cercetătorii, profesorii și studenții pot descoperi resurse semnificative pentru înțelegerea și aprofundarea culturilor și realităților istorico-sociale din zonă, parteneriatul CEEOL reunind peste 1.000 de edituri din regiune, cu reviste, ebookuri și documente de literatură gri incluse. Mai multe informații pot fi găsite pe site-ul oficial: <https://www.ceeol.com> Vezi și **„Bază de date”**; **„Depozit de date/ Data Repository (în engleză)”**; **„Platformă informatică”**; **„Platformă web”**.

Cercetare bibliografică (cu referire la serviciul oferit de către biblioteci) – tip de cercetare, realizată de angajații unei biblioteci, care presupune documentare, e-documentare și realizarea unei bibliografii la cerere sau a unei bibliografii de bibliografii, un document în care sunt consemnate resursele (autor, titlu, an, editură, revistă etc.) dintr-un anumit domeniu de studiu, temă de cercetare sau lucrările importante în acel domeniu, existente într-o bibliotecă publică. Vezi și **„Bibliotecă (ca instituție)”**; **„Bibliotecă digitală/ E-bibliotecă”**; **„Bibliotecă universitară”**; **„Catalog bibliotecii”**; **„Cercetare bibliografică/ Bibliographical research (în engleză)”**; **„Investigația arhivistică”**.

Cercetare bibliografică nesistematică/ Unsystematic literature research (în engleză) – metodă rapidă și practică de identificare a surselor bibliografice relevante, prin consultarea listelor de referințe/ bibliografiilor

din lucrări cunoscute sau recent publicate (de exemplu: cărți din bibliotecă, publicații incluse în bibliografia unui seminar sau recomandate de profesori și colegi), metodă cunoscută și sub denumirea de cercetare bazată pe principiul „bulgărelui de zăpadă”. Astfel, referințele găsite în fiecare publicație nou consultată servesc la identificarea unor lucrări suplimentare, generând o extindere progresivă (în cascadă) a listei de literatură relevantă. Deși această metodă permite alcătuirea rapidă a unei bibliografii, ea prezintă anumite dezavantaje, precum riscul de a permite ca alegerile altor cercetători să dicteze propriile referințe bibliografice, crescând probabilitatea omiterii unor lucrări importante pe care aceștia le-au ignorat. De asemenea, utilizarea acestei metode poate conduce la neglijarea publicațiilor recente, mai ales atunci când punctul de plecare bibliografic este reprezentat de lucrări mai vechi. Pe lângă listele de referințe din publicațiile existente, alte puncte de pornire utile pentru cercetarea bibliografică nesistematică sunt cataloagele bibliotecilor și articolele sau monografiile recente care includ liste extinse de referințe bibliografice. Vezi și **„Căutare de literatură/ Literature search (în engleză)/ Căutare bibliografică/ Bibliographical search (în engleză)”; „Cercetare bibliografică/ Bibliographical research (în engleză)”; „Cercetare bibliografică sistematică/ Systematic literature research (în engleză)”; „Efectul bulgărelui de zăpadă/ Snowball effect (în engleză)”; „Metoda căutării tip bulgăre de zăpadă”; „Efectul bulgărelui de zăpadă/ Snowball effect (în engleză)”**.

Cercetare bibliografică sistematică/ Systematic literature research (în engleză) – realizarea unei bibliografii pe baza utilizării riguroase a unor instrumente bibliografice atent selectate și relevante pentru tema abordată. Această metodă implică identificarea surselor documentare specifice (cum ar fi cataloagele bibliotecilor, baze de date specializate, indexuri bibliografice și reviste academice relevante) și utilizarea sistematică și controlată a acestora pentru a realiza o bibliografie detaliată, cuprinzând literatura cea mai importantă și actualizată în domeniul cercetat. Spre deosebire de cercetarea bibliografică nesistematică (bazată pe principiul „bulgărelui de zăpadă”), cercetarea sistematică permite cercetătorului să preia controlul asupra propriului demers bibliografic, evitând astfel dependența exclusivă de referințele sugerate de alți autori, care ar putea fi incomplete, subiective sau neactualizate. Astfel, abordarea sistematică asigură o acoperire completă și obiectivă a literaturii esențiale, asigură includerea lucrărilor relevante și permite elaborarea unei bibliografii exhaustive și coerente, sprijinind

fundamentarea solidă a cercetării și validitatea rezultatelor obținute. Vezi și **„Catalogul bibliotecii”**; **„Căutarea de literatură/ Literature search** (în engleză)/ **Căutare bibliografică/ Bibliographical search** (în engleză)”; **„Cercetare bibliografică nesistematică/ Unsystematic literature research** (în engleză)”; **„Evaluarea primară a surselor de documentare”**; **„Evaluarea avansată a surselor de documentare”**; **„Metoda căutării tip bulgăre de zăpadă”**; **„Efectul bulgărelui de zăpadă/ Snowball effect** (în engleză)”.

Cercetare bibliografică/ Bibliographical research (în engleză) – metodă de cercetare care implică identificarea, selectarea, analiza și evaluarea surselor bibliografice relevante (cărți, articole, rapoarte, baze de date etc.) pentru investigarea unui subiect specific. Cercetarea bibliografică poate fi realizată în mod sistematic (prin consultarea riguroasă și structurată a unor surse documentare specializate, precum baze de date academice, reviste științifice sau cataloage) sau nesistematic (prin metode precum consultarea rapidă a listelor bibliografice din lucrări deja cunoscute, recomandările altor specialiști, lucrări recomandate în cursuri sau seminare, sau metoda „bulgărelui de zăpadă”, care presupune extinderea progresivă a bibliografiei pornind de la referințele unor lucrări relevante).. Vezi și **„Catalogul bibliotecii”**; **„Cercetare bibliografică** (cu referire la serviciul oferit de către biblioteci)”; **„Cercetare bibliografică sistematică/ Systematic literature research** (în engleză)”; **„Cercetare bibliografică nesistematică/ Unsystematic literature research** (în engleză)”; **„Cercetare documentară”**; **„Căutarea de literatură/ Literature search** (în engleză)/ **Căutare bibliografică/ Bibliographical search** (în engleză)”; **„Revizuirea literaturii/ Literature Review** (în engleză)”.

Cercetare documentară – demers sistematic de identificare, colectare, analiză și interpretare a unui spectru larg de surse de informații, care pot include, pe lângă lucrări publicate (cărți, articole științifice), documente oficiale, arhive, înregistrări audio-video, baze de date administrative, rapoarte interne, statistici și alte materiale neconvenționale. Aceasta urmărește să ofere o perspectivă cât mai cuprinzătoare asupra unei teme, integrând resurse diverse și relevante pentru înțelegerea aprofundată a subiectului. Spre deosebire de cercetarea bibliografică, care este un subtip al cercetării documentare axat pe literatura științifică și academică, cercetarea documentară vizează un câmp de documente mult mai variat, depășind strict domeniul publicațiilor academice, incluzând și documente administrative, juridice și abordări precum interpretarea estetică a obiectelor

vizuale. Scopul cercetării documentare este de a căuta, colecta și analiza orice tip de material relevant pentru tema investigată, nu doar cele publicate în mod tradițional. Prin urmare, aceasta este mai largă și mai cuprinzătoare, incluzând și surse precum corespondențe, rapoarte interne, documente juridice sau înregistrări istorice. Vezi și **„Analiza de conținut”**; **„Analiza istorică”**; **„Analiza textuală”**; **„Analiza transversală”**; **„Artefact”**; **„Catalogul bibliotecii”**; **„Cercetarea etnografică”**; **„Cercetare informațională”**; **„Documentare”**; **„Documentare științifică”**; **„Evaluarea avansată a surselor de documentare”**; **„Fiabilitatea sursei”**; **„Interpretarea estetică”**; **„Investigația arhivistică”**; **„Metode de cercetare documentară”**; **„Precizia sursei”**; **„Semnificația documentelor”**; **„Studii de cercetare socială”**; **„Tradiția orală”**.

Cercetare etnografică – metodă de cercetare documentară și de teren utilizată pentru a documenta și analiza experiențele cotidiene ale oamenilor în mediul lor natural, cu scopul de a înțelege modul în care interacțiunile sociale, culturale și economice le influențează comportamentele, valorile și percepțiile. Această metodă este frecvent utilizată în domeniile antropologiei, sociologiei, psihologiei sociale și științelor educației, oferind o perspectivă detaliată asupra dinamicilor de grup și a normelor sociale specifice unei comunități. Cercetarea etnografică presupune observația participativă (înregistrarea detaliată a comportamentelor, interacțiunilor și obiceiurilor) sau interviurile aprofundate, prin care cercetătorul petrece un timp îndelungat în cadrul comunității studiate, participând direct la activitățile zilnice pentru a obține o înțelegere autentică și nuanțată a vieții sociale. Vezi și **„Analiza comparativă”**; **„Analiza de conținut”**; **„Analiza istorică”**; **„Analiza textuală”**; **„Analiza transversală”**; **„Interpretarea estetică”**; **„Investigația arhivistică”**; **„Metode de cercetare documentară”**; **„Studii de cercetare socială”**; **„Tradiția orală”**.

Cercetare informațională – activitate care presupune consultarea rapidă și punctuală a unor surse variate de informații (presă, internet, cărți, baze de date electronice etc.) pentru a se pune la curent cu ultimele noutăți sau evoluții dintr-un domeniu. Spre deosebire de cercetarea documentară, care implică o abordare sistematică, aprofundată și analitică, cercetarea informațională vizează mai ales actualizarea cunoștințelor și obținerea rapidă a unor informații specifice necesare într-un anumit context. Vezi și **„Alfabetizare informațională”**; **„Alfabetizare digitală”**; **„Abilitate de cercetare informațională”**; **„Cercetare documentară”**.

Certificat digital – colecție de date în formă electronică, ce atestă legătura dintre datele de verificare a semnăturii electronice și o persoană, confirmând identitatea acelei persoane. Vezi și „**Criptarea informațiilor**”; „**Semnătură electronică**”; „**Securitate cibernetică**”; „**Semnătură electronică extinsă**”.

Chat – activitate desfășurată pe internet, prin care, cu ajutorul unor aplicații sau platforme software (precum Whatsapp, Skype, Facebook Messenger ori interfețe web), utilizatorii comunică fie sincron (în timp real), fie asincron (cu întârziere), prin mesaje text transmise instantaneu între două sau mai multe persoane, cu sau fără posibilitatea de contact vizual. Acest tip de comunicare facilitează schimbul rapid de informații și mesaje, putând fi accesat de pe diverse dispozitive, de la computere personale la telefoane mobile și tablete. Vezi și „**Camera de chat/ Chatroom** (în engleză)”; „**Chatbot**”; „**Platformă informatică**”; „**Platformă web**”.

Chatbot – sistem informatic bazat pe inteligență artificială (IA) sau reguli predefinite, conceput pentru a simula conversații umane și a răspunde automat utilizatorilor prin mesaje text sau vocale. Acesta poate interacționa prin platforme de mesagerie, aplicații mobile, site-uri web și asistenți virtuali, având capacitatea de a furniza informații, a răspunde la întrebări, a efectua sarcini automatizate și a îmbunătăți experiența utilizatorilor. Chatbotii sunt clasificați în două categorii principale: a) Chatboti bazați pe reguli – utilizează scripturi predefinite și urmează fluxuri logice fixe pentru a răspunde la solicitările utilizatorilor, fiind eficienți pentru asistență standardizată; b) Chatboti inteligenți (AI Chatbots) – folosesc învățare automată (Machine Learning – ML) și procesarea limbajului natural (NLP) pentru a înțelege și interpreta conversațiile, oferind răspunsuri dinamice și personalizate. Chatbotii sunt utilizați într-o gamă largă de domenii, inclusiv servicii pentru clienți, comerț electronic, educație, sănătate, banking și asistență tehnică, contribuind la automatizarea interacțiunilor, optimizarea proceselor și creșterea eficienței operaționale. Prin integrarea cu sisteme de inteligență artificială, aceștia devin din ce în ce mai avansați, oferind experiențe de conversație naturale și personalizate, reducând astfel necesitatea intervenției umane în gestionarea solicitărilor repetitive. Vezi și „**Flux informațional**”; „**Ingineria solicitărilor/ Prompt Engineering** (în engleză)”; „**Inteligență artificială** (acronim IA)/ **Artificial Intelligence** (în engleză) (acronim AI)”; „**Învățare automată/ Machine Learning** (acronim ML)”; „**Învățare profundă/ Deep Learning** (în engleză) (acronim DL)”;

„Procesarea limbajului natural/ Natural Language Processing Learning (în engleză) (acronim NLP)”.

Checklist (în engleză)/ Listă de control/ Listă de verificare – instrument mental sau scris care ajută la organizarea și prioritizarea sarcinilor, acțiunilor ori elementelor importante, fie în activitățile cotidiene, fie în cele profesionale. El constă într-o listă de puncte ce trebuie verificate, îndeplinite ori reținute, unde utilizatorul bifează elementele rezolvate sau confirmate, contribuind astfel la compensarea limitărilor legate de memorie, atenție și autoorganizare. Un checklist eficient trebuie să fie precis (formulări concrete, operaționale), practic (să poată fi utilizat ușor, cu formulări concise) și adecvat situației (personalizat calitativ și cantitativ în funcție de context).

Chestionar administrat de operatorii de anchetă – metodă de colectare a datelor utilizată frecvent în anchetele și sondajele psihosociologice, în care un operator de anchetă aplică chestionarul direct respondenților. Această abordare, deși implică un cost mai ridicat față de metodele autoadministrate, oferă numeroase avantaje, printre care reprezentativitatea eșantionului, clarificarea întrebărilor pentru respondenți și posibilitatea de a include persoane cu un nivel de școlarizare scăzut, care altfel ar putea avea dificultăți în completarea chestionarului. Un aspect important al acestei metode este faptul că operatorul poate observa și înregistra reacțiile spontane ale subiectului, comportamentul nonverbal și condițiile ambientale în care se desfășoară interviul, oferind astfel informații suplimentare care contribuie la interpretarea rezultatelor. Acest tip de chestionar este utilizat pe scară largă în sondaje electorale, cercetări de piață, studii sociologice și investigații comportamentale, având avantajul unei rate mai ridicate de răspuns și al unei mai mari acurateți în colectarea datelor. Vezi și **„Chestionar de cercetare”**; **„Chestionar autoadministrat”**; **„Chestionar autoadministrat colectiv”**; **„Operator de interviu”**.

Chestionar anexat la mărfuri vândute – tip de chestionar autoadministrat care este atașat unui produs comercializat, având scopul de a colecta informații despre experiența consumatorilor, nivelul de satisfacție și preferințele acestora. Aceste chestionare sunt utilizate frecvent în industria bunurilor de consum, în comerțul cu amănuntul (retail) și în serviciile pentru clienți/ asistență pentru clienți care, oferind companiilor date valoroase despre comportamentul și opiniile clienților. Avantajul principal al chestionarului anexat la produse este faptul că ajunge direct la utilizatorii

reali ai mărfii, permițând o evaluare autentică a calității produsului sau a serviciului oferit. De asemenea, elimină necesitatea unui operator și permite consumatorului să răspundă în propriul ritm. Cu toate acestea, rata de răspuns poate fi redusă, deoarece nu toți clienții sunt dispuși să completeze și să returneze chestionarul. Pentru a stimula participarea, aceste chestionare sunt adesea însoțite de beneficii pentru consumatori, cum ar fi reduceri, oferte promoționale sau participarea la tombola. Ele sunt utilizate în mod special în industria alimentară, a produselor cosmetice, a electrocasnicelor și în sectorul serviciilor, unde feedback-ul direct de la consumatori este esențial pentru îmbunătățirea produselor și a strategiilor de marketing. Vezi și **„Chestionar autoadministrat”**; **„Chestionar de cercetare”**; **„Chestionar poștal”**; **„Chestionar publicat în ziare și reviste”**.

Chestionar autoadministrat – tip de chestionar în care respondenții își înregistrează singuri răspunsurile, fără intervenția unui operator de anchetă. Această metodă oferă mai multă libertate și intimitate subiecților, eliminând influențele externe asupra răspunsurilor și reducând riscul distorsionării informației prin interpretarea unui intervievator. Prin autoadministrare, respondenții pot formula răspunsuri mai detaliate și mai bine gândite, având posibilitatea de a consulta documente personale sau de a discuta cu membrii familiei pentru a oferi informații mai exacte. Totodată, absența unui operator poate încuraja răspunsuri mai sincere, în special la întrebările sensibile sau foarte personale. Chestionarele autoadministrate sunt utilizate frecvent în cercetările sociologice, studiile de piață, sondajele de opinie și anchetele desfășurate prin corespondență, e-mail sau online, unde oferă avantajul eficienței și al reducerii costurilor. Chestionarele autoadministrate pot fi clasificate în mai multe categorii, în funcție de modul în care sunt distribuite și completate de respondenți: chestionare poștale, chestionare publicate în ziare și reviste sau ca documente anexate mărfurilor vândute. Vezi și **„Chestionar anexat la mărfuri vândute”**; **„Chestionar de cercetare”**; **„Chestionar pe Internet”**; **„Chestionar poștal”**; **„Chestionar publicat în ziare și reviste”**.

Chestionar autoadministrat colectiv – metodă de colectare a datelor care combină avantajele chestionarelor autoadministrate cu cele ale chestionarelor administrate de un operator de anchetă. Această tehnică permite obținerea rapidă a unui volum mare de informații, având un cost redus și o rată mai scăzută de non-răspunsuri, deoarece subiecții pot primi clarificări suplimentare despre modul de completare a chestionarului.

Chestionarele autoadministrate colectiv sunt utilizate în special în colectivități organizate, precum școli, universități sau unități militare, unde participanții se află într-un mediu controlat și dispun de condiții adecvate pentru completarea chestionarelor (mese, scaune, liniște). O metodă frecvent utilizată este tehnica „extemporalului”, prin care un număr mare de persoane completează chestionarele simultan, într-un interval de timp prestabilit. Această tehnică este eficientă pentru studii sociologice, cercetări educaționale și sondaje interne, permițând obținerea unor date uniforme și comparabile, într-un timp scurt. Totodată, autoadministrarea colectivă reduce influența unui operator asupra răspunsurilor, oferind un grad mai mare de obiectivitate. Vezi și **„Chestionar de cercetare”**; **„Chestionar cu întrebări deschise** (libere, postcodificate)”; **„Chestionar cu întrebări închise** (sau precodificate)”.

Chestionar cu întrebări deschise (libere, postcodificate) – tip de chestionar care oferă respondenților libertatea de a formula răspunsuri cu propriile cuvinte, fără a fi constrânși de opțiuni prestabilite. Această metodă permite colectarea unor informații detaliate și nuanțate, contribuind la o mai bună înțelegere a particularităților unui grup social. Deși avantajul principal al acestui tip de chestionar este bogăția informațiilor obținute, el prezintă și dificultăți, cum ar fi variația în forma și lungimea răspunsurilor, ceea ce îngreunează procesul de codificare și analiză. Totodată, întrebările deschise oferă date valoroase despre coerența logică, corectitudinea gramaticală, volumul lexical, capacitatea de justificare a opiniilor, viteza de exprimare, permițând astfel o evaluare mai profundă a subiecților. Aceste chestionare sunt utilizate frecvent în cercetările calitative, studiile exploratorii și analiza detaliată a percepțiilor și comportamentelor sociale, reducând riscul sugestibilității și oferind răspunsuri mai autentice și relevante. Vezi și **„Chestionar de cercetare”**; **„Chestionar omnibus** (cu mai multe teme)”; **„Chestionar de opinie”**; **Chestionar special** (cu o singură temă)”.

Chestionar cu întrebări închise (sau precodificate) – tip de chestionar în care respondenții trebuie să aleagă răspunsurile dintr-un set prestabilit de opțiuni, fără posibilitatea de a formula răspunsuri proprii. Aceste chestionare limitează gradul de libertate al subiectului, fiind eficiente în colectarea unor date structurate și ușor de comparat. Utilizarea acestora presupune că respondenții au opinii și cunoștințe clar definite despre subiectul cercetării, iar cercetătorul trebuie să aibă o înțelegere profundă a realității studiate pentru a formula opțiuni de răspuns relevante. Aceste

chestionare sunt frecvent utilizate în sondaje de opinie, studii de piață și cercetări sociologice, unde standardizarea răspunsurilor facilitează analiza cantitativă a datelor. Vezi și „**Chestionar de cercetare**”; „**Chestionar omnibus** (cu mai multe teme)”; „**Chestionar de opinie**”; „**Chestionar special** (cu o singură temă)”.

Chestionar de cercetare – tehnică și, totodată, un instrument de investigare utilizat în studiile sociologice, psihologice și de marketing, constând într-un ansamblu de întrebări scrise și, eventual, imagini grafice, structurate logic și psihologic, cu scopul de a colecta informații relevante de la respondenți. Acesta poate fi administrat fie de operatorii de anchetă, care interacționează direct cu participanții și înregistrează răspunsurile, fie prin autoadministrare, caz în care respondenții completează chestionarul în mod independent. Prin structura sa, chestionarul facilitează colectarea standardizată a datelor, contribuind la identificarea de tendințe, opinii sau caracteristici ale unui grup țintă, fiind astfel unul dintre cele mai utilizate instrumente de investigare în științele sociale. Chestionarul reprezintă un instrument esențial în culegerea de date pentru cercetările sociale și poate fi clasificat în funcție de trei criterii majore – conținutul, forma întrebărilor și modul de aplicare –, fiecare dintre acestea reflectând o abordare specifică în procesul de proiectare și administrare a întrebărilor. Astfel, din perspectiva conținutului informațiilor obținute, chestionarele se împart în patru mari categorii: 1) chestionarele de date factuale (sau administrative), care urmăresc obținerea de date obiective și verificabile; 2) chestionarele de opinie, centrate pe atitudini și percepții; 3) chestionarele speciale, utilizate în scopuri mai restrânse ori complexe; 4) chestionarele omnibus, care acoperă simultan o varietate de subiecte. În funcție de forma întrebărilor se deosebesc chestionare cu întrebări închise, care furnizează răspunsuri predefinite și ușor de cuantificat, chestionare cu întrebări deschise, ce permit respondenților să-și exprime liber opiniile, și chestionare cu întrebări mixte, care îmbină ambele tipuri pentru a oferi o perspectivă mai nuanțată. Din punctul de vedere al modului de aplicare, se disting chestionarele autoadministrate, completate direct de respondenți, și cele administrate prin intermediul operatorilor de anchetă, unde intervievatorul conduce procesul, adresează întrebările și înregistrează răspunsurile în mod asistat (Chelcea, 2001). Vezi și „**Ancheta**”; „**Ancheta bazată pe interviu**”; „**Chestionar administrat de operatorii de anchetă**”; „**Chestionar anexat la mărfuri vândute**”; „**Chestionar autoadministrat colectiv**”; „**Chestionar**

autoadministrat"; „Chestionar cu întrebări deschise (libere, postcodificate)”; „Chestionar cu întrebări închise (sau precodificate)”; „Chestionar de cercetare”; „Chestionar de opinie”; „Chestionar special (cu o singură temă)”; „Chestionar omnibus (cu mai multe teme)”; „Chestionar poștal”; „Chestionar publicat în ziare și reviste”; „Operator de interviu”.

Chestionar de date factuale (sau de tip administrativ) – tip de chestionar, instrument de cercetare prin care se culeg date referitoare la fapte și situații obiective, care pot fi observate uneori direct și verificate prin alte mijloace sau de către alte persoane. Informațiile obținute prin întrebările factuale se referă la anumite elemente și situații ce caracterizează viața celor anchetați sau a unei anumite populații, aspecte ale comportamentelor lor etc. Vezi și „Chestionar de cercetare”; „Chestionar omnibus (cu mai multe teme)”; „Chestionar de opinie”; „Chestionar special (cu o singură temă)”.

Chestionar de opinie – tip de chestionar, instrument de cercetare prin care se culeg date care nu pot fi observate în mod direct. Ele încearcă să surprindă nu numai opiniile oamenilor, dar și motivațiile, atitudinile, înclinațiile, așteptările lor. Întrebările de opinie vizează aspecte care țin de ceea ce cred oamenii, de universul lor interior. Datele de acest gen nu pot fi obținute decât prin comunicare verbală cu subiecții, sunt întrebări care dețin o pondere foarte mare în cadrul unui chestionar și, de asemenea, implică mari dificultăți în privința aprecierii acurateței lor, a verificării gradului de concordanță între opiniile reale și cele exprimate prin răspunsurile date de către subiecți. În cadrul acestor tipuri de întrebări nu există răspunsuri bune sau rele, ci doar răspunsuri adevărate, sincere sau nu. Vezi și „Chestionar de cercetare”; „Chestionar omnibus (cu mai multe teme)”; „Chestionar de opinie”; „Chestionar special (cu o singură temă)”.

Chestionar omnibus (cu mai multe teme) – tip de chestionar utilizat frecvent în cercetările sociologice, având avantajul de a investiga simultan mai multe teme și fenomene sociale interdependente. Superioritatea acestuia nu constă doar în volumul mai mare de informații colectate, ci mai ales în capacitatea de a surprinde interacțiunea și condiționarea reciprocă a factorilor studiați. Chestionarele omnibus sunt specifice cercetărilor fundamentale, permițând aplicarea analizei secundare și oferind un cadru larg pentru interpretarea datelor. De asemenea, din punct de vedere economic, sunt mai eficiente decât chestionarele specializate, deoarece permit colectarea unor seturi variate de informații într-o singură aplicare,

reducând astfel costurile asociate cercetării. Vezi și **„Chestionar de cercetare”**; **„Chestionar omnibus** (cu mai multe teme)”; **„Chestionar de opinie”**; **„Chestionar special** (cu o singură temă)”.

Chestionar pe Internet – tip de chestionar autoadministrat, distribuit și completat online, utilizat frecvent în sondaje de opinie, cercetări de piață, studii sociologice și evaluări ale satisfacției consumatorilor. Această metodă permite colectarea rapidă și eficientă a datelor, având costuri reduse comparativ cu chestionarele tradiționale pe hârtie sau interviurile față în față. Avantajele chestionarului pe Internet includ accesibilitatea largă, posibilitatea de a ajunge la un număr mare de respondenți într-un timp scurt, precum și anonimitatea oferită participanților, ceea ce poate duce la răspunsuri mai sincere. În plus, datele sunt procesate automat, reducând riscul de erori în transcriere și analiză. Totuși, există și limitări, precum rata de răspuns variabilă, posibilitatea ca un eșantion să fie nereprezentativ (deoarece accesul la internet nu este universal) și riscul ca respondenții să nu ia chestionarul în serios. Aceste chestionare sunt utilizate pe platforme dedicate, prin e-mail sau pe rețele sociale, fiind o metodă modernă și eficientă pentru colectarea datelor în cercetările actuale. Vezi și **„Ancheta”**; **„Chestionar autoadministrat”**; **„Chestionar de cercetare”**; **„Platformă informatică”**; **„Platformă web”**.

Chestionar poștal – tip de chestionar autoadministrat, trimis prin corespondență către respondenți, care îl completează și îl returnează prin poștă. Această metodă este utilizată frecvent în sondajele de opinie, cercetările de piață și studiile privind satisfacția consumatorilor, permițând colectarea unor răspunsuri sincere și reflectate, fără influența directă a unui operator de anchetă. Principalul avantaj al chestionarului poștal este anonimitatea pe care o oferă respondenților, ceea ce poate duce la o mai mare deschidere în răspunsuri, mai ales în cazul întrebărilor sensibile. De asemenea, este o metodă eficientă din punct de vedere al costurilor atunci când se dorește acoperirea unei arii geografice extinse. Cu toate acestea, rata de răspuns poate fi scăzută din cauza efortului necesar pentru completarea și returnarea formularului, iar lipsa unui operator poate duce la neînțelegeri în interpretarea întrebărilor. Pentru a crește rata de răspuns, este recomandată includerea unui plic preplătit pentru returnarea chestionarului și formularea clară a întrebărilor. Vezi și **„Anonimitate** (cu referire la date și informații)”; **„Chestionar autoadministrat”**; **„Chestionar anexat la mărfuri**

vândute”; „Chestionar de cercetare”; „Chestionar publicat în ziare și reviste”.

Chestionar publicat în ziare și reviste – tip de chestionar autoadministrat, inserat în publicațiile periodice cu scopul de a colecta opiniile cititorilor pe diverse teme. Aceste chestionare sunt utilizate în special pentru a obține feedback privind conținutul ziarului sau revistei, preferințele de lectură ale publicului, obiceiurile de consum media sau opiniile cititorilor despre subiecte de actualitate. Avantajul principal al acestui tip de chestionar este accesibilitatea sa, deoarece ajunge la un număr mare de persoane fără costuri suplimentare semnificative pentru distribuitor. De asemenea, oferă o metodă simplă și anonimă de exprimare a opiniilor, fără presiunea unui operator de anchetă. Totuși, o limitare importantă este rata de răspuns relativ scăzută, întrucât completarea și trimiterea chestionarului necesită un efort suplimentar din partea cititorilor. De asemenea, eșantionul de respondenți poate fi nereprezentativ, întrucât doar cititorii interesați de subiectul chestionarului vor participa. Aceste chestionare sunt frecvent utilizate în anchetele de opinie publică, studiile privind preferințele consumatorilor și sondajele referitoare la obiceiurile de informare ale cetățenilor. Pentru a stimula participarea, unele publicații oferă recompense sau tombole pentru cei care completează și returnează chestionarele. Vezi și „Anonimitate (cu referire la date și informații)”; „Chestionar autoadministrat”; „Chestionar anexat la mărfuri vândute”; „Chestionar de cercetare”; „Chestionar poștal”.

Chestionar special (cu o singură temă) – tip de chestionar, instrument de cercetare axat pe o singură temă principală, utilizat pentru colectarea rapidă a datelor în scopuri practice, mai ales în studiile de piață și analiza comportamentului electoral. Deși conceptul presupune focalizarea pe un singur subiect, în practică, astfel de chestionare pot include și întrebări conexe, datorită interdependenței fenomenelor sociale. Ele sunt folosite în principal pentru a evidenția anumite tendințe sau opinii și mai puțin pentru a măsura sau explica în profunzime un fenomen. Chestionarele speciale sunt apreciate pentru eficiența lor, fiind aplicate frecvent în sondajele rapide, în anchetele desfășurate prin intermediul presei scrise (ziare, reviste) și în studiile privind consumul media sau preferințele publicului (Chelcea, 2001). Vezi și „Chestionar de cercetare”; „Chestionar omnibus (cu mai multe teme)”; „Chestionar de opinie”; „Chestionar special (cu o singură temă)”.

Cibercultură/ Cyberculture (în engleză) – formă emergentă de cultură socială și comunicativă care se dezvoltă în spațiul digital, în special prin intermediul internetului. Include interacțiunile și practicile asociate cu forumuri, chaturi, rețele sociale, platforme de conținut colaborativ și alte forme de existență și expresie online. Vezi și „**Cameră de chat/ Chatroom** (în engleză)”; „**Dialog virtual**”; „**Platformă informatică**”; „**Platformă web**”; „**Rețea de comunicare**”; „**Rețea socială**”; „**Rețea socială digitală**”.

Cibernetica – disciplină științifică interdisciplinară care studiază procesele de comunicare și control în organisme vii, sisteme tehnice (cum ar fi computerele) și organizații.

CIP (acronim) – a se vedea „**Catalogarea înaintea publicării** (acronim CIP)”.

Cita (în domeniul juridic) – acțiunea de a soma pe cineva să se prezinte în fața unei instanțe judecătorești sau a unei alte autorități competente, printr-o citație oficială.

Cita (în domeniul scrierii academice/ scrierii literare) – reproducerea textuală, prin viu grai sau în scris, întocmai a ceea ce a spus sau a scris cineva, cu indicarea sursei originale, conform normelor de citare stabilite în stilurile de citare (cum ar fi APA, MLA, Chicago, Harvard, IEEE etc.). Vezi și „**Citare directă**”; „**Citare indirectă** (numită și citarea unei surse secundare)”; „**Citarea surselor de documentare**”; „**Citat**”.

Cita (în general) – a numi, a menționa sau a indica pe cineva sau ceva, cu scopul de a face cunoscut ori a întări o afirmație.

Citare bloc – modalitate specifică de citare utilizată în redactarea academică sau editorială pentru reproducerea unui fragment mai lung de text preluat dintr-o sursă bibliografică. Aceasta presupune separarea distinctă a pasajului citat față de textul principal, prin indentare suplimentară sau prin spațiere, fără a utiliza ghilimele. Citarea bloc este recomandată atunci când textul citat depășește o anumită lungime (de regulă, peste 40 de cuvinte sau trei-patru rânduri), contribuind la claritatea și lizibilitatea lucrării. Pasajele astfel citate sunt însoțite de referința bibliografică exactă (autor, an, pagină). Formatarea și stilul citării bloc pot varia în funcție de ghidul de stil utilizat (APA, MLA, Chicago etc.).

Citare directă – operația prin care autorul unei lucrări reproduce întocmai un fragment dintr-o altă sursă și indică explicit proveniența

acestui. Fragmentul este delimitat prin ghilimele sau printr-un format special (de exemplu bloc de citat) și este urmat de menționarea autorului (ori autorilor) sursei originale, a anului publicării și a numărului paginii (sau paginilor) de unde a fost preluat. Această procedură asigură transparența și acuratețea în utilizarea ideilor sau datelor unui alt autor, permițând cititorilor să verifice informațiile în sursa originală și să înțeleagă contextul din care a fost extras fragmentul. Formatul exact al citării directe variază în funcție de stilul de citare ales (APA, Chicago, IEEE, MLA etc.), fiecare sistem având reguli specifice de așezare în pagină, punctuație și organizare a informațiilor. Respectarea acestor reguli contribuie la coerența și corectitudinea întregului demers științific. Vezi și **„Cita”** (în domeniul academic și literar); **„Citare bloc”**; **„Citare indirectă** (numită și citarea unei surse secundare)”; **„Citarea surselor de documentare”**; **„Citat”**.

Citare indirectă (numită și citarea unei surse secundare) – operația prin care un autor menționează și atribuie un fragment de text sau o idee care a fost inițial publicată într-o lucrare, dar pe care o regăsește într-o altă lucrare (sursă pe care o consultă direct). În acest caz, autorul nu a avut acces direct la documentul original și se bazează pe redarea sau interpretarea acestuia într-o lucrare ulterioară, elaborată de un alt autor. Pentru a menține acuratețea și transparența în cercetare, este necesară menționarea ambelor surse: a) sursa originală, unde informația a fost publicată pentru prima dată, b) sursa secundară, unde autorul a găsit și consultat informația. Formatul și structura exactă a citării indirecte variază în funcție de stilul de citare utilizat (APA, Chicago, IEEE, MLA etc.), iar respectarea acestor convenții este hotărâtoare pentru asigurarea coerenței, corectitudinii și verificabilității datelor prezentate în text. Vezi și **„Cita”** (în domeniul academic și literar); **„Citare directă”**; **„Citarea surselor de documentare”**; **„Citat”**.

Citare narativă – tip de citare utilizată în scrierea academică și științifică, în care numele autorului este integrat direct în structura frazei, urmat de anul publicării plasat între paranteze. Acest tip de citare este frecvent utilizat în stilurile APA, Chicago (autor-an) și alte stiluri academice care pun accent pe fluiditatea textului și pe evidențierea autorilor în cadrul argumentației. Citarea narativă este preferată atunci când se dorește sublinierea contribuției autorului sau plasarea acestuia în contextul unui discurs științific mai larg. De exemplu, în stilul de citare APA: Sandberg (2024) afirmă că „utilizarea tehnologiilor educaționale îmbunătățește semnificativ procesul de învățare.” (p. Z). Spre deosebire de citarea

parantetică, unde referința este plasată între paranteze la finalul propoziției, spre exemplu: „Utilizarea tehnologiilor educaționale îmbunătățește procesul de învățare” (Sandberg, 2024, p. Z)., citarea narativă oferă un flux mai natural al textului și permite cititorului să asocieze mai ușor ideile cu sursa lor. Acest tip de citare este folosit în special în lucrările științifice în care se dorește prezentarea directă a ideilor autorilor și a contribuțiilor acestora, având rolul de a integra sursele într-o manieră mai organică în discursul științific. Vezi și **„Citare directă”**; **„Citare indirectă** (numită și citarea unei surse secundare)”; **„Citare în text a surselor de documentare”**; **„Citarea surselor de documentare”**; **„Citare parantetică”**.

Citarea în text a surselor de documentare – menționarea explicită în cadrul unui text academic sau științific a autorilor și lucrărilor utilizate ca sursă a informațiilor prezentate. Citarea corectă implică identificarea precisă a sursei originale a unei idei, a unui text, concept, grafic, tabel sau a altui tip de conținut, fiind necesară pentru recunoașterea meritelor autorilor și pentru evitarea plagiatului. Citarea în text permite cititorului să identifice rapid autorul, anul publicării și, în unele cazuri sau stiluri, pagina exactă a sursei, facilitând verificarea și aprofundarea informațiilor. În practica academică, citarea se face prin utilizarea unor stiluri de citare consacrate, care prevăd reguli clare pentru modul în care trebuie menționate sursele atât în text (citare în text), cât și în bibliografia/ lista referințelor lucrării. Există mai multe stiluri de citare utilizate în mediul academic, fiecare având reguli specifice. Printre cele mai utilizate se numără stilul APA (American Psychological Association), care utilizează citarea autor-an (exemplu: Sandberg, 2024) pentru domeniile științelor sociale, stilul MLA (Modern Language Association), frecvent folosit în științele umaniste, care include numele autorului și pagina (exemplu: Sandberg 45), și stilul Chicago, care poate utiliza fie sistemul autor-an, fie citări numerotate în notele de subsol. În domeniile științifice și tehnice, se aplică adesea stilul IEEE (Institute of Electrical and Electronics Engineers), care folosește referințe numerotate în paranteze drepte (exemplu: [1]). Indiferent de stilul utilizat, citarea corectă presupune consecvență, precizie și respectarea regulilor specifice fiecărei metode, iar orice idee, statistică sau parafrazăre a unui alt autor trebuie să fie însoțită de o trimitere corespunzătoare la sursa originală. Vezi și **„Citare directă”**; **„Citare indirectă** (numită și citarea unei surse secundare)”; **„Citarea surselor de documentare”**; **„Citare narativă”**; **„Stil de citare”**.

Citarea parantetică – tip de citare utilizat în scrierea academică și științifică, în care sursa este menționată între paranteze la finalul propoziției sau după o afirmație specifică, incluzând numele autorului și anul publicării. Aceasta este frecvent utilizată în stilurile de citare precum APA, Harvard și Chicago (autor-an), oferind o metodă rapidă și clară de atribuire a informațiilor. Citarea parantetică este utilă în special atunci când accentul cade pe idee sau pe informație, mai degrabă decât pe autorul sursei. Spre exemplu, în formatul de citare APA: „Utilizarea tehnologiilor educaționale îmbunătățește semnificativ procesul de învățare” (Sandberg, 2024, p. Z). Spre deosebire de citarea narativă, unde numele autorului este integrat direct în propoziție, spre exemplu: Sandberg (2024) afirmă că „utilizarea tehnologiilor educaționale îmbunătățește semnificativ procesul de învățare.” (p. Z)., citarea parantetică este preferată atunci când se dorește o prezentare obiectivă și concisă a surselor, fără întreruperea fluxului discursului. Acest tip de citare este des întâlnit în lucrările științifice care prezintă mai multe referințe în aceeași propoziție sau care necesită o citare clară și compactă pentru susținerea afirmațiilor fără a altera coerența textului. Vezi și „**Citare directă**”; „**Citare indirectă** (numită și citarea unei surse secundare)”; „**Citare în text a surselor de documentare**”; „**Citarea surselor de documentare**”; „**Citare narativă**”.

Citarea surselor de documentare – procesul prin care se acordă recunoaștere și credit autorilor a căror muncă (idei, teorii, date, descoperiri) a influențat în mod direct realizarea unei noi lucrări. Prin indicarea explicită a contribuțiilor anterioare, citarea surselor pune în evidență importanța și impactul acestor idei asupra noii cercetări, subliniind legătura dintre munca inițială și dezvoltarea ulterioară a cunoștințelor. Totodată, acest demers protejează drepturile de autor, susține transparența și corectitudinea în activitatea științifică și permite verificarea și aprofundarea informațiilor de către alți cercetători. Vezi și „**Cita** (în domeniul scrierii academice/ scrierii literare)”; „**Citare bloc**”; „**Citare directă**”; „**Citare indirectă** (numită și citarea unei surse secundare)”; „**Citat**”.

Citat – fragment preluat identic, fără modificări, din opera unui autor unic (persoană sau instituție) sau a unui colectiv de autori. Acesta este utilizat în scopuri documentare, științifice, literare sau academice, fiind însoțit de indicarea exactă a sursei originale, conform normelor specifice de citare (de exemplu APA, MLA, Chicago, Harvard etc.). Citatul poate fi inclus în text (între ghilimele) sau formatat distinct (bloc de citat), în funcție de

lungimea sa și de stilul de citare utilizat. Utilizarea corectă a citatelor contribuie la recunoașterea meritelor autorilor originali, la susținerea argumentelor și la evitarea plagiatului. Vezi și „Cita (în domeniul scrierii academice/ scrierii literare)”; „Citare directă”; „Citare indirectă (numită și citarea unei surse secundare)”; „Citarea surselor de documentare”.

Clasificarea textelor științifice – Textele științifice pot fi analizate și clasificate în funcție de mai multe criterii, fiecare reflectând un aspect esențial al modului în care sunt elaborate, structurate și utilizate. Din punctul de vedere al autorilor, un text științific poate fi redactat de un singur autor, de doi autori sau de un colectiv de autori, cu sau fără afiliere instituțională, ceea ce influențează stilul, abordarea și nivelul de expertiză reflectat în conținut. În funcție de statutul său, un text științific poate fi autonom, adică inteligibil prin sine însuși, sau poate face parte dintr-un produs de scriere mai extins, cum ar fi un capitol dintr-o lucrare de cercetare, o secțiune dintr-o carte științifică ori un fragment dintr-un discurs academic scris. Din punct de vedere morfologic, respectiv al numărului de sisteme semiotice utilizate, textele științifice se împart în două categorii: 1) texte tradiționale și 2) texte multimodale. Textele tradiționale sunt cele care utilizează preponderent sistemul lingvistic, incluzând și elemente auxiliare, cum ar fi diagrame, tabele, formule sau figuri, menite să sprijine mesajul științific și să faciliteze înțelegerea conceptelor expuse. Textele multimodale, pe de altă parte, integrează două sau mai multe sisteme semiotice, cum ar fi elemente vizuale, audio sau spațiale, combinând imaginea cu textul scris pentru a transmite un mesaj complex și ilustrativ. Indiferent de tipologia sa, un text științific trebuie să fie formulat într-un stil obiectiv, clar și riguros, deoarece scopul său principal este informarea și diseminarea cunoștințelor. Corectitudinea, obiectivitatea și autenticitatea mesajului transmis trebuie să fie verificabile prin consultarea surselor utilizate, analiza dosarului cercetării sau verificarea statistică a datelor, utilizând instrumente și metode specifice. Din punctul de vedere al fundamentării, textele științifice trebuie să se bazeze pe surse primare, cum ar fi rezultatele cercetărilor empirice, studiile de specialitate și analizele științifice validate de comunitatea academică. Este obligatorie indicarea clară a surselor utilizate și respectarea drepturilor de autor, ceea ce permite cititorilor să verifice autenticitatea și să aprofundeze informațiile oferite. Precizarea sursei sau a depozitului de date din care au fost extrase informațiile este esențială pentru transparență, pentru corelarea și aprofundarea cunoștințelor și pentru consolidarea bazei științifice a

domeniului respectiv. Vezi și „**Caracteristicile textului științific**”; „**Limba de specialitate**”; „**Limba științifică**”; „**Scriere științifică**”.

Clickbait (în engleză) – conținut publicat (titluri, imagini, descrieri) destinat să atragă în mod excesiv și uneori înșelător atenția utilizatorilor pentru a crește numărul de accesări (click-uri). De regulă, clickbaitul folosește titluri exagerate, senzaționale sau incomplete, care stârnesc curiozitatea și îi determină pe utilizatori să acceseze un link, însă conținutul accesat nu se ridică la nivelul așteptărilor create. Această practică este frecvent întâlnită în mediul online și are ca scop creșterea traficului pe site, generarea de vizualizări și atragerea de venituri suplimentare din publicitate. Vezi și „**Broker de date/ Broker de informații**”.

Client de poștă electronică/ Client de e-mail/ E-mail client (în engleză) – aplicație software specializată în gestionarea mesajelor de poștă electronică. Aceasta permite primirea, trimiterea, organizarea și filtrarea mesajelor e-mail după criterii stabilite de utilizator, oferind funcționalități precum clasificarea pe foldere, setarea de etichete, crearea de reguli de filtrare, criptarea și semnarea mesajelor, precum și integrarea cu agende de contacte și calendare. Vezi și „**Adresă de e-mail/ E-mail address** (în engleză)”; „**Bounce e-mail** (în engleză)”; „**Poștă electronică/ E-mail**”.

Cloud computing (în engleză)/ **Calcul în cloud** – model tehnologic de livrare a resurselor informatice – inclusiv stocare de date, putere de procesare și aplicații software – prin intermediul internetului, fără a necesita infrastructură fizică locală. Acest sistem permite utilizatorilor să acceseze, gestioneze și utilizeze servicii digitale la cerere, oferind scalabilitate, flexibilitate și eficiență economică. Cloud computingul funcționează pe baza unor centre de date distribuite, unde serverele, rețelele și stocarea sunt interconectate pentru a oferi acces rapid și securizat la resursele digitale. Există trei modele principale de servicii cloud: 1) IaaS (Infrastructure as a Service) – furnizarea de infrastructură IT virtualizată (servere, stocare, rețele); 2) PaaS (Platform as a Service) – furnizarea unui mediu de dezvoltare și execuție pentru aplicații 3) SaaS (Software as a Service) – acces la aplicații software găzduite în cloud (cum ar fi Google Drive sau Microsoft 365). Calculul în cloud permite accesul la resursele informatice de pe orice dispozitiv conectat la internet, reducând costurile operaționale și oferind soluții avansate pentru companii și utilizatori individuali. Avantajele acestui model includ stocarea sigură a datelor, scalabilitatea automată, colaborarea

în timp real și actualizările automate ale software-ului. Cu toate acestea, utilizarea serviciilor cloud implică și provocări legate de securitatea datelor, confidențialitate și dependența de furnizorii de servicii cloud. Vezi și „**Inteligență artificială** (acronim IA)/ **Artificial Intelligence** (în engleză) (acronim AI)”; „**Nor informațional**”; „**Nor de tehnologie/ Nor tehnologic**”; „**Protecția informațiilor/ Securitatea informațiilor**”; „**Securitate cibernetică**”.

Cod de etică în mediul online/ Cyberetica/ / Cod etic în mediul online – ansamblu de principii, norme și reguli de conduită, de precepte, de prescripții formale referitoare activitățile individuale sau colaborative din mediul online, pe care o persoană este necesar să le accepte, să le internalizeze și, ulterior, să le promoveze. Vezi și „**Etica cibernetică**”; „**Etica informației**”; „**Etică** (în sens general)”.

Codare/ Encoding (în engleză) – procesul prin care o informație sau un mesaj este transformat ori exprimat într-un cod – un sistem de semne, simboluri și reguli de utilizare. În context general, codarea implică elaborarea sau aplicarea unui cod la o informație, astfel încât aceasta să poată fi înregistrată, stocată sau transmisă în mod eficient. Din perspectiva teoriei comunicării, codarea are loc atunci când emițătorul transformă (codifică) mesajul în semnale specifice, compatibile cu un sistem de semne cel puțin parțial comun cu receptorul. Astfel, receptorul poate decodifica și interpreta la rândul său mesajul, conform propriilor percepții și cunoștințe. Eficiența comunicării depinde de gradul în care emițătorul și receptorul împărtășesc același cod și de măsura în care semnalele sunt transmise și recepționate cu exactitate. Vezi și „**Criptarea informațiilor**”; „**Decodificarea mesajului**”; „**Repertoriu comunicațional**”.

Coediția – lucrare realizată în colaborare de două sau mai multe edituri, menționate pe pagina de titlu. Vezi și „**Ediția**”; „**Ediția într-o limbă străină**”; „**Ediția nouă**”; „**Ediții în mai multe formate**”; „**Ediții pe mai multe suporturi media**”; „**Joint venture**”.

Colaborare digitală/ online – Conlucrarea mai multor persoane pentru realizarea în comun a unei acțiuni, a unui produs intelectual, a unui produs profesional, a unei opere, a unei afaceri etc., în mediul online, cu ajutorul unor platforme și instrumente digitale specifice care permit realizarea de videoconferințe, comunicare în grup și individuală, partajare și trimitere de documente și produse media etc. Vezi și „**Colaborare digitală/**

online”; „Cooperare”; „Cooperare digitală/ online”; „Platformă informatică”; „Platformă web”.

Colectarea datelor – procesul de obținere, măsurare și înregistrare sistematică a datelor relevante pentru un anumit domeniu de cercetare, analiză sau luare a deciziilor. Acest proces este esențial în știință, statistică, afaceri și tehnologie, asigurând baza necesară pentru formularea ipotezelor, identificarea tendințelor și elaborarea strategiilor. Metodele de colectare a datelor pot fi cantitative (măsurători numerice, sondaje, experimente) sau calitative (interviuri, observații, analize de conținut), iar alegerea metodei depinde de obiectivele cercetării și de natura informațiilor necesare. Procesul trebuie să respecte criterii de validitate, fiabilitate și etică, asigurând acuratețea și reprezentativitatea datelor. O colectare deficitară poate duce la erori de interpretare, decizii ineficiente și concluzii eronate, motiv pentru care este vitală aplicarea unor metode riguroase și transparente. Vezi și **„Analiza datelor”; „Analiza datelor mari/ Big Data Analytics (în engleză)”;** **„Dată/ date”; „Date brute”; „Date primare”; „Date secundare”.**

Collins Dictionaries – pionier în publicarea de dicționare, cu o istorie de aproape 200 de ani, recunoscut pentru resursele sale actualizate constant și ușor de utilizat, bazate pe Collins Corpus, o bază de date cu peste 4,5 miliarde de cuvinte, care urmărește evoluția limbajului și identifică noi termeni și expresii. Lansat online în 2007, CollinsDictionary.com oferă acces la Collins English Dictionary, COBUILD Advanced Learner’s Dictionary, thesaurusul Collins, precum și dicționare bilingve pentru spaniolă, franceză, italiană, germană, portugheză, mandarină și hindi, alături de o secțiune extinsă de gramatică. Publicarea dicționarelor Collins a început în 1824, iar în 1902 a fost introdus primul dicționar Gem Pocket Pronouncing Dictionary, un format compact revoluționar. În 1971, lexicograful Colin Smith a creat Collins Spanish Dictionary, urmat de edițiile pentru franceză (1978) și germană (1980), apreciate pentru utilizarea resurselor corpus. Prima ediție a Collins English Dictionary a apărut în 1979, fiind primul dicționar britanic major care a inclus nume de persoane și locuri, iar în 1987, a fost lansat Cobuild Dictionary for learners of English, bazat integral pe cercetări din Collins Corpus. La 200 de ani de la fondarea Collins, cea mai recentă ediție a Collins English Dictionary rămâne un instrument de referință esențial pentru vorbitorii de engleză din întreaga lume. Mai multe informații pot fi accesate pe site-ul oficial: <https://www.collinsdictionary.com> Vezi și **„Bază**

de date”; „Depozit de date/ Data Repository (în engleză)”; „Platformă informatică”; „Platformă web”; „Prestigiul editurii”.

Competența de cercetare informațională – set de cunoștințe, abilități și atitudini necesare unei persoane pentru a găsi un răspuns la o întrebare sau o soluție la o problemă prin adunarea, revizuirea, analiza și interpretarea informațiilor relevante, astfel încât acestea să susțină o concluzie fundamentată. Aceasta presupune căutarea informațiilor credibile, identificarea și utilizarea surselor relevante, atenția la detalii și luarea de notițe pentru organizarea și sintetizarea datelor esențiale. De asemenea, include formularea întrebărilor de cercetare, gestionarea eficientă a timpului prin planificarea etapelor unui proiect, colectarea și analiza datelor pentru interpretarea corectă a rezultatelor. În plus, competența de cercetare informațională facilitează rezolvarea problemelor prin gândire critică și permite comunicarea clară și convingătoare a rezultatelor prin rapoarte, prezentări și publicații științifice. O componentă importantă este competența de comunicare, care presupune prelucrarea și exprimarea informațiilor într-un mod accesibil și relevant pentru publicul țintă. Gândirea critică joacă un rol central în evaluarea obiectivă a informațiilor, identificarea dovezilor, evitarea manipulării și luarea unor decizii informate. Aceste competențe sunt fundamentale pentru îmbunătățirea procesului de învățare, dezvoltarea gândirii analitice și adaptarea la cerințele unei societăți bazate pe cunoaștere și tehnologie, oferind un avantaj esențial în domeniile academice, profesionale și cotidiene. Vezi și **„Alfabetizarea informațională”; „Abilitate de cercetare informațională”; „Competență informațională”; „Cultura informației”; „Cultura informației în învățământul superior”; „Etica informației”; „Evaluarea avansată a surselor de documentare”; „Evaluarea informațiilor”; „Gândire critică”.**

Competența informațională – ansamblul de cunoștințe, abilități și atitudini necesare pentru căutarea, identificarea, evaluarea, organizarea, utilizarea și comunicarea informațiilor într-un mod eficient, etic și critic. Aceasta include capacitatea de a naviga prin surse multiple de informație, de a analiza veridicitatea acestora și de a extrage informațiile relevante, fiind esențială în educație, cercetare, afaceri și viața cotidiană. Într-un context digital dominat de fluxuri mari de date și dezinformare, competența informațională joacă un rol crucial în gestionarea și interpretarea corectă a informațiilor. Aceasta implică abilitatea de a selecta surse de încredere, de a filtra conținutul manipulativ sau irelevant și de a utiliza informațiile într-un

mod creativ și responsabil. De asemenea, dezvoltarea gândirii critice este esențială pentru recunoașterea știrilor false, a teoriilor conspirației și a influențelor externe care pot distorsiona realitatea. Competența informațională nu se limitează la mediul digital, ci se aplică și în comunicarea tradițională, unde analiza informațiilor vehiculate în contexte sociale, politice sau profesionale este la fel de importantă. Prin dezvoltarea acestei competențe, indivizii își pot îmbunătăți capacitatea de luare a deciziilor informate, de participare activă la viața socială și profesională și de protejare împotriva manipulării informaționale. Vezi și **„Cercetare documentară”; „Credibilitatea informațiilor”; „Explozie informațională”; „Fiabilitatea sursei”; „Flux informațional”; „Precizia sursei”; „Metode de cercetare documentară”; „Societate digitală”; „Societate informațională”.**

Competențe de comunicare în limba maternă – domeniu de competențe-cheie care se integrează unui registru de comunicare corespunzător cadrului cultural, lingvistic și social al persoanei, vizând capacitatea de a exprima și de a interpreta concepte, idei, sentimente, fapte și opinii, în formă orală și scrisă (prin ascultare, vorbire, lectură și redactare), precum și de a angaja interacțiuni lingvistice adecvate și creative în toate situațiile vieții sociale și culturale. Comunicarea, ca instrument fundamental al gândirii și conștiinței, permite exprimarea experiențelor, ideilor, opiniilor, convingerilor și valorilor, dar și stabilirea relațiilor interumane și influențarea comportamentului celorlalți. Întrucât comunicarea se desfășurează prin limbă, formarea acestor competențe implică atât dezvoltarea capacității de receptare a mesajelor orale și scrise, cât și formarea abilității de a elabora mesaje adecvate diferitelor contexte de comunicare, interlocutori și situații. Procesul didactic de dezvoltare a competențelor de comunicare în limba maternă vizează, pe de o parte, aspectele teoretice ale limbii și regulile de utilizare ale acesteia, iar pe de altă parte, exersarea elevilor în contexte relaționale diverse, specifice comunicării, competențele formându-se atât prin demersuri specifice ariei curriculare „Limbă și comunicare”, cât și prin celelalte arii curriculare, care facilitează transferul, aplicarea în situații variate și perfecționarea continuă a performanței de comunicare. Vezi și **„Competențe de comunicare în limbile străine”; „Comunicare (în sens general)”.**

Competențe de comunicare în limbile străine – domeniu de competențe-cheie indispensabil într-o societate globalizată, în care mobilitatea persoanei devine o realitate. Aceste competențe constau în

abilitățile de a înțelege, exprima și interpreta concepte, idei, sentimente, fapte și opinii, atât oral, cât și în scris (ascultare, vorbire, citire și scriere într-o limbă străină), în diferite situații de viață socială și culturală (educație, formare profesională, contexte informale). Din perspectivă psihologică, limbile străine facilitează apropierea de alte culturi, sprijinind înțelegerea reciprocă și împărtășirea propriei culturi. Într-o societate contemporană, acestea devin la fel de importante precum alfabetizarea inițială, iar stăpânirea lor este esențială pentru accesul la informații esențiale. Procesul de învățare a limbilor străine se bazează pe stabilirea unor echivalențe între noile simboluri (atât verbale, cât și scrise) și simbolurile cunoscute din limba maternă, reconstituind sensurile în funcție de referințele deja însușite. Forma vorbită a limbii străine precede, de regulă, forma scrisă, folosind mecanismele limbii materne deja formate. Atât competențele de comunicare în limba maternă, cât și cele de comunicare în limbile străine constituie instrumente intelectuale de nivel elementar, care susțin cunoașterea și integrarea socială, orice deficiență în formarea lor având repercusiuni majore asupra dezvoltării personale și sociale. Vezi și **„Competențe de comunicare în limba maternă”; „Comunicare (în sens general)”**.

Competențe pentru viitor – ansamblu de abilități, cunoștințe și atitudini necesare indivizilor pentru a face față provocărilor unei societăți aflate în continuă transformare, influențată de tehnologie, globalizare, automatizare și incertitudine. Aceste competențe includ gândirea critică, creativitatea, alfabetizarea digitală și informațională, capacitatea de adaptare, colaborarea, empatia, învățarea pe tot parcursul vieții și responsabilitatea socială. **„Automatizare”; „Gândire critică”; „Inteligență artificială (acronim IA)/ Artificial Intelligence (în engleză) (acronim AI)”;** **„Robotizare”; „Metamodernsim”; „Transformare digitală”**.

Comportament comunicațional – ansamblul acțiunilor și reacțiilor prin care un mesaj sau o informație este transmis(ă) între diferite entități (sociale, biologice ori tehnologice). Din perspectiva teoriei comunicării, comportamentul comunicațional descrie modul în care indivizii interacționează într-un (micro)grup, prin intermediul unor semnale specifice, având loc un episod comportamental: un act declanșator produs de un membru al grupului generează o modificare de comportament la alt membru (sau membri) din grup. Acest comportament este guvernat de reguli și convenții proprii grupului, care se transformă într-un cod convențional cu caracter socio-istoric și include diverse modalități de

transmitere a mesajelor – verbal (cuvinte), nonverbal/neverbal (expresii faciale, gesturi, postură etc.) și paraverbal (ton, volum, inflexiuni, ritm). Vezi și **„Comunicare (în sens general)”**; **„Comunicare paraverbală”**; **„Comunicarea nonverbală”**; **„Comunicare verbală”**; **„Repertoriu comportamental”**; **„Repertoriu comunicațional”**.

Comportament dependent de Internet – manifestare compulsivă, caracterizată prin încrederea exagerată în serviciile online și/sau prin necesitatea de a răspunde constant unor dorințe legate de activitatea pe Internet, însoțită de neliniște sau nemulțumire atunci când accesul la acestea este restricționat. Acest tip de comportament poate fi denumit și tulburare de utilizare a Internetului, dependență de Internet, utilizare problematică a Internetului, comportament disfuncțional pe Internet sau dependență virtuală, și se manifestă prin creșterea progresivă a timpului petrecut online, neglijarea altor activități ori responsabilități și apariția unor simptome de stres sau anxietate în absența conexiunii la rețea. Vezi și **„Comportament comunicațional”**; **„Comportament digital”**; **„Comportament inadaptabil online”**; **„Comunicare online”**; **„Conduita digitală”**; **„Dependență digitală”**.

Comportament digital – totalitatea reacțiilor și acțiunilor pe care oamenii le manifestă în mediul virtual, analizate atât din punct de vedere calitativ (natura activităților, tipul informațiilor căutate și utilizate, site-urile accesate), cât și cantitativ (durata de timp petrecută online, echilibrul dintre interacțiunile virtuale și cele față în față, precum și timpul petrecut în aer liber). Un comportament digital dezirabil implică utilizarea rațională și echilibrată a tehnologiei, astfel încât să se evite tendințele de dependență față de Internet și dispozitive digitale. În acest sens, se pune accentul pe dezvoltarea unor practici și atitudini conștiente legate de navigarea și consumul de conținut online, precum și pe menținerea unor activități sociale, culturale și recreative în afara mediului virtual. Vezi și **„Comportament comunicațional”**; **„Comportament dependent de Internet”**; **„Comportament inadaptabil online”**; **„Comunicare online”**; **„Comunicare offline”**; **„Repertoriu comunicațional”**.

Comportament inadaptabil online – manifestări, atitudini și modele de gândire care împiedică individul să se adapteze eficient și să acționeze productiv în situațiile întâlnite în mediul virtual. Aceste comportamente sunt cauzate de emoții necorespunzătoare, convingeri rigide sau modalități

de reacție ineficiente, conducând la rezultate negative sau indezirabile (precum conflicte, eșecuri în colaborare, hărțuire cibernetică ori supraexpunere). Vezi și „**Comportament comunicațional**”; „**Comportament dependent de Internet**”; „**Comportament digital**”; „**Comunicare online**”; „**Conduita digitală**”; „**Dependență digitală**”; „**Etica pe Internet/ Neticheta**”; „**Repertoriu comportamental**”; „**Repertoriu comunicațional**”.

Compresia datelor/ Data compression (în engleză) – operația prin care se reduc dimensiunile unui set de date, transformând datele inițiale într-o reprezentare echivalentă, dar ocupând mai puțin spațiu de stocare. Aceasta se realizează prin identificarea și eliminarea redundanței în distribuirea datelor, folosind algoritmi matematici care codifică părțile repetitive într-un mod mai economic, fără să afecteze informația propriu-zisă. Vezi și „**Algoritm** (în informatică)”; „**Data/ Date**”.

Comunicare (în sens general) – procesul de transmitere, recepționare și înțelegere a informațiilor între indivizi sau entități, prin intermediul diferitelor mijloace și canale (oral, scris, vizual, gestual). Ea include acțiuni precum informarea, înștiințarea, anunțul, raportarea sau schimbul de mesaje și stabilește relații, legături și contacte sociale. Comunicarea poate avea loc la nivel personal, profesional, public ori mediatic și presupune folosirea unor coduri și convenții comune, astfel încât atât emițătorul, cât și receptorul să poată înțelege corect semnificația mesajului. Vezi și „**Comunicare accidentală/ Comunicare incidentală**”; „**Comunicare agresivă**”; „**Comunicare asertivă**”; „**Comunicare de masă**”; „**Comunicare de noi cunoștințe**”; „**Comunicare eficientă**”; „**Comunicare interpersonală**”; „**Comunicare intrapersonală**”; „**Comunicare nonverbală**”; „**Comunicare offline**”; „**Comunicare online**”; „**Comunicare paraverbală**”; „**Comunicare pasivă**”; „**Comunicare personală**”; „**Comunicare persuasivă**”; „**Comunicare publică**”; „**Comunicare științifică** (în general)”; „**Comunicare verbală**”; „**Mass-media**”; „**Metacomunicare**”; „**Repertoriu comunicațional**”.

Comunicare accidentală/ Comunicare incidentală – totalitatea interacțiunilor umane care se produc în mod întâmplător, ca urmare a contextului și a împrejurărilor neplanificate, prin care participanții ajung să schimbe reciproc mesaje, semnificații, decizii, judecăți de valoare, stări afective și influențe. Acest tip de comunicare are loc atunci când oamenii se întâlnesc sau interacționează fără intenția explicită de a comunica, dar,

datorită repertoriilor lor comunicaționale (verbale, nonverbale, paraverbale), se creează un schimb spontan de informații și atitudini. Vezi și „**Comunicare** (în sens general)”; „**Comunicare agresivă**”; „**Comunicare asertivă**”; „**Comunicare de masă**”; „**Comunicare de noi cunoștințe**”; „**Comunicare interpersonală**”; „**Comunicare intrapersonală**”; „**Comunicare nonverbală**”; „**Comunicare offline**”; „**Comunicare online**”; „**Comunicare paraverbală**”; „**Comunicare pasivă**”; „**Comunicare personală**”; „**Comunicare persuasivă**”; „**Comunicare publică**”; „**Comunicare științifică (în general)**”; „**Comunicare verbală**”; „**Repertoriu comunicațional**”.

Comunicare agresivă – tip de interacțiune interpersonală caracterizat prin exprimarea mesajelor, opiniilor și emoțiilor fără a ține cont de trăirile, drepturile și perspectivele interlocutorului. Acest tip de comunicare poate include acuzarea, blamarea, lipsa de respect, violența verbală, furia și o atitudine ostilă, ducând la încălcarea regulilor de comunicare și la deteriorarea relațiilor sociale. Comunicarea agresivă este rezultatul unui sistem de atitudini și comportamente interpersonale indezirabile, care, pe termen lung, generează conflicte, resentimente și slăbirea conexiunilor interumane. Vezi și „**Comunicare (în sens general)**”; „**Comunicare accidentală/ Comunicare incidentală**”; „**Comunicare asertivă**”; „**Comunicare de masă**”; „**Comunicare de noi cunoștințe**”; „**Comunicare interpersonală**”; „**Comunicare intrapersonală**”; „**Comunicare nonverbală**”; „**Comunicare offline**”; „**Comunicare online**”; „**Comunicare paraverbală**”; „**Comunicare pasivă**”; „**Comunicare personală**”; „**Comunicare persuasivă**”; „**Comunicare publică**”; „**Comunicare științifică (în general)**”; „**Comunicare verbală**”.

Comunicare asertivă – formă de interacțiune echilibrată, în care schimbul de mesaje și semnificații se face cu respect față de interlocutor, ținând cont de reacțiile sale emoționale și afective, fără a-i încălca drepturile. Aceasta se bazează pe exprimarea clară și directă a gândurilor și sentimentelor, menținând în același timp o atitudine deschisă și respectuoasă. Comunicarea asertivă contribuie la îmbunătățirea relațiilor sociale, dezvoltarea încrederii în sine, creșterea satisfacției personale, respectarea drepturilor individuale și sporirea respectului reciproc, fiind esențială în gestionarea eficientă a interacțiunilor și în luarea deciziilor într-un mod responsabil și empatic. Vezi și „**Comunicare (în sens general)**”; „**Comunicare accidentală/ Comunicare incidentală**”; „**Comunicare agresivă**”; „**Comunicare de masă**”; „**Comunicare de noi cunoștințe**”;

„Comunicare eficientă”; „Comunicare interpersonală”; „Comunicare intrapersonală”; „Comunicare nonverbală”; „Comunicare offline”; „Comunicare online”; „Comunicare paraverbală”; „Comunicare pasivă”; „Comunicare personală”; „Comunicare persuasivă”; „Comunicare publică”; „Comunicare științifică (în general)”; „Comunicare verbală”.

Comunicare asincronă – formă de comunicare în care mesajele sunt transmise și recepționate într-un timp diferit, fără ca emițătorul și receptorul să fie prezenți simultan. Aceasta permite flexibilitate și gândire reflexivă, fiind frecvent utilizată în e-mailuri, forumuri, mesagerie vocală sau platforme educaționale online. Vezi și **„Comunicare sincronă”; „Platformă educațională/ Sistem de management al instruirii/ Learning Management System (în engleză) (acronim LMS)”; Timp real/ Real time (în engleză)”.**

Comunicare de masă – proces comunicațional prin care un emițător transmite informații, mesaje, semnificații, decizii, judecăți de valoare, stări afective și influențe către un public larg, utilizând mijloace de comunicare colectivă. Aceasta are loc într-un cadru indirect și mediat, fiind realizată prin intermediul mass-media (presă, televiziune, radio, internet, rețele sociale etc.), care funcționează ca un canal de intermediere între emițător și audiență. **„Comunicare accidentală/ Comunicare incidentală”; „Comunicare agresivă”; „Comunicare asertivă”; „Comunicare de noi cunoștințe”; „Comunicare interpersonală”; „Comunicare intrapersonală”; „Comunicare nonverbală”; „Comunicare offline”; „Comunicare online”; „Comunicare paraverbală”; „Comunicare pasivă”; „Comunicare personală”; „Comunicare persuasivă”; „Comunicare publică”; „Comunicare științifică (în general)”; „Comunicare verbală”.**

Comunicare de noi cunoștințe – proces interuman prin care un emițător (de exemplu, un educator, profesor, expert) transmite receptorului/receptorilor informații, concepte, semnificații și stări afective, având ca scop principal învățarea și acumularea de cunoștințe noi. Acest tip de comunicare se regăsește în contexte educaționale, academice și profesionale, fiind vital pentru dezvoltarea competențelor și aprofundarea înțelegerii într-un anumit domeniu. Vezi și **„Comunicare (în sens general)”; „Comunicare accidentală/ Comunicare incidentală”; „Comunicare agresivă”; „Comunicare asertivă”; „Comunicare de masă”; „Comunicare interpersonală”; „Comunicare intrapersonală”; „Comunicare nonverbală”; „Comunicare offline”; „Comunicare online”; „Comunicare paraverbală”;**

„Comunicare pasivă”; „Comunicare personală”; „Comunicare persuasivă”; „Comunicare publică”; „Comunicare științifică (în general)”; „Comunicare verbală”.

Comunicare eficientă – proces complex, care implică transmiterea și recepționarea clară, precisă și coerentă a mesajelor, dar și interpretarea corectă a intențiilor și emoțiilor interlocutorului. Acest tip de comunicare presupune o exprimare adaptată contextului și audienței, bazată pe credibilitate, încredere și respect reciproc, ținând cont de faptul că fiecare individ percepe și interpretează informațiile prin propriile filtre cognitive, emoționale și comportamentale. Vezi și **„Ascultare activă”; „Ascultare interactivă”; „Comunicare interpersonală”; „Emițător (în comunicarea interumană)”; „Receptor (în comunicarea interumană)”; „Repertoriu comunicațional”.**

Comunicare interpersonală – procesul prin care cel puțin două persoane interacționează și își transmit reciproc mesaje, semnificații, decizii, judecăți de valoare, stări afective și influențe, utilizând elemente verbale, nonverbale și paraverbale din propriul repertoriu comunicațional. În acest tip de comunicare, interlocutorii își asumă alternativ rolurile de emițător și receptor, facilitând un schimb dinamic de informații și emoții. Comunicarea interpersonală este esențială în construirea relațiilor sociale, dezvoltarea personală și profesională, fiind influențată de factori precum contextul, intențiile participanților, limbajul utilizat și capacitatea de ascultare activă (Gal, Kurko-Fabian & Baci, 2004, p. 37-49). Vezi și **„Comunicare (în sens general)”; „Comunicare accidentală/ Comunicare incidentală”; „Comunicare agresivă”; „Comunicare asertivă”; „Comunicare de masă”; „Comunicare de noi cunoștințe”; „Comunicare interpersonală”; „Comunicare nonverbală”; „Comunicare offline”; „Comunicare online”; „Comunicare paraverbală”; „Comunicare pasivă”; „Comunicare personală”; „Comunicare persuasivă”; „Comunicare publică”; „Comunicare științifică (în general)”; „Comunicare verbală”; „Metoda Rogeriană/ Rogerian argument (în engleză)”.**

Comunicare intrapersonală – procesul de interacțiune a individului cu sine însuși, desfășurat în limbaj intern, prin care acesta își organizează gândurile, emoțiile și reflexiile. Comunicarea intrapersonală este fundamentală pentru efervescența mintală, pentru declanșarea proceselor cognitive și afectiv-voliționale și pentru construirea cunoașterii prin

reflectare, planificare și introspecție. Vezi și „**Comunicare** (în sens general)”; „**Comunicare accidentală/ Comunicare incidentală**”; „**Comunicare agresivă**”; „**Comunicare asertivă**”; „**Comunicare de masă**”; „**Comunicare de noi cunoștințe**”; „**Comunicare interpersonală**”; „**Comunicare nonverbală**”; „**Comunicare offline**”; „**Comunicare online**”; „**Comunicare paraverbală**”; „**Comunicare pasivă**”; „**Comunicare personală**”; „**Comunicare persuasivă**”; „**Comunicare publică**”; „**Comunicare științifică** (în general)”; „**Comunicare verbală**”.

Comunicare nonverbală – formă de transmitere a informației care nu implică utilizarea cuvintelor, ci se bazează pe un ansamblu de semnale și expresii vizuale, gestuale, kinestezice și proxemice, incluzând expresiile faciale, gesturile, postura, contactul vizual, mișcările corpului, distanța interpersonală, atingerea, aspectul fizic și chiar utilizarea obiectelor sau a spațiului, toate acestea având rolul de a completa, sublinia, contrazice sau înlocui mesajele verbale, influențând percepția și interpretarea comunicării în funcție de contexte culturale, sociale și situaționale. Vezi și „**Comunicare** (în sens general)”; „**Comunicare accidentală/ Comunicare incidentală**”; „**Comunicare agresivă**”; „**Comunicare asertivă**”; „**Comunicare de masă**”; „**Comunicare de noi cunoștințe**”; „**Comunicare interpersonală**”; „**Comunicare intrapersonală**”; „**Comunicare offline**”; „**Comunicare online**”; „**Comunicare paraverbală**”; „**Comunicare pasivă**”; „**Comunicare personală**”; „**Comunicare persuasivă**”; „**Comunicare publică**”; „**Comunicare științifică** (în general)”; „**Comunicare verbală**”.

Comunicare offline – transmiterea de mesaje și la desfășurarea de acțiuni și procese comunicaționale care utilizează resurse hardware și software ce nu sunt conectate la o rețea informatică, precum internetul sau o rețea locală (LAN). Vezi și „**Comunicare** (în sens general)”; „**Comunicare accidentală/ Comunicare incidentală**”; „**Comunicare agresivă**”; „**Comunicare asertivă**”; „**Comunicare de masă**”; „**Comunicare de noi cunoștințe**”; „**Comunicare interpersonală**”; „**Comunicare intrapersonală**”; „**Comunicare nonverbală**”; „**Comunicare offline**”; „**Comunicare online**”; „**Comunicare paraverbală**”; „**Comunicare pasivă**”; „**Comunicare personală**”; „**Comunicare persuasivă**”; „**Comunicare publică**”; „**Comunicare științifică** (în general)”; „**Comunicare verbală**”.

Comunicare online – transmitere de mesaje și desfășurarea acțiunilor și proceselor comunicaționale cu ajutorul rețelei globale Internet. Această

formă de comunicare se bazează fundamental pe resurse hardware și software conectate la rețea, permițând schimbul de informații, interacțiunea și colaborarea la distanță, deseori în timp real sau asincron, între indivizi, grupuri sau organizații, indiferent de locația geografică. Comunicarea online reprezintă o categorie extinsă și dinamică de interacțiune umană, influențată de evoluția tehnologică constantă și de extinderea accesului la internet la nivel global. Spectrul mijloacelor și platformelor de comunicare online este vast și în continuă expansiune, incluzând: poșta electronică, chat-ul și mesageria Instantanee, forumurile de discuții, platformele de socializare, videoconferințele, platforme de colaborare online, jocurile online multiplayer, asistenți virtuali bazați pe inteligență artificială etc. Vezi și **„Comunicare (în sens general)”**; **„Comunicare accidentală/ Comunicare incidentală”**; **„Comunicare agresivă”**; **„Comunicare asertivă”**; **„Comunicare de masă”**; **„Comunicare de noi cunoștințe”**; **„Comunicare interpersonală”**; **„Comunicare intrapersonală”**; **„Comunicare nonverbală”**; **„Comunicare offline”**; **„Comunicare paraverbală”**; **„Comunicare pasivă”**; **„Comunicare personală”**; **„Comunicare persuasivă”**; **„Comunicare publică”**; **„Comunicare științifică (în general)”**; **„Comunicare verbală”**.

Comunicare paraverbală – formă de comunicare în care informația transmisă nu este codificată logic prin cuvinte, ci prin sunete desemantizate și elemente vocale specifice paralimbajului, incluzând caracteristicile vocii, ale vorbirii și ale pronunției, cum ar fi viteza de rostire, tonul, volumul (tăria, intensitatea), inflexiunile vocii, accentuarea anumitor cuvinte, ritmul, fluența și debitul vorbirii, intonațiile și pauzele de impact, toate acestea constituind comportamente extra-lingvistice care influențează modul în care mesajul este perceput și interpretat de receptor, adăugând nuanțe emoționale și atitudinale ce pot modifica sensul inițial al discursului. Vezi și **„Comunicare (în sens general)”**; **„Comunicare accidentală/ Comunicare incidentală”**; **„Comunicare agresivă”**; **„Comunicare asertivă”**; **„Comunicare de masă”**; **„Comunicare de noi cunoștințe”**; **„Comunicare interpersonală”**; **„Comunicare intrapersonală”**; **„Comunicare nonverbală”**; **„Comunicare offline”**; **„Comunicare online”**; **„Comunicare pasivă”**; **„Comunicare personală”**; **„Comunicare persuasivă”**; **„Comunicare publică”**; **„Comunicare științifică (în general)”**; **„Comunicare verbală”**.

Comunicare pasivă – ansamblu de procese interumane prin care se realizează schimburi de mesaje, semnificații, decizii, judecăți de valoare și stări afective într-un mod care evită confruntările, situațiile de criză și

conflictele, având ca obiectiv menținerea armoniei și mulțumirea tuturor părților implicate, însă adesea în detrimentul exprimării propriilor trăiri și opinii, din teama de a nu răni interlocutorul; acest tip de comunicare este determinat de un sistem de atitudini și comportamente interpersonale ce nu țin cont de drepturile și dorințele personale, reflectând o tendință de retragere și o abordare submisivă în interacțiunile sociale. Vezi și „Comunicare (în sens general)”; „Comunicare accidentală/ Comunicare incidentală”; „Comunicare agresivă”; „Comunicare asertivă”; „Comunicare de masă”; „Comunicare de noi cunoștințe”; „Comunicare interpersonală”; „Comunicare intrapersonală”; „Comunicare nonverbală”; „Comunicare offline”; „Comunicare online”; „Comunicare paraverbală”; „Comunicare personală”; „Comunicare persuasivă”; „Comunicare publică”; „Comunicare științifică (în general)”; „Comunicare verbală”.

Comunicare personală – sintagmă care se referă la schimbul de informații prin mijloace care nu sunt accesibile publicului larg și care nu pot fi recuperate prin surse de documentare publice. Exemplele includ e-mailuri, mesaje text, conversații telefonice, chat-uri online, webinare neînregistrate, prelegeri neînregistrate și documente interne ale unor organizații. Comunicările personale sunt caracterizate de acces restricționat, fiind disponibile doar pentru un număr limitat de persoane sau într-un context specific, precum rețelele intranet ale instituțiilor. În cazul elaborării lucrărilor științifice, dacă un document derivat dintr-o comunicare personală este ulterior publicat, acesta nu mai este considerat o comunicare personală, ci devine o sursă oficială care poate fi citată și inclusă în bibliografie. „Comunicare (în sens general)”; „Comunicare accidentală/ Comunicare incidentală”; „Comunicare agresivă”; „Comunicare asertivă”; „Comunicare de masă”; „Comunicare de noi cunoștințe”; „Comunicare interpersonală”; „Comunicare intrapersonală”; „Comunicare nonverbală”; „Comunicare offline”; „Comunicare online”; „Comunicare paraverbală”; „Comunicare pasivă”; „Comunicare persuasivă”; „Comunicare publică”; „Comunicare științifică (în general)”; „Comunicare verbală”.

Comunicare persuasivă – proces strategic prin care un emitent încearcă să influențeze atitudinile, credințele sau comportamentele unui receptor prin utilizarea unor tehnici de convingere, bazate pe argumente logice, apeluri emoționale și strategii retorice. Aceasta este fundamentată pe principii din psihologia socială, științele comunicării, marketing și științele politice, fiind esențială în publicitate, relații publice, propagandă și discurs

public. Vezi și „**Comunicare** (în sens general)”; „**Comunicare accidentală/ Comunicare incidentală**”; „**Comunicare agresivă**”; „**Comunicare asertivă**”; „**Comunicare de masă**”; „**Comunicare de noi cunoștințe**”; „**Comunicare interpersonală**”; „**Comunicare intrapersonală**”; „**Comunicare nonverbală**”; „**Comunicare offline**”; „**Comunicare online**”; „**Comunicare paraverbală**”; „**Comunicare pasivă**”; „**Comunicare personală**”; „**Comunicare publică**”; „**Comunicare științifică** (în general)”; „**Comunicare verbală**”; „**Persuasiune**”; „**Scriere academică și scriere literară**”.

Comunicare publică – proces de comunicare interumană prin care un emițător transmite mesaje, semnificații, decizii, judecăți de valoare, stări afective și influențe către un auditoriu format dintr-un public larg, cu care se află într-o relație directă, dar impersonală, având ca scop informarea, persuasiunea, influențarea opiniilor sau mobilizarea receptorilor, acest tip de comunicare desfășurându-se în diverse contexte sociale, politice, culturale sau instituționale și utilizând atât mijloace verbale, cât și nonverbale sau paraverbale pentru a maximiza impactul mesajului. Vezi și „**Comunicare** (în sens general)”; „**Comunicare accidentală/ Comunicare incidentală**”; „**Comunicare agresivă**”; „**Comunicare asertivă**”; „**Comunicare de masă**”; „**Comunicare de noi cunoștințe**”; „**Comunicare interpersonală**”; „**Comunicare intrapersonală**”; „**Comunicare nonverbală**”; „**Comunicare offline**”; „**Comunicare online**”; „**Comunicare paraverbală**”; „**Comunicare pasivă**”; „**Comunicare personală**”; „**Comunicare persuasivă**”; „**Comunicare științifică** (în general)”; „**Comunicare verbală**”; „**Discurs**”; „**Manipulare**”; „**Metoda Toulmin/ Modelul argumentativ Toulmin**”; „**Persuasiune**”.

Comunicare sincronă – formă de comunicare în care interacțiunea are loc în timp real, cu participarea simultană a emițătorului și receptorului. Aceasta presupune prezența activă a ambelor părți în același moment, indiferent de distanța fizică. Vezi și „**Comunicare asincronă**”; „**Timp real/ Real time** (în engleză)”.

Comunicare științifică (în general) – proces hotărâtor în diseminarea cunoștințelor și rezultatelor cercetării, care presupune transmiterea de informații științifice către diverse categorii de public, inclusiv comunitatea academică, factorii de decizie și societatea în ansamblu. Comunicarea științifică poate lua multiple forme, de la articole publicate în reviste de specialitate, lucrări ale conferințelor, postere și rapoarte tehnice, până la

formate mai accesibile precum lucrări de popularizare a științei, bloguri științifice, podcasturi și prezentări vizuale. Aceasta poate fi formală, atunci când respectă rigori metodologice și este evaluată de colegi (peer-review), sau informală, prin care cercetătorii își împărtășesc ideile și rezultatele într-un mod mai accesibil publicului larg. Scopul principal al comunicării științifice este de a asigura transparența, replicabilitatea și validitatea cunoștințelor, contribuind la progresul științei și la luarea unor decizii informate în diferite domenii. Vezi și **„Comunicare (în sens general)”**; **„Comunicare accidentală/ Comunicare incidentală”**; **„Comunicare agresivă”**; **„Comunicare asertivă”**; **„Comunicare de masă”**; **„Comunicare de noi cunoștințe”**; **„Comunicare interpersonală”**; **„Comunicare intrapersonală”**; **„Comunicare nonverbală”**; **„Comunicare offline”**; **„Comunicare online”**; **„Comunicare paraverbală”**; **„Comunicare pasivă”**; **„Comunicare personală”**; **„Comunicare persuasivă”**; **„Comunicare publică”**; **„Comunicare verbală”**; **„Limba de specialitate”**; **„Limba științifică”**.

Comunicare verbală – ansamblul de procese interumane prin care se realizează schimburi interpersonale de mesaje, semnificații, decizii, judecăți de valoare, stări afective și influențări, utilizând elementele repertoriilor comunicaționale proprii, în care informația este codificată și transmisă prin intermediul cuvântului și al limbajului, aceasta putând fi orală, atunci când mesajele sunt exprimate prin vorbire, scrisă, când informațiile sunt transmise în formă scrisă, sau electronică, când comunicarea are loc prin mijloace tehnologice, fiecare dintre aceste forme având caracteristici specifice ce influențează claritatea, precizia și impactul mesajului transmis. Vezi și **„Comunicare (în sens general)”**; **„Comunicare accidentală/ Comunicare incidentală”**; **„Comunicare agresivă”**; **„Comunicare asertivă”**; **„Comunicare de masă”**; **„Comunicare de noi cunoștințe”**; **„Comunicare interpersonală”**; **„Comunicare intrapersonală”**; **„Comunicare nonverbală”**; **„Comunicare offline”**; **„Comunicare online”**; **„Comunicare paraverbală”**; **„Comunicare pasivă”**; **„Comunicare personală”**; **„Comunicare persuasivă”**; **„Comunicare publică”**; **„Comunicare științifică (în general)”**; **„Repertoriu comunicațional”**.

Comunicații – procesul de transmitere a datelor și informațiilor prin realizarea de conexiuni între două sau mai multe puncte distincte, utilizând echipamente informatice care schimbă date în format binar (0 și 1). Pentru a permite acest transfer, informația este codificată într-o secvență de cifre

binare și transmisă printr-un mediu fizic, cum ar fi cablurile din cupru sau fibră optică, sau printr-un mediu wireless, folosind microunde, unde radio, raze infraroșii și alte tehnologii, în cadrul unui canal de comunicații, iar pentru asigurarea compatibilității între dispozitivele transmițătoare și receptoare, acest proces utilizează protocoale standardizate de transmisie, cele mai importante fiind stabilite de Institutul Inginerilor Electrotehniști și Electroniști (IEEE) în colaborare cu organizații industriale din domeniu. Vezi și „**Canal de comunicații**”; „**Emitător** (în comunicațiile informatice)”; „**Receptor** (în comunicațiile informatice)”.

Concept – a se vedea „**Noțiune/ Concept**”.

Concluziile lucrărilor științifice – ansamblul de judecăți, idei și consecințe extrase în urma analizei calitative și cantitative a rezultatelor obținute pe parcursul cercetării. Acestea au rolul de a confirma, infirma sau clarifica ipotezele formulate și de a furniza răspunsuri argumentate științific la întrebările de cercetare. Structurarea concluziilor poate fi realizată în mai multe etape. Prima secțiune include analiza rezultatelor prin metode descriptive, explicative sau predictive, determinând validitatea ipotezelor și oferind soluții, alternative și propuneri concrete. A doua componentă, concluziile generale, plasează rezultatele în contextul mai larg al domeniului științific, subliniind contribuția cercetării la cunoașterea existentă și corelând-o cu alte studii. Următoarea secțiune, implicații și recomandări, derivă în mod natural din concluziile anterioare, oferind sugestii pentru viitoare studii și direcții de explorare, dar și orientări practice pentru aplicarea rezultatelor. O altă componentă importantă este reprezentată de identificarea limitelor cercetării, unde sunt menționate eventualele vulnerabilități sau constrângeri metodologice care pot influența generalizarea rezultatelor, precum și propuneri pentru continuarea investigațiilor. Formularea concluziilor trebuie realizată cu respectarea unor exigențe științifice fundamentale, printre care corelarea directă cu obiectivele, întrebările și ipotezele cercetării, evitarea reluării unor aspecte teoretice deja tratate și evidențierea contribuțiilor originale ale autorului. Mai mult, concluziile nu trebuie să fie un simplu rezumat al lucrării, ci trebuie să reflecte interpretarea critică a rezultatelor, oferind explicații, predicții și posibile direcții de dezvoltare. Totodată, claritatea, concizia și argumentarea riguroasă sunt esențiale pentru a asigura validitatea și relevanța concluziilor. Autorul trebuie să evidențieze plusul de cunoaștere adus de lucrare, atât în plan teoretic, cât și aplicativ, subliniind valoarea

adăugată a cercetării. În final, concluziile trebuie să fie numerotate și prezentate într-un mod logic și sistematic, facilitând înțelegerea impactului cercetării asupra domeniului analizat și oferind o bază solidă pentru viitoarele investigații. Vezi și „**Limbaj de specialitate**”; „**Lucrare științifică**”; „**Text științific**”.

Conduita digitală – comportament sistematic al unei persoane în relație cu resursele digitale, cu normele morale și etice specifice utilizării acestora. Vezi și „**Etica pe Internet/ Neticheta**”.

Conexiune inversă – a se vedea „**Feedback** (în engleză)”.

Confidențialitate – drept fundamental al individului care se referă, pe de o parte, la libertatea de a nu fi supus supravegherii, intruziunii sau monitorizării din partea statului, instituțiilor oficiale sau altor persoane, și, pe de altă parte, la controlul asupra modului în care sunt colectate, utilizate și divulgate informațiile personale. Vezi și „**Drepturi digitale**”; „**Drepturile omului**”; „**Protecția datelor personale**”; „**Protecția informațiilor/ Securitatea informațiilor**”; „**Securitate cibernetică**”.

Consimțământ informat – acceptare exprimată liber, conștient și în cunoștință de cauză de către o persoană, privind colectarea, prelucrarea sau partajarea datelor sale personale ori participarea la o activitate (cum ar fi cercetare, tratament medical). Consimțământul este valabil doar dacă este acordat voluntar și pe baza unor informații clare și accesibile. Vezi și „**Confidențialitate**”; „**Etică**”; „**Protecția datelor personale**”.

Consum activ de mass-media – proces prin care un individ interacționează în mod conștient, critic și selectiv cu conținutul mediatic, analizând, interpretând și evaluând informațiile primite, în loc să le accepte pasiv. Acest tip de consum presupune o implicare activă în procesul de recepție, prin compararea surselor, verificarea veridicității informațiilor, formularea de opinii proprii și, uneori, participarea la discuții sau reacționarea la conținutul consumat, contribuind astfel la o înțelegere mai profundă a mesajelor mass-media și la dezvoltarea gândirii critice. Vezi și „**Consum mediatic/ Dietă mediatică**”; „**Consum online**”; „**Consum pasiv de mass-media**”; „**Emisiune** (ca produs mass-media)”; „**Gândire critică**”; „**Mass-media**”.

Consum mediatic/ Dietă mediatică – suma informațiilor la care o persoană sau un grup de persoane se expune sau cu care interacționează pe

o anumită perioadă, prin intermediul diverselor canale mediatice, precum radio, televiziune, cinema, presă, publicații, reviste, platforme WEB 2.0 și WEB 3.0, aplicații și jocuri interactive, având scopuri variate, de la informare, educație și dezvoltare profesională, până la îmbunătățirea capacității de rezolvare a problemelor, recreere, delectare sau divertisment, acest consum influențând atât percepția asupra realității, cât și comportamentul social și cultural al individului. Vezi și **„Consum activ de mass-media”**; **„Consum online”**; **„Consum pasiv de mass-media”**; **„Emisiune (ca produs mass-media)”**; **„Mass-media”**.

Consum online – suma informațiilor la care o persoană sau un grup de persoane se expune sau cu care interacționează pe o anumită perioadă prin intermediul Internetului, utilizând diverse platforme și servicii digitale, în scopuri variate precum informare, educație, activități profesionale, socializare, comerț electronic, recreere, delectare sau divertisment, acest tip de consum având un impact semnificativ asupra comportamentului, percepțiilor și obiceiurilor utilizatorilor în mediul digital. Vezi și **„Consum activ de mass-media”**; **„Consum mediatic/ Dietă mediatică”**; **„Consum pasiv de mass-media”**; **„Emisiune (ca produs mass-media)”**; **„Mass-media”**; **„Platformă informatică”**; **„Platformă web”**.

Consum pasiv de mass-media – proces prin care o persoană sau un grup de persoane recepționează în mod neintenționat, inert sau subliminal informațiile transmise prin mijloacele de comunicare în masă și de difuziune colectivă, precum radio, televiziune, cinema, presă, publicații, reviste sau materiale publicitare, fără a le analiza critic sau a reflecta activ asupra acestora. Acest tip de consum se caracterizează prin absorbția involuntară, fie secvențială, fie integrală, a conținuturilor mediatice, având un impact perturbator asupra percepției și capacității de gândire critică, deoarece mesajele sunt preluate fără filtrare conștientă. Vezi și **„Consum activ de mass-media”**; **„Comportament digital”**; **„Consum mediatic/ Dietă mediatică”**; **„Consum online”**; **„Emisiune (ca produs mass-media)”**; **„Gândire critică”**; **„Mass-media”**.

Conștiință individuală – capacitatea unei persoane de a gândi, simți și judeca în mod autonom, în acord cu propriile convingeri morale, etice sau intelectuale. Vezi și **„Drept la opinie”**; **„etică (în sens general)”**; **„Libertate de exprimare”**; **„Opinie”**; **„Opinie separată”**; **„Normă morală”**.

Context al comunicării/ Context comunicativ – ansamblul sistemic al condițiilor care definesc situația de comunicare și în care se desfășoară actul comunicațional, incluzând aspecte legate de interlocutori, caracteristicile acestora, repertoriile și competențele lor comunicaționale, competențele digitale (în cazul comunicării virtuale și online), precum și particularitățile mediului fizic sau virtual în care are loc interacțiunea, toate aceste elemente influențând modul în care mesajele sunt transmise, recepționate și interpretate. Vezi și „**Comunicare** (în sens general)”; „**Comunicare accidentală/ Comunicare incidentală**”; „**Comunicare agresivă**”; „**Comunicare asertivă**”; „**Comunicare de masă**”; „**Comunicare de noi cunoștințe**”; „**Comunicare interpersonală**”; „**Comunicare intrapersonală**”; „**Comunicare nonverbală**”; „**Comunicare offline**”; „**Comunicare online**”; „**Comunicare paraverbală**”; „**Comunicare pasivă**”; „**Comunicare personală**”; „**Comunicare persuasivă**”; „**Comunicare publică**”; „**Comunicare științifică (în general)**”; „**Comunicare verbală**”.

Context explicit – ansamblul secvențial (sintagmatic) în care este integrată fiecare componentă a unui enunț verbal al unui emițător, incluzând toate elementele lingvistice și corelatele nonverbale care contribuie la claritatea și interpretarea directă a mesajului transmis, asigurând astfel o înțelegere precisă și lipsită de ambiguități din partea receptorului. Vezi și „**Context implicit**”; „**Context situațional al actului de comunicare**”; „**Context social al actului de comunicare**”; „**Context verbal**”; „**Emițător (în comunicarea interumană)**”.

Context implicit – sistemul lingvistic individual al emițătorului unui mesaj, incluzând cunoștințele, experiențele, structurile cognitive și stilul de exprimare proprii acestuia, care influențează modul în care mesajul este formulat și interpretat, fără a fi explicit menționat în cadrul enunțului. Vezi și „**Context explicit**”; „**Context situațional al actului de comunicare**”; „**Context social al actului de comunicare**”; „**Context verbal**”.

Context situațional al actului de comunicare – totalitatea datelor psihologice, culturale și fizice comune emițătorului și receptorului de mesaje, influențând modul în care mesajele sunt formulate, interpretate și înțelese, prin prisma experiențelor, cunoștințelor și condițiilor de mediu care caracterizează interacțiunea comunicațională. Vezi și „**Context explicit**”; „**Context implicit**”; „**Context social al actului de comunicare**”; „**Context verbal**”.

Context social al actului de comunicare – ansamblul condițiilor sociale care influențează comportamentul social și lingvistic al interlocutorilor, incluzând factori precum statutul social, normele culturale, relațiile de putere, apartenența la un grup, situația profesională sau contextul instituțional, toate acestea determinând modul în care mesajele sunt formulate, interpretate și recepționate în cadrul interacțiunii comunicative. Vezi și „**Context explicit**”; „**Context implicit**”; „**Context situațional al actului de comunicare**”; „**Context verbal**”.

Context verbal – totalitatea elementelor lingvistice care precedă sau urmează o unitate lingvistică în lanțul vorbit sau scris, influențând sensul și interpretarea acesteia prin relațiile sintactice, semantice și pragmatice stabilite în cadrul enunțului sau discursului. Vezi și „**Context explicit**”; „**Context implicit**”; „**Context situațional al actului de comunicare**”; „**Context social al actului de comunicare**”.

Cookie (în engleză) – fișier de date, cu dimensiune redusă, stocat în computerul personal, generat în momentul vizitării anumitor site-uri web și care conține informații pe care acestea le pot utiliza (de exemplu, parole de acces, liste cu paginile web recent vizitate, data la care au fost accesate anumite adrese online). Vezi și „**Browser web**”; „**Cookie terță parte/ Third-party cookie** (în engleză)”; „**Navigare pe Internet**”.

Cookie terță parte/ Third-party cookie (în engleză) – fișier plasat pe dispozitivul utilizatorului de către un site web sau domeniu diferit de cel pe care acesta îl vizitează. Aceste fișiere sunt create, de regulă, prin elemente (imagini, scripturi, trackere) prezente pe o pagină web, însă găzduite pe servere externe față de domeniul principal. Datorită potențialului lor de a urmări activitatea utilizatorilor pe diverse site-uri, cookie-urile terțe sunt supuse unor reglementări stricte privind protecția datelor și sunt adesea vizate de politicile privind confidențialitatea online. Cookie-urile terțe pot fi blocate sau șterse prin setările browser-ului și setările de securitate. Vezi și „**Browser web**”; „**Cookie** (în engleză)”; „**Navigare pe Internet**”; „**Protecția datelor personale**”; „**Protecția informațiilor/ Securitatea informațiilor**”; „**Publicitate vizată** (targeted advertising, în engleză)”, „**Reclamă online**”; „**Securitate cibernetică**”.

Cooperare – conlucrarea dintre mai multe persoane, aparținând unei formațiuni psihosociale (echipă, microgrup, grup, colectivitate etc.), care își unesc eforturile pentru gestionarea comună a unor sarcini de lucru și

atingerea unor scopuri partajate. Aceasta nu se limitează la simpla participare la rezolvarea problemelor, ci implică eforturi convergente și demersuri sinergetice, ce includ analiza, planificarea, organizarea, coordonarea, monitorizarea, evaluarea și reglarea activității comune, prin raportare la obiectivele și sarcinile de lucru asumate în comun. Vezi și **„Colaborare digitală/ online”; „Cooperare”; „Cooperare digitală/ online”; „Repertoriu comportamental”; „Repertoriu comunicațional”**.

Cooperare digitală/ online – Conlucrare a unor persoane, (micro)grupuri, structuri sau instituții, bazată pe utilizarea resurselor digitale, în mediul virtual, în scopuri: educaționale, profesionale, evaluative, de documentare, de cercetare, de producție, de loisir etc. Cooperarea digitală/ online este o formă a colaborării digitale/ online, care presupune ca persoanele implicate să acționeze în vederea atingerii unor scopuri comune, fiecare contribuind în maniere proprii. Vezi și **„Colaborare digitală/ online”; „Comportament digital”; „Comunicare online”; „Conduita digitală”; „Cooperare”; „Dependență digitală”**.

Coordonatele documentării științifice – ansamblul etapelor, principiilor și elementelor care definesc procesul de documentare în contextul unei cercetări științifice. Documentarea este un proces dinamic, sistematic și continuu, esențial în fundamentarea și dezvoltarea unei investigații academice. Ea include o serie de etape succesive și interdependente: informarea și documentarea (identificarea surselor relevante), culegerea (colectarea propriu-zisă a informațiilor necesare), studierea critică și analiza acestora, precum și utilizarea adecvată și etică a informațiilor selectate. Caracterul dinamic al documentării presupune o adaptare constantă a planului inițial, deoarece pe parcursul cercetării pot apărea noi idei, ipoteze suplimentare, informații neașteptate și chiar anticipări ale concluziilor, ceea ce poate determina ajustarea sau extinderea procesului documentar. Toate aceste etape sunt influențate decisiv de domeniul științific abordat, tematica cercetării, contextul specific și metodologia utilizată, impunând cercetătorului flexibilitate și discernământ. În acest sens, discernământul cercetătorului în alegerea și evaluarea surselor influențează calitatea, originalitatea și relevanța cercetării realizate. În mod ideal, documentarea științifică începe încă din faza pregătitoare, continuă pe întreaga durată a cercetării și se prelungește chiar și după finalizarea lucrării, în scopul aprofundării, validării sau valorificării ulterioare a rezultatelor obținute. Vezi și **„Cercetare documentară”; „Documentare”; „Documentare**

științifică”; „Evaluarea avansată a surselor de documentare”; „Gândire critică”; „Relevanța sursei în raport cu subiectul investigat”.

Copyright (în engleză) (simbol ©) – tip de proprietate intelectuală care conferă titularului său drepturi legale exclusive asupra unei opere originale, permițându-i să reproducă, distribuie, adapteze, afișeze și interpreteze respectiva creație, de obicei pentru o perioadă limitată de timp, începând din momentul în care opera este fixată într-o formă tangibilă, având scopul de a proteja munca autorului împotriva utilizării neautorizate și de a-i asigura recunoașterea și beneficiile economice aferente. Vezi și **„Autor”; „Drept de autor”; „Drepturi conexe dreptului de autor”; „Drepturi morale de autor”; „Drepturi patrimoniale de autor”; „Licențe Creative Commons (acronim CC)”; „Proprietate intelectuală”.**

Corelarea datelor – procesul de identificare, analiză și interpretare a relațiilor dintre diferite seturi de date, cu scopul de a evidenția tipare, asocieri sau influențe reciproce. Acest proces este esențial în statistică, știința datelor, cercetarea științifică și luarea deciziilor, permițând înțelegerea conexiunilor dintre variabile și extragerea de informații relevante pentru predicții, optimizări sau luarea de măsuri strategice. Corelarea poate fi pozitivă (când două variabile cresc sau scad împreună), negativă (când una crește și cealaltă scade) sau nulă (când nu există o relație semnificativă între variabile). În analiza statistică, corelarea datelor este evaluată prin coeficientul de corelație Pearson, corelația Spearman sau analiza de regresie, metode care măsoară gradul de asociere dintre variabile. Corelarea datelor este utilizată în numeroase domenii, precum economie, medicină, inteligență artificială și analiza comportamentală, contribuind la îmbunătățirea procesului decizional și la descoperirea unor relații cauzale care pot influența strategiile și politicile în diverse sectoare. Vezi și **„Articularea datelor”; „Analiza datelor”; „Analiza datelor mari/ Big Data Analytics (în engleză)”; „Dată/ date”; „Date brute”; „Date nesemnificative”; „Date primare”; „Date secundare”; „Date zgomotoase/ Noisy data (în engleză)”; „Filtrarea datelor”; „Informația”; „Organizarea și structurarea datelor”; „Stereotipuri”; „Tipare de gândire”.**

Corpul lucrării – partea cea mai voluminoasă și consistentă, integrând atât cercetarea teoretică, cât și cea aplicativă, structurate în funcție de specificul domeniului abordat, de metodologia utilizată și de obiectivele urmărite. Secțiunea de cercetare teoretică constă într-un demers de

identificare, evaluare și sistematizare a informațiilor din literatura de specialitate, realizat în mod obiectiv, critic și creativ. Aceasta nu este un simplu rezumat, ci presupune interacțiunea activă a autorului cu informațiile, analiza și reinterpretarea acestora, evidențiind conexiunile între diferitele concepte și poziționările teoretice existente. Scopul acestei secțiuni este de a contura cadrul teoretic al temei studiate, oferind un fundament științific solid pentru cercetarea aplicativă. Recomandările pentru redactarea secțiunii teoretice includ abordarea critică a surselor, realizarea unor conexiuni logice, argumentarea opiniilor și formularea unor noi perspective sau redefinirea conceptelor științifice. Secțiunea de cercetare aplicativă, pe de altă parte, reprezintă un demers investigativ practic, axat pe colectarea și interpretarea datelor prin metode cantitative și calitative, în vederea oferirii de răspunsuri la întrebările de cercetare și testării ipotezelor formulate. Aceasta presupune formularea clară a ipotezelor, selectarea unui design de cercetare adecvat, utilizarea unor metode și instrumente validate, precum și analiza datelor brute prin tehnici statistice sau metode calitative. În procesul de redactare a secțiunii aplicative, este esențială corelarea întrebărilor de cercetare cu metodologia aleasă, asigurându-se că metodele utilizate permit obținerea unor răspunsuri relevante și susținute de dovezi empirice. Un aspect esențial al acestei secțiuni este formularea ipotezelor și explicarea procesului de testare, având în vedere atât aspectele teoretice, cât și aplicabilitatea acestora în realitate. Printr-o construcție riguroasă, logică și coerentă, corpul textului asigură validitatea științifică a cercetării și contribuie la dezvoltarea cunoașterii în domeniul analizat, fiind astfel o componentă fundamentală a oricărei lucrări academice bine elaborate. Vezi și „**Abstract/ Rezumat (în general)**”; „**Concluziile lucrărilor științifice**”; „**Introducere/ Argument/ Motivarea alegerii temei**”; „**Limbaaj de specialitate**”; „**Limbaaj științific**”; „**Lucrare științifică**”.

Creative Commons (acronim CC) – organizație americană non-profit, cu sediul în Mountain View, California, care oferă în mod gratuit autorilor, inclusiv oamenilor de știință, editorilor și artiștilor, diverse tipuri de licențe pentru drepturile de autor, permițându-le să aleagă un copyright flexibil pentru operele lor, facilitând astfel partajarea, reutilizarea și distribuția conținutului creat într-un mod clar reglementat, fără a renunța complet la drepturile de autor. Vezi și „**Drept de autor**”; „**Copyright** (în engleză) (simbol ©)”; „**Licențe Creative Commons** (acronim CC)”.

Creative Commons (acronim CC) – sistem de licențiere flexibil care permite creatorilor de conținut să își partajeze operele cu publicul sub anumite condiții prestabilite, oferind drepturi de utilizare, distribuire, modificare și reutilizare a acestora, fără a renunța complet la drepturile de autor. Vezi și „**Copyright** (în engleză) (simbol ©)”; „**Domeniu public** (în contextul dreptului de proprietate intelectuală)”; „**Drept de autor**”; „**Licențe Creative Commons** (acronim CC)”; „**Licență de utilizare**”.

Credibilitatea informațiilor – gradul în care o informație este considerată demnă de încredere, corectă și verificabilă, influențând modul în care aceasta este percepută și acceptată de public. Aceasta este determinată de mai mulți factori, inclusiv acuratețea datelor și informațiilor, obiectivitatea sursei, transparența procesului de comunicare și reputația emițătorului. Pentru a evalua credibilitatea unei informații, este hotărâtoare verificarea autenticității sursei (dacă provine dintr-o instituție de încredere, un expert recunoscut sau o publicație respectată), consistenței informației (dacă este confirmată de surse multiple și independente) și intenției comunicării (dacă urmărește informarea obiectivă sau influențarea publicului prin manipulare, exagerare sau omisiune). În mediul digital, unde informațiile circulă rapid prin mass-media, rețele sociale și platforme online, credibilitatea este adesea afectată de fenomene precum dezinformarea, știrile false, propaganda și teoriile conspirației. Pentru combaterea acestora, sunt utilizate instrumente de fact-checking, verificarea surselor primare și dezvoltarea gândirii critice, astfel încât utilizatorii să poată distinge informațiile credibile de cele manipulatorie sau eronate. Vezi și „**Acuratețea sursei**”; „**Credibilitatea informațiilor**”; „**Distorsionarea informațiilor**”; „**Dezinformare**”; „**Gândire critică**”; „**Fiabilitatea sursei**”; „**Instrument de fact-checking**”; „**Manipulare**”; „**Misinformare**”; „**Obiectivitatea sursei**”; „**Prestigiul profesional al autorului sursei**”; „**Precizia sursei**”; „**Propagandă**”; „**Știre falsă/ Fake news** (în engleză)”; „**Teorii ale conspirației**”; „**Veridicitatea informațiilor**”.

Credințe politice – set de convingeri, valori și principii care ghidează percepția și atitudinea unui individ sau a unui grup față de organizarea și funcționarea societății, a guvernării și a sistemelor economice. Acestea sunt influențate de factori precum educația, experiențele personale, cultura, mediul social, mass-media și ideologia dominantă dintr-o anumită perioadă sau regiune. Credințele politice se pot manifesta prin adeziunea la anumite doctrine, partide politice, ideologii economice sau viziuni asupra drepturilor

și responsabilităților cetățenilor. În funcție de orientarea lor, credințele politice pot varia pe un spectru ideologic, de la conservatorism, liberalism, socialism, naționalism, progresism până la forme extreme, cum ar fi autoritarismul sau anarhismul. Ele influențează participarea civică, opțiunile electorale, percepția asupra politicilor publice și chiar modul în care sunt interpretate evenimentele sociale și economice. Credințele politice sunt dinamice și pot evolua în timp, în funcție de schimbările sociale, economice și tehnologice, dar pot deveni și rigide, ducând la polarizare politică, biasuri cognitive și respingerea perspectivelor alternative. În societățile democratice, diversitatea credințelor politice este un element fundamental al pluralismului și libertății de exprimare, în timp ce în regimurile autoritare, acestea pot fi controlate, cenzurate sau manipulate pentru a menține un anumit status quo. Într-un context globalizat, înțelegerea și respectarea diversității credințelor politice sunt esențiale pentru promovarea dialogului, coeziunii sociale și dezvoltării unui sistem democratic echilibrat. Vezi și **Grup de susținere/ Grup de apărare a drepturilor/ Advocacy group/ Lobby group** (în engleză); „**Influențele credințelor politice sau religioase asupra organizării informației**”; „**Influența tradițiilor și obiceiurilor socio-culturale asupra organizării informației**”; „**Mass-media**”; „**Normă**”; „**Prejudecăți cognitive/ Cognitive bias** (în engleză)”; „**Societate civilă**”.

Credințe religioase – sistem de convingeri, valori și practici spirituale prin care indivizii sau comunitățile își definesc relația cu divinitatea, existența, scopul vieții și normele morale. Acestea se bazează pe texte sacre, tradiții, doctrine teologice și experiențe spirituale, influențând profund modul de gândire, comportamentul și organizarea socială. Credințele religioase sunt transmise din generație în generație prin învățături, ritualuri, practici de cult și instituții religioase, având un impact semnificativ asupra eticii, dreptului, educației și culturii unei societăți. Aceste convingeri pot fi teiste (credința într-o divinitate sau mai multe – monoteism, politeism) sau non-teiste (concepții spirituale care nu implică o ființă divină personală, cum ar fi anumite forme de budism). Religia joacă un rol esențial în coagularea identității colective, oferind un cadru moral, răspunsuri existențiale și un sentiment de apartenență, dar poate genera și conflicte ideologice atunci când diferite sisteme religioase intră în opoziție. În contextul modern, credințele religioase coexistă cu secularizarea, pluralismul religios și dialogul interconfesional, având o influență variabilă în funcție de societatea, cultura și sistemul politic în care se manifestă. În democrațiile liberale,

libertatea religioasă este protejată ca un drept fundamental, permițând diversitatea credințelor, în timp ce în alte sisteme politice, religia poate fi impusă, restricționată sau instrumentalizată pentru control social. Indiferent de forma lor, credințele religioase continuă să fie un element definitoriu al civilizației umane, modelând identitatea culturală, structurile sociale și perspectivele asupra existenței. Vezi și **„Influențele credințelor politice sau religioase asupra organizării informației”; „Influența tradițiilor și obiceiurilor socio-culturale asupra organizării informației”; „Normă morală”**.

Criptarea informațiilor – procesul de transformare a datelor într-un format codificat, inaccesibil utilizatorilor neautorizați, utilizând algoritmi matematici și chei criptografice pentru a asigura confidențialitatea, integritatea și securitatea informațiilor transmise sau stocate, astfel încât acestea să poată fi accesate și descifrate doar de către destinatarii autorizați, care dețin cheia de decriptare corespunzătoare. Vezi și **„Decriptarea informațiilor”; „Protecția datelor personale”; „Protecția informațiilor/ Securitatea informațiilor”; „Securitate cibernetică”; „Semnătură electronică extinsă”**.

Crossref – agenție oficială de înregistrare a identificatorilor de obiecte digitale (Digital Object Identifier, abreviat DOI) a fundației internaționale DOI. Este condusă de Publishers International Linking Association Inc. (PILA) și a fost lansată la începutul anului 2000, într-un efort de cooperare între editori, pentru a permite conectarea citărilor între aceștia, în revistele academice online. Crossref furnizează servicii esențiale pentru industria publicării științifice, facilitând accesul la metadatele articolelor și automatizând procesele de citare prin tehnologie avansată. De asemenea, Crossref contribuie la asigurarea integrității cercetării științifice, oferind instrumente pentru verificarea plagiatului, urmărirea impactului cercetărilor și sprijinirea inițiativelor de acces deschis. Prin colaborarea cu editori, instituții academice și organizații de cercetare, Crossref joacă un rol crucial în promovarea transparenței și diseminării cunoștințelor științifice. Vezi și **„Digital Object Identifier (acronim DOI)/ Identificator de obiecte digitale”**.

Cultura informației – ansamblul cunoștințelor, abilităților, valorilor și atitudinilor care permit unui individ să identifice nevoia de informație, să localizeze și să utilizeze eficient informațiile relevante și să le valorifice într-

un mod responsabil, etic și critic în toate domeniile vieții sociale, academice și profesionale. Aceasta presupune dezvoltarea unei înțelegeri profunde a modului în care informația este creată, structurată, transmisă, evaluată și utilizată, precum și capacitatea de a recunoaște importanța informațiilor corecte, precise și actualizate. Cultura informației include, de asemenea, conștientizarea necesității utilizării etice și responsabile a informației, protejarea drepturilor de proprietate intelectuală și respectarea normelor privind utilizarea și distribuirea conținutului. Cultura informației este esențială într-o lume în care informațiile sunt omniprezente și accesibile, dar în același timp, pot fi distorsionate, transformate în informații false sau manipulate. Pentru a dezvolta o cultură a informației, este important să se învețe cum să se selecteze sursele de încredere și să se realizeze o evaluare critică a informațiilor pe care le primim. Acest lucru implică dezvoltarea de abilități precum cele implicate în analiza textului, identificarea surselor primare de informații, caracterizarea surselor de informații, verificarea autenticității și verificarea obiectivității faptelor etc. Bazele culturii informaționale includ formarea și dezvoltarea competențelor necesare pentru a naviga în mediul informațional complex și în continuă schimbare de astăzi. Vezi și **„Alfabetizare informațională”**; **„Abilitate de cercetare informațională”**; **„Competență de cercetare informațională”**; **„Etica informației”**; **„Evaluarea informațiilor”**; **„Societate digitală”**; **„Societate informațională”**.

Cultura informației în învățământul superior – ansamblul de competențe esențiale necesare pentru identificarea, accesarea, evaluarea, utilizarea și gestionarea informației într-un mod eficient, critic și etic, conform Standardelor pentru competențe legate de cultura informației, adoptate de Association of College and Research Libraries (2000). Un student cu un nivel adecvat de cultură a informației este capabil să determine natura și cantitatea informațiilor necesare, să acceseze surse relevante, să analizeze critic veridicitatea și utilitatea acestora și să integreze informațiile selectate în propriul sistem de cunoștințe și valori. De asemenea, el trebuie să utilizeze informația în mod eficient pentru îndeplinirea sarcinilor academice și profesionale, atât individual, cât și în colaborare, să înțeleagă implicațiile economice, sociale și juridice ale utilizării informației și să respecte normele etice și legale privind drepturile de autor și diseminarea informațiilor. Cultura informației joacă un rol fundamental în dezvoltarea gândirii critice și a responsabilității academice, fiind o competență de vază în societatea

bazată pe cunoaștere. Vezi și **„Alfabetizare informațională”**; **„Abilitate de cercetare informațională”**; **„Competență de cercetare informațională”**; **„Cultura informației”**; **„Etica informației”**; **„Evaluarea informațiilor”**, **„Societate digitală”**; **„Societate informațională”**.

Cultura populară/ Cultură pop – ansamblul de idei, credințe, practici, expresii artistice și forme de divertisment care sunt larg răspândite și consumate de masele populare într-o anumită societate. Cultura populară (adesea numită pop culture) include diverse manifestări, cum ar fi muzica, cinematografia, televiziunea, literatura, moda, jocurile video, benzile desenate, meme-urile de pe internet și alte produse media care influențează și reflectă tendințele societății contemporane. Caracteristica esențială a culturii populare este accesibilitatea și influența sa asupra publicului larg, spre deosebire de cultura elitistă sau academică, care este mai specializată și mai puțin accesibilă. Aceasta se dezvoltă în strânsă legătură cu mijloacele de comunicare în masă, cum ar fi televiziunea, radioul, presa scrisă, internetul și platformele de streaming, care joacă un rol major în crearea, distribuirea și consumul produselor culturale. Cultura populară este în continuă evoluție și reflectă schimbările sociale, economice și tehnologice. De exemplu, în anii '80 și '90, televiziunea și muzica pop au dominat cultura populară, în timp ce, în prezent, internetul și rețelele sociale au redefinit complet modul în care se consumă și se creează conținut cultural. Fenomenul globalizării a contribuit la omogenizarea culturii populare, permițând ca tendințele dintr-o anumită regiune să fie adoptate rapid la nivel mondial – de exemplu, influența culturii pop japoneze prin anime și manga sau dominația industriei cinematografice de la Hollywood. De asemenea, cultura populară poate fi folosită ca un mijloc de contestare socială și politică, prin satiră, ironie sau mesaje subliminale ascunse în filme, seriale, muzică sau artă. Totodată, a devenit un instrument esențial de marketing, multe branduri creând produse care se aliniază cu tendințele culturii pop pentru a atrage publicul tânăr. Astăzi, cultura populară nu mai este definită doar de elitele culturale sau de marile case de producție, ci este modelată și de utilizatorii platformelor digitale, care creează și distribuie conținut viral. Astfel, concepte precum meme culture, fandoms, influencers și trenduri pe TikTok demonstrează modul în care cultura pop este dinamică, interactivă și influențată direct de comunități globale. Vezi și **„Managementul informațiilor”**; **„Mass-media”**; **„Platformă de streaming”**; **„Platformă de**

socializare”; „Rețea socială digitală”; „Societate digitală”; „Teorii ale conspirației”.

Cunoaștere – rezultatul interacțiunii dintre subiectul cunoscător și realitatea înconjurătoare, reprezentând procesul prin care informațiile sunt dobândite, structurate, interpretate și utilizate pentru înțelegere, raționament și acțiune. Aceasta nu se limitează la acumularea de date brute, ci presupune integrarea, conexiunea și valorificarea informațiilor anterioare printr-o gândire critică, reflexivă și creativă. Cunoașterea se manifestă pe mai multe niveluri: a) cunoaștere declarativă – constă în informațiile explicite despre fapte, concepte și principii; b) cunoaștere procedurală – implică aplicarea și utilizarea informațiilor în scopuri practice; c) cunoaștere metacognitivă – capacitatea de a reflecta asupra propriului proces de învățare și înțelegere. La cel mai înalt nivel, cunoașterea presupune competența de a transfera informațiile în contexte noi, capacitatea de a rezolva probleme complexe, luarea deciziilor informate și formarea unei perspective proprii asupra realității. Acest proces este dinamic, evoluând prin experiență, interacțiune socială, educație și auto-reflecție, ceea ce permite adaptabilitate, inovare și dezvoltare personală și profesională. Din punct de vedere epistemologic, cunoașterea poate fi clasificată în: 1) Empirică (bazată pe observație și experiență directă); 2) Rațională (derivată din gândire logică și abstractă); 3) științifică (fundamentată pe metode riguroase de cercetare și verificare); 4) intuitivă (bazată pe inspirație și înțelegere spontană). Vezi și **„Cunoaștere cognitivă”; „Cunoaștere declarativă”; „Cunoaștere empirică”; „Cunoaștere intuitivă”; „Cunoaștere procedurală”; „Cunoaștere rațională”; „Date brute”; „Gândire critică”.**

Cunoaștere cognitivă – tip de cunoaștere care se referă la procesul prin care un individ percepe, procesează, înțelege, stochează și utilizează informațiile pentru a interacționa eficient cu mediul înconjurător. Aceasta include atenția, memoria, învățarea, raționamentul, rezolvarea problemelor, luarea deciziilor și gândirea critică, fiind fundamentul dezvoltării intelectuale și al adaptabilității umane. Cunoașterea cognitivă este studiată în psihologia cognitivă, neuroștiințe și inteligența artificială, fiind hotărâtoare pentru înțelegerea modului în care oamenii interpretează realitatea și iau decizii. Ea se manifestă prin cunoaștere declarativă (fapte, concepte), cunoaștere procedurală (abilități, metode de execuție) și cunoaștere metacognitivă (conștientizarea propriilor procese de gândire și autoreglarea învățării). Aceasta joacă un rol esențial în educație, dezvoltarea

personală și progresul științific, influențând modul în care indivizii asimilează, structurează și aplică informațiile pentru a rezolva probleme și a inova. Vezi și „Cunoaștere”; „Cunoaștere declarativă”; „Cunoaștere procedurală”; „Cunoștințe ca resurse de cunoaștere”; „Gândire critică”; „Metacunoaștere”.

Cunoaștere declarativă – tip de cunoaștere care se referă la informațiile explicite, factuale și descriptive despre evenimente, concepte, obiecte sau relații dintre acestea, fiind cunoscută și sub denumirea de "cunoaștere de tip 'ce'". Acest tip de cunoaștere include date și fapte care pot fi exprimate verbal, scrise sau transmise prin alte mijloace simbolice, fără a implica neapărat aplicarea practică a informației. De exemplu, a ști că apa îngheață la 0°C, că București este capitala României sau că teoria relativității a fost formulată de Einstein, sunt exemple de cunoaștere declarativă. Aceasta se împarte în două subcategorii: cunoaștere factuală, care constă în informații despre realități concrete, și cunoaștere conceptuală, care implică înțelegerea principiilor, categoriilor și relațiilor dintre concepte. Spre deosebire de cunoașterea procedurală, care se referă la „cum” să faci un anumit lucru, cunoașterea declarativă nu implică acțiune directă, ci mai degrabă recunoaștere, memorare și comunicare. Aceasta este esențială în educație și în dezvoltarea gândirii critice, servind drept bază pentru învățare, rezolvarea problemelor și luarea deciziilor informate. Vezi și „Cunoaștere”; „Cunoaștere cognitivă”; „Cunoaștere procedurală”; „Inteligență artificială (acronim IA)/ Artificial Intelligence (în engleză) (acronim AI)”; „Învățare automată/ Machine Learning (acronim ML)”; „Procesarea limbajului natural/ Natural Language Processing (acronim NLP)”.

Cunoaștere empirică – formă de cunoaștere care se bazează pe observație directă, experiență și interacțiunea senzorială cu realitatea, fiind fundamentul înțelegerii practice și al descoperirii fenomenelor naturale. Aceasta este obținută prin simțuri – văz, auz, atingere, gust și miros – și se dezvoltă prin experimentare și acumulare de experiență personală, fără a necesita o analiză logică profundă sau o metodologie formală. Spre deosebire de cunoașterea rațională, care se bazează pe deducție și gândire abstractă, cunoașterea empirică este concretă, particulară și verificabilă prin repetarea observațiilor. Aceasta stă la baza metodei științifice, unde observațiile și experimentele sunt utilizate pentru a formula ipoteze și teorii, dar poate fi și intuitivă, fiind dobândită prin experiența cotidiană fără o validare științifică strictă. Deși este esențială în învățarea și adaptarea la mediu, cunoașterea

empirică poate fi limitată de erori de percepție, subiectivitate sau influența factorilor externi, motiv pentru care, în știință, este completată de analiza logică și verificarea riguroasă a datelor. Vezi și „**Cunoaștere**”; „**Cunoaștere rațională**”; „**Cunoaștere intuitivă**”; „**Gândire critică**”; „**Metacunoaștere**”.

Cunoaștere intuitivă – formă de înțelegere spontană, care nu rezultă dintr-un proces logic sau deliberat, ci din procesarea rapidă și subconștientă a informațiilor, bazată pe experiență, recunoașterea tiparelor și reacții emoționale. Aceasta permite luarea rapidă a deciziilor în situații incerte și este frecvent utilizată în domenii precum conducerea, medicina, arta și știința, unde inspirațiile intuitive pot duce la inovații și soluții originale. Cunoașterea intuitivă poate fi de mai multe tipuri: practică, atunci când deciziile sunt luate rapid pe baza experienței anterioare, creativă, atunci când generează idei și soluții noi, afectivă, manifestată prin perceperea spontană a emoțiilor și intențiilor altor persoane, și spirituală, prin care se obține o înțelegere profundă asupra existenței. Deși este un instrument valoros în luarea deciziilor, intuiția poate fi influențată de prejudecăți cognitive și factori emoționali, ceea ce o face uneori nesigură; de aceea, este esențial ca aceasta să fie echilibrată prin gândire critică și analiză rațională pentru a evita erorile și a asigura o judecată obiectivă. Vezi și „**Cunoaștere**”; „**Cunoaștere empirică**”; „**Cunoaștere rațională**”; „**Gândire critică**”; „**Metacunoaștere**”.

Cunoaștere procedurală – tip de cunoaștere care se referă la „cum” să faci un anumit lucru, implicând abilități, strategii și secvențe de acțiuni necesare pentru a executa sarcini specifice. Spre deosebire de cunoașterea declarativă, care se axează pe fapte și concepte, cunoașterea procedurală este dobândită prin practică și experiență, fiind adesea dificil de exprimat verbal, dar ușor de demonstrat prin acțiune. De exemplu, a ști cum să mergi pe bicicletă, cum să rezolvi o ecuație matematică, cum să operezi un software sau cum să conduci o mașină sunt exemple de cunoaștere procedurală. Aceasta este esențială în învățare, deoarece permite indivizilor să aplice informațiile în mod activ, dezvoltând competențe practice și automatizând procesele cognitive sau motorii prin repetiție. Cunoașterea procedurală este puternic influențată de experiența practică și învățarea implicită, fiind stocată în memorie sub formă de scheme cognitive sau automatizări, ceea ce facilitează executarea rapidă și eficientă a sarcinilor fără a necesita o analiză conștientă detaliată. Aceasta joacă un rol important în educație, tehnologie, sport, arte și orice domeniu care necesită competențe aplicate și dexteritate

operațională. Vezi și „**Cunoaștere**”; „**Cunoaștere cognitivă**”; „**Cunoaștere declarativă**”; „**Cunoștințe ca resurse de cunoaștere**”; „**Metacunoaștere**”.

Cunoaștere rațională – formă de cunoaștere care se bazează pe raționament logic, analiză critică și metode riguroase de gândire, permițând individului să obțină concluzii obiective și coerente despre realitate. Aceasta presupune utilizarea principiilor logicii, identificarea relațiilor cauzale, argumentarea validă și evaluarea critică a informațiilor, fiind fundamentul științei, filosofiei și gândirii sistematice. Cunoașterea rațională se opune cunoașterii intuitive sau empirice, întrucât nu se bazează exclusiv pe experiență directă sau pe percepții subiective, ci pe structuri conceptuale elaborate și metode de verificare. Aceasta permite formularea de ipoteze, interpretarea fenomenelor și construirea unor teorii fundamentate, contribuind la progresul cunoașterii umane prin investigarea critică și sistematică a realității. Cunoașterea rațională este esențială în domenii precum știința, matematica, etica și dreptul, unde claritatea conceptuală și argumentarea logică sunt necesare pentru validarea ideilor și luarea unor decizii bine fundamentate. Vezi și „**Cunoaștere**”; „**Cunoaștere empirică**”; „**Cunoaștere intuitivă**”; „**Tipare de gândire**”; „**Gândire critică**”; „**Metacunoaștere**”.

Cunoaștere științifică – formă de cunoaștere bazată pe metode riguroase de investigare, observație sistematică, experimentare și raționament logic, având ca scop obținerea unor explicații obiective, verificabile și reproductibile despre realitate. Aceasta se sprijină pe metoda științifică, un proces structurat care include formularea ipotezelor, testarea acestora prin experimente controlate, colectarea și analiza datelor, precum și validarea concluziilor prin revizuire critică și replicabilitate. Spre deosebire de cunoașterea empirică, care se bazează exclusiv pe experiență directă și observație senzorială, cunoașterea științifică se fundamentează pe dovezi verificabile și conduce la formularea unor legi și teorii capabile să explice și să anticipeze fenomenele naturale. Aceasta este sistematică, obiectivă și falsificabilă, conform principiilor epistemologice enunțate de Karl Popper, ceea ce înseamnă că o teorie științifică rămâne validă doar atâta timp cât nu este infirmată de noi dovezi. Cunoașterea științifică joacă un rol fundamental în progresul umanității, fiind aplicată în toate domeniile cunoașterii, de la fizică și biologie la medicină, tehnologie, economie și științele sociale, contribuind la dezvoltarea tehnologică, îmbunătățirea calității vieții și aprofundarea înțelegerii mediului înconjurător și a universului. Vezi și

„Cunoaștere”; „Cunoaștere empirică”; „Cunoaștere rațională”; „Cunoaștere intuitivă”; „Falsificabilitate”; „Metoda științifică”; „Știință”.

Cunoștințe – totalitatea informațiilor, conceptelor, principiilor și relațiilor despre realitate, dobândite prin experiență, observație, învățare și raționament. Acestea sunt rezultatul procesului de procesare, organizare și abstractizare a datelor și informațiilor, permițând înțelegerea profundă a fenomenelor, obiectelor și proceselor din lumea înconjurătoare. Cunoștințele pot fi declarative (fapte și concepte), procedurale (abilități și metode), cognitive (procesul prin care sunt interpretate informațiile) și metacognitive (conștientizarea și autoreglarea procesului de gândire). Ele reprezintă o resursă fundamentală în dezvoltarea intelectuală, luarea deciziilor, rezolvarea problemelor și inovarea, fiind decisive în educație, știință, tehnologie și orice domeniu al activității umane. Vezi și **„Cunoaștere”; „Cunoștințe cognitive”; „Cunoștințe declarative”; „Cunoștințe metacognitive”; „Cunoștințe ca resurse de cunoaștere”; „Metacunoștințe”.**

Cunoștințe ca resurse de cunoaștere – rezultatul procesului de articulare, organizare și interpretare a datelor și informațiilor referitoare la obiecte, fenomene, procese sau stări din realitatea înconjurătoare, reflectate în conștiința individuală prin percepție, reprezentare și conceptualizare. Acestea sunt obținute printr-un proces de abstractizare și structurare, care permite înțelegerea profundă a relațiilor dintre elementele studiate și integrarea lor într-un cadru logic coerent. Cunoștințele nu sunt simple acumulări de informații, ci constituie un nivel superior al înțelegerii, permițând o abordare sistemică a unui subiect, fenomen sau domeniu. Ele facilitează raționamentul, luarea deciziilor și inovarea, fiind fundamentale pentru dezvoltarea științei, tehnologiei și progresului social. Vezi și **„Articularea datelor”; „Cunoaștere”; „Cunoștințe”; „Cunoștințe cognitive”; „Cunoștințe declarative”; „Cunoștințe metacognitive”; „Cunoștințe procedurale”; „Informație (în general)”; „Metacunoștințe”.**

Cunoștințe cognitive – tip de cunoștințe care se referă la procesele mentale implicate în perceperea, procesarea, organizarea, reținerea și utilizarea informațiilor pentru învățare, raționament și luarea deciziilor. Acestea includ atenția, memoria, gândirea logică, rezolvarea problemelor și procesarea informațiilor, fiind fundamentale pentru funcționarea intelectuală și adaptarea la mediu. Vezi și **„Cunoaștere”; „Cunoștințe**

declarative”; „Cunoștințe metacognitive”; „Cunoștințele procedurale”; „Cunoștințe ca resurse de cunoaștere”.

Cunoștințe declarative – tip de cunoștințe care se referă la fapte, concepte și relații între diferite elemente ale realității, putând fi exprimate în mod explicit prin cuvinte, simboluri sau reprezentări vizuale. Acestea răspund la întrebarea "ce este" și includ informații despre evenimente, obiecte, definiții, reguli sau principii. Cunoștințele declarative se împart în două categorii: cunoștințe factuale, care conțin date specifice despre realitate, și cunoștințe conceptuale, care includ înțelegerea principiilor și a relațiilor dintre concepte. Vezi și **„Abstractizare (ca proces)”**; **„Cunoaștere”**; **„Cunoștințe”**; **„Cunoștințe cognitive”**; **„Cunoștințe metacognitive”**; **„Cunoștințe procedurale”**; **„Cunoștințe ca resurse de cunoaștere”.**

Cunoștințe metacognitive – tip de cunoștințe care se referă la conștientizarea, controlul și autoreglarea propriului proces de gândire și învățare. Acestea permit individului să își monitorizeze și să își optimizeze strategiile cognitive, să își evalueze propriile cunoștințe și să își ajusteze metodele de învățare pentru a îmbunătăți performanțele intelectuale. Cunoștințele metacognitive sunt fundamentale pentru învățarea eficientă, rezolvarea problemelor și luarea deciziilor, deoarece ajută la identificarea punctelor forte și a dificultăților în procesul de cunoaștere. Acestea sunt împărțite în cunoștințe despre sine (înțelegerea propriilor abilități cognitive), cunoștințe despre sarcini (conștientizarea cerințelor unei activități) și cunoștințe despre strategii (selecția și aplicarea tehnicilor adecvate pentru învățare și rezolvare de probleme). Vezi și **„Cunoaștere”**; **„Cunoștințe cognitive”**; **„Cunoștințe declarative”**; **„Cunoștințe procedurale”**; **„Cunoștințe ca resurse de cunoaștere”**; **„Metacunoștințe”.**

Cunoștințe procedurale – tip de cunoștințe care se referă la abilitatea de a efectua acțiuni, de a aplica metode și de a executa pași specifici pentru a rezolva probleme sau a îndeplini sarcini. Acestea răspund la întrebarea „cum să faci” și sunt dobândite prin practică, experiență și învățare repetată, fiind adesea greu de exprimat verbal, dar ușor de demonstrat prin acțiune. Exemple de cunoștințe procedurale includ conducerea unui vehicul, utilizarea unui program software, rezolvarea unei ecuații matematice, cântatul la un instrument muzical sau efectuarea unei proceduri medicale. Vezi și **„Cunoaștere”**; **„Cunoștințe”**; **„Cunoștințe cognitive”**; **„Cunoștințe**

declarative”; „Cunoștințe metacognitive”; „Cunoștințe ca resurse de cunoaștere”.

Curățenie digitală/ Digital decluttering (în engleză) – procesul de organizare, optimizare și eliminare a fișierelor, aplicațiilor, conturilor, e-mailurilor, datelor și altor elemente digitale inutile sau redundante, cu scopul de a îmbunătăți eficiența, securitatea și performanța dispozitivelor și a experienței online, reducând astfel supraîncărcarea informațională, riscurile de securitate cibernetică și stresul asociat acumulării excesive de conținut digital. Vezi și **„Adresă de e-mail/ E-mail address** (în engleză)”; **„Fișier”; „Navigare pe internet”.**

Curs – 1) expunere, predare a unei materii de studiu sub forma unui ciclu de lecții sau prelegeri; oră sau totalitatea orelor din programul educațional destinate acestei expuneri; 2) ciclu de lecții sau prelegeri pentru o anumită disciplină de studiu, tipărite în volume, utilizate la nivel universitar și postuniversitar, ca resurse curriculare; 3) formă de organizare a procesului de învățământ (de formare inițială și continuă, de calificare, de conversie profesională etc.). Vezi și **„Curs interactiv”; „Curs virtual/ online”; „Silabus/ Syllabus”; „Suport de curs”; „Webinar”.**

Curs interactiv – formă modernă de învățare care implică participarea activă a cursanților prin utilizarea unor metode și tehnologii digitale, precum simulări, exerciții practice, teste, discuții online, materiale multimedia și feedback în timp real; aceste cursuri sunt disponibile pe platforme e-learning precum Moodle, Udemy, Coursera, Khan Academy, edX și pot fi aplicate în educație formală, formare profesională sau dezvoltare personală. Interactivitatea contribuie la creșterea implicării, reținerii informațiilor și dezvoltării competențelor printr-o abordare dinamică și personalizată a procesului de învățare. Vezi și **„Curs”; „Curs virtual/ online”; „Silabus/ Syllabus”; „Suport de curs”; „Webinar”.**

Curs virtual/ online – 1) expunere de informații, predare a unei materii de studiu de către un educator, pentru educabili, în mediul virtual, cu ajutorul resurselor tehnologice; 2) sistem de expuneri, prelegeri, lecții organizate în mediul virtual, cu ajutorul resurselor tehnologice. Un curs online necesită interacțiune, îndrumare și feedback. Vezi și **„Silabus/ Syllabus”; „Suport de curs”; „Massive Open Online Course** (în engleză) (acronim MOOC)”; **„Webinar”.**

Cuvânt cheie/ Keyword (în engleză) – termen sau grup de termeni utilizat pentru organizarea, clasificarea și facilitarea regăsirii informațiilor într-un mediu digital. Acesta servește la: indexarea și etichetarea conținutului pentru a-l face mai ușor de găsit în baze de date sau motoare de căutare; căutări pe internet; optimizarea SEO, prin asocierea cuvintelor cheie cu paginile web relevante, pentru a îmbunătăți poziția site-urilor în rezultatele căutărilor online; organizarea documentelor și a bazelor de date. Vezi și „**Motor de căutare**”; „**Navigare pe Internet**”; „**Optimizare pentru motoarele de căutare/ Search Engine Optimization** (abreviat SEO) (în engleză)”.

Cuvinte-cheie (în cazul lucrărilor științifice) – termeni care sintetizează principalele concepte, tematici și domenii științifice abordate într-o lucrare, facilitând indexarea și regăsirea acestora în bazele de date științifice. Cuvintele-cheie pot fi reprezentate prin cuvinte individuale, sintagme, expresii specifice sau acronime care reflectă esența cercetării și cele mai relevante aspecte ale studiului. Acestea sunt selectate strategic pentru a asigura o clasificare corectă a lucrării și pentru a maximiza vizibilitatea sa în comunitatea științifică. De regulă, lista de cuvinte-cheie cuprinde între 3 și 5 termeni (sau conform cerințelor editorului) și este plasată imediat după abstract/rezumat, fiind separată de corpul principal al textului. Selectarea atentă a acestora contribuie la o indexare optimizată în baze de date academice, motoare de căutare și arhive digitale, permițând cercetătorilor interesați de subiect să identifice rapid lucrarea. Cuvintele-cheie trebuie să respecte anumite criterii pentru a-și îndeplini eficient rolul, acestea fiind: claritatea (să fie precise și relevante), specificitatea (să reflecte cu acuratețe tematica studiului), conformitatea cu domeniul (să fie aliniate cu terminologia consacrată în disciplina respectivă) și accesibilitatea (să fie utilizate frecvent în căutările academice). În mod ideal, ele ar trebui să includă termeni generali (pentru a acoperi aria largă a domeniului), dar și termeni specializați (pentru a delimita exact subiectul cercetării). Vezi și „**Abstract/ Rezumat** (în general)”; „**Articol științific**”; „**Bază de date științifice**”.

Cyberbullying (în engleză) – a se vedea „**Hărțuire cibernetică/ Cyberbullying** (în engleză)”.

Cyberspațiu/ Spațiu cibernetic/ Cyberspace (în engleză) – Internetul considerat ca un mediu virtual fără o locație fizică, practic nelimitat, în care

realitatea și entitățile acesteia sunt integrate și articulate tehnologic prin intermediul tehnologiilor informaționale și de comunicații, permițând extinderea dimensiunii umane și virtuale a activităților dincolo de realitatea materială. Acest spațiu digital oferă oportunități diverse, incluzând educația, auto-informarea, formarea profesională, socializarea, divertismentul și alte forme de interacțiune desfășurate într-un cadru digital interconectat. O evoluție a cyberspațiului este metaversul, un univers digital imersiv și persistent, bazat pe tehnologii avansate precum realitatea virtuală (VR), realitatea augmentată (AR) și inteligența artificială (AI), unde utilizatorii pot interacționa în timp real, crea conținut, participa la experiențe economice, culturale sau educaționale și construi identități digitale într-un mediu tridimensional interconectat. Vezi și **„Inteligență artificială** (acronim IA)/ **Artificial Intelligence** (în engleză) (acronim AI)”; **„Metavers”**; **„Realitate extinsă** (acronim RE)/ **Extended Reality** (acronim XR)”; **„Realitate mixtă/ Mixed Reality** (în engleză) (acronim MR)”; **„Realitate virtuală** (acronim RV)/ **Virtual Reality** (acronim VR)”.

Cyberstalking (în engleză) – formă de urmărire obsesivă și persistentă a unei persoane, a unui grup sau a unei organizații prin utilizarea internetului și a altor mijloace electronice, având scopul de a hărțui, intimida sau amenința victima selectată. Acest comportament poate include monitorizarea activităților online, trimiterea de mesaje repetate și nedorite, răspândirea de informații false sau compromițătoare, accesarea neautorizată a conturilor digitale și alte acțiuni menite să provoace teamă, stres sau disconfort psihologic victimei. Vezi și **„Etica pe Internet/ Neticheta”**; **„Hărțuire cibernetică/ Cyberbullying** (în engleză)”.

D

Data mapping (în engleză) – proces utilizat în informatică și managementul informației pentru a stabili corespondențe între două sau mai multe seturi de date, prin crearea unor aplicații matematice sau a unui set de instrucțiuni care îmbină informațiile într-o schemă comună (configurația tabelului), permițând astfel realizarea de interogări și obținerea de informații relevante; această operație facilitează integrarea, transformarea și transferul datelor din surse diferite într-un depozit de date unificat, unde pot fi analizate, corelate și utilizate pentru luarea deciziilor sau pentru automatizarea proceselor. Vezi și „**Analiza datelor**”; „**Analiza datelor mari/ Big Data Analytics** (în engleză)”; „**Dată/ Date**”; „**Set de date**”.

Data mining (în engleză) – procesul de explorare și analiză a bazelor de date cu scopul de a extrage cunoștințe, identifica tipare, descoperi corelații și lega informații aparent disparate, utilizând tehnici avansate de statistică, inteligență artificială și algoritmi de învățare automată pentru a transforma volume mari de date în informații utile, aplicabile în luarea deciziilor, optimizarea proceselor și anticiparea tendințelor în diverse domenii, precum afaceri, sănătate, marketing sau securitate cibernetică. Vezi și „**Analiza datelor mari/ Big Data Analytics** (în engleză)”; „**Bază de date**”; „**Depozit de date/ Data Repository** (în engleză)”; „**Platformă informatică**”; „**Platformă web**”.

Data publicării – element al unei referințe bibliografice care indică momentul exact în care un document sau o lucrare a fost emisă sau publicată. Această informație este deosebit de importantă pentru stabilirea actualității și relevanței unei surse în cadrul unei cercetări. Modul de notare a datei publicării poate varia în funcție de stilul de citare utilizat (precum APA,

MLA, Chicago, Harvard), de tipul sursei (carte, articol, document online) și de limba în care este redactată lucrarea. Formatul poate include anul (exemplu: „2025”), luna și anul (exemplu: „martie 2025”), ziua, luna și anul (exemplu: „15 martie, 2025”) sau sezonul și anul (exemplu: „Primăvara, 2025”), în funcție de cerințele bibliografice specifice fiecărui stil de citare. Vezi și „**Actualitatea sursei**”; „**Autor**”; „**Data publicării**”; „**Element al unei referințe**”; „**Sursa** (ca element al unei referințe)”; „**Titlul** (ca element al unei referințe)”.

Data Repository – a se vedea „**Depozit de date/ Data Repository** (în engleză)”.

Database Management System – a se vedea „**Sistem de gestionare a bazelor de date/ Database Management System** (acronim DBMS)”.

Data/ Date – formă primară de reprezentare a faptelor, conceptelor sau instrucțiunilor, care poate fi procesată de o persoană, un echipament informatic sau o mașină, generând astfel informații ce pot fi comunicate și utilizate. Datele brute sunt, inițial, elemente simple și aparent aleatorii, fără un înțeles imediat. Acestea devin utile doar după ce sunt interpretate și procesate, moment în care capătă semnificație și devin informații. În esență, procesarea datelor este cea care transformă elementele disperate în cunoaștere aplicabilă, permițând analiza, luarea deciziilor și utilizarea lor în contexte relevante. Vezi și „**Analiza datelor**”; „**Analiza datelor mari/ Big Data Analytics** (în engleză)”; „**Date brute**”; „**Date nesemnificative**”; „**Date primare**”; „**Date secundare**”; „**Date zgomotoase/ Noisy data** (în engleză)”; „**Filtrarea datelor**”; „**Organizarea și structurarea datelor**”.

Date brute – date colectate direct din sursele originale, în forma lor inițială, neprocesată sau neprelucrată de către o persoană, mașină sau echipament informatic. Aceste date sunt, de obicei, nestructurate și greu de interpretat, necesitând curățare, organizare și analiză pentru a dobândi semnificație. Exemple de date brute includ șiruri de cifre, caractere, măsurători, rezultate experimentale, răspunsuri din sondaje și date colectate prin senzori sau alte metode de captare a informației. După procesare, aceste date devin informații valoroase, utilizate în luarea deciziilor, cercetarea științifică și dezvoltarea modelelor predictive, facilitând astfel progresul în diverse domenii, de la tehnologie și medicină la economie și științe sociale. Vezi și „**Analiza datelor**”; „**Data/ Date**”; „**Date brute**”; „**Date nesemnificative**”; „**Date primare**”; „**Date secundare**”; „**Date zgomotoase/**

Noisy data (în engleză)”; „Filtrarea datelor”; „Organizarea și structurarea datelor”.

Date ne semnificative – date colectate într-un set de date care nu adaugă valoare analizei, nu influențează rezultatele sau sunt irelevante pentru obiectivul cercetării sau al procesului decizional. Acestea pot include date incomplete, redundante, inexacte sau irelevante pentru contextul studiului. De exemplu, într-o analiză a preferințelor consumatorilor pentru un anumit produs, informațiile despre vremea din ziua achiziției ar putea fi ne semnificative, dacă nu există o relație demonstrată între condițiile meteorologice și comportamentul de cumpărare. Eliminarea datelor ne semnificative este esențială pentru îmbunătățirea eficienței analizei, reducerea zgomotului informațional și optimizarea modelelor statistice, asigurând rezultate mai precise și relevante. Acest proces se realizează prin metode precum curățarea datelor, selecția variabilelor relevante și aplicarea unor tehnici de preprocesare pentru îmbunătățirea calității setului de date. Vezi și „Analiza datelor”; „Dată/ Date”; „Date brute”; „Date ne semnificative”; „Date primare”; „Date secundare”; „Date zgomotoase/ Noisy data (în engleză)”; „Filtrarea datelor”; „Organizarea și structurarea datelor”.

Date personale – orice informații referitoare la o persoană fizică identificată sau identificabilă, precum numele, adresa, numărul de identificare, datele biometrice, genetice, informații despre sănătate, localizare, date economice, culturale sau sociale, care pot duce direct sau indirect la identificarea persoanei respective. Aceste informații necesită protecție specială și sunt supuse unor reglementări stricte privind colectarea, stocarea, prelucrarea și transmiterea lor, cum ar fi GDPR (abreviere, General Data Protection Regulation) în Uniunea Europeană, cu scopul de a proteja confidențialitatea și intimitatea persoanelor. Vezi „Anonimitate (cu referire la date și informații)”; „Categorie specială de date”; „Protecția datelor personale”; „Protecția informațiilor/ Securitatea informațiilor”; „Semnătură electronică”.

Date primare – date originale colectate direct din sursa primară, special pentru un anumit scop de cercetare. Acestea sunt obținute prin metode specifice de colectare, cum ar fi experimente, sondaje, interviuri, observații sau recensăminte, asigurând astfel acuratețea și relevanța datelor pentru obiectivul vizat. Persoanele care colectează date primare pot fi

organizații autorizate, cercetători, agenți de recensământ sau specialiști desemnați pentru acest scop, având cunoștințe despre studiul desfășurat și fiind motivați să asigure calitatea și fiabilitatea datelor. Deoarece colectorii de date acționează ca martori direcți ai procesului, fiabilitatea datelor primare este strâns legată de competențele și integritatea celor care le adună. Aceste date sunt esențiale pentru analize aprofundate, deoarece oferă informații precise și actualizate, adaptate nevoilor specifice ale studiului. Vezi și „**Analiza datelor**”; „**Data/ Date**”; „**Date brute**”; „**Date ne semnificative**”; „**Date secundare**”; „**Date zgomotoase/ Noisy data** (în engleză)”; „**Filtrarea datelor**”; „**Organizarea și structurarea datelor**”.

Date secundare – date colectate inițial în alt scop, dar reutilizate într-un context diferit față de cel pentru care au fost inițial obținute. Atunci când o metodă statistică utilizează date primare colectate anterior pentru un alt scop/ obiectiv de cercetare sau analiză, aceste date devin date secundare. Practic, datele primare ale unui studiu pot deveni date secundare pentru altă cercetare. Datele secundare sunt refolosite și, de obicei, integrate într-un nou context, ceea ce le face utile în analiza comparativă, studii longitudinale, cercetări din domeniul economic sau evaluări de politici publice, economisind timp și resurse în procesul de colectare a datelor. Vezi și „**Analiza datelor**”; „**Data/ Date**”; „**Date brute**”; „**Date ne semnificative**”; „**Date secundare**”; „**Date zgomotoase/ Noisy data** (în engleză)”; „**Filtrarea datelor**”; „**Organizarea și structurarea datelor**”.

Date zgomotoase/ Noisy data (în engleză) – date corupte, distorsionate sau care au un raport scăzut semnal-zgomot, afectând acuratețea și interpretarea seturilor de date. Acestea pot apărea din diverse cauze, inclusiv erori de măsurare, introducerea incorectă a datelor, flutuații necontrolate, interferențe externe, formate necorespunzătoare sau date structurate inadecvat. De asemenea, datele zgomotoase includ informații inutile sau redundante, care nu adaugă valoare analizei și pot afecta precizia modelelor statistice sau algoritmilor de învățare automată. Un exemplu de date zgomotoase este coruperea datelor, adică alterarea neintenționată a informațiilor, ceea ce poate duce la interpretări eronate. În plus, datele zgomotoase pot apărea sub forma textului nestructurat sau a unor informații pe care un sistem nu le poate înțelege sau interpreta corect. Dacă nu sunt gestionate corespunzător, acestea pot distorsiona rezultatele analizei și pot duce la concluzii false. Tratarea datelor zgomotoase necesită metode de filtrare, eliminarea valorilor aberante, tehnici statistice de curățare și

utilizarea unor algoritmi avansați de preprocesare, care ajută la îmbunătățirea calității datelor și la obținerea unor rezultate mai fiabile și relevante. Vezi și **„Analiza datelor”**; **„Dată/ Date”**; **„Date brute”**; **„Date nesemnificative”**; **„Date primare”**; **„Date secundare”**; **„Filtrarea datelor”**; **„Organizarea și structurarea datelor”**.

Datele mari/ Big Data (în engleză) – seturi uriașe de date, atât structurate, cât și nestructurate, care nu pot fi gestionate eficient prin metode tradiționale de procesare a datelor. Caracterizate prin atributele **„3V”** – volum (cantitatea masivă de date), viteză (rata rapidă de generare și procesare) și varietate (diverse formate și surse) – datele mari necesită tehnologii și algoritmi avansați pentru stocare, procesare și analiză. Utilizate în analize predictive, învățare automată, inteligență artificială, cercetare științifică, marketing, securitate cibernetică și optimizarea proceselor de afaceri, Big Data are un impact semnificativ asupra economiei și societății moderne. Gestionarea eficientă a acestor date se bazează pe tehnologii esențiale precum Hadoop, Spark, baze de date NoSQL și algoritmi AI, permițând extragerea de cunoștințe relevante, realizarea de predicții și susținerea deciziilor strategice în domenii variate, de la știință și sănătate la administrație și afaceri. Vezi și **„Analiza datelor mari/ Big Data Analytics** (în engleză)”; **„Inteligență artificială** (acronim IA)/ **Artificial Intelligence** (în engleză) (acronim AI)”; **„Învățare automată/ Machine Learning** (acronim ML)”; **„Varietate** (cu referire la datele mari)”; **„Viteza** (cu referire la datele mari)”; **„Volum** (cu referire la datele mari)”.

DBMS (acronim) – a se vedea **„Sistem de gestionare a bazelor de date/ Database Management System** (acronim DBMS)”.

Decodificarea mesajului – procesul prin care receptorul interpretează și înțelege un mesaj transmis de emițător, pe baza unui cod comun, esențial pentru asigurarea unei comunicări eficiente; acest proces poate fi influențat de factori precum claritatea mesajului, competențele lingvistice și cognitive ale receptorului, zgomotele sau distorsiunile în comunicare, precum și de diferențele culturale sau emoționale dintre interlocutori, iar în contexte educaționale, decodificarea corectă a mesajelor contribuie la învățarea eficientă și la dezvoltarea gândirii critice. Vezi și **„Codare/ Encoding** (în engleză)”; **„Criptarea informațiilor”**; **„Decriptarea informațiilor”**; **„Zgomot** (în comunicarea umană)”.

Decompresia datelor – procesul prin care datele comprimate sunt restaurate la o formă cât mai apropiată sau identică cu cea originală, utilizând algoritmi specifici pentru a inversa procesul de compresie; în funcție de tipul de compresie aplicată inițial, decompresia poate fi realizată fie fără pierderi, recuperând integral informația originală, fie cu pierderi, caz în care datele sunt refăcute cu o anumită degradare a calității, specifică fișierelor multimedia precum imagini, videoclipuri și fișiere audio. Vezi și „**Algoritm** (în informatică)”; „**Compresia datelor/ Data compression** (în engleză)”.

Decriptarea informațiilor – procesul prin care datele criptate sunt transformate înapoi în forma lor originală, utilizând o cheie de decriptare sau un algoritm specific, astfel încât să poată fi accesate și înțelese de utilizatorii autorizați. Acest proces este important pentru securitatea informațiilor, fiind utilizat în protejarea comunicațiilor, autentificarea utilizatorilor și prevenirea accesului neautorizat la date sensibile în domenii precum securitatea cibernetică, comerțul electronic și protecția datelor personale. Vezi și „**Algoritm** (în informatică)”; „**Algoritm** (în sens general)”; „**Criptarea informațiilor**”.

Deep Learning (în engleză) (acronim DL) – a se vedea „**Învățare profundă/ Deep Learning** (în engleză) (acronim DL)”.

Deepfake (în engleză) – tehnologie bazată pe inteligență artificială (IA) și învățare automată care permite modificarea, generarea sau manipularea conținutului vizual și audio astfel încât să pară autentic. Aceasta utilizează rețele neuronale generative, cum ar fi Generative Adversarial Networks (GANs), pentru a crea imagini, videoclipuri sau înregistrări audio în care fețele, vocile și expresiile unei persoane sunt înlocuite sau alterate, menținând un grad ridicat de realism. Deepfake-urile pot avea aplicații pozitive, fiind utilizate în industrie, divertisment, dublaj video, efecte speciale și educație, dar și riscuri majore, cum ar fi dezinformarea, propaganda politică, fraudarea identității, defăimarea publică sau crearea de conținut falsificat în scopuri malițioase. Răspândirea deepfake-urilor a ridicat probleme de etică și securitate, determinând dezvoltarea unor instrumente de detecție automată și adoptarea unor măsuri legislative pentru combaterea utilizării abuzive. Recunoașterea unui deepfake poate fi dificilă, dar poate implica identificarea unor anomalii vizuale, inconsistențe în mișcările feței sau artefacte digitale. Vezi și vedea „**Dezinformare**”;

„**Inteligență artificială** (acronim IA)/ **Artificial Intelligence** (în engleză) (acronim AI)”; „**Manipulare**”; „**Propagandă**”; „**Știre falsă/ Fake news** (în engleză)”.

Demonstrație virtuală – procesul de dovedire și argumentare obiectivă a unui concept, fenomen, proces, operație sau acțiune, utilizând exemple, argumente științifice riguroase, logice și experimentări directe sau simulate, realizate în mediul virtual cu ajutorul resurselor tehnologice. Acest tip de demonstrație permite vizualizarea, testarea și validarea informațiilor într-un mod interactiv, utilizând tehnologii precum realitatea virtuală (VR), realitatea augmentată (AR), simulările computerizate și platformele educaționale digitale, fiind frecvent aplicată în educație, cercetare, inginerie și știință. Vezi și „**Realitate augmentată** (acronim RA)/ **Augmented Reality** (în engleză) (acronim AR)”; „**Realitate extinsă** (acronim RE)/ **Extended Reality** (acronim XR)”; „**Realitate virtuală** (acronim RV)/ **Virtual Reality** (acronim VR)”.

Diversitate culturală – concept care desemnează coexistența și interacțiunea mai multor culturi într-un anumit spațiu social, geografic sau instituțional. Aceasta include varietatea de limbi, tradiții, obiceiuri, forme de expresie artistică, religii și moduri de viață. Vezi și „**Pluralism de idei**”; „**Marginalizare socială** (în mass-media)”.

Drept la opinie – libertate fundamentală a fiecărui individ de a avea, de a formula și de a susține propriile convingeri și puncte de vedere, indiferent de natura lor, fără a fi constrâns sau sancționat. Este recunoscut ca parte a drepturilor omului și stă la baza pluralismului democratic, a dialogului social și a libertății de exprimare. Vezi și „**Conștiință individuală**”; „**Drepturile omului**”; „**Libertate de exprimare**”; „**Opinie**”; „**Opinie separată**”; „**Pluralism de idei**”; „**Normă morală**”.

Drepturi digitale – extensie a drepturilor fundamentale ale omului în spațiul digital, care se referă la protejarea libertăților individuale în contextul utilizării tehnologiilor informației și comunicațiilor. Acestea includ dreptul la viață privată, la protecția datelor personale, la libertatea de exprimare online, la accesul la informație, la securitate cibernetică și la participare digitală. Drepturile digitale sunt din ce în ce mai importante în contextul creșterii interacțiunii cu platformele online, a supravegherii digitale și a automatizării deciziilor. Vezi și „**Confidențialitate**”; **Consimțământ**

informat”; „Drepturile omului”; „Protecția datelor personale”; „Supraveghere digitală”; „Viață privată”.

Drepturile omului – ansamblu de drepturi și libertăți fundamentale recunoscute tuturor ființelor umane, indiferent de naționalitate, sex, origine, religie sau opinie. Acestea includ dreptul la viață, la libertate, la demnitate, la viață privată, la liberă exprimare, la educație și la protecție împotriva discriminării. Drepturile omului sunt garantate prin tratate internaționale, constituții și legislații naționale. Vezi și **„Drepturi digitale”; „etică”; „Libertate de exprimare”; „Viață privată”.**

Dependență digitală – stare caracterizată prin lipsa de autonomie, independență și inițiativă, manifestată printr-o nevoie compulsivă de utilizare a dispozitivelor digitale și a tehnologiilor asociate. Aceasta se dezvoltă progresiv, determinând o creștere constantă a timpului petrecut în fața ecranelor și o dependență psihologică de accesul la mediul digital. Persoanele afectate resimt disconfort, anxietate sau iritabilitate atunci când nu au acces la dispozitivele digitale, iar activitățile zilnice, relațiile sociale și performanța profesională sau academică pot fi afectate. Fenomenul dependenței digitale este asociat cu utilizarea excesivă a rețelelor sociale, jocurilor video, platformelor de streaming și aplicațiilor de comunicare, ceea ce poate duce la izolare socială, reducerea concentrării, afectarea sănătății fizice și mentale. Combaterea dependenței digitale presupune gestionarea conștientă a timpului petrecut online, adoptarea unor obiceiuri echilibrate de utilizare a tehnologiei și integrarea unor activități offline care să restabilească echilibrul în viața cotidiană. Vezi și **„Comportament dependent de Internet”; „Comportament digital”; „Platformă de streaming”; „Societate digitală”; „Societate informațională”; „Surse de social media”.**

Depozit de date/ Data Repository (în engleză) – spațiu centralizat de stocare, organizare și distribuire a datelor, utilizat pentru păstrarea, gestionarea și partajarea seturilor de date într-o manieră logică și accesibilă. Acesta servește drept resursă valoroasă pentru cercetători, instituții și organizații, permițând stocarea sigură a datelor asociate cu cercetarea, asigurarea accesului controlat și facilitarea reutilizării acestora. Depozitele de date sunt utilizate în cercetare, știință, industrie și administrație, oferind transparență, integritate și interoperabilitate în gestionarea informațiilor. Ele pot fi publice sau private, cu acces restricționat sau deschis, în funcție de

cerințele de securitate și confidențialitate. Prin organizarea și arhivarea datelor într-o structură clară și standardizată, aceste depozite contribuie la validarea rezultatelor științifice, reproducerea cercetărilor și promovarea colaborării internaționale. Vezi și **„Analiza datelor”**; **„Bază de date”**; **„Date brute”**; **„Date ne semnificative”**; **„Date primare”**; **„Date secundare”**; **„Date zgomotoase/ Noisy data** (în engleză)”; **„Filtrarea datelor”**; **„Organizarea și structurarea datelor”**.

Design grafic – procesul de creare și aranjare vizuală a elementelor grafice, cum ar fi imagini, texte, forme și culori, cu scopul de a comunica un mesaj clar și atractiv în diverse medii digitale sau tipărite. Acesta combină principii de estetică, psihologie vizuală și tehnologie pentru a realiza materiale precum logo-uri, afișe, broșuri, ambalaje, interfețe web și conținut pentru social media, utilizând software specializat precum Adobe Photoshop, Illustrator, InDesign, CorelDRAW sau Canva. Aplicat în domenii precum publicitate, branding, marketing și multimedia, designul grafic are rolul de a îmbunătăți experiența utilizatorului și de a transmite informații într-un mod vizual impactant și ușor de înțeles. Vezi și **„Editor grafic”**; **„Fișier”**; **„Fișier grafic”**; **„Editare digitală”**.

Dezinformare – procesul de răspândire deliberată a informațiilor false, inexacte sau înșelătoare, cu scopul de a influența opiniile publice, de a manipula percepția asupra unor evenimente sau de a servi unor interese politice, economice, sociale sau militare. Spre deosebire de simpla informare greșită, care poate fi accidentală, dezinformarea este intenționată și adesea bine orchestrată. Acest fenomen poate fi realizat prin diverse mijloace, inclusiv mass-media tradițională, rețele sociale, publicații online, declarații oficiale sau documente falsificate. Dezinformarea poate avea efecte negative semnificative asupra societății, cum ar fi amplificarea polarizării, subminarea încrederii în instituții și promovarea teoriilor conspiraționiste. În domeniul securității, dezinformarea este utilizată frecvent ca strategie de război hibrid, fiind folosită pentru destabilizarea adversarilor prin crearea de confuzie și diviziune. Organizații internaționale, guverne și platforme digitale dezvoltă tot mai multe mecanisme pentru a contracara efectele dezinformării și pentru a promova gândirea critică în rândul populației. Vezi și **„Cameră de ecou”**; **„Cameră de rezonanță informațională”**; **„Distorsionarea informațiilor”**; **„Filtrarea informațiilor”**; **„Manipulare”**; **„Misinformare”**; **„Propagandă”**; **„Știre falsă/ Fake news** (în engleză)”; **„Teorii ale conspirației”**.

Dezordine digitală – acumularea excesivă și neorganizată de fișiere, documente, e-mailuri, aplicații, date și alte resurse digitale pe dispozitive electronice sau în spațiul online, care poate duce la scăderea eficienței, dificultăți în găsirea informațiilor relevante, supraîncărcare cognitivă și riscuri de securitate cibernetică; acest fenomen este cauzat de lipsa unei structuri clare de organizare, utilizarea necontrolată a tehnologiei și neglijarea proceselor de curățenie digitală, afectând atât productivitatea individuală, cât și performanța dispozitivelor și sistemelor digitale. Vezi și „**Dispozitiv digital**”; „**Dispozitiv mobil/ portabil**”; „**Fișier**”; „**Resursă online/ Resursă web**”.

Diagramă de flux/ Hartă a procesului/ Diagramă a procesului – reprezentare schematică vizuală utilizată pentru a ilustra succesiunea logică a pașilor dintr-un proces, relațiile dintre aceștia și punctele de decizie. Vezi și „**Flux informațional**”; „**Flux de informații**”; „**Fluxul comunicațional/ Fluxul comunicării**”; „**Flux mediatic**”.

Dialog virtual – mijloc de comunicare bazat pe schimbul succesiv de replici între două sau mai multe persoane care își asumă alternativ rolurile de emițător și receptor în mediul virtual, utilizând resurse tehnologice pentru a interacționa la distanță; acesta poate fi realizat în formă orală sau scrisă, prin diverse canale digitale, precum mesageria instant, e-mailul, platformele de videoconferință sau rețelele sociale, necesitând un cod comun de înțelegere și o conexiune la o rețea de telefonie sau la Internet, fiind caracterizat de mediere tehnologică și de posibilitatea comunicării asincrone sau sincrone. Vezi și „**Cameră de chat/ Chatroom (în engleză)**”; „**Dispozitiv digital**”; „**Dispozitiv mobil/ portabil**”; „**Emițător (în comunicarea interumană)**”; „**Mediu informațional**”; „**Receptor (în comunicarea interumană)**”.

Dicționar – lucrare științifică, tipărită sau digitală, care conține definiții concise ale unor termeni și expresii dintr-o anumită limbă sau domeniu de specialitate. Organizată alfabetic, această lucrare oferă explicații succinte ale cuvintelor, sinonime, antonime, etimologie și exemple de utilizare. Dicționarele pot fi generale sau specializate, destinate lingviștilor, tehnicienilor, medicilor, juriștilor și altor profesioniști care necesită precizie terminologică în activitatea lor. Vezi și „**Dicționar online**”; „**Surse secundare**”; „**Surse terțiare**”.

Dicționar online – lucrare științifică în format electronic, disponibilă în mediul digital, ce reprezintă versiunea electronică a unui dicționar tipărit. Spre deosebire de varianta pe hârtie, dicționarul online permite actualizarea constantă a definițiilor și introducerea de noi termeni, fiind un instrument interactiv și dinamic, adaptat cerințelor utilizatorilor moderni. Vezi și „**Dicționar**”; „**Surse secundare**”; „**Surse terțiare**”.

Digital – orice proces, sistem, dispozitiv sau tehnologie care funcționează pe baza reprezentării informației sub formă numerică, utilizând cifre binare (0 și 1) pentru stocare, procesare și transmitere. Acest termen este folosit în diverse domenii, precum comunicațiile, informatica, electronica și media, desemnând tranziția de la metodele analogice la cele bazate pe tehnologia digitală, care oferă precizie, eficiență și posibilitatea de a crea, transmite și accesa informații în mediul virtual. Vezi și „**Bit**”; „**Byte** (acronim B)”; „**Digitizare**”; „**Digitalizare**”; „**Dispozitiv digital**”; „**Dispozitiv mobil/ portabil**”.

Digital Library Directory (în engleză) – catalog online care funcționează ca un registru digital al celor mai importante biblioteci digitale, colecții digitale și colecții digitizate din întreaga lume. Platforma facilitează accesul organizat și centralizat la resurse academice, culturale și științifice, oferind utilizatorilor posibilitatea de a explora și consulta materiale digitale variate. Digital Library Directory este un instrument valoros pentru cercetători, profesori, studenți și pasionați de lectură, contribuind la descoperirea și accesibilitatea colecțiilor de înaltă calitate în format digital. Mai multe informații pot fi găsite pe site-ul oficial: <https://www.digitallibrarydirectory.com> Vezi și „**Bază de date**”; „**Depozit de date/ Data Repository** (în engleză)”; „**Platformă informatică**”; „**Platformă web**”.

Digital Object Identifier (acronim DOI)/ **Identificator de obiecte digitale** – șir alfanumeric unic care identifică un obiect digital (articol dintr-o revistă electronică, e-book etc.) și oferă o legătură persistentă cu locația acestuia pe Internet. O adresă DOI este un identificator digital al unui obiect, orice obiect – fizic, digital sau abstract. Sistemul de identificare a obiectelor digitale, este un mijloc eficient pentru identificarea unei entități pe Internet și este folosit, în primul rând, pentru gestionarea proprietății intelectuale și asigurarea accesului și citării corecte a resurselor digitale disponibile pe internet. Un hyperlink DOI are formatul <https://doi.org/xxxxx>, în care șirul

„<https://doi.org/>” este o modalitate de a prezenta un DOI ca un link, iar „xxxxx” se referă la șirul alfanumeric DOI. Vezi și **„Alfanumeric”; Element al unei referințe”; Sursa** (ca element al unei referințe)”.

Digitalizare – procesul de utilizare a tehnologiilor digitale pentru a îmbunătăți modul de abordare, organizare și acțiune, oferind noi oportunități de producere a valorii. Aceasta implică transformarea proceselor tradiționale prin integrarea tehnologiei digitale, conducând la eficiență crescută, automatizare și optimizarea fluxurilor de lucru. Digitalizarea nu se referă doar la tehnologie, ci și la schimbarea fundamentală a proceselor și modelelor de lucru, conducând la o economie și o societate mai conectată, mai eficientă și mai inovatoare. Vezi și **„Alfabetizare digitală”; „Digitizare”; „Învățare digitală”; „Societate digitală”, „Societate informațională”; „Transformare digitală”**.

Digitizare – procesul de conversie a informațiilor din format analogic în format digital, realizată prin intermediul echipamentelor digitale (exemplu: scanere, camere digitale, convertoare audio/ video). Aceasta permite stocarea, procesarea și distribuirea datelor într-un mediu digital, fiind un pas esențial în digitalizare și automatizare. Digitizarea reprezintă fundamentul procesului de digitalizare, oferind baza necesară pentru automatizarea proceselor, gestionarea electronică a documentelor și transformarea digitală a societății și economiei. Vezi și **„Digitalizare”; „Societate digitală”; „Transformare digitală”**.

Directory of Open Access Books (acronim DOAB) – platformă digitală care oferă acces liber la peste 70.000 de cărți academice evaluate prin peer review, având ca scop promovarea accesului deschis la cunoștințe științifice. DOAB facilitează distribuirea și utilizarea resurselor academice din diverse domenii, sprijinind editurile, cercetătorii și instituțiile academice printr-o bază de date extinsă cu publicații verificate, disponibile gratuit pentru descărcare și consultare. Platforma contribuie la democratizarea accesului la informație, fiind o resursă valoroasă pentru studenți, profesori și specialiști din întreaga lume. Mai multe informații pot fi accesate pe site-ul oficial: <https://www.doabooks.org> Vezi și **„Bază de date”; „Depozit de date/ Data Repository (în engleză); „Platformă informatică”; „Platformă web”**.

Discurs – 1) specie a genului oratoric, o expunere/dezbateră realizată în contexte oficiale, în fața unui auditoriu, cu scopul de a transmite informații din diverse domenii (științific, educațional, social, cultural, politic, moral

etc.). Un discurs eficient trebuie să fie logic, coerent, fluent și să utilizeze un limbaj adecvat domeniului respectiv; 2) ansamblul manifestărilor verbale, orale sau scrise, considerate semnificative pentru convingerile, mentalitatea sau viziunea unei persoane sau comunități. Vezi și **„Comunicare eficientă”**; **„Expunere”**; **„Limbaj comun”**; **„Limbaj de specialitate”**; **„Limbaj științific”**; **„Metoda Toulmin/ Modelul argumentativ Toulmin”**.

Diseminarea rezultatelor cercetării – procesul prin care informațiile obținute dintr-o cercetare științifică sunt comunicate și distribuite către diverse categorii de public, incluzând specialiști, factori de decizie, mediul de afaceri și societatea în general. Aceasta se realizează prin prezentări la conferințe, seminare, workshopuri, rețele academice, arhive deschise (open access), baze de date instituționale și platforme online (cum ar fi ResearchGate, Academia.edu, arXiv, LinkedIn etc.), precum și prin mijloace moderne precum bloguri academice, podcasturi științifice, interviuri media și rețele sociale profesionale. Scopul diseminării este creșterea vizibilității și accesibilității rezultatelor științifice, promovarea colaborării interdisciplinare și facilitarea aplicării descoperirilor în domenii practice. Un proces eficient de diseminare contribuie la transferul de cunoștințe, dezvoltarea inovației și influențarea politicilor publice, consolidând astfel impactul social și economic al cercetării științifice. Vezi și **„Articol științific”**; **„Lucrare științifică”**; **„Platformă informatică”**; **„Publicarea rezultatelor cercetării”**.

Dispozitiv digital – echipament electronic care îndeplinește o funcție specifică într-un sistem digital, utilizând tehnologia bazată pe procesarea informației în format binar. Vezi și **„Adaptabilitate** (cu referire la dispozitive/ aparate/ echipamente tehnologice)”; **„Dispozitiv inteligent”**; **„Dispozitiv pentru Internet of Things** (acronim IoT)”; **„Echipament informatic”**.

Dispozitiv inteligent – echipament electronic care conține unul sau mai multe procesoare capabile să primească și să trimită date către sau dinspre o sursă externă, având capacitatea de a fi controlat și conectat la alte dispozitive sau rețele prin tehnologii wireless, precum Bluetooth, NFC, Wi-Fi, Li-Fi; poate funcționa atât interactiv, cât și autonom. Vezi și **„Adaptabilitate** (cu referire la dispozitive/ aparate/ echipamente tehnologice)”; **„Dispozitiv pentru Internet of Things** (acronim IoT)”; **„Echipament informatic”**.

Dispozitiv mobil/ portabil – echipament electronic portabil fără fir, de dimensiuni reduse, ușor de utilizat și transportat, care poate accesa Internetul, precum smartphone-ul sau tableta. Vezi și „**Adaptabilitate** (cu referire la dispozitive/ aparate/ echipamente tehnologice)”; „**Dispozitiv digital**”; „**Dispozitiv inteligent**”; „**Echipament informatic**”.

Dispozitiv pentru Internet of Things (acronim IoT) – periferic inteligent, definit de software, care combină funcționalitățile unui produs fizic, unei aplicații, analizei de date și conectivității la Internet sau alte rețele, fiind programat pentru a executa sarcini specifice și pentru a transmite sau primi date în timp real. Aceste dispozitive IoT includ senzori, camere, electrocasnice inteligente, asistenți vocali, dispozitive medicale conectate și alte echipamente integrate în infrastructuri inteligente, utilizate în domenii precum automatizarea locuințelor, monitorizarea industrială, sănătatea digitală și orașele inteligente. Vezi și „**Adaptabilitate** (cu referire la dispozitive/ aparate/ echipamente tehnologice)”; „**Dispozitiv inteligent**”; „**Echipament informatic**”.

Distorsionarea informațiilor – procesul prin care datele sau mesajele sunt modificate, interpretate greșit sau prezentate într-un mod care alterează semnificația reală a acestora. Acest fenomen poate fi intenționat, cu scopul de a manipula percepțiile și opiniile publice, sau neintenționat, ca rezultat al erorilor de comunicare, biasurilor cognitive sau interpretărilor subiective. Distorsionarea informațiilor poate apărea în diverse forme, inclusiv omiterea unor detalii esențiale, exagerarea, scoaterea din context, utilizarea unui limbaj ambiguu sau manipularea vizuală prin imagini și grafice înșelătoare. Aceasta este frecvent întâlnită în mass-media, discursurile politice, publicitate, rețele sociale și propagandă, influențând modul în care indivizii percep realitatea și iau decizii. Printre cauzele distorsionării informațiilor se numără dezinformarea (răspândirea intenționată a informațiilor false), misinformarea (distribuirea involuntară a unor informații eronate), efectele biasurilor cognitive (cum ar fi confirmarea prejudecății) și filtrarea informațiilor în funcție de interesele unor grupuri. Impactul acestui fenomen poate fi semnificativ, ducând la dezinformare în masă, manipulare politică, pierderea încrederii în sursele de informare și luarea unor decizii greșite la nivel individual și societal. Combaterea distorsionării informațiilor necesită dezvoltarea gândirii critice, verificarea surselor, promovarea educației media și utilizarea unor instrumente de fact-checking, contribuind astfel la creșterea calității dezbaterilor publice și la o informare corectă și echilibrată

a societății. Vezi și **„Dezinformare”**; **„Filtrarea informațiilor”**; **„Instrument de fact-checking”**; **„Manipulare”**; **„Misinformare”**; **„Prejudecăți cognitive/Cognitive bias** (în engleză)“.

Document – orice material scris, tipărit, electronic sau digital care conține informații structurate și organizate într-o formă accesibilă pentru consultare, arhivare sau comunicare, având rolul de a transmite, înregistra sau păstra date relevante pentru un anumit domeniu de activitate. Documentele pot fi oficiale sau neoficiale, textuale sau multimedia, în format fizic (hârtie) sau digital (fișiere text, PDF, prezentări, baze de date), fiind utilizate în administrație, educație, afaceri, cercetare și alte sectoare pentru gestionarea și transmiterea informațiilor. Vezi și **„Carte”**; **„Carte electronică/E-book”**; **„Fișier”**; **„Fișier grafic”**; **„Fișier multimedia”**; **„Înscris în formă electronică”**; **„Formular”**; **„Ziar”**.

Documenta – a se informa amănunțit și temeinic, bazându-se pe documente, date și surse verificate. Procesul de documentare presupune colectarea, analizarea și utilizarea informațiilor pentru a susține un demers de cercetare, o argumentație sau o decizie. Acest termen este frecvent utilizat în domeniile științific, juridic, jurnalistic și academic, unde acuratețea și validitatea surselor sunt esențiale pentru credibilitatea informațiilor. Vezi și **„Documentare”**; **„Informare”**; **„Sursa de documentare”**; **„Surse de social media”**.

Documentare – procesul prin care informațiile sunt colectate, organizate, stocate și accesate într-un mod structurat și eficient, folosind instrumente și tehnici specifice, precum analiza documentelor, interviurile, studiile de caz, cercetarea de piață, bazele de date ori programe informatice specializate de management al informațiilor. Scopul documentării este acela de a crea un sistem de informații clar și coerent, care să poată fi utilizat pentru luarea deciziilor informate și rezolvarea problemelor. Conform DEX online (2025), termenul „documentare” poate semnifica: 1) acțiunea de a (se) documenta — a se informa în mod amănunțit și temeinic pe bază de documente; 2) știința înregistrării, clasării și conservării cunoștințelor legate de o problemă sau un domeniu de activitate, astfel încât acestea să poată fi puse la dispoziția celor interesați. Vezi și **„Abilitate de cercetare informațională”**; **„Abilități informaționale”**; **„Cercetare documentară”**; **„Competența de cercetare informațională”**; **„Documenta”**; **„Documentare științifică”**; **„Informare”**.

Documentare științifică – proces esențial pentru cercetarea și dezvoltarea științifică, implicând căutarea, colectarea, organizarea, stocarea și prezentarea informațiilor într-un mod structurat și riguros. Aceasta asigură calitatea informațiilor, garantând precizia, obiectivitatea, acuratețea, veridicitatea, verificabilitatea, transferabilitatea și reproductibilitatea datelor, astfel încât alți cercetători să le poată utiliza pentru validarea, îmbunătățirea sau reproducerea rezultatelor. Prin urmare, documentarea științifică susține orice demers de cercetare sau decizie managerială prin utilizarea materialelor, probelor și datelor reale, fiind fundamentală pentru transparența și validitatea activităților în domenii variate, de la cercetare academică la proiecte profesionale. Caracterizată prin dinamism și adaptabilitate, documentarea științifică nu este un scop în sine, ci un proces continuu, care presupune ajustarea constantă a programului inițial de documentare pe măsură ce cercetarea evoluează, consolidând astfel fundamentarea demersului științific. Etapele sale – informarea, culegerea, studierea și utilizarea surselor – sunt influențate de domeniul de studiu, temă, context și abordarea cercetătorului, iar discernământul acestuia este esențial pentru eficiența procesului. Documentarea începe din momentul alegerii temei, continuă în timpul definirii obiectivelor cercetării și se desfășoară pe parcursul întregii investigații, inclusiv după finalizarea lucrării, pentru aprofundarea și extinderea rezultatelor. Pe parcursul acestui proces, pot apărea idei noi, ipoteze ce necesită verificare și anticipări ale concluziilor, subliniind faptul că documentarea nu este doar o etapă pregătitoare, ci o componentă integrată și fundamentală a întregului proces de cercetare științifică. Vezi și „**Cercetare documentară**”; „**Competența de cercetare informațională**”; „**Documenta**”; „**Documentare**”; „**Gândire critică**”.

Domeniu public (în contextul dreptului de proprietate intelectuală) – totalitatea operelor intelectuale asupra cărora drepturile de autor și drepturile conexe au expirat sau nu se aplică, permițând accesul și utilizarea liberă a acestora de către orice persoană, fără necesitatea obținerii unei permisiuni sau a plății unor drepturi, contribuind astfel la circulația și îmbogățirea patrimoniului cultural și științific al societății. Vezi și „**Copyright** (în engleză) (simbol ©)”; „**Drept de autor**”; „**Licențe Creative Commons** (acronim CC)”; „**Licență de utilizare**”.

Domeniu web – nume unic și structurat utilizat pentru a identifica o adresă web pe Internet, facilitând accesul utilizatorilor la site-uri și servicii

online printr-o denumire ușor de reținut, în locul unei adrese IP numerice. Un domeniu web este alcătuit dintr-un nume specific (de exemplu, „exemplu”) și o extensie de domeniu (de exemplu, „.com”, „.org”, „.edu”), fiind gestionat de registratori acreditați și reglementat de organizații precum ICANN (Internet Corporation for Assigned Names and Numbers), având rol esențial în prezența digitală a companiilor, instituțiilor și persoanelor. Vezi și **„Uniform Resource Locator (în engleză) (acronim URL)/ Localizator uniform de resurse”; „World Wide Web (acronim WWW)”**.

Drept de autor – ansamblul drepturilor legale exclusive conferite unui autor asupra unei opere originale din domeniul literar, artistic, științific sau educațional, oferindu-i control asupra reproducerii, distribuției, adaptării și exploatarei acesteia pentru o perioadă limitată de timp, începând din momentul în care opera este fixată într-o formă concretă, având rolul de a proteja creațiile intelectuale împotriva utilizării neautorizate și de a asigura recunoașterea și remunerația creatorului. Vezi și **„Autor”; „Copyright (în engleză) (simbol ©)”; „Drepturi conexe dreptului de autor”; „Drepturi morale de autor ”; „Drepturi patrimoniale de autor”; „Proprietate intelectuală”**.

Drepturi conexe dreptului de autor – ansamblul drepturilor recunoscute unor categorii specifice de persoane sau entități care contribuie la crearea, interpretarea, producerea sau difuzarea unei opere protejate prin drept de autor, incluzând drepturile artiștilor interpreți sau executanți asupra prestațiilor lor, drepturile producătorilor de fonograme și videograme asupra înregistrărilor realizate și drepturile organismelor de radiodifuziune și televiziune asupra emisiunilor difuzate, toate acestea având scopul de a proteja efortul creativ și investițiile realizate în procesul de producție și distribuție a conținutului. Vezi și **„Autor”; „Copyright”; „Drept de autor”; „Drepturi conexe dreptului de autor”; „Drepturi morale de autor ”; „Drepturi patrimoniale de autor”**.

Drepturi morale de autor – categorie de drepturi inalienabile și imprescriptibile ale autorului asupra operei sale, garantându-i recunoașterea paternității asupra creației, dreptul de a decide asupra modului în care opera este utilizată și prezentată publicului, precum și posibilitatea de a se opune oricăror modificări care ar putea aduce prejudicii integrității sau reputației sale, aceste drepturi fiind distincte de cele patrimoniale și rămânând în vigoare chiar și după transferul drepturilor de exploatare. Vezi și **„Autor”**;

Copyright (în engleză) (simbol ©)”; „**Drept de autor**”; „**Drepturi conexe dreptului de autor**”; „**Drepturi morale de autor**”; „**Drepturi patrimoniale de autor**”.

Drepturi patrimoniale de autor – drepturile exclusive ale autorului de a exploata economic opera sa prin reproducere, distribuție, comunicare publică, închiriere, adaptare sau transformare, permițându-i acestuia să obțină beneficii financiare din utilizarea creației sale, aceste drepturi având o durată limitată în timp, după care opera intră în domeniul public și poate fi folosită liber de către oricine. Vezi și „**Autor**”; **Copyright** (în engleză) (simbol ©)”; „**Drept de autor**”; „**Drepturi conexe dreptului de autor**”; „**Drepturi morale de autor**”; „**Drepturi patrimoniale de autor**”.

Drupal – sistem de management al conținutului și open-source, utilizat pentru construirea și administrarea de site-uri web și aplicații online complexe, dinamice și interactive. Lansat inițial în anul 2001, Drupal oferă o platformă flexibilă și modulară, care permite dezvoltatorilor și administratorilor web să creeze și să gestioneze conținut variat, incluzând articole, bloguri, forumuri, magazine online, portaluri educaționale sau comunități virtuale. Drupal se distinge prin arhitectura sa robustă și scalabilă, fiind preferat pentru site-uri mari, care implică numeroși utilizatori și volume mari de date. Sistemul pune accent pe gestionarea avansată a conținutului, permisiunilor utilizatorilor și a fluxurilor de lucru personalizabile, oferind în același timp suport nativ pentru funcții de securitate și multilingvism. Drupal este susținut de o comunitate globală activă de dezvoltatori și utilizatori, care oferă constant module, teme și actualizări de securitate și performanță, menținând platforma stabilă și actualizată. Printre principalele avantaje ale Drupal se numără scalabilitatea ridicată, securitatea robustă, posibilitățile extinse de personalizare și capacitatea de a integra cu ușurință servicii externe. Drupal este utilizat în special pentru site-uri guvernamentale, organizații educaționale și non-profit, companii mari și portaluri care necesită niveluri avansate de structurare și gestionare a conținutului. Vezi și „**Jurnal online/ Blog** (în engleză)”; „**Platformă informatică**”; „**Sistem de management al conținutului/ Content Management System** (în engleză) (acronim CMS)”.

E

E Ink/ Electronic ink/ E-cerneală (în engleză) (abreviat) – tehnologie de afișare bazată pe cerneală electronică, inventată de compania americană E Ink Corporation. Folosită predominant în cititoarele de cărți electronice (e-book readers) și alte dispozitive cu consum energetic redus, aceasta oferă un nivel de contrast și vizibilitate ridicate, asemănător celui al hârtiei tipărite, consumând energie doar atunci când conținutul afișat este modificat. Vezi și „**Dispozitiv mobil/ portabil**”; „**Echipament informatic**”; „**Scriere electronică**”; „**Limbaj comun scris**”.

Echipament informatic – categorie de dispozitive și mijloace tehnologice utilizate pentru generarea, prelucrarea, stocarea și transmiterea datelor și informațiilor digitale, incluzând atât componente hardware, cât și periferice esențiale pentru funcționarea sistemelor informatice (monitor, tastatură, imprimantă). Exemple de echipamente informatice includ telefonul mobil, calculatorul, laptopul, imprimanta, scannerul, camera video, serverele și alte dispozitive destinate procesării și gestionării informațiilor în diverse domenii. Vezi și „**Adaptabilitate** (cu referire la dispozitive/ aparate/ echipamente tehnologice)”; „**Dispozitiv inteligent**”; „**Dispozitiv pentru Internet of Things** (acronim IoT)”; „**Echipament informatic**”.

Echipamente pentru realitate augmentată – categorie de mijloace tehnologice care permit suprapunerea imaginilor generate de un computer peste realitatea percepută, oferind astfel o experiență interactivă și îmbunătățită a mediului înconjurător. Aceste echipamente utilizează tehnologii avansate de recunoaștere a obiectelor și de procesare digitală pentru a integra elemente virtuale în timp real, iar în funcție de capacitatea

de calcul a dispozitivului, obiectele suprapuse pot deveni interactive și controlabile digital. Exemple de echipamente pentru realitate augmentată includ ochelarii AR, dispozitivele mobile cu aplicații AR, proiectoarele interactive. Vezi și **„Echipament informatic”**; **„Echipamente pentru realitate virtuală”**; **„Head-Up Display** (în engleză) (acronim HUD)”; **„Realitate augmentată** (acronim RA)/ **Augmented Reality** (în engleză) (acronim AR)”; **„Realitate extinsă** (acronim RE)/ **Extended Reality** (acronim XR)”.

Echipamente pentru realitate virtuală – categorie de mijloace tehnologice care permit imersiunea utilizatorului într-un mediu virtual generat digital, oferindu-i o experiență interactivă într-o realitate simulată, prin intermediul unor ochelari speciali pentru realitate virtuală (VR) și al unor aplicații dedicate. Aceste echipamente pot include căști VR, controlere de mișcare, mănuși haptice, senzori de urmărire și platforme interactive, fiind utilizate în diverse domenii, precum divertisment, educație, formare profesională, medicină și inginerie, pentru simulări realiste și explorare digitală avansată. Vezi și **„Echipament informatic”**; **„Echipamente pentru realitate augmentată”**; **„Holografie”**; **„Hologramă”**; **„Realitate extinsă** (acronim RE)/ **Extended Reality** (acronim XR)”; **„Realitate virtuală** (acronim RV)/ **Virtual Reality** (acronim VR)”.

Editare audio/ audio-video – proces de modificare, ajustare și îmbunătățire a unui material multimedia de tip audio sau audio-video, utilizând aplicații specializate de editare, cum ar fi editoarele multimedia, pentru a ilustra o anumită temă și a optimiza calitatea conținutului. Vezi și **„Editare digitală”**; **„Editor** (în domeniul media)”; **„Editor multimedia”**.

Editare digitală – proces de creare, modificare sau adăugare de date digitale, precum texte, imagini, fotografii, clipuri video, secvențe audio, muzică, obiecte grafice 3D, în fișiere diverse, altele decât programele sau fișierele de sistem. Acest proces se realizează prin intermediul aplicațiilor software dedicate și este utilizat în multiple domenii, de la design grafic și producție media până la prelucrare de date și documente digitale. Vezi și **„Editare digitală”**; **„Editor** (în domeniul media)”; **„Editare foto”**; **„Editare online”**; **„Editor grafic”**; **„Editor multimedia”**; **„Editor online”**.

Editare foto – proces de modificare și îmbunătățire a unei imagini sau fotografii, realizat cu ajutorul unor programe de editare fotografică, precum Adobe Photoshop, GIMP sau Lightroom, pentru ajustarea culorilor,

contrastului, luminozității, eliminarea imperfecțiunilor și aplicarea de efecte vizuale. Vezi și „Editare digitală”; „Editare foto”; „Editare online”; „Editor grafic”; „Editor multimedia”; „Editor online”; „Fotomontaj”.

Editare online – proces de editare a textelor, imaginilor, secvențelor audio sau video, realizat prin intermediul aplicațiilor web, permițând utilizatorilor să colaboreze individual sau simultan, să vizualizeze și să integreze contribuțiile proprii și ale celorlalți în timp real, facilitând astfel dezvoltarea colaborativă a materialelor digitale. „Editare digitală”; „Editare foto”; „Editor grafic”; „Editor multimedia”; „Editor de text”; „Platformă informatică”; „Platformă web”.

Editare text – proces de creare, modificare și formatare a unui fișier text, care poate include și elemente grafice, utilizând editoare și procesoare de text. Cele mai cunoscute aplicații în acest domeniu sunt Microsoft Word pentru procesare de text avansată și editoare simple precum Notepad, Notepad++ sau Sublime Text pentru programare și editare simplă de fișiere text. Vezi și „Editare digitală”; „Editare foto”; „Editare online”; „Editor grafic”; „Editor multimedia”; „Editor online”; „Formatare text”; „Tehnoredactare”.

Editor (în domeniul editorial) – persoană fizică sau juridică responsabilă de procesul de editare a unei cărți, reviste sau altor publicații, având rolul de a coordona, revizui și pregăti conținutul pentru publicare. Vezi și „Editura”; „Prestigiul editurii”.

Editor (în domeniul media) – persoană care pregătește și structurează o emisiune de televiziune sau de radio, ocupându-se de selecția, organizarea și editarea materialelor pentru a asigura coerența și calitatea conținutului audio sau audiovizual, având un rol esențial în procesul de producție și în livrarea unui produs media bine definit și atractiv pentru public. Vezi și „Editare audio/ audio-video”; „Editare digitală”; „Editare foto”; „Editare online”; „Editor grafic”; „Editor multimedia”; „Editor online”.

Editor (în domeniul TIC) – a) aplicație software care permite editarea diverselor tipuri de fișiere, inclusiv text, imagini, video și audio, facilitând modificarea, organizarea și procesarea conținutului digital în funcție de nevoile utilizatorului; b) persoana care realizează editarea programelor pe un calculator, implicând modificarea, optimizarea și adaptarea codului sursă sau a altor resurse digitale pentru utilizare eficientă. Vezi și „Editare

digitală”; „Editare foto”; „Editare online”; „Editor grafic”; „Editor multimedia”; „Editor online”.

Editor de calcul tabelar – aplicație software utilizată pentru crearea, editarea și gestionarea foilor de calcul tabelar, permițând utilizatorilor să organizeze date în celule dispuse în rânduri și coloane, să efectueze calcule automatizate, să genereze grafice și să analizeze informațiile prin formule și funcții avansate. Exemple populare de editoare de calcul tabelar includ Microsoft Excel, Google Sheets, LibreOffice Calc și Apple Numbers. Vezi și **„Editare digitală”; „Editare foto”; „Editor grafic”; „Editor multimedia”; „Editor de text”; „Platformă informatică”; „Platformă web”.**

Editor de text – aplicație software utilizată pentru crearea, modificarea și salvarea fișierelor în format text, oferind funcționalități variate, de la editare simplă (fără formatare) până la procesare avansată a documentelor. Editoarele de text pot fi utilizate pentru redactarea de documente, scrierea codului sursă în programare sau gestionarea fișierelor de configurare. Exemple populare includ Notepad, Notepad++, Sublime Text, Visual Studio Code pentru programatori și Microsoft Word, Google Docs, LibreOffice Writer pentru procesarea avansată a textului. Vezi și **„Editare digitală”; „Editare foto”; „Editor grafic”; „Editor multimedia”; „Platformă informatică”; „Platformă web”.**

Editor grafic – aplicație software utilizată pentru crearea, editarea și manipularea imaginilor digitale, incluzând atât grafica raster (bazată pe pixeli), cât și grafica vectorială (bazată pe forme geometrice și traiectorii), oferind instrumente pentru desen, retușare, aplicare de efecte, ajustare a culorilor și compoziție vizuală. Exemple populare de editoare grafice includ Adobe Photoshop și GIMP pentru grafica raster, respectiv Adobe Illustrator, CorelDRAW și Inkscape pentru grafica vectorială. Vezi și **„Editare digitală”; „Editare foto”; „Editor multimedia”; „Editor de text”; „Platformă informatică”; „Platformă web”.**

Editor multimedia – aplicație software utilizată pentru crearea, editarea și gestionarea conținutului multimedia, incluzând fișiere audio, video, imagini și animații, oferind instrumente pentru tăiere, combinare, adăugare de efecte, ajustare a culorilor, îmbunătățirea calității sunetului și montaj vizual. Aceste editoare sunt utilizate în domenii precum producția video, podcasting, animație și design digital; exemple populare includ Adobe Premiere Pro, Final Cut Pro și DaVinci Resolve pentru editare video,

Adobe Audition și Audacity pentru editare audio, precum și Adobe After Effects și Blender pentru animații și efecte speciale. Vezi și **„Editare audio/ audio-video”**; **„Editare digitală”**; **„Editare foto”**; **„Editare online”**; **„Editor grafic”**; **„Editor online”**.

Editor online – aplicație software bazată pe web care permite utilizatorilor să creeze, editeze și gestioneze diferite tipuri de conținut digital (text, imagini, video, audio, cod sursă etc.) direct dintr-un browser, fără a fi necesară instalarea unui program pe dispozitivul local, deoarece fișierele sunt stocate și procesate în cloud. Aceste editoare oferă funcționalități colaborative, permițând mai multor utilizatori să lucreze simultan asupra aceluiași document sau proiect, în timp real. Exemple populare includ Google Docs și Microsoft Word Online pentru editare text, Canva și Figma pentru design grafic, WeVideo pentru editare video și CodePen sau JSFiddle pentru editare și testare de cod sursă. Vezi și **„Editare audio/ audio-video”**; **„Editare digitală”**; **„Editare foto”**; **„Editare online”**; **„Editor grafic”**; **„Editor multimedia”**.

Editorial – text non-evaluat inter pares (non-peer-reviewed) utilizat pentru a anunța lansarea unei noi reviste științifice, inaugurarea unei secțiuni, numirea unui nou redactor-șef, deschiderea sau închiderea unui număr special ori pentru a aborda un subiect de actualitate dintr-un domeniu specific. Editorialele sunt redactate într-un stil concis și accesibil, fără a include date inedite sau cercetări originale, dar pot oferi o perspectivă personală asupra unei teme relevante. Scopul principal al unui editorial este de a introduce cititorilor obiectivele și direcțiile revistei, de a contextualiza importanța unui număr special sau de a sublinia aspecte esențiale pentru comunitatea științifică. În cazul lansării unei noi reviste, editorialul poate conține și o scurtă biografie a redactorului-șef, punând în evidență experiența sa academică și contribuțiile în domeniu. Structura unui editorial este flexibilă, incluzând o introducere clară a scopului textului, o discuție argumentativă a temei abordate și o încheiere sintetică. Este obligatorie includerea unei declarații privind conflictul de interese, pentru a asigura transparența și integritatea editorială. Vezi și **„Evaluare colegială/ Peer review (în engleză)”**; **„Revista”**; **„Revista de știință”**.

Editura – societate comercială, având și funcții socio-culturale, specializată în editarea și publicarea de lucrări tipărite sau electronice, precum cărți, publicații periodice, manuale școlare, auxiliare curriculare,

atlase, planșe, hărți și alte materiale. Prin sistemul de evaluare și recenzare (peer review), editurile de prestigiu asigură calitatea conținutului, implicând evaluatori externi redacției. În vederea înțelegerii cerințelor și preferințelor cititorilor, editurile efectuează studii de piață și investește resurse financiare în procese precum redactarea, tehnoredactarea electronică, designul grafic ori tipărirea materialelor. De asemenea, acestea elaborează și strategii de marketing – atât tradiționale, cât și online – pentru promovarea și comercializarea cărților și publicațiilor lor, contribuind la difuzarea cunoașterii și la îmbogățirea domeniilor culturale și științifice. Vezi și **„Evaluare colegială/ Peer review (în engleză)”**; **„Părtinirea publicațională/ Publication bias (în engleză)”**; **„Prestigiul editurii”**.

Ediția – versiune distinctă a unei lucrări tipărite sau digitale (carte, revistă, ziar etc.), care poate să difere față de versiuni anterioare prin conținut actualizat, revizuit, modificat sau extins. O ediție nouă poate fi publicată pentru a corecta erorile existente în versiunile anterioare, pentru a include informații noi, pentru a reflecta evoluțiile recente dintr-un domeniu, sau pentru a adăuga conținut suplimentar relevant. În cazul cărților și monografiilor, noile ediții pot presupune revizuirea conținutului, actualizarea informațiilor, completarea sau eliminarea unor capitole sau secțiuni, modificarea formatului sau a structurii editoriale, dar și corectarea unor erori identificate anterior. În cazul publicațiilor periodice (precum revistele sau ziarele), fiecare număr publicat periodic reprezintă o ediție distinctă, cu conținut diferit față de numerele anterioare. Specificarea clară a ediției unei lucrări este importantă în cercetarea bibliografică, deoarece asigură identificarea exactă a sursei utilizate și permite cititorilor să acceseze rapid versiunea corectă și relevantă a unei lucrări. În mediul digital, noțiunea de ediție se poate aplica versiunilor succesive actualizate și numerotate ale unor documente electronice sau platforme online. Vezi și **„Coediția”**; **„Ediția într-o limbă străină”**; **„Ediția nouă”**; **„Ediții în mai multe formate”**; **„Ediții pe mai multe suporturi media”**.

Ediția într-o limbă străină – este documentul care, față de original, are textul tradus în una sau mai multe limbi străine. Vezi și **„Coediția”**; **„Ediția”**; **„Ediția nouă”**; **„Ediții în mai multe formate”**; **„Ediții pe mai multe suporturi media”**.

Ediția nouă – este documentul care, față de original, suferă modificări asupra textului, anului publicării, formatului sau se introduc ilustrații în

interiorul documentului. Numărul ediției se raportează la aparițiile în cadrul aceleiași edituri. Vezi și „**Coediția**”; „**Ediția într-o limbă străină**”; „**Ediții în mai multe formate**”; „**Ediții pe mai multe suporturi media**”.

Ediții în mai multe formate – ediții publicate în diferite variante pentru a răspunde diverselor nevoi ale cititorilor. Acestea pot include ediții cu copertă broșată sau cartonată, formate de dimensiuni diferite, ediții adaptate pentru persoane cu deficiențe de vedere, cum ar fi cele în alfabet Braille, sau formate electronice compatibile cu diverse dispozitive digitale. Scopul acestor ediții este de a asigura accesibilitatea conținutului pentru un public cât mai larg și de a oferi alternative în funcție de preferințele și necesitățile utilizatorilor. Editurile adoptă această practică pentru a spori disponibilitatea operelor și pentru a răspunde cerințelor pieței editoriale moderne. Vezi și „**Coediția**”; „**Ediția într-o limbă străină**”; „**Ediția nouă**”; „**Ediții pe mai multe suporturi media**”.

Ediții pe mai multe suporturi media – este lucrarea editată pe suporturi media diferite (print, online, offline). Vezi și „**Coediția**”; „**Ediția într-o limbă străină**”; „**Ediția nouă**”; „**Ediții în mai multe formate**”.

Educația pentru viitor – concept pedagogic și strategic care urmărește formarea unor indivizi capabili să se adapteze proactiv la schimbările accelerate ale societății contemporane, marcate de digitalizare, inteligență artificială, crize globale și incertitudine. Această abordare promovează dezvoltarea gândirii critice, a creativității, a capacității de anticipare și de rezolvare a problemelor, precum și a responsabilității sociale și ecologice. Educația pentru viitor încurajează perspective transdisciplinare, învățarea pe tot parcursul vieții și integrarea noilor tehnologii în mod etic și reflexiv. „**Automatizare**”; „**Gândire critică**”; „**Inteligență artificială** (acronim IA)/ **Artificial Intelligence** (în engleză) (acronim AI)”; „**Metamodernsim**”; „**Robotizare**”; „**Transformare digitală**”.

Efect de dezinhibiție online – tendința unei persoane de a se autodezvălui mult mai mult sau de a iniția comportamente pe care nu le-ar manifesta în interacțiunile directe din lumea reală. Acest fenomen apare pe fondul anonimatului, al distanței fizice și al lipsei reperelor nonverbale și sociale din mediul online, care pot încuraja exprimarea mai liberă a gândurilor, emoțiilor și acțiunilor. Ca rezultat, persoanele în cauză pot expune informații sensibile despre sine, pot adopta limbaj sau atitudini neobișnuite în lumea reală și pot experimenta un sentiment sporit de

libertate și lipsă de responsabilitate în mediul virtual. Vezi și **„Cyberbullying (în engleză)”**; **„Etica pe Internet/ Neticheta”**; **„Etos digital”**; **„Platformă de socializare”**; **„Program de control parental/ Parental control software (în engleză)”**; **„Repertoriu comportamental”**; **„Repertoriu comunicațional”**; **„Rețea socială digitală”**.

Efect de distorsiune a timpului – dificultatea urmăririi trecerii timpului petrecut în mediul online, manifestată prin percepții subiective fie de dilatare temporală (când utilizatorul consideră că timpul trece mai greu), fie de comprimare temporală (când utilizatorul are impresia că timpul trece mai repede). Acest fenomen apare în urma implicării profunde în activitățile virtuale, care pot capta atenția individului într-o asemenea măsură, încât perceperea duratei reale devine semnificativ alterată. Vezi și **„Efect tehnocomportamental”**; **„Efect tehnosocial”**.

Efect tehnocomportamental – impactul pe care utilizarea tehnologiei îl exercită asupra comportamentului individual, reprezentând ansamblul rezultatelor și al consecințelor specifice apărute în urma interacțiunii unei persoane cu diverse dispozitive, platforme și aplicații digitale. Acest efect poate influența aspecte precum modul de comunicare, procesele de învățare, atenția, relațiile sociale și gradul de dependență față de tehnologie, determinând atât modificări pozitive (eficientizarea activităților, îmbunătățirea accesului la informații), cât și efecte potențial negative (creșterea stresului, fragmentarea atenției, izolarea socială). Vezi și **„Efect de distorsiune a timpului”**; **„Efect tehnosocial”**.

Efect tehnosocial – influența pe care tehnologia o exercită asupra comportamentului social și, în general, asupra societății, reprezentând totalitatea rezultatelor și consecințelor specifice generate de utilizarea acesteia la nivel de grup, comunitate sau societate în ansamblu. Prin introducerea, adoptarea și integrarea tehnologiei în diverse domenii (comunicare, educație, industrie, divertisment etc.), se produc modificări semnificative în interacțiunile sociale, structurile organizaționale și culturale, percepțiile și valorile colective. Aceste modificări pot avea efecte pozitive, precum îmbunătățirea accesului la informații și coeziunea comunitară, dar și efecte negative, cum ar fi polarizarea socială, difuzarea rapidă a dezinformării sau accentuarea inegalităților digitale. Vezi și **„Efect de distorsiune a timpului”**; **„Efect tehnocomportamental”**.

Efectul bulgărelui de zăpadă/ Snowball effect (în engleză) – fenomen care descrie o situație în care o acțiune sau un eveniment aparent mic și inițial nesemnificativ declanșează o serie de consecințe succesive, crescând în amploare și devenind din ce în ce mai important, pe măsură ce se dezvoltă. Metafora provine de la imaginea unui bulgăre mic de zăpadă care, rostogolindu-se, acumulează volum și viteză, devenind în scurt timp mult mai mare. În context academic sau social, efectul bulgărelui de zăpadă se referă la amplificarea progresivă a unei idei, tendințe, comportament sau situații, datorită influenței cumulative și interacțiunilor succesive dintre factorii implicați. Acest fenomen poate avea implicații pozitive, cum ar fi răspândirea rapidă a informațiilor utile sau a inovațiilor, dar poate avea și consecințe negative, ducând la agravarea unor probleme inițial minore. În comunicare și marketing, efectul este adesea asociat cu propagarea virală a informațiilor, unde popularitatea crește rapid pe măsură ce mesajul ajunge la un număr tot mai mare de oameni. Vezi și „**Cercetare bibliografică nesistematică/ Unsystematic literature research** (în engleză)”; „**Metoda căutării tip bulgăre de zăpadă**”.

Efectul celei de-a treia persoane – credință personală conform căreia mesajele media îi influențează mai ales pe ceilalți, și mai puțin – sau deloc – pe sine. Această percepție reflectă o distanțare critică față de influența mass-mediei și presupune o subestimare a propriei receptivități în raport cu impactul asupra celorlalți. Vezi și „**Decodificarea mesajului**”; „**Expunere selectivă**”; „**Percepție selectivă**”; „**Prejudecăți cognitive/ Cognitive bias** (în engleză)”; „**Retenție selectivă**”.

Efectul contagiunii – teorie a influenței mediatice care susține că mass-media au capacitatea de a genera răspunsuri emoționale colective intense, determinând apariția unor comportamente de imitație în masă sau a unor fenomene sociale de tip „isterie colectivă” ori „modă”. Vezi și „**Flux informațional**”; „**Flux mediatic**”; „**Mass-media**”; „**Manipulare**”.

Efectul de validare prin repetiție – fenomen psihologic prin care o idee, opinie sau afirmație tinde să fie percepută ca adevărată doar pentru că a fost repetată frecvent, în special în mass-media sau în mediile digitale. Repetiția constantă crește familiaritatea și reduce scepticismul, chiar și în lipsa dovezilor, influențând opinia publică. Vezi și „**Manipulare**”; „**Misinformare**”; „**Prejudecăți cognitive/ Cognitive bias** (în engleză)”; „**Mass-media**”; „**Propagandă**”; „**Scepticism**”.

Elaborarea și publicarea unui manuscris științific – proces riguros și sistematic care asigură calitatea, validitatea și impactul unei cercetări științifice, implicând mai multe etape fundamentale. Prima etapă constă în definirea problemei de cercetare, prin formularea unei întrebări clare și precise, necesare pentru delimitarea domeniului de studiu și identificarea informațiilor relevante. Urmează cercetarea preliminară, care oferă o perspectivă generală asupra temei prin explorarea cărților, articolelor științifice și resurselor online de încredere, facilitând o primă evaluare a literaturii existente. Evaluarea critică și selectarea surselor presupune filtrarea informațiilor, alegerea surselor credibile și verificabile, analizându-le din perspectiva metodologiei, relevanței și calității. Aceasta este urmată de stabilirea surselor necesare desfășurării cercetării, selectând exclusiv acele materiale care contribuie la fundamentarea teoretică și formularea ipotezelor. După această etapă, urmează culegerea informațiilor, prin colectarea sistematică a datelor și înregistrarea acestora pentru referințe ulterioare, asigurând transparența și integritatea cercetării. Analiza și sinteza informațiilor joacă un rol crucial în identificarea tendințelor, modelelor și concluziilor relevante, care vor fundamenta structura finală a lucrării. În elaborarea și structurarea manuscrisului, informațiile sunt organizate logic și coerent, incluzând o introducere clară, un corp argumentat și o secțiune de concluzii ce sintetizează principalele descoperiri și propune direcții viitoare de cercetare. Respectarea normelor de citare și a stilului bibliografic (APA, Chicago, IEEE etc.) este esențială pentru asigurarea integrității academice și evitarea plagiatului. În continuare, cercetătorul trebuie să întocmească lista referințelor bibliografice, în conformitate cu cerințele revistei științifice sau conferinței unde manuscrisul urmează să fie prezentat. Revizuirea și editarea sunt etape critice, presupunând verificarea calității scrierii științifice, clarității ideilor, corectitudinii gramaticale și coerenței logice, asigurând conformitatea cu standardele de citare și structurare. Un pas final este comunicarea rezultatelor către comunitatea academică și specialiști, într-un limbaj de specialitate precis și riguros, respectând normele privind prezentarea datelor, imaginilor, diagramelor și tabelor. Înainte de publicare, manuscrisul trece prin procesul de evaluare colegială (peer review), unde experți în domeniu analizează conținutul, metodologiile și concluziile lucrării. Această etapă este una de bază pentru verificarea calității și obiectivității cercetării, iar ajustările recomandate de evaluatori sunt necesare pentru îmbunătățirea manuscrisului. Numai după parcurgerea acestor etape, manuscrisul poate fi acceptat pentru publicare.

într-o revistă științifică sau prezentare la o conferință, contribuind astfel la dezvoltarea cunoașterii și progresul domeniului de cercetare. Vezi și **„Diseminarea rezultatelor cercetării”**; **„Evaluare colegială/ Peer review** (în engleză)”; **„Lucrare științifică”**.

E-learning – a se vedea **„Învățare electronică/ E-learning** (în engleză)”.

Element al unei referințe – componentă din cadrul unei referințe bibliografice ce conține informații specifice pentru identificarea și descrierea unei surse citate într-un document sau lucrare științifică. Aceste informații le permit cititorilor să localizeze și să verifice sursa originală. Printre elementele uzuale ale unei referințe se numără numele autorului (autorilor), data publicării, titlul lucrării, numărul de pagini, numele revistei, editura, locul publicării, DOI, URL, ISBN sau ISSN. Compoziția și ordinea acestor elemente, precum și punctuația ori formatul folosit, pot varia în funcție de stilul de citare adoptat (APA, MLA, Chicago, etc.), asigurând concordanța cu regulile impuse de fiecare sistem de citare. Vezi și **„Autor”**; **„Data publicării”**; **„Titlul** (ca element al unei referințe)”; **„Sursa** (ca element al unei referințe)”.

Elsevier – editură academică olandeză, fondată în 1880, specializată în conținut științific, tehnic și medical, lider global în informație și analiză științifică, care publică anual peste 600.000 de articole în peste 2.900 de reviste (incluzând titluri de renume precum The Lancet, Cell și colecția ScienceDirect), oferind, totodată, acces la seria Trends, Current Opinion, baza de date Scopus, instrumentul SciVal pentru analiza performanței cercetării, motorul de căutare ClinicalKey pentru clinicieni și ClinicalPath. În plus, Elsevier reprezintă 17% din producția globală de cercetare și 28% din citări, iar peste 99% dintre laureații Premiului Nobel în știință (din anul 2000 încoace) au publicat în revistele sale, consolidând astfel rolul editurii de partener major în promovarea cunoașterii științifice la nivel mondial. De asemenea, Elsevier asigură 15% dintre resursele peer-reviewed din programul Research4Life, înregistrând peste 1,5 milioane de descărcări de pe ScienceDirect doar în 2023, și oferă o gamă variată de opțiuni de acces liber adaptate instituțiilor, finanțatorilor, societăților academice și cercetătorilor; mai multe informații despre publicațiile open access sunt disponibile pe site-ul oficial: <https://www.elsevier.com> Vezi și **„Bază de date”**; **„Depozit de date/ Data Repository** (în engleză)”; **„Evaluare**

colegială/ Peer review (în engleză)”; „Platformă informatică”; „Platformă web”; „Prestigiul editurii”.

Elsevier Open Access Platform – platformă dedicată accesului liber, care oferă instituțiilor, finanțatorilor și partenerilor academici instrumente și date pentru gestionarea și monitorizarea publicării în regim open access cu Elsevier. Aceasta facilitează urmărirea impactului cercetării, asigurând transparență și vizibilitate asupra procesului de publicare, sprijinind astfel comunitatea științifică în adoptarea unui model deschis de diseminare a cunoștințelor. Mai multe informații pot fi găsite pe site-ul oficial: <https://www.elsevier.com/open-access> Vezi și **„Bază de date”; „Depozit de date/ Data Repository (în engleză)”; „Platformă informatică”; „Platformă web”.**

Emerald Insight – platformă online care oferă acces la textul integral al revistelor științifice, publicate de Emerald Publishing, una dintre cele mai importante edituri de literatură economică din lume. Scopul editurii este de a reduce distanța dintre cercetarea academică și practica profesională, facilitând accesul la studii aplicate și inovatoare. Pe lângă domeniile clasice ale economiei, precum management, marketing, finanțe-bănci, resurse umane și afaceri, Emerald Insight include și resurse din domenii interdisciplinare, cum ar fi managementul educațional, managementul serviciilor de bibliotecă, managementul cercetării și inovației. Platforma este o resursă valoroasă pentru studenți, profesori, cercetători și practicieni, oferind conținut academic relevant și actualizat. Mai multe informații și acces la publicații sunt disponibile pe site-ul oficial: <https://www.emerald.com/insight> Vezi și **„Bază de date”; „Depozit de date/ Data Repository (în engleză)”; „Platformă informatică”; „Platformă web”.**

Emisiune (ca produs mass-media) – program difuzat prin intermediul radioului sau televiziunii, stabilit conform grilelor de programe, care abordează diverse teme (educaționale, culturale, sociale, religioase, economice, politice, de divertisment etc.) și urmărește finalități variate, în funcție de domeniul abordat. Aceste produse mass-media evoluează, pe de o parte, în cadrul pieței bunurilor culturale (adresându-se unui public consumator de informații, idei sau divertisment), iar pe de altă parte, pe piața publicității, emisiunile servind drept suport pentru inserarea de anunțuri și reclame în intervalele de difuzare. Vezi și **„Editor (în domeniul media)”; „Mass-media”.**

Emite (din perspectivă tehnologică) – procesul de transmitere a informațiilor la distanță, pe cale electronică, în format analogic sau digital. Acest proces se realizează prin intermediul unui sistem de comunicații (cablu, rețea wireless, fibră optică etc.) care convertește datele într-o formă adecvată pentru transmitere, astfel încât receptorul să poată recepționa și decodifica informațiile transmise. Vezi și „**Comunicare** (în sens general)”; „**Emițător** (în comunicațiile informatice)”; „**Receptor** (în comunicațiile informatice)”.

Emițător (în comunicarea interumană) – persoana (sau entitatea) care inițiază procesul de comunicare prin formarea și codificarea unui mesaj, având intenția de a-l transmite către un receptor. Emițătorul selecționează conținutul informației, alege modalitatea de exprimare (verbală, nonverbală, paraverbală) și canalul de comunicație adecvat, având în vedere contextul, obiectivele și caracteristicile receptorului. Calitatea mesajului și modul în care este codificat de emițător influențează înțelegerea și reacția receptorului, rolurile de emițător și receptor alternând, de obicei, în orice proces de comunicare umană. Vezi și „**Comunicare** (în sens general)”; „**Comunicare paraverbală**”; „**Comunicarea nonverbală**”; „**Comunicare verbală**”; „**Receptor** (în comunicarea interumană)”.

Emițător (în comunicațiile informatice) – dispozitivul sau echipamentul responsabil cu codificarea unui mesaj, astfel încât acesta să poată fi transmis printr-un canal de comunicații (cablu, rețea wireless, fibră optică etc.) către un receptor, care îl va decodifica ulterior. Vezi și „**Comunicare** (în sens general)”; „**Emite** (din perspectivă tehnologică)”; „**Receptor** (în comunicațiile informatice)”.

Emoji – termen inventat în Japonia în anii 1990, derivat din combinarea cuvintelor „e” (image) și „moji” (literă, caracter), desemnând o imagine digitală utilizată în comunicarea electronică pentru a exprima idei, emoții sau reacții într-un mod vizual. Inițial dezvoltate pentru aplicațiile de telefonie mobilă japoneze în 1997, emojiurile reflectau elemente specifice culturii japoneze, însă începând cu 2010, odată cu includerea lor în diverse sisteme de operare mobile, au devenit extrem de populare la nivel mondial, fiind integrate în platforme de mesagerie, rețele sociale și alte forme de comunicare digitală, devenind astfel parte din cultura digitală globală și din expresiile uzuale ale utilizatorilor de Internet. Vezi și „**Comunicare paraverbală**”; „**Comunicarea nonverbală**”; „**Emoticon**”.

Emoticon – combinație de caractere tipografice (litere, cifre și simboluri) utilizată în comunicarea digitală pentru a exprima emoții, stări sau reacții într-un mod simplificat; termenul provine din contopirea cuvintelor „emotion” (emoție) și „icon” (pictogramă), fiind folosit pentru a reda expresii faciale prin aranjamente de caractere, cum ar fi 😊 (zâmbet), 😞 (tristețe) sau 😏 (complicitate). Apărute înaintea emojiurilor, emoticoanele au fost inițial folosite în e-mailuri, forumuri și mesagerie text, rămânând populare și în prezent, în special în medii care nu acceptă grafică avansată. Vezi și „**Comunicare paraverbală**”; „**Comunicarea nonverbală**”; „**Emoji**”.

Emulare – capacitatea unui program sau a unui dispozitiv electronic de a imita sau de a reproduce comportamentul și funcționalitățile unui alt program, sistem de operare sau dispozitiv. Prin emulare, se poate rula software conceput inițial pentru o platformă hardware diferită, permițând utilizatorilor să acceseze aplicații, jocuri sau sisteme de operare care nu sunt, în mod nativ, compatibile cu mediul în care acestea rulează. Vezi și „**Emulator**”.

Emulator – componentă de natură software sau hardware care permite unui sistem informatic (numit host – gazdă) să reproducă fidel comportamentul și funcționalitățile specifice altui sistem informatic (numit guest – oaspete). Acesta se concentrează pe imitarea detaliată a modului în care sistemul invitat gestionează resursele, rulează aplicații și interacționează cu sistemul de operare ori cu hardware-ul, oferind astfel posibilitatea rulării unor programe sau jocuri proiectate inițial pentru alte platforme ori arhitecturi. Prin intermediul emulării, utilizatorii pot accesa software mai vechi ori indisponibil pe sistemul curent, pot dezvolta și testa aplicații cross-platform și pot explora funcționalități specifice unor dispozitive diferite, fără să fie nevoie de acces la sistemul original. Vezi și „**Emulare**”.

Enciclopedia – tip de lucrare științifică (tipărită sau digitală), cu caracter lexicografic, de mare întindere, care tratează sistematic și detaliat termeni și sintagme dintr-un anumit domeniu de specialitate. Aceasta cuprinde definiții și explicații prezentate în ordine alfabetică sau tematică, incluzând adesea și informații despre specialiști recunoscuți în domeniu. Spre deosebire de dicționare, enciclopediile oferă sinteze monografice și viziuni de ansamblu asupra unui domeniu și a evoluției acestuia. Există atât

enciclopedii generale, cât și specializate pe diverse subdomenii. Vezi și „**Sursă secundară**”; „**Sursă terțiară**”.

ERIH PLUS (European Reference Index for the Humanities and Social Sciences) – platformă online și o bază de date academică care conține informații detaliate despre peste 10.000 de reviste științifice din domeniul științelor umaniste și al științelor sociale din Europa. Includerea unei reviste în baza de date ERIH PLUS confirmă valoarea științifică a acesteia, asigurând recunoașterea sa în mediul academic internațional. Platforma este utilizată de cercetători, edituri și instituții academice pentru a identifica și evalua publicațiile relevante din aceste domenii. Accesul și informațiile detaliate despre revistele indexate pot fi consultate pe site-ul oficial: <https://erihplus.hkdir.no> Vezi și „**Bază de date**”; „**Depozit de date (Data Repository** (în engleză)”; „**Platformă informatică**”; „**Platformă web**”.

Eseu (în general) – formă de exprimare scrisă, sub forma unei lucrări structurate, analitice și argumentative, având scopul de a expune, explica, analiza sau susține o idee, un punct de vedere ori o problemă într-un mod logic, coerent și clar, fiind utilizat atât în domeniul academic, cât și în literatură, jurnalism sau eseistică personală. Definit ca un text subiectiv și reflexiv, eseul îmbină raționamentul logic cu expresivitatea stilistică și poate adopta diverse forme, în funcție de scop, structură și stil. În mod tradițional, un eseu include trei componente esențiale: (1) introducerea, unde este prezentată tema și formulată teza centrală, alături de un element care să capteze atenția cititorului; (2) corpul eseului, unde sunt dezvoltate ideile principale, fiecare susținută prin argumente, exemple, dovezi sau explicații detaliate, organizate logic și coerent; și (3) concluzia, unde se reafirmă ideea centrală și se sintetizează punctele esențiale, fără a introduce informații noi, dar lăsând, uneori, o deschidere către noi perspective asupra subiectului. În funcție de obiectivul său, eseul poate fi: Expozitiv – prezintă fapte și informații într-un mod obiectiv, fără interpretări personale; Argumentativ – susține o idee sau o teză prin raționamente și dovezi; Persuasiv – încearcă să convingă cititorul să adopte o anumită opinie; Descriptiv – pune accent pe detalii și pe exprimarea artistică; Narativ – relatează o experiență sau un eveniment; Reflexiv – explorează teme filosofice, religioase sau existențiale dintr-o perspectivă personală; De sinteză – analizează și combină informații din mai multe surse; Nestructurat – adoptă un stil liber, fără delimitări stricte între secțiuni. Indiferent de tipul său, eseul se caracterizează prin claritate, organizare logică, argumentare bine susținută și, în unele cazuri,

originalitate stilistică, fiind un instrument substanțial pentru dezvoltarea gândirii critice, a capacității de analiză și a abilităților de comunicare scrisă. Vezi și „Eseu cauză-efect/ Cause-and-effect essay (în engleză)”; „Eseu de clasificare/ Classification essay (în engleză)”; „Eseu de comparație și contrast/ Compare and contrast essay (în engleză)”; „Eseu de definire/ Definition essay (în engleză)”; „Eseu de proces/ Process essay (în engleză)”; „Eseu descriptiv”; „Eseu de sinteză”; „Eseu expozitiv/ Expository essay (în engleză)”; „Eseu scurt/ Eseu de cinci alineate”; „Eseu structurat”; „Eseu narativ”; „Eseu persuasiv”; „Eseu reflexiv”; „Eseu nestructurat”; „Gândire critică”; „Scriere academică”; „Scriere științifică”; „Scriere academică și scriere literară”.

Eseu argumentativ/ Argumentative essay (în engleză) – tip de scriere academică bazată pe utilizarea dovezilor logice și a datelor empirice pentru a susține o anumită poziție asupra unui subiect controversat, fiind caracterizat printr-o structură riguroasă ce permite evidențierea atât a argumentelor în favoarea tezei susținute, cât și a contraargumentelor relevante, analizate critic și combătute prin raționamente solide. În practica academică, există mai multe modalități de structurare a unui eseu argumentativ, însă trei dintre cele mai cunoscute și des utilizate sunt: A) Metoda clasică (Aristoteliană) – se bazează pe organizarea ideilor într-o succesiune clară și directă: introducerea subiectului și formularea tezei, analiza poziției proprii, prezentarea și demontarea contraargumentelor, pentru ca apoi să se revină la susținerea argumentată a tezei inițiale. Obiectivul principal este de a convinge cititorii prin apel simultan la logos (argumentare logică și dovezi), ethos (credibilitatea și integritatea autorului) și pathos (implicarea emoțională). B) Metoda Rogeriană – ideală atunci când subiectul presupune puncte de vedere care pot fi unificate printr-o soluție de compromis. Eseul începe prin a prezenta respectuos ambele poziții, pentru ca apoi autorul să analizeze și să valideze argumentele opoziției înainte de a-și expune perspectiva proprie. Concluzia oferă o variantă conciliantă, menită să îmbine cele mai rezonabile elemente ale tuturor părților implicate. C) Metoda Toulmin – potrivită pentru situațiile în care argumentul este complex și necesită o analiză detaliată a fiecărui punct. Structura implică definirea poziției (teza), susținerea acesteia prin date, justificarea logică, eventuale limitări sau condiții, susținerea suplimentară și, în final, abordarea și dezamorsarea contraargumentelor. Această metodă se concentrează pe „disecarea” minuțioasă a fiecărui argument pentru a evidenția relevanța și

consistența sa. Dincolo de opțiunea structurală preferată, redactarea unui eseu argumentativ pornește întotdeauna de la o teză clară, care să indice poziția autorului și direcția în care acesta își va dezvolta argumentarea. Elaborarea unui plan reprezintă următoarea etapă, facilitând organizarea logică a ideilor și a documentării, precum și stabilirea locului unde vor fi integrate contrapunctele ori demonstrațiile suplimentare. Procesul de redactare presupune, apoi, dezvoltarea fiecărei secțiuni pe baza unei combinații de date empirice, raționamente logice și interpretări critice asupra argumentelor opuse, evitându-se alunecarea spre un ton dogmatic sau părtinitor. În ultima etapă, revizuirea și corectarea textului asigură coerența, claritatea și relevanța informațiilor, precum și îndeplinirea criteriilor de acuratețe și rigoare academică. Astfel, prin îmbinarea acestor principii, eseu argumentativ devine un instrument hotărâtor în formarea gândirii critice și în dialogul cu idei contradictorii, contribuind la aprofundarea înțelegerii unui subiect și la cultivarea abilității de a susține și apăra o opinie în mod convingător. Vezi și **„Eseu cauză-efect/ Cause-and-effect essay** (în engleză)”; **„Eseu de clasificare/ Classification essay** (în engleză)”; **„Eseu de comparație și contrast/ Compare and contrast essay** (în engleză)”; **„Eseu de definire/ Definition essay** (în engleză)”; **„Eseu de proces/ Process essay** (în engleză)”; **„Eseu descriptiv”**; **„Eseu de sinteză”**; **„Eseu expozitiv/ Expository essay** (în engleză)”; **„Eseu scurt/ Eseu de cinci alineate”**; **„Eseu structurat”**; **„Eseu narativ”**; **„Eseu persuasiv”**; **„Eseu reflexiv”**; **„Eseu nestructurat”**; **„Prestigiul profesional al autorului sursei** (o persoană, un colectiv de persoane, o instituție, o organizație etc.)”; **„Metoda Rogeriană/ Rogerian method/ Rogerian argument** (în engleză)”; **„Metoda Toulmin/ Modelul argumentativ Toulmin”**; **„Scriere academică”**; **„Scriere științifică”**; **„Scriere academică și scriere literară”**.

Eseu cauză-efect/ Cause-and-effect essay (în engleză) – tip de text analitic expozitiv care examinează relațiile dintre evenimente, fenomene sau acțiuni, identificând factorii care au condus la apariția unor rezultate specifice și explorând consecințele acestora în diverse contexte, fiind utilizat frecvent în domenii academice pentru a explica procese, fenomene sociale, evenimente istorice sau relații științifice. Acest tip de eseu se caracterizează printr-un ton analitic, obiectiv și o structură logică clară, evitând limbajul persuasiv sau descriptiv excesiv și utilizând adesea vocea pasivă, mai ales în contextul lucrărilor științifice. Eseul de tip cauză-efect poate adopta două structuri principale: 1) analiza unor cauze multiple care au dus la un singur

efect sau 2) analiza unui singur factor care a generat mai multe efecte, ambele abordări având ca scop principal evidențierea relațiilor de determinare sau corelație dintre variabile și explicarea mecanismelor prin care acestea interacționează. Structura eseului urmează modelul standard expozitiv, incluzând o introducere care definește problema investigată și stabilește ipoteza analizei, urmată de corpul eseului, unde sunt detaliate fiecare dintre cauze și efectele aferente acestora, susținute prin exemple concrete, date empirice și argumente logice, iar în final, concluzia sintetizează principalele constatări, evidențiază implicațiile acestora și poate sugera direcții pentru analize ulterioare sau soluții pentru problematica discutată. De exemplu, un eseu cauză-efect care analizează impactul revoluției industriale asupra structurilor economice moderne ar putea examina cauze precum progresul tehnologic, creșterea cererii de forță de muncă și dezvoltarea infrastructurii de transport, și ar detalia efectele acestora asupra urbanizării, distribuției bogăției și modificărilor ecologice pe termen lung. Pentru a asigura validitatea analizei, este important ca acest tip de eseu să fie bazat pe surse credibile și metode analitice riguroase, evitând simplificările excesive și stabilirea unor relații cauzale nesusținute empiric, astfel încât cititorul să poată înțelege cu claritate modul în care factori specifici au condus la rezultate observabile și să poată aprecia complexitatea interacțiunilor cauzale din domeniul investigat. Vezi și „**Eseu de clasificare/ Classification essay** (în engleză)”; „**Eseu de comparație și contrast/ Compare and contrast essay** (în engleză)”; „**Eseu de definire/ Definition essay** (în engleză)”; „**Eseu de proces/ Process essay** (în engleză)”; „**Eseu descriptiv**”; „**Eseu de sinteză**”; „**Eseu expozitiv/ Expository essay** (în engleză)”; „**Eseu scurt/ Eseu de cinci alineate**”; „**Eseu structurat**”; „**Eseu narativ**”; „**Eseu persuasiv**”; „**Eseu reflexiv**”; „**Eseu nestructurat**”; „**Scriere academică**”; „**Scriere științifică**”; „**Scriere academică și scriere literară**”.

Eseu de clasificare/ Classification essay (în engleză) – tip de text expozitiv care organizează și analizează subiecte aparținând unei categorii comune, stabilind criterii clare de clasificare și evidențiind atât trăsăturile distinctive ale fiecărui subiect, cât și caracteristicile care le asociază în aceeași categorie. Acest tip de eseu presupune identificarea unui principiu de clasificare clar definit, în funcție de care elementele analizate sunt grupate și explicate în mod logic și structurat, iar acest principiu poate fi bazat pe caracteristici fizice, funcționale, istorice, sociale sau conceptuale, în funcție de specificul temei abordate. De exemplu, un eseu de clasificare despre

sistemele de guvernare ar putea grupa regimurile politice în democrații, autocrații și sisteme hibride, discutând în detaliu particularitățile fiecărei categorii și oferind exemple relevante din istorie și geopolitică, în timp ce un eseu despre genurile literare ar putea analiza diferențele dintre proză, poezie și dramaturgie, subliniind elementele definitorii ale fiecărei forme și modul în care acestea influențează expresia artistică. Structura acestui tip de eseu urmează modelul clasic expozitiv, incluzând o introducere în care este prezentată categoria analizată și principiul de clasificare utilizat, un corp în care fiecare paragraf dezvoltă o subcategorie identificată, incluzând definiții, exemple și comparații, și o concluzie care sintetizează principalele idei și poate sugera implicațiile clasificării pentru înțelegerea mai profundă a domeniului respectiv. Pentru a menține rigoarea științifică, un eseu de clasificare trebuie să fie susținut de surse credibile, să evite ambiguitățile și să mențină un ton academic obiectiv, permițând cititorului să înțeleagă logic relațiile dintre elementele clasificate și criteriile utilizate pentru organizarea acestora. Vezi și „Eseu cauză-efect/ Cause-and-effect essay (în engleză)”; „Eseu de comparație și contrast/ Compare and contrast essay (în engleză)”; „Eseu de definire/ Definition essay (în engleză)”; „Eseu de proces/ Process essay (în engleză)”; „Eseu descriptiv”; „Eseu de sinteză”; „Eseu expozitiv/ Expository essay (în engleză)”; „Eseu scurt/ Eseu de cinci alineate”; „Eseu structurat”; „Eseu narativ”; „Eseu persuasiv”; „Eseu reflexiv”; „Eseu nestructurat”; „Scriere academică”; „Scriere științifică”; „Scriere academică și scriere literară”.

Eseu de comparație și contrast/ Compare and contrast essay (în engleză) – tip de text analitic expozitiv care examinează atât asemănările, cât și diferențele dintre două sau mai multe subiecte, idei, evenimente, concepte sau surse de informație, având scopul de a evidenția relațiile dintre acestea și de a facilita o înțelegere mai profundă a temei abordate. În acest tip de eseu, teza formulată în introducere stabilește cadrul analitic și direcția argumentativă, iar dezvoltarea ulterioară a conținutului poate fi organizată fie printr-o abordare punct-cu-punct, unde fiecare paragraf tratează un criteriu de comparație aplicabil tuturor elementelor analizate, fie printr-o abordare subiect-cu-subiect, în care fiecare secțiune a corpului eseului este dedicată integral unei entități, fiind urmată de analiza entității comparate. Pentru a ilustra aceste principii, un eseu de comparație și contrast despre sistemele de educație din două țări diferite ar putea analiza structura curriculară, metodele de evaluare și resursele educaționale utilizate în

fiecare dintre acestea, în timp ce un eseu comparativ despre două teorii economice ar putea evidenția punctele de convergență și divergență în ceea ce privește premisele teoretice, aplicabilitatea practică și impactul socio-economic al fiecărei abordări. Indiferent de metoda utilizată, eseul trebuie să se bazeze pe surse credibile, să ofere o analiză echilibrată care să evite părtinirea subiectivă și să mențină un ton academic riguros, permițând cititorului să identifice nu doar diferențele și asemănările dintre elementele comparate, ci și implicațiile acestora în contextul mai larg al domeniului studiat. Concluzia eseului sintetizează principalele constatări, reafirmă relevanța comparației și poate sugera direcții de analiză ulterioară sau implicațiile practice ale diferențelor și asemănărilor constatate, consolidând astfel valoarea cognitivă a demersului analitic. Vezi și „**Eseu cauză-efect/ Cause-and-effect essay** (în engleză)”; „**Eseu de clasificare/ Classification essay** (în engleză)”; „**Eseu de definire/ Definition essay** (în engleză)”; „**Eseu de proces/ Process essay** (în engleză)”; „**Eseu descriptiv**”; „**Eseu de sinteză**”; „**Eseu expozitiv/ Expository essay** (în engleză)”; „**Eseu scurt/ Eseu de cinci alineate**”; „**Eseu structurat**”; „**Eseu narativ**”; „**Eseu persuasiv**”; „**Eseu reflexiv**”; „**Eseu nestructurat**”; „**Scriere academică**”; „**Scriere științifică**”; „**Scriere academică și scriere literară**”.

Eseu de definire/ Definition essay (în engleză) – tip de eseu expozitiv care explorează și clarifică semnificația unui concept, fenomen sau termen, utilizând o abordare sistematică bazată pe fapte verificabile și analiza contextuală a subiectului abordat. Acest tip de eseu nu se limitează la oferirea unei definiții strict lexicografice, ci examinează dimensiunile multiple ale conceptului, incluzând originea sa etimologică, evoluția istorică, utilizările în diverse domenii și implicațiile sale culturale, sociale, politice sau științifice. Structura sa urmează modelul clasic al unui text argumentativ, incluzând o introducere în care este formulată clar definiția de bază a termenului și este prezentat cadrul general al analizei, un corp al eseului care dezvoltă în detaliu diversele perspective asupra subiectului prin utilizarea surselor primare și secundare relevante, precum și o concluzie care sintetizează principalele idei prezentate și subliniază impactul conceptului asupra domeniului în care este aplicat. Un eseu de definire poate adopta mai multe metode analitice, printre care compararea și contrastarea unui termen cu altele similare, deconstrucția miturilor sau percepțiilor greșite asociate conceptului, explorarea utilizărilor sale în contexte specifice sau examinarea influenței sale asupra altor fenomene. Spre exemplu, un eseu de definire

asupra democrației nu s-ar limita la reproducerea unei definiții standard, ci ar analiza originile acestui sistem politic în Atena antică, transformările sale în diferite epoci istorice, diferențele dintre democrația directă și reprezentativă, precum și modul în care aceasta este aplicată în contexte contemporane diverse, incluzând studii de caz relevante. Pentru a asigura rigoarea analizei, un eseu de definire trebuie să se bazeze exclusiv pe surse credibile și să evite interpretările speculative sau subiective, menținând un ton obiectiv și academic, astfel încât cititorul să poată înțelege nu doar sensul fundamental al conceptului analizat, ci și implicațiile sale mai largi în domeniul respectiv. Vezi și „**Eseu cauză-efect/ Cause-and-effect essay** (în engleză)”; „**Eseu de clasificare/ Classification essay** (în engleză)”; „**Eseu de comparație și contrast/ Compare and contrast essay** (în engleză)”; „**Eseu de proces/ Process essay** (în engleză)”; „**Eseu descriptiv**”; „**Eseu de sinteză**”; „**Eseu expozitiv/ Expository essay** (în engleză)”; „**Eseu scurt/ Eseu de cinci alineate**”; „**Eseu structurat**”; „**Eseu narativ**”; „**Eseu persuasiv**”; „**Eseu reflexiv**”; „**Eseu nestructurat**”; „**Scriere academică**”; „**Scriere științifică**”; „**Scriere academică și scriere literară**”.

Eseu de proces/ Process essay (în engleză) – tip de eseu expozitiv care descrie sistematic etapele necesare pentru realizarea unei sarcini sau pentru înțelegerea unui fenomen procedural, având ca scop principal clarificarea metodică a pașilor implicați într-un proces, într-o manieră logică și secvențială; acest tip de eseu poate fi de două feluri: 1) eseu de proces direcțional, care oferă instrucțiuni detaliate pentru îndeplinirea unei sarcini specifice (precum realizarea unui experiment științific, montarea unui dispozitiv sau pregătirea unei rețete culinare), și 2) eseu de proces explicativ, care analizează și descrie un proces fără a avea neapărat un caracter instructiv (de exemplu, explicarea mecanismului de fotosinteză sau a modului în care funcționează un algoritm de inteligență artificială). Structura sa respectă modelul standard al unei lucrări expozitive, începând cu un paragraf introductiv care formulează obiectivul procesului descris și rezultatul final așteptat, continuând cu paragrafele de corp, fiecare dintre acestea corespunzând unei etape distincte a procesului, prezentată într-o manieră clară, precisă și logică, eventual completată de explicații suplimentare privind factorii care pot influența desfășurarea acestuia sau posibilele erori care trebuie evitate, iar în final, concluzia sintetizează procesul și reafirmă ceea ce cititorul ar trebui să fi înțeles sau obținut parcurgând fiecare etapă. Datorită naturii sale analitice, eseul de proces

necesită o documentare riguroasă, utilizarea unui limbaj tehnic adecvat domeniului de aplicabilitate și evitarea ambiguității, astfel încât ordinea etapelor să fie clar definită și ușor de urmărit, garantând astfel că cititorul poate reproduce sau înțelege corect mecanismul descris. Vezi și „**Eseu cauză-efect/ Cause-and-effect essay** (în engleză)”; „**Eseu de clasificare/ Classification essay** (în engleză)”; „**Eseu de comparație și contrast/ Compare and contrast essay** (în engleză)”; „**Eseu descriptiv**”; „**Eseu de sinteză**”; „**Eseu expozitiv/ Expository essay** (în engleză)”; „**Eseu scurt/ Eseu de cinci alineate**”; „**Eseu structurat**”; „**Eseu narativ**”; „**Eseu persuasiv**”; „**Eseu reflexiv**”; „**Eseu nestructurat**”; „**Sciere academică**”; „**Limbaj de specialitate**”; „**Limbaj științific**”; „**Sciere științifică**”; „**Sciere academică și scriere literară**”.

Eseu de sinteză – tip de compunere academică și analitică ce urmărește evidențierea și conexiunea logică a principalelor idei sau aspecte esențiale ale unei teme, fără a insista asupra detaliilor secundare, având scopul de a oferi o viziune clară și structurată asupra subiectului abordat prin selecția, compararea și integrarea informațiilor din multiple surse. Acest tip de eseu nu se limitează la o simplă reproducere a ideilor preexistente, ci presupune o analiză critică și o organizare coerentă a informațiilor, punând accent pe corelațiile dintre diferite perspective și contribuind la o înțelegere mai profundă a temei respective. În funcție de obiectivul său, eseuul de sinteză poate fi explicativ, atunci când scopul principal este clarificarea unui subiect printr-o expunere obiectivă a punctelor de vedere existente, sau argumentativ, când autorul nu doar sintetizează ideile relevante, ci și formulează o poziție proprie susținută prin argumente logice. Structura sa urmează modelul clasic al unui eseu, incluzând o introducere, unde este definit subiectul și este prezentată perspectiva generală a analizei, un corp al eseului, unde sunt dezvoltate ideile principale prin organizarea logică a informațiilor, fie prin compararea diferitelor surse, fie prin evidențierea temelor recurente, și o concluzie, în care sunt sintetizate principalele constatări și este reafirmată relevanța temei discutate. În redactarea unui eseu de sinteză, selectarea și evaluarea critică a surselor este fundamentală, autorul trebuind să identifice informațiile relevante, să elimine detaliile irelevante și să stabilească legături logice între ideile esențiale, asigurând astfel claritatea și coerența expunerii. Un eseu de sinteză eficient trebuie să fie bine organizat, să evite parafrizarea excesivă sau listarea mecanică a informațiilor și să pună accent pe interpretarea și integrarea conținutului

într-o manieră originală, astfel încât să ofere cititorului o perspectivă clară și echilibrată asupra subiectului abordat, contribuind atât la înțelegerea acestuia, cât și la evidențierea relațiilor conceptuale dintre diferitele idei analizate. Vezi și „**Eseu cauză-efect/ Cause-and-effect essay** (în engleză)”; „**Eseu de clasificare/ Classification essay** (în engleză)”; „**Eseu de comparație și contrast/ Compare and contrast essay** (în engleză)”; „**Eseu de definire/ Definition essay** (în engleză)”; „**Eseu de proces/ Process essay** (în engleză)”; „**Eseu descriptiv**”; „**Eseu expozitiv/ Expository essay** (în engleză)”; „**Eseu scurt/ Eseu de cinci alineate**”; „**Eseu structurat**”; „**Eseu narativ**”; „**Eseu persuasiv**”; „**Eseu reflexiv**”; „**Eseu nestructurat**”; „**Scriere academică**”; „**Scriere științifică**”; „**Scriere academică și scriere literară**”.

Eseu descriptiv – tip de compunere expozitivă care are ca scop principal crearea unei imagini cât mai vii și detaliate a unui eveniment, loc, persoană, fenomen sau obiect, așa cum au fost percepute de autor, utilizând un limbaj expresiv și tehnici stilistice menite să implice cititorul la nivel senzorial și emoțional. Acest tip de eseu se diferențiază de alte forme de scriere prin accentul pus pe descrierea detaliată și evocatoare, mai degrabă decât pe analiză, argumentare sau relatare narativă, fiind utilizat atât în scop artistic, cât și în scop informativ sau reflexiv. Structura sa urmează modelul clasic al unui eseu, incluzând o introducere, în care este introdus subiectul și este conturat cadrul general al descrierii, un corp al eseului, unde sunt dezvoltate detaliile relevante prin utilizarea figurilor de stil și a tehnicilor descriptive, și o concluzie, în care sunt sintetizate impresiile principale, evidențiindu-se impactul emoțional sau semnificația subiectului descris. Elementele definitorii ale unui eseu descriptiv includ utilizarea adjectivelor și adverbilor sugestive, descrierea multi-senzorială (vizuală, auditivă, olfactivă, tactilă, gustativă), compararea și metaforizarea pentru a accentua anumite trăsături și un stil personalizat, care reflectă percepțiile și emoțiile autorului față de subiectul abordat. Eseul descriptiv poate fi obiectiv, atunci când se limitează la redarea fidelă a caracteristicilor unui element, sau subiectiv, atunci când include interpretări și emoții personale, stilul său variind de la unul minimalist, centrat pe precizie și claritate, la unul bogat în imagini și expresii literare, destinat să creeze un efect artistic puternic. Exemple de eseuri descriptive includ descrieri de locuri pitorești, portrete ale unor personalități marcante, redări ale unor fenomene naturale impresionante sau prezentări ale unor momente memorabile din viața autorului, fiecare dintre acestea având scopul de a transpune cititorul într-o

realitate cât mai autentică și imersivă. Pentru a fi eficient, un eseu descriptiv trebuie să fie bine structurat, să evite excesul de detalii ne semnificative și să mențină un echilibru între precizia descriptivă și expresivitatea artistică, astfel încât cititorul să poată vizualiza și înțelege subiectul descris într-un mod profund și memorabil. Vezi și „**Eseu cauză-efect/ Cause-and-effect essay** (în engleză)”; „**Eseu de clasificare/ Classification essay** (în engleză)”; „**Eseu de comparație și contrast/ Compare and contrast essay** (în engleză)”; „**Eseu de definire/ Definition essay** (în engleză)”; „**Eseu de proces/ Process essay** (în engleză)”; „**Eseu de sinteză**”; „**Eseu expozitiv/ Expository essay** (în engleză)”; „**Eseu scurt/ Eseu de cinci alineate**”; „**Eseu structurat**”; „**Eseu narativ**”; „**Eseu persuasiv**”; „**Eseu reflexiv**”; „**Eseu nestructurat**”; „**Sciere academică**”; „**Sciere științifică**”; „**Sciere academică și scriere literară**”.

Eseu expozitiv/ Expository essay (în engleză) – tip de text academic care prezintă, interpretează și explică în mod obiectiv date, informații și procese specifice unui anumit domeniu de cunoaștere, fără a urmări influențarea convingerilor cititorului, ci mai degrabă oferirea unei înțelegeri sistematice asupra subiectului abordat. Prin structură, acesta urmează, în mod obișnuit, un cadru standard – o introducere care formulează ipoteza de lucru sau teza, urmată de corpul lucrării, unde sunt explicate ideile principale și sunt aduse dovezi empirice ori argumente logice pentru susținerea afirmațiilor, și o concluzie ce recapitulează succint informațiile prezentate și potențialele implicații sau direcții de cercetare. În practica academică, acest tip de eseu poate fi clasificat în mai multe subtipuri, precum eseu de clasificare (classification essay, în engleză) (care grupează și explică elemente din aceeași categorie), eseu de definire (definition essay, în engleză) (care urmărește clarificarea riguroasă a unui concept), eseu de proces (process essay, în engleză) (care detaliază etapizat pașii unui procedeu științific sau tehnic), eseu de comparație și contrast (compare and contrast essay, în engleză) (care analizează asemănări și diferențe între variabile sau fenomene) și eseu de tip cauză-efect (cause-and-effect essays, în engleză) (focalizat pe analizarea legăturilor deterministe sau corelative dintre evenimente). Indiferent de tip, redactarea unui eseu expozitiv presupune o cercetare amănunțită în surse științifice relevante, formularea unui plan coerent de prezentare, aplicarea unor metode riguroase de argumentare și verificare a datelor, precum și utilizarea unui stil neutru, care respectă regulile academice de citare și evită exprimarea subiectivă ori emoțională, toate acestea având ca rezultat un text clar, logic structurat și

susceptibil de a fi evaluat în mod obiectiv din perspectiva rigurozității științifice. Vezi și „Eseu cauză-efect/ Cause-and-effect essay (în engleză)”; „Eseu de clasificare/ Classification essay (în engleză)”; „Eseu de comparație și contrast/ Compare and contrast essay (în engleză)”; „Eseu de definire/ Definition essay (în engleză)”; „Eseu de proces/ Process essay (în engleză)”; „Eseu descriptiv”; „Eseu de sinteză”; „Eseu scurt/ Eseu de cinci alineate”; „Eseu structurat”; „Eseu narativ”; „Eseu persuasiv”; „Eseu reflexiv”; „Eseu nestructurat”; „Scriere academică”; „Scriere științifică”; „Scriere academică și scriere literară”.

Eseu narativ – tip de scriere care urmărește prezentarea unei succesiuni de evenimente dintr-o perspectivă subiectivă, având un fir epic clar definit (un început, un mijloc și un sfârșit), însă fără constrângerile structurale rigide caracteristice altor genuri academice; deși de regulă pornește de la experiențe reale, poate include elemente ficționale sau amplificări dramatice menite să confere coerență și să sublinieze semnificația evenimentelor relatate, fiind astfel mai permisiv în privința utilizării dispozitivelor literare precum metafore, dialoguri sau onomatopee. Pentru a redacta un asemenea eseu, se pot urma cinci etape principale: (1) Alegerea temei sau interpretarea unui subiect (atunci când este furnizat de o cerință), stabilind în linii mari situațiile sau momentele care vor fi incluse și tonul general al textului; (2) Crearea unui plan (outline), unde sunt schițate secvențele narative și pot fi notate idei privind tehnicile stilistice, eventual sub forma unor paragrafe-cheie; (3) Redactarea propriu-zisă a eseului, folosind un limbaj sugestiv și creativ, preferabil la persoana I, pentru a spori impresia de autenticitate și implicare personală; (4) Revizuirea, care implică o perioadă de „răcire” a textului, urmată de relectură cu atenție la coerența narațiunii, claritatea evenimentelor și concordanța cu obiectivele stabilite inițial (de pildă, răspunsul la o cerință academică sau la un subiect liber ales); și (5) Corectarea finală, unde se verifică erorile gramaticale și de ortografie, precum și citarea (acolo unde este cazul), înainte de transmiterea versiunii finale. Spre deosebire de un eseu descriptiv, care urmărește să ofere o reprezentare senzorială detaliată a unei persoane, a unui loc sau a unui obiect, un eseu narativ vizează derularea unei povești, fapt ce presupune existența unei intrigi și a unei dinamici temporale, iar descrierile folosite servesc în primul rând la consolidarea impresiei de realitate și la accentuarea semnificațiilor evenimentelor, mai degrabă decât la explorarea unui cadru static. În final, un eseu narativ reușit îmbină armonios exprimarea subiectivă

și creativă cu claritatea logică a narațiunii, construind o relatare captivantă și semnificativă din punct de vedere personal sau tematic. Vezi și „**Eseu cauză-efect/ Cause-and-effect essay** (în engleză)”; „**Eseu de clasificare/ Classification essay** (în engleză)”; „**Eseu de comparație și contrast/ Compare and contrast essay** (în engleză)”; „**Eseu de definire/ Definition essay** (în engleză)”; „**Eseu de proces/ Process essay** (în engleză)”; „**Eseu descriptiv**”; „**Eseu de sinteză**”; „**Eseu expozitiv/ Expository essay** (în engleză)”; „**Eseu scurt/ Eseu de cinci alineate**”; „**Eseu structurat**”; „**Eseu persuasiv**”; „**Eseu reflexiv**”; „**Eseu nestructurat**”; „**Sciere academică**”; „**Sciere științifică**”; „**Sciere academică și scriere literară**”.

Eseu nestructurat – tip de eseu care, deși păstrează o structură de bază formată dintr-o introducere, un cuprins și o concluzie, nu impune delimitări rigide ale subdiviziunilor interne, permițând o expunere liberă și un flux de idei mai flexibil, fără a respecta secțiuni clar definite pentru fiecare argument sau analiză. Spre deosebire de eseu structurat, care utilizează paragrafe bine delimitate și organizate logic, eseu nestructurat se caracterizează printr-o tranziție mai fluidă între idei, fără a introduce subtitluri ori secțiuni explicite, ceea ce îi conferă un caracter mai discursiv și reflexiv. Acest tip de eseu este frecvent întâlnit în scrierile literare, filosofice sau eseistice, unde accentul cade mai degrabă pe stilul expresiv și pe fluxul natural al gândirii decât pe constrângerile formale ale unui text academic. În cadrul său, introducerea joacă un rol hotărâtor în captarea atenției cititorului și stabilirea direcției generale a analizei, fără însă a delimita clar etapele dezvoltării ideilor, în timp ce cuprinsul poate alterna între argumente, exemple, reflecții și digresiuni, fără o ordine strictă, iar concluzia reia și sintetizează ideile principale, fără a fi neapărat o secțiune separată, ci mai degrabă un final organic al expunerii. Datorită flexibilității sale, eseu nestructurat este adesea utilizat în genurile literare, jurnale de idei, texte filosofice sau eseuri critice, unde autorul dorește să exploreze un subiect într-un mod subiectiv, personal și liber, fără a fi constrâns de structuri formale riguroase. Totuși, pentru a asigura coerența și claritatea ideilor, un eseu nestructurat trebuie să mențină o logică internă a discursului, astfel încât tranzițiile dintre idei să fie fluide, iar cititorul să poată urmări cu ușurință firul narativ și conceptual al expunerii, chiar și în absența unor secțiuni clar delimitate. Vezi și „**Eseu cauză-efect/ Cause-and-effect essay** (în engleză)”; „**Eseu de clasificare/ Classification essay** (în engleză)”; „**Eseu de comparație și contrast/ Compare and contrast essay** (în engleză)”; „**Eseu de definire/ Definition**

essay (în engleză)”; „Eseu de proces/ Process essay (în engleză)”; „Eseu descriptiv”; „Eseu de sinteză”; „Eseu expozitiv/ Expository essay (în engleză)”; „Eseu scurt/ Eseu de cinci alineate”; „Eseu structurat”; „Eseu narativ”; „Eseu persuasiv”; „Eseu reflexiv”; „Scriere academică”; „Scriere științifică”; „Scriere academică și scriere literară”.

Eseu persuasiv – tip de text care valorifică funcția retorică a limbajului, având drept obiectiv convingerea publicului să adopte un anumit punct de vedere, să își schimbe o convingere ori să întreprindă o acțiune concretă. Pentru a îndeplini acest scop, scriitorul își structurează argumentele pe baza unei cercetări amănunțite care include atât poziția proprie, cât și posibilele contraargumente, ancorându-și mesajul în fapte și date verificabile și organizându-și ideile într-o manieră logică și coerentă, asemănătoare eseului expozitiv. Totuși, elementul central care diferențiază un eseu persuasiv de unul pur expozitiv este apelul la cele trei componente retorice tradiționale identificate de Aristotel: *ethos* (credibilitatea și integritatea autorului), *logos* (rigurozitatea logică a argumentelor, bazate pe dovezi) și *pathos* (dimensiunea emoțională, menită să stârnească interes și empatie). Pentru a realiza un eseu convingător, autorul trebuie mai întâi să își aleagă o temă care să îi trezească interesul sau pe care să o considere importantă, deoarece implicarea personală îi va facilita demersul de a căuta informații relevante și de a dezvolta argumente solide. În continuare, se documentează ambele părți ale problemei, astfel încât să poată anticipa și demonta eventualele critici sau obiecții. Următorul pas însemnat îl reprezintă formularea unei teze clare, ce include nu doar poziția adoptată, ci și direcția prin care se intenționează demonstrată validitatea acesteia, servind drept nucleu conceptual al lucrării. După elaborarea unui plan inițial, scrierea propriuzisă presupune amplasarea cu grijă a argumentelor în ordinea relevanței și în strânsă legătură cu dovezile empirice și analizele logice, fără a neglija însă utilizarea unui limbaj persuasiv, care poate integra repetiții strategice, întrebări retorice și exemple sugestive. Pe parcursul revizuirii, se urmărește verificarea corectitudinii informațiilor, consolidarea secțiunilor mai slabe și asigurarea unei tranziții fluide între idei, astfel încât să se mențină integritatea și coerența întregii argumentații. În final, prin respectarea acestor principii retorice și prin adresarea atât a rațiunii, cât și a emoțiilor cititorilor, eseu persuasiv devine un instrument puternic de influențare, apt să orienteze percepțiile, convingerile și, uneori, chiar acțiunile publicului vizat. Vezi și „Comunicare persuasivă”; „Eseu cauză-efect/ Cause-and-

effect essay (în engleză)”; „**Eseu de clasificare/ Classification essay** (în engleză)”; „**Eseu de comparație și contrast/ Compare and contrast essay** (în engleză)”; „**Eseu de definire/ Definition essay** (în engleză)”; „**Eseu de proces/ Process essay** (în engleză)”; „**Eseu descriptiv**”; „**Eseu de sinteză**”; „**Eseu expozitiv/ Expository essay** (în engleză)”; „**Eseu scurt/ Eseu de cinci alineate**”; „**Eseu structurat**”; „**Eseu narativ**”; „**Eseu reflexiv**”; „**Eseu nestructurat**”; „**Scriere academică**”; „**Scriere științifică**”; „**Scriere academică și scriere literară**”.

Eseu reflexiv – tip de scriere analitică și introspectivă care explorează subiecte complexe, adesea de natură filosofică, religioasă, morală sau existențială, având ca scop nu doar prezentarea unor informații, ci și investigarea semnificațiilor profunde ale acestora prin prisma unei perspective personale și critice, testând astfel abilitățile de analiză, sinteză, descriere, exemplificare și contrastare ale autorului. Spre deosebire de alte tipuri de eseuri, care se axează pe demonstrarea unui argument logic sau pe expunerea obiectivă a unor fapte, eseul reflexiv încurajează o abordare subiectivă, interpretativă și evaluativă, în care gândurile, emoțiile și judecățile personale sunt integrate organic în structura discursului. În funcție de gradul în care descrierea este combinată cu analiza abstractă, eseurile reflexive se împart în două categorii principale: a) Eseul descriptiv-reflexiv, care presupune atât descrierea unui anumit subiect – fie acesta un eveniment, o idee, o experiență personală sau un obiect cultural –, cât și o reflecție asupra semnificației acestuia, autorul exprimând opinii și emoții proprii într-un mod argumentat, fără a renunța la claritatea și coerența logică a textului; și b) Eseul abstract, în care descrierea ocupă un spațiu restrâns, iar accentul cade pe raționamente, judecăți de valoare, interpretări filosofice sau considerații generale asupra unei teme, abordând-o într-un mod conceptual și profund teoretic, fără a fi neapărat ancorată în experiența directă a autorului. Indiferent de categoria în care se încadrează, eseul reflexiv presupune o structură flexibilă, dar coerentă, compusă dintr-o introducere, în care este definit subiectul și formulată întrebarea centrală sau problematica abordată, un corp al eseului, unde sunt dezvoltate ideile și se articulează conexiunile dintre reflecțiile personale și contextul mai larg al temei, și o concluzie, care sintetizează principalele idei și lasă loc pentru noi interogații sau direcții de gândire. Acest tip de eseu este frecvent utilizat în filosofie, literatură, teologie și domenii umaniste, fiind un instrument decisiv pentru dezvoltarea gândirii critice și a capacității de introspecție, deoarece

nu urmărește doar să informeze, ci și să provoace cititorul să își reevalueze propriile convingeri și să exploreze multiple perspective asupra unei teme. Vezi și „**Eseu cauză-efect/ Cause-and-effect essay** (în engleză)”; „**Eseu de clasificare/ Classification essay** (în engleză)”; „**Eseu de comparație și contrast/ Compare and contrast essay** (în engleză)”; „**Eseu de definire/ Definition essay** (în engleză)”; „**Eseu de proces/ Process essay** (în engleză)”; „**Eseu descriptiv**”; „**Eseu de sinteză**”; „**Eseu expozitiv/ Expository essay** (în engleză)”; „**Eseu scurt/ Eseu de cinci alineate**”; „**Eseu structurat**”; „**Eseu narativ**”; „**Eseu persuasiv**”; „**Eseu nestructurat**”; „**Scrisoare academică**”; „**Scrisoare științifică**”; „**Scrisoare academică și scrisoare literară**”.

Eseu scurt/ Eseu de cinci alineate – formă de compunere academică bine structurată, concisă și eficientă, cu o lungime de până la 1.000 de cuvinte, organizată în cinci alineate distincte: (1) introducerea, care stabilește tema eseului, include un element de captare a atenției („hook”, „cârlig”) și formulează teza principală; (2, 3 și 4) paragrafele de dezvoltare, fiecare susținând un argument clar, sprijinit de dovezi relevante, exemple concrete, explicații logice și, unde este cazul, citări academice; și (5) concluzia, care reafirmă ideea centrală, sintetizează punctele importante și oferă o încheiere coerentă, fără a introduce informații noi. Acest format este popular în sistemul educațional anglo-saxon, fiind utilizat frecvent în examene, lucrări academice, eseuri argumentative și expozitive, datorită clarității și organizării sale logice, care permit o exprimare eficientă și echilibrată a unei idei. O trăsătură importantă a acestui tip de eseu este faptul că fiecare paragraf de dezvoltare contribuie la construirea progresivă a unei demonstrații solide, menținând coerența logică între idei. Introducerea trebuie să conțină un „hook” captivant (o întrebare provocatoare, o statistică, un citat semnificativ sau o afirmație puternică), urmat de informații generale despre subiect și o teză clar formulată, care va fi ulterior dezvoltată. Paragrafele de dezvoltare urmează o structură argumentativă standard, fiecare începând cu o propoziție-temă, urmată de dovezi susținătoare (date, fapte, exemple, citate), explicarea relevanței acestora și o tranziție logică spre punctul următor. Concluzia reafirmă teza, rezumă ideile principale și consolidează impactul eseului, fără a introduce concepte noi. Datorită naturii sale structurate și a lungimii moderate, eseuul scurt este ideal pentru exprimarea clară și rapidă a unei idei, dezvoltarea gândirii critice și a abilităților argumentative, fiind un instrument însemnat în educație, oferind o bază solidă pentru redactarea unor eseuri mai ample și complexe. Vezi și

„Eseu cauză-efect/ Cause-and-effect essay (în engleză)”; „Eseu de clasificare/ Classification essay (în engleză)”; „Eseu de comparație și contrast/ Compare and contrast essay (în engleză)”; „Eseu de definire/ Definition essay (în engleză)”; „Eseu de proces/ Process essay (în engleză)”; „Eseu descriptiv”; „Eseu de sinteză”; „Eseu expozitiv/ Expository essay (în engleză)”; „Eseu structurat”; „Eseu narativ”; „Eseu persuasiv”; „Eseu reflexiv”; „Eseu nestructurat”; „Scriere academică”; „Scriere științifică”; „Scriere academică și scriere literară”.

Eseu structurat – formă de scriere academică organizată conform unei structuri logice și coerente, având scopul de a prezenta, analiza sau argumenta un subiect într-un mod clar și sistematic, respectând un format bine definit care facilitează înțelegerea și evaluarea conținutului. Acesta este utilizat în educație, cercetare și comunicare academică, fiind important în redactarea lucrărilor universitare, articolelor științifice și eseurilor argumentative, expozitive sau analitice. Un eseu structurat se caracterizează prin existența unor secțiuni bine delimitate, fiecare având un rol specific în construcția argumentului, iar aceste secțiuni includ introducerea, unde se prezintă tema, contextul general, teza centrală și obiectivele lucrării, corpul eseului, unde sunt dezvoltate argumentele și ideile principale într-o ordine logică, fiecare paragraf susținând o idee clară, bazată pe exemple, dovezi empirice sau raționamente bine fundamentate, și concluzia, unde se recapitulează principalele puncte analizate, se reafirmă teza și se formulează observații finale, cum ar fi implicațiile subiectului sau direcții pentru cercetări viitoare. Structura eseului poate varia în funcție de tipul său, de exemplu, un eseu argumentativ va include o secțiune dedicată analizării contraargumentelor, un eseu expozitiv va prezenta informațiile într-un mod obiectiv și sistematic, iar un eseu comparativ va juxtapune și analiza asemănările și diferențele dintre două sau mai multe concepte. Indiferent de tip, un eseu structurat necesită coerență logică, claritate în exprimare, utilizarea tranzițiilor între idei, o argumentare solidă bazată pe surse credibile și un stil academic adecvat, evitând ambiguitățile, părtinirile subiective și erorile logice. Pentru a asigura eficiența sa, autorul trebuie să urmeze un proces de planificare și organizare, care include alegerea unei teme relevante, formularea unei teze clare, realizarea unui plan detaliat, redactarea propriu-zisă și revizuirea finală a textului pentru a corecta eventualele incoerențe și greșeli gramaticale sau stilistice. Astfel, eseu structurat reprezintă nu doar un instrument vital de comunicare academică,

ci și o metodă fundamentală de dezvoltare a gândirii critice și analitice, oferind un cadru logic pentru explorarea, susținerea și evaluarea ideilor în mod riguros și bine argumentat. Vezi și „**Eseu cauză-efect/ Cause-and-effect essay** (în engleză)”; „**Eseu de clasificare/ Classification essay** (în engleză)”; „**Eseu de comparație și contrast/ Compare and contrast essay** (în engleză)”; „**Eseu de definire/ Definition essay** (în engleză)”; „**Eseu de proces/ Process essay** (în engleză)”; „**Eseu descriptiv**”; „**Eseu de sinteză**”; „**Eseu expozitiv/ Expository essay** (în engleză)”; „**Eseu scurt/ Eseu de cinci alineate**”; „**Eseu narativ**”; „**Eseu persuasiv**”; „**Eseu reflexiv**”; „**Eseu nestructurat**”; „**Gândire critică**”; „**Scriere academică**”; „**Scriere științifică**”; „**Scriere academică și scriere literară**”.

Etica cercetării științifice – ansamblu de valori, principii, reguli morale, metode de decizie, drepturi, virtuți ale persoanei, menit să influențeze conduita cercetătorilor, să-i responsabilizeze prin avantaje și sancțiuni adecvate și totodată să protejeze subiecții cercetării de abuzurile primilor, să apere cetățenii de posibilele efecte nocive ale cercetării științifice. Formularea principiilor etice ale cercetării, definirea criteriilor care stau la baza evaluării conduitei adecvate în cercetare, maximizarea calității și a siguranței cercetării, dar și reacția adecvată în cazul lipsei de integritate reprezintă o responsabilitate ce revine comunității cercetătorilor (All European Academies, 2023). Universitățile, unitățile și instituțiile de cercetare trebuie să elaboreze ghiduri etice și să înființeze comisii care să avizeze etic proiectele de cercetare ce urmează să fie desfășurate.

Etica cibernetică – ansamblul normelor și principiilor morale menite să asigure utilizarea responsabilă și adecvată a calculatorului, internetului și a altor tehnologii digitale, având ca scop prevenirea abuzurilor și promovarea unui comportament etic în mediul online. Vezi și „**Cod de etică în mediul online/ Cyberetica/ / Cod etic în mediul online**”; „**Etica informației**”; „**Etică (în sens general)**” „**Etica pe Internet/ Neticheta**”; „**Normă morală**”.

Etica informației – ansamblul principiilor și normelor care reglementează modul responsabil, corect și onest de obținere, procesare și utilizare a datelor și informațiilor. Ea implică respectarea drepturilor de autor, a confidențialității, a proprietății intelectuale și a obligației de a indica corect sursele de proveniență. Informația este rezultatul unui proces prin care datele sunt selectate, corelate și interpretate într-un context relevant,

proces care trebuie realizat cu rigoare, acuratețe și discernământ. Prin urmare, etica informației asigură cadrul necesar pentru o comunicare onestă și credibilă, contribuind la menținerea încrederii în mediul academic, profesional și social. Vezi și **„Etica pe Internet/ Neticheta”**; **„Alfabetizare digitală”**; **„Alfabetizare informațională”**; **„Societatea digitală”**; **„Societatea informațională”**.

Etica informațională – ramura eticii care se ocupă cu analiza normelor, valorilor și responsabilităților legate de accesul, diseminarea, manipularea și comunicarea informațiilor în mediile digitale și non-digitale. Aceasta reglementează comportamentele privind modul în care informațiile sunt distribuite și utilizate în societate, vizând echitatea, transparența și responsabilitatea în circulația informației, precum și protejarea interesului public.

Etica pe Internet/ Neticheta – ansamblu de principii, norme, reguli, precepte, prescripții de conduită digitală, referitoare la schimburile verbale, la conținuturile scrise (mesaje și texte), la maniera și forma de scriere a acestora, în mediul online. Vezi și **„Alfabetizare digitală”**; **„Alfabetizare informațională”**; **„Dependență digitală”**; **„Etica informației”**.

Etică (în sens general) – știința care studiază acțiunile adecvate din punct de vedere moral, analizând relațiile dintre ființele umane prin prisma unor principii, standarde și norme prestabilite, cu scopul de a determina modul în care oamenii ar trebui să se trateze reciproc; etica examinează valorile și convingerile personale, influențând luarea deciziilor și formularea judecăților de valoare, fie prin principii explicite, codificate în reguli sociale și profesionale, fie prin principii implicite, care ghidează comportamentul individual și colectiv în funcție de contextul cultural și social. Vezi și **„Etica pe Internet/ Neticheta”**; **„Etos digital”**; **„Normă morală”**.

Etos (în sens general) – ansamblul de trăsături, norme, idealuri morale și principii etice, morale și civice specifice unei colectivități sau unui grup social, care ghidează comportamentul și activitatea acestora, influențând modul în care membrii interacționează și iau decizii în cadrul comunității lor, fie că este vorba despre o societate, un grup profesional, o organizație sau o instituție. Vezi și **„Etica pe Internet/ Neticheta”**; **„Etos digital”**; **„Normă morală”**.

Etos digital – ansamblul de principii, norme și opinii colective, mai mult sau mai puțin sistematizate, care caracterizează interacțiunile din

spațiul virtual, comportamentele și conduitele digitale, reflectând valorile, regulile și etica specifice lumii digitale; acest concept include aspecte precum securitatea online, respectarea drepturilor digitale, responsabilitatea în mediul virtual și bunele practici în utilizarea tehnologiilor și a platformelor digitale. Vezi și **„Efect de dezinhibiție online”**; **„Etica pe Internet/ Neticheta”**; **„Normă morală”**.

European Register of Microform and Digital Masters (acronim EROMM) – platformă online care permite căutarea în baza de date a materialelor tipărite și manuscriselor disponibile în format digital sau pe microfilm, provenite de la instituții din întreaga lume. Prin intermediul acestei resurse, utilizatorii pot accesa înregistrări bibliografice detaliate și pot identifica locațiile unde aceste materiale sunt disponibile. De asemenea, EROMM oferă servicii de căutare pe internet pentru astfel de resurse, facilitând accesul la colecții digitizate din diverse biblioteci și instituții academice. Mai multe informații pot fi găsite pe site-ul oficial: <https://www.eromm.org> Vezi și **„Bază de date”**; **„Depozit de date/ Data Repository (în engleză)”**; **„Motor de căutare”**; **„Motor de căutare pentru referințe bibliografice”**; **„Platformă informatică”**; **„Platformă web”**.

Europeana – Colecțiile culturale ale Europei – cel mai mare motor de căutare european dedicat patrimoniului cultural digitalizat, oferind acces la o vastă colecție de cărți digitalizate, imagini, manuscrise, opere de artă, înregistrări audio și video din biblioteci, muzee și arhive din întreaga Europă. Platforma agregă și pune la dispoziție resurse culturale și științifice, facilitând explorarea și descoperirea patrimoniului european într-un format accesibil online. Europeana este o resursă valoroasă pentru cercetători, profesori, studenți și pasionați de cultură, oferind conținut gratuit și contribuind la conservarea și promovarea moștenirii culturale europene. Mai multe detalii sunt disponibile pe site-ul oficial: <https://www.europeana.eu/ro> Vezi și **„Bază de date”**; **„Depozit de date/ Data Repository (în engleză)”**; **„Motor de căutare”**; **„Platformă informatică”**; **„Platformă web”**.

Eurydice – rețea europeană dedicată analizei și explicării sistemelor de educație din Europa, oferind informații detaliate despre structura, organizarea și funcționarea acestora. Eurydice publică descrieri ale sistemelor naționale de educație, studii comparative asupra unor teme specifice din domeniul educației, precum și indicatori și statistici educaționale relevante. Platforma este o resursă valoroasă pentru cercetători, factori de decizie, profesori

și instituții educaționale, contribuind la înțelegerea și îmbunătățirea politicilor educaționale în Europa. Mai multe informații pot fi accesate pe site-ul oficial: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu> Vezi și „**Bază de date**”; „**Depozit de date/ Data Repository** (în engleză)”; „**Platformă informatică**”; „**Platformă web**”.

Evaluare colegială/ Peer review (în engleză) – procedură specifică mediului academic și științific prin care manuscrisele sau lucrările propuse pentru publicare într-o revistă științifică ori pentru prezentare la o conferință sunt analizate și validate de către specialiști (experți) din același domeniu de cercetare. Scopul evaluării colegiale este verificarea calității, originalității, relevanței și validității științifice a materialului propus. În urma acestui proces, manuscrisele pot fi acceptate, acceptate cu recomandări pentru revizuire și îmbunătățire sau respinse. Evaluarea colegială asigură astfel respectarea standardelor academice, contribuind la credibilitatea publicațiilor și a evenimentelor științifice și la progresul cunoașterii într-un anumit domeniu. Vezi și „**Articol științific**”; „**Editura**”; „**Elaborarea și publicarea unui manuscris științific**”.

Evaluarea avansată a surselor de documentare – proces complex, de profunzime și critic-constructiv, prin care sursele selectate în evaluarea primară sunt analizate riguros și amănunțit. Scopul acestei evaluări este de a aprecia relevanța, credibilitatea și acuratețea informațiilor oferite de o sursă, precum și de a identifica gradul de originalitate și aportul științific al autorului. În practică, evaluarea avansată se realizează prin două tipuri majore de analize: 1) Analiza structurală și morfologică a textului: a) organizarea textului – relevarea structurii ideatice și a caracteristicilor structurale; b) analiza conținutului – examinarea textelor, imaginilor, tabelelor, graficelor, diagramelor etc.; c) Nivelul de claritate și comprehensiune: verificarea coerenței, a unităților lexicale și a raționamentelor; d) calitatea stilului de scriere și a limbajului de specialitate – respectarea exigențelor scrierii științifice, acuratețea discursului și adecvarea terminologică. 2) Analiza funcțional-științifică a informațiilor resursei: a) studierea analitică a informațiilor – verificarea și confruntarea cu alte surse credibile; b) analiza designului utilizat – modul în care sunt prezentate și articulate informațiile; c) actualitatea contribuțiilor științifice: includerea celor mai semnificative și recente studii și cercetări, fie în ordine cronologică, fie după logica autorului; d) logica articulării informațiilor – capacitatea autorului de a genera o nouă cunoaștere și de a formaliza produsele acesteia; e) coeziunea informațională – analiza relației dintre

informațiile preluate și contribuțiile ideatice proprii autorului; e) corectitudinea citării și a menționării ideilor preluate de la alți autori – modul în care acestea apar în text și în lista referințelor bibliografice; f) gradul de originalitate: evaluarea contribuțiilor personale, inovative și a elementelor de noutate ale autorului. Prin aceste demersuri, evaluarea avansată a surselor contribuie la îmbunătățirea calității și integrității actului de cercetare, asigurând faptul că informațiile folosite într-o lucrare științifică sunt pertinente, corecte și validate printr-o analiză metodică și aprofundată. Vezi și „Actualitatea sursei”; „Etica informației”; „Evaluarea informațiilor”; „Evaluarea primară a surselor de documentare”; „Fiabilitatea sursei”; „Obiectivitatea sursei”; „Precizia sursei”; „Relevanța sursei în raport cu subiectul investigat”; „Semnificația documentelor”.

Evaluarea informațiilor – procesul prin care se verifică și se analizează veridicitatea, credibilitatea și relevanța unei informații, cu scopul de a determina acuratețea și fiabilitatea acesteia. Acest proces implică examinarea sursei, analiza autorității autorului, identificarea eventualelor prejudecăți și compararea cu alte surse de încredere, asigurând astfel utilizarea unor date corecte și obiective în cercetare, jurnalism sau orice alt domeniu de comunicare. Vezi și „Etica informației”; „Evaluarea avansată a surselor de documentare”; „Evaluarea primară a surselor de documentare”; „Fiabilitatea sursei”; „Precizia sursei”; „Prejudecăți cognitive/ Cognitive bias (în engleză)”; „Prestigiul profesional al autorului sursei (o persoană, un colectiv de persoane, o instituție, o organizație etc.)”.

Evaluarea primară a surselor de documentare – proces prin care are loc o analiză superficială a surselor, realizată în momentul în care persoana care se documentează ia contact pentru prima dată cu sursa. Scopul acestei evaluări primare este de a selecta sursele, respectiv de a trece printr-un prim filtru sursele identificate și de a stabili utilitatea sau non-utilitatea acestora, pe baza emiterii unor judecăți de valoare, folosind anumite criterii (de preferat, obiective). Spre exemplu, acest tip de evaluare este valorificată atunci când un cercetător caută, pe baza unor cuvinte cheie, informații pe Internet. Din ansamblul miilor de rezultate returnate de motorul de căutare, cercetătorul trebuie să realizeze o alegere grosieră a surselor de interes. În etapa următoare, de evaluare avansată, sursele astfel selectate vor fi studiate în amănunțime, pentru a discerne între informația utilă, credibilă și informația care nu este credibilă (și, deci, nu este recomandată pentru utilizare în cercetare) și informația nerelevantă, care nu este utilă (și, deci,

care nu este de interes). În vederea asigurării caracterului operațional al procesului de evaluare primară a surselor și resurselor, aceasta se poate realiza prin analiza unor anumite criterii, cum ar fi criteriul prestigiu (autorului, editorului sau depozitarului), relevanța sursei în raport cu tema investigată, acuratețe, obiectivitatea sursei ș.a. Vezi și **„Actualitatea sursei”**; **„Actualizarea sursei”**; **„Acuratețea sursei”**; **„Evaluarea avansată a surselor de documentare”**; **„Obiectivitatea sursei”**; **„Potențialul informativ al sursei”**; **„Prestigiul depozitului/ depozitarului sursei”**; **„Prestigiul editurii”**; **„Prestigiul profesional al autorului sursei”**; **„Relevanța sursei în raport cu tema investigată”**.

Eveniment online/ virtual – fapt semnificativ, important sau remarcabil în activitatea și viața unei persoane, a unei (micro)colectivități, instituții sau (micro)comunități, care este organizat, desfășurat și promovat în mediul digital, utilizând platforme și tehnologii specifice pentru a facilita participarea și interacțiunea la distanță; astfel de evenimente includ conferințe, seminare web (webinare), lansări de produse, întâlniri virtuale, cursuri online, concerte sau expoziții digitale, fiind accesibile prin internet și oferind oportunități de comunicare și colaborare indiferent de locația participanților. Vezi și **„Webinar”**.

Evidență electronică – procesul de înregistrare și gestionare în format digital a informațiilor referitoare la diverse lucrări, produse, bunuri, persoane sau activități, fiind utilizată pentru organizarea și arhivarea datelor într-un mod eficient și accesibil. Acest tip de evidență poate fi aplicat în diverse domenii, cum ar fi gestionarea evenimentelor, administrarea unei librării, a unui magazin sau a unui hotel, și presupune utilizarea unui sistem electronic de arhivare, care permite stocarea, accesarea și utilizarea documentelor electronice, fie în format digital, fie prin imprimare. Vezi și **„Catalogul bibliotecii”**.

Experiment de laborator/ Experiment artificial – metodă de cercetare care constă în provocarea și studierea fenomenelor și a relațiilor cauză-efect în condiții artificiale, diferite de mediul lor natural de desfășurare, fiind realizat în laboratoare specializate ale institutelor de cercetare, unităților de învățământ superior, laboratoare științifice, psihologice, de orientare școlară și profesională sau în laboratoare școlare; acest tip de experiment permite controlul variabilelor și reproducerea condițiilor de testare, asigurând o mai mare precizie în analiza fenomenelor și validarea teoriilor științifice. Vezi și

„Experiment virtual/ Experiment în laboratorul virtual”; Experiment științific (în sens general)”; Experiment virtual/ Experiment în laboratorul virtual”; „Experimentare în mediul virtual (în cercetarea științifică)”; „Experimentare (în cercetarea științifică)”; „Experimentare (în sens general)”.

Experiment natural/ Experiment de teren/ Experiment real – metodă de cercetare desfășurată în mediul natural de manifestare a fenomenelor studiate, în care este introdus un factor experimental, iar impactul acestuia este observat și înregistrat fără a modifica semnificativ condițiile inițiale ale mediului; acest tip de experiment permite analiza proceselor în contextul lor real, fiind utilizat frecvent în științele naturii, ecologie, sociologie, psihologie și alte domenii care necesită observarea directă a fenomenelor în condiții autentice. Vezi și **„Experiment de laborator/ Experiment artificial”; „Experiment virtual/ Experiment în laboratorul virtual”; „Experiment științific (în sens general)”; Experiment virtual/ Experiment în laboratorul virtual”; „Experimentare în mediul virtual (în cercetarea științifică)”.**

Experiment științific (în sens general) – metodă de cercetare utilizată atât în științele naturii, cât și în științele tehnice și sociale, având ca scop producerea, provocarea sau modificarea intenționată a unui fenomen, prin manipularea variabilelor realității, pentru a studia relațiile cauză-efect, a descoperi legile care guvernează aceste fenomene și a acumula informații științifice. Experimentul joacă un rol esențial în dezvoltarea teoriilor științifice, servind atât ca fundament pentru formularea generalizărilor teoretice, cât și ca instrument de verificare și validare a descoperirilor, contribuind astfel la progresul cunoașterii. Vezi și **„Experiment de laborator/ Experiment artificial”; „Experiment virtual/ Experiment în laboratorul virtual”; „Experiment natural/ Experiment de teren/ Experiment real”; „Experiment virtual/ Experiment în laboratorul virtual”; „Experimentare în mediul virtual (în cercetarea științifică)”; „Experimentare (în cercetarea științifică)”; „Experimentare (în sens general)”.**

Experiment virtual/ Experiment în laboratorul virtual – simulare interactivă a unui proces științific sau tehnic, realizată în mediul digital cu ajutorul tehnologiilor informatice, fără a fi necesară prezența fizică într-un laborator real; acest tip de experiment permite utilizatorilor să exploreze fenomene, să testeze ipoteze și să analizeze rezultate prin intermediul unor

platforme educaționale, aplicații software sau realitate virtuală (VR), fiind utilizat în domenii precum fizica, chimia, biologia, ingineria și medicina pentru învățare, cercetare și formare profesională, reducând costurile și riscurile asociate experimentelor tradiționale. Vezi și „**Experiment de laborator/ Experiment artificial**”; „**Experiment științific** (în sens general)”; „**Experimentare în mediul virtual** (în cercetarea științifică)”; „**Experimentare** (în cercetarea științifică)”; „**Experimentare** (în sens general)”.

Experimentare (în cercetarea științifică) – procesul de testare și verificare riguroasă a ipotezelor de cercetare formulate de către cercetător, prin realizarea unor intervenții controlate care creează condițiile necesare pentru validarea presupunerilor sale referitoare la proprietățile sau cauzele unui fenomen și la relațiile cauzale dintre variabile. Vezi și „**Experiment de laborator/ Experiment artificial**”; „**Experiment virtual/ Experiment în laboratorul virtual**”; „**Experiment științific** (în sens general)”; **Experiment virtual/ Experiment în laboratorul virtual**; „**Experimentare în mediul virtual** (în cercetarea științifică)”.

Experimentare (în sens general) – acțiunea de provocare intenționată a unui proces sau fenomen din realitatea înconjurătoare, în scopul studierii aprofundate a variabilelor implicate și a înțelegerii modului în care acestea interacționează. Vezi și „**Experiment de laborator/ Experiment artificial**”; „**Experiment virtual/ Experiment în laboratorul virtual**”; „**Experiment științific** (în sens general)”; „**Experiment virtual/ Experiment în laboratorul virtual**”; „**Experimentare în mediul virtual** (în cercetarea științifică)”.

Experimentare în mediul virtual (în cercetarea științifică) – desfășurarea unor teste și verificări științifice în mediul digital, prin realizarea de simulări și intervenții asupra proceselor și fenomenelor, cu scopul de a analiza relațiile cauzale dintre variabile și de a îmbunătăți înțelegerea acestora. Această metodă este utilizată în domenii precum fizică, chimie, biologie, știința mediului, medicină, neuroștiințe, pedagogie și psihologie, permițând explorarea și optimizarea experimentelor într-un cadru controlat și interactiv.

Explicație – proces de clarificare și interpretare a unui concept, fenomen, idee sau situație, prin furnizarea de informații, argumente sau exemple care să faciliteze înțelegerea acestuia. Aceasta poate avea rol didactic, științific, logic sau conversațional, fiind utilizată pentru a face o

informație mai accesibilă, a elimina ambiguitățile, a răspunde întrebărilor și a oferi raționamente care să justifice o anumită afirmație, acțiune sau decizie. Vezi și „**Explicare**”; „**Expunere**”; „**Justificare**”.

Explicare (în sens general) – proces de clarificare și lămurire a unui concept, fenomen sau situație, ca parte componentă a explicației, prin prezentarea detaliată a conținutului pentru a facilita înțelegerea acestuia; poate implica oferirea unor declarații, interpretări sau explicații suplimentare pentru a face o idee mai accesibilă, reducerea ambiguităților și prevenirea neînțelegerilor, având rol esențial în comunicare, educație și reconcilierea diferențelor de opinie sau percepție. Vezi și „**Explicație**”; „**Expunere**”; „**Justificare**”.

Explozia informațională – sintagmă care se referă la fenomenul caracterizat prin creșterea rapidă și exponențială a volumului și diversității datelor și informațiilor disponibile, având un impact profund asupra vieții cotidiene, comunicării și procesului de luare a deciziilor. Această abundență informațională este facilitată de dezvoltarea tehnologiilor digitale și a internetului, oferind oamenilor acces instantaneu la un volum vast de informații printr-un simplu clic pe un dispozitiv conectat la rețea. Efectele exploziei informaționale sunt multiple, incluzând modificări ale atitudinilor, opiniilor și comportamentelor, dar și schimbări fundamentale în modul în care se obțin, procesează și filtrează cunoștințele. Dacă, pe de o parte, accesul extins la informație facilitează educația, cercetarea și inovația, pe de altă parte, acesta ridică provocări legate de supraîncărcarea informațională, dificultatea de a discerne între informații credibile și false, precum și riscurile de manipulare și dezinformare. Într-o societate dominată de explozia informațională, devine esențială dezvoltarea competențelor de alfabetizare informațională și media, permițând indivizilor să gestioneze critic și eficient volumul imens de informații disponibile, pentru a lua decizii informate și a naviga responsabil în ecosistemul digital. Vezi și „**Alfabetizare informațională**”; „**Alfabetizare media**”; „**Datele mari/ Big Data** (în engleză)”; „**Varietate** (cu referire la datele mari)”; „**Viteza** (cu referire la datele mari)”; „**Volum** (cu referire la datele mari)”; „**Societate informațională**”.

Expoziție – eveniment organizat cu scopul de a prezenta și expune publicului diverse obiecte, lucrări, produse sau concepte dintr-un anumit domeniu, cum ar fi arta, știința, tehnologia, istoria sau industria. Aceasta

poate avea loc într-un spațiu fizic, precum muzee, galerii, centre de expoziții sau târguri comerciale, ori în format digital, prin platforme online și realitate virtuală, oferind vizitatorilor oportunitatea de a explora, învăța și interacționa cu exponatele expuse.

Expunere – prezentarea de către o persoană a unor cunoștințe noi, într-o formă organizată, logică și accesibilă pentru audiență, eventual prin utilizarea unor echipamente și programe informatice pentru sporirea interactivității. O expunere eficientă trebuie să fie simplă, dinamică, să mențină contact vizual cu audiența și să fie flexibilă pentru a permite adaptarea la reacțiile publicului. Vezi și „**Discurs**”.

Expunere selectivă – tendință a publicului de a alege și consuma conținut media care confirmă convingerile, valorile și atitudinile deja existente, evitând informațiile care le contrazic. Acest comportament consolidează opiniile personale și contribuie la formarea camerelor de rezonanță în mediul digital. Vezi și „**Bula informațională/ Bula de informații**”; „**Cameră de rezonanță**”; „**Percepție selectivă**”; „**Prejudecăți cognitive/ Cognitive bias** (în engleză)”; „**Retenție selectivă**”.

Extended Reality (acronim XR) – a se vedea „**Realitate extinsă** (acronim RE)/ **Extended Reality** (acronim XR)”.

F

Factor de impact (acronim FI)/ **Impact factor** (în engleză) (acronim IF) –indicator scientometric pentru reviste, care măsoară frecvența cu care un articol publicat într-o revistă este citat într-un anumit an sau pe o perioadă definită, de regulă cinci ani. Acesta este calculat de compania americană Clarivate și prezentat anual în Journal Citation Reports (JCR). Factorul de impact a fost introdus de Eugene Garfield de la Institute for Scientific Information (ISI) și este calculat începând cu anul 1975. FI anual din JCR reprezintă raportul dintre numărul total de citări ale articolelor publicate într-o revistă și numărul de articole citabile publicate în aceeași perioadă. Acest indicator permite compararea revistei cu alte publicații din același domeniu, oferind o aproximare a relevanței și influenței acesteia în comunitatea științifică. Factorul de impact poate varia în funcție de tematica revistei, tipul de revistă și articol, dimensiunea revistei și fereastra de citare. Prin urmare, deși FI este un instrument valoros pentru evaluarea vizibilității și influenței unei reviste, el trebuie interpretat în contextul specific al domeniului de cercetare. Vezi și „**Articol științific**”; „**Revista de știință**”.

Fake news – a se vedea „**Știre falsă/ Fake news** (în engleză)”.

Falsificabilitate – criteriu esențial al cunoașterii științifice, formulat de filozoful Karl Popper în lucrarea sa Logica cercetării științifice (1934/1981), conform căruia o teorie este considerată științifică doar dacă poate fi testată și, eventual, infirmată prin observație sau experiment. Acest principiu susține că știința nu se bazează pe verificarea absolută a ipotezelor, ci pe posibilitatea ca acestea să fie contestate și revizuite în lumina unor noi dovezi. O afirmație este falsificabilă dacă permite formularea unor predicții precise, care, în cazul în care sunt contrazise de realitate, ar duce la

respingerea sau modificarea teoriei respective. Spre deosebire de afirmațiile metafizice sau pseudostiințifice, care sunt formulate astfel încât să nu poată fi contrazise, teoriile științifice trebuie să fie testabile și deschise verificării empirice. De exemplu, teoria relativității a lui Einstein a fost considerată științifică nu doar pentru că explica anumite fenomene, ci și pentru că permitea experimente, precum observațiile asupra curburii luminii în câmpul gravitațional al Soarelui, care ar fi putut infirma teoria. Prin urmare, falsificabilitatea este un principiu fundamental care separă știința de dogmă și asigură progresul cunoașterii printr-un proces continuu de testare, rafinare și îmbunătățire a teoriilor. Vezi și „**Cunoaștere**”; „**Cunoaștere empirică**”; „**Cunoaștere intuitivă**”; „**Cunoaștere rațională**”; „**Cunoaștere științifică**”; „**Metoda științifică**”; „**Pseudoștiință**”.

Față în față/ Face to Face (în engleză) (acronim F2F) – expresie utilizată pentru a descrie întâlniri, acțiuni, activități sau demersuri care implică prezența fizică a persoanelor într-un spațiu comun, permițând stabilirea directă a interacțiunilor intelectuale, verbale, social-emoționale, afective și fizice, mediate de anumite conținuturi.

Feedback (în engleză)/ **Conexiune inversă** – mecanism de reglare a comunicării interumane, activ după ce un emițător a transmis o informație către unul sau mai mulți receptori. Practic, este un proces de returnare a informației care compară rezultatele obținute cu cele așteptate, având rolul de (auto)control, (auto)reglare și ameliorare continuă a actului comunicațional. Datorită efectelor sale, feedback-ul permite verificarea permanentă și etapizată a modului în care au fost recepționate, decodificate și înțelese informațiile, contribuind la corectarea erorilor și la dezvoltarea unor noi planuri de acțiune. Cu cât feedback-ul este mai prompt, cu atât reglarea proceselor cognitive și metacognitive se realizează mai eficient, facilitând învățarea și cunoașterea. În sfera sistemelor cibernetice, feedback-ul semnifică conexiunea inversă prin care sistemul își menține stabilitatea și echilibrul în raport cu influențele exterioare, ajustându-și comportamentul în funcție de schimbările din mediu. Vezi și „**Comunicare** (în sens general)”; „**Emițător** (în comunicarea interumană)”; „**Receptor** (în comunicarea interumană)”.

Feedforward/ Feedbefore (în engleză) – mecanism de reglare a comunicării prin care emițătorul anticipează reacțiile și nevoile receptorului înainte de a transmite efectiv mesajul, adică oferă o „retroacțiune” în avans.

Prin identificarea așteptărilor și nevoilor celor care recepționează informația, feedforwardul urmărește să optimizeze înțelegerea și eficiența comunicării. Noțiunea de „anticipare” implică faptul că, în unele contexte (cum ar fi instruirea), receptorii pot fi invitați să îndeplinească anumite sarcini înainte ca emițătorul să le ofere noile informații, ceea ce sporește implicarea, atenția și clarificarea scopurilor comunicării.

Fenomen – manifestarea esenței unui sistem de activități, demersuri, procese sau lucruri, accesibilă, observabilă și analizabilă fie în mod direct, fie indirect. În esență, acest termen se referă la totalitatea manifestărilor reale care pot fi percepute, studiate și înțelese fie prin observare și experimentare nemijlocită, fie prin mijloace indirecte (inclusiv instrumente tehnologice sau modele teoretice). Din perspectivă metodologică, fenomenele ar trebui investigate în mod activ, critic, creativ, proactiv și prospectiv, ceea ce implică adoptarea unei atitudini analitice și exploratorii, menite să descopere în profunzime cauzele, implicațiile și evoluțiile lor. Vezi și **„Experiment natural/ Experiment de teren/ Experiment real”**.

FI (acronim) – a se vedea **„Factor de impact (acronim FI)/ Impact factor** (în engleză) (acronim IF)“.

Fiabilitatea sursei – gradul de încredere atribuit unei surse de informații, determinat de credibilitatea, obiectivitatea, autoritatea și precizia acesteia. O sursă este considerată de încredere și fiabilă dacă furnizează informații verificate, exacte, documentate riguros și neafectate de interese ascunse, prejudecăți sau intenții manipulative. În evaluarea fiabilității unei surse se analizează elemente precum reputația autorului sau instituției emitente, transparența privind metodologia utilizată, actualitatea datelor furnizate și posibilitatea verificării lor independente. Competența informațională și gândirea critică sunt esențiale pentru evaluarea corectă a surselor și prevenirea utilizării informațiilor inexacte sau înșelătoare. În epoca informației digitale, în care cantități mari de date circulă rapid prin internet, platforme sociale și mass-media, capacitatea de a evalua și a selecta sursele fiabile devine hotărâtoare pentru a lua decizii informate și pentru a realiza analize corecte în contexte academice, profesionale și sociale. Vezi și **„Actualitatea sursei”; „Actualizarea sursei”; „Acuratețea sursei”; „Credibilitatea informațiilor”; „Competență de cercetare informațională”; „Competență informațională”; „Obiectivitatea sursei”; „Precizia sursei”;**

„Prestigiul profesional al autorului”; „Prestigiul editurii”; „Știre falsă/ Fake news (în engleză)”.

Film documentar – producție cinematografică menită să prezinte în mod obiectiv diverse aspecte ale realității, fără a implica actori sau joc actoricesc și fără a recurge la elemente de ficțiune. Realizarea unui astfel de film presupune surprinderea unor situații, evenimente, persoane, spații și obiecte reale, prezentând în mod autentic și riguros faptele, procesele sau fenomenele observate, fără a deforma conținutul ori succesiunea evenimentelor. Filmele documentare pot ilustra tematici dintr-o varietate de domenii (științifice, sociale, economice, culturale etc.) și pot lua forme diferite, precum filme științifice (istorice, geografice), profesionale, politice ori biografice, contribuind astfel la înțelegerea și explorarea critică a realității. Vezi și **„Editare audio/ audio-video”; „Editare digitală”; „Editor multimedia”.**

Filtrarea datelor – procesul de selecție, curățare și prelucrare a datelor dintr-un set de date pentru a elimina erorile, inconsecvențele, datele irelevante sau zgomotoase, asigurând astfel o analiză mai precisă și relevantă. Acest proces este esențial în analiza datelor, învățarea automată, statistica și gestionarea bazelor de date, deoarece contribuie la îmbunătățirea calității datelor și la reducerea riscului de obținere a unor rezultate eronate. Filtrarea poate include metode precum eliminarea valorilor aberante, interpolarea datelor lipsă, eliminarea duplicatelor, conversia datelor în formate standardizate și aplicarea unor algoritmi de netezire sau de detecție a anomaliilor. De asemenea, în sisteme informatice și baze de date, filtrarea poate fi realizată prin filtre automate care exclud informațiile nerelevante pe baza unor criterii prestabilite. În analiza datelor textuale, filtrarea presupune eliminarea cuvintelor de umplutură, corectarea erorilor ortografice și standardizarea formatului textului. O filtrare corectă și bine implementată îmbunătățește interpretabilitatea seturilor de date, crește acuratețea modelelor predictive și optimizează performanța sistemelor informatice, contribuind astfel la luarea unor decizii mai bine fundamentate. Vezi și **„Analiza datelor”; „Dată/ date”; „Date brute”; „Date nesemnificative”; „Date primare”; „Date secundare”; „Date zgomotoase/ Noisy data (în engleză)”;** **„Organizarea și structurarea datelor”; „Set de date”.**

Filtrarea informațiilor – procesul prin care anumite date, mesaje sau cunoștințe sunt selectate, organizate, modificate sau eliminate conform unor

criterii specifice, influențând astfel accesul la informație și percepția realității. Acest proces poate fi natural, atunci când indivizii își aleg conștient sursele de informare în funcție de interesele și convingerile personale, sau artificial, atunci când fluxul informațional este reglementat de algoritmi, mass-media, guverne sau alte entități care controlează distribuția informației în funcție de anumite obiective. Filtrarea informațiilor se manifestă în diverse domenii, precum rețelele sociale, unde algoritmi personalizează conținutul afișat pe baza istoricului utilizatorului, mass-media, unde unele subiecte sunt promovate, iar altele sunt neglijate, și politica, unde cenzura și propaganda pot restricționa accesul la anumite tipuri de informații. Acest proces poate avea efecte pozitive, cum ar fi gestionarea eficientă a volumului mare de informații și reducerea supraîncărcării cognitive, dar și efecte negative, precum formarea bulelor informaționale, unde utilizatorii sunt expuși exclusiv la perspective care le confirmă convingerile, ceea ce poate amplifica polarizarea socială și răspândirea dezinformării. Pentru a minimiza riscurile asociate filtrării informațiilor, sunt esențiale diversificarea surselor de informare, verificarea faptelor, transparența algoritmică și dezvoltarea gândirii critice, contribuind astfel la un acces echilibrat și obiectiv la cunoaștere. Vezi și **„Credibilitatea informațiilor”**; **„Distorsionarea informațiilor”**; **„Dezinformare”**; **„Instrument de fact-checking”**; **„Manipulare”**; **„Misinformare”**; **„Știre falsă/ Fake news (în engleză)”**; **„Veridicitatea informațiilor”**.

Filtru (pentru date) – funcționalitate disponibilă în programele electronice de gestionare și analiză a datelor (precum foi de calcul, baze de date sau aplicații specializate), care permite selectarea și afișarea doar a elementelor ce îndeplinesc anumite criterii. Prin intermediul filtrului, utilizatorii pot restrânge rapid informațiile relevante, fără a mai fi necesară scrierea de formule complexe sau aplicarea manuală a condițiilor de formatare. Această opțiune oferă un mod intuitiv de a naviga prin seturi mari de date, facilitând identificarea tiparelor, identificarea excepțiilor și luarea de decizii bazate pe informații filtrate corespunzător.

Fișa de bibliotecă – document standardizat utilizat în biblioteci pentru înregistrarea, organizarea și identificarea cărților și a altor resurse din colecții. De obicei, conține informații esențiale despre o lucrare, precum autorul, titlul, anul publicării, editura și cota (indicativul de localizare), facilitând astfel accesul rapid la documentele dorite. Fișa de bibliotecă face parte din sistemul de catalogare tradițional al bibliotecii, fiind menită să

asigure evidența și orientarea eficientă a utilizatorilor printre numeroasele materiale disponibile. Vezi și **„Catalogul bibliotecii”**; **„Evidență electronică”**; **„Fișa digitală”**.

Fișa de documentare – instrument utilizat pentru colectarea, organizarea și analizarea informațiilor provenite din diverse surse (cărți, articole, studii, rapoarte etc.), în vederea realizării unei cercetări sau a unei lucrări științifice. În mod obișnuit, fișa conține date esențiale despre sursă (autor, titlu, editură, an, pagini relevante), precum și note, citate sau observații critice, contribuind la sistematizarea și interpretarea informațiilor culese. Prin intermediul acestor fișe, cercetătorul poate urmări mai eficient conexiunile între idei, poate evita duplicarea referințelor și poate susține în mod structurat argumentația din cadrul demersului său științific. Vezi și **„Documentare”**; **„Documentare științifică”**.

Fișa digitală – instrument folosit pentru colectarea și sistematizarea informațiilor relevante într-un anumit domeniu, având la bază conținuturi digitalizate. În funcție de obiectivele urmărite, de aspectele analizate și de modul de organizare și prezentare a conținuturilor, pot fi concepute diferite tipuri de fișe digitale – de la cele dedicate observării, analizării și evaluării unor activități specifice (de exemplu, fișe de observare a lecțiilor sau a activităților didactice) până la fișe de evaluare a mijloacelor utilizate în procesul educațional. Fișele digitale pot include texte, imagini, tabele, grafice și pot fi create și gestionate prin intermediul diverselor aplicații și platforme, contribuind la eficientizarea și îmbunătățirea proceselor de învățare, analiză și luare a deciziilor.

Fișier – rezultatul prelucrării datelor cu ajutorul unui program informatic și ulterior salvate, manual sau automat, sub un nume specific și cu o extensie asociată. Formatul fișierului variază în funcție de tipul datelor procesate, putând fi fișiere de tip text, imagine, sunet, fotografii, video ș.a. Aceste formate se identifică prin extensii specifice (de exemplu, .docx, .jpg, .mp3, .mp4, .avi), care permit sistemelor de operare și aplicațiilor să recunoască și să deschidă fișierele cu programul corespunzător. Vezi și **„Fișier jurnal/ Log file (în engleză)”**; **„Fișier grafic”**; **„Fișier de semnătură”**; **„Fișier multimedia”**.

Fișier de semnătură – tip de fișier care conține încorporată o semnătură digitală, asigurând autenticitatea și integritatea datelor pe care le însoțește. Semnătura digitală atestă că fișierul nu a fost modificat în mod

neautorizat și că provine de la un emitent de încredere, fiind creată și verificată prin intermediul unor algoritmi criptografici. Vezi și „**Fișier**”; „**Fișier jurnal/ Log file** (în engleză)”; „**Fișier grafic**”; „**Fișier multimedia**”.

Fișier grafic – tip de fișier digital generat cu ajutorul unor aplicații de editare sau creare grafică, care conține exclusiv elemente vizuale – imagini, fotografii, ilustrații sau alte reprezentări grafice (de exemplu, clip art-uri ori imagini scanate). Fișierele de acest tip pot fi obținute prin programe de desenare sau retuș foto și pot avea diverse formate (de exemplu, *.jpg, *.png, *.gif, *.bmp, *.tiff), în funcție de necesități și de nivelul de comprimare ori calitatea imaginii. Vezi și „**Fișier**”; „**Fișier jurnal/ Log file** (în engleză)”; „**Fișier de semnătură**”; „**Fișier multimedia**”.

Fișier jurnal/ Log file (în engleză) – fișier menținut de un site web sau de un sistem informatic în care se înregistrează automat date referitoare la activitatea utilizatorului și la interacțiunile acestuia cu resursele online. În mediul web, aceste fișiere conțin informații precum data și ora accesării, adresa IP a utilizatorului, paginile vizitate și acțiunile întreprinse, fiind utile atât pentru analiza traficului și optimizarea site-ului, cât și pentru colectarea de date de marketing. Fișierele jurnal pot fi folosite în depistarea și rezolvarea erorilor tehnice, în îmbunătățirea performanței site-ului și pentru asigurarea securității cibernetice. Vezi și „**Fișier**”; „**Fișier grafic**”; „**Fișier de semnătură**”; „**Fișier multimedia**”.

Fișier multimedia – tip de fișier digital creat cu ajutorul unui editor multimedia, care integrează mai multe forme de conținut (texte, imagini, elemente grafice, audio, video, subtitrări etc.) într-un singur format final, obținut de obicei prin comprimare. Astfel, un editor multimedia assemblează aceste tipuri de fișiere și generează, la final, un fișier unic, cu extensii precum *.mp4, *.wmv, *.mov, *.mpg, *.mp2, *.mpeg, *.mpe, *.mpv, *.3gp, *.asf, *.amv, *.yuv și altele, care facilitează redarea și distribuirea conținutului pe o gamă largă de dispozitive și platforme. Vezi și „**Fișier**”; „**Fișier jurnal/ Log file** (în engleză)”; „**Fișier grafic**”; „**Fișier de semnătură**”.

Flipped Learning – a se vedea „**Învățare inversată/ Flipped Learning** (în engleză)”.

Flux de date (cu referire la sisteme informatice) – transferul și procesarea datelor între componente hardware și software ale unui sistem informatic, realizată prin intermediul canalelor fizice (hardware) și/sau proceselor software. Acest flux poate implica colectarea, transferul,

procesarea și stocarea datelor, desfășurându-se în mod sincron sau asincron. În funcție de direcția fluxului, poate fi: a) Flux de intrare – date preluate din surse externe (de exemplu: tastaturi, senzori, API-uri); b) Flux de ieșire – date procesate și transmise către utilizatori sau alte sisteme (de exemplu afișarea pe ecran, export în baze de date, notificări); c) Flux intern – transfer de date între componente software (spre exemplu, schimbul de mesaje între servere și baze de date sau transferul de date între CPU și RAM). Vezi și **„Echipament informatic”**; **„Flux de informație”**; **„Sistem informatic”**.

Flux de ieșire/ Ieșiri/ Output (în engleză) – totalitatea datelor procesate și transmise de un sistem informatic către utilizatori sau alte sisteme. Aceste date pot fi afișate (de exemplu, pe ecran), redate sub formă de conținut multimedia, exportate către baze de date sau transmise prin API-uri către alte aplicații. Vezi și **„Echipament informatic”**; **„Flux de intrare/ Intrări/ Input** (în engleză)“.

Flux de informații – raportul dintre cantitatea de informație transmisă și intervalul de timp în care are loc această transmisie, utilizat pentru a măsura eficiența și viteza transferului de informații într-un sistem de comunicații sau în procesarea datelor. Spre deosebire de fluxul informațional, care include aspecte calitative ale circulației informației (precum relevanța, structura sau interpretarea acesteia), fluxul de informații este o măsură cantitativă a transferului de date. Vezi și **„Flux informațional”**; **„Flux mediatic”**; **„Fluxul comunicațional/ Fluxul comunicării”**.

Flux de intrare/ Intrări/ Input (în engleză) – totalitatea datelor provenite din surse externe și introduse într-un sistem informatic prin intermediul dispozitivelor de intrare, precum tastaturi, senzori, scanere sau API-uri externe. Aceste date pot necesita validare, filtrare și preprocesare pentru a asigura integritatea, securitatea și compatibilitatea lor cu sistemul informatic. Vezi și **„Echipament informatic”**.

Flux informațional – circulația informațiilor într-un sistem, fie el organizațional, tehnologic sau social. Acesta poate fi caracterizat prin direcția, viteza, volumul și calitatea informațiilor transmise și poate fi optimizat pentru reducerea zgomotului comunicațional și îmbunătățirea proceselor organizaționale. Fluxul informațional poate fi a) vertical – de exemplu, comunicarea între autorități și cetățeni; b) orizontal – schimbul de informații între indivizi sau organizații la același nivel ierarhic; c) diagonal –

circulația informației între niveluri și structuri organizaționale diferite. De asemenea, acesta poate fi deschis și liber, ca în sistemelor democratice, sau controlat și filtrat, prin mecanisme precum cenzura, propaganda sau algoritmi de personalizare a conținutului. Spre deosebire de fluxul de informații, care este o măsură cantitativă a transferului de date, fluxul informațional include și interpretarea, analiza și relevanța datelor în contextul în care sunt utilizate. Vezi și **„Explozie informațională”**; **„Flux mediatic”**; **„Transparența surselor”**.

Flux mediatic – totalitatea informațiilor transmise prin canale mass-media (TV, radio, presă, platforme digitale), într-un anumit interval de timp. Acest flux poate fi continuu și instantaneu (cum ar fi transmisiunile live) sau structurat și periodic (de exemplu, sub forma edițiilor de știri sau a publicațiilor tipărite). Fluxul mediatic este influențat de factori precum politicile editoriale ale mass-mediei (agenda-setting), modul de prezentare a informațiilor (framing), reglementările legale, precum și de algoritmi platformelor digitale, care determină vizibilitatea și distribuția conținutului. Vezi și **„Explozie informațională”**; **„Flux informațional”**; **„Fluxul comunicațional/ Fluxul comunicării”**; **„Mass-media”**; **„Mediu informațional”**; **„Platformă de socializare”**; **„Rețea socială digitală”**; **„Transparența surselor”**.

Flux verbal – ritmul, debitul și volumul de cuvinte utilizate în vorbirea unei persoane, influențând claritatea, coerența și eficiența comunicării. Acesta face parte din comunicarea paraverbală și poate varia în funcție de context, emoțiile vorbitorului, nivelul de pregătire și audiența, având un impact semnificativ în domenii precum educația, discursurile publice, relațiile interpersonale și interviurile. Vezi și **„Fluxul comunicațional/ Fluxul comunicării”**.

Fluxul comunicațional/ Fluxul comunicării – continuum al actelor și proceselor de transmitere a informațiilor și mesajelor între partenerii implicați în comunicare. Acesta poate fi de mai multe tipuri, în funcție de direcția și maniera în care se desfășoară interacțiunea: a) Flux unidirecțional – caracterizat de absența feedbackului din partea receptorului, emițătorul transmițând informația fără a primi un răspuns (exemplu: comunicarea prin intermediul mass-media); b) Flux bidirecțional – presupune existența feedbackului, emițătorul și receptorul schimbând rolurile în mod dinamic și oferind reciproc răspunsuri (vezi și feedback / conexiune inversă / reacție

inversă / retroacțiune în procesul comunicării); c) Flux în doi pași / în două trepte – implică preluarea informațiilor de la mijloacele de comunicare în masă de către liderii de opinie și transmiterea lor către persoanele integrate în grupul lor social, punând astfel accentul pe influența liderilor de opinie în diseminarea mesajului; d) Flux în cascadă – întâlnit frecvent în comunicarea instituțională sau interinstituțională, unde liderii de la diferite niveluri ierarhice comunică succesiv către subordonații lor, permițând transmiterea progresivă a informațiilor în structuri organizate ierarhic. Vezi și „**Flux de date** (cu referire la sisteme informatice)”; „**Flux de ieșire/ Ieșiri/ Output** (în engleză)”; „**Flux de intrare/ Intrări/ Input** (în engleză)”; „**Flux informațional**”; „**Flux de informații**”; „**Flux mediatic**”; „**Flux verbal**”; „**Mesaj**”.

Focus-grup – metodă interactivă de cercetare calitativă, variantă a interviului de grup, utilizată pentru colectarea și analiza opiniilor, percepțiilor și atitudinilor unui grup de persoane asupra unei teme specifice. Această tehnică presupune organizarea unei discuții structurate, fie în mediul fizic, fie în cel virtual, moderată de un facilitator care ghidează conversația pe baza unui set de întrebări predefinite. Scopul focus-grupului este de a obține o înțelegere aprofundată a punctelor de vedere ale participanților, de a identifica tendințe și de a analiza modul în care opiniile sunt influențate și modelate în cadrul dinamicii de grup. Metoda este frecvent utilizată în cercetarea de piață, științele sociale, marketing, dezvoltarea produselor și evaluarea politicilor publice, fiind un instrument valoros pentru generarea de idei, validarea ipotezelor și explorarea atitudinilor consumatorilor sau utilizatorilor. Vezi și „**Interviu** (de cercetare)”; „**Interviu** (în cercetarea științifică)”; „**Interviu de grup**”.

Format digital – formă de reprezentare a informației compatibilă cu un sistem de calcul, obținută prin digitizare – procesul de conversie a datelor dintr-un format fizic într-o succesiune de biți și octeți (combinații de 0 și 1). Acest format permite stocarea, procesarea, manipularea și transmiterea informațiilor prin dispozitive electronice și rețele digitale, inclusiv prin sateliți și cabluri de fibră optică. Digitizarea se aplică diverselor tipuri de conținut, precum text (.txt, .docx, .pdf), imagini (.jpg, .png), audio (.mp3, .wav), video (.mp4, .avi) și baze de date (.csv, .json), oferind accesibilitate globală, partajare rapidă și procesare avansată a informațiilor. Vezi și „**Bit**”; „**Byte** (acronim B)”; „**Digitizare**”; „**Digitalizare**”; „**Dispozitiv digital**”; „**Echipament infromatic**”.

Formatare de text – proces prin care se modifică și se aranjează conținutul unui fișier text, aplicând stiluri și reguli de organizare pentru a îmbunătăți aspectul vizual și lizibilitatea acestuia. Această operație permite ajustarea caracteristicilor textului, precum fontul, dimensiunea caracterelor, stilul (bold, italic, subliniere), culoarea, alinierea, spațierea dintre rânduri și paragrafe, precum și setările generale ale paginii (margini, coloană, indentare, numerotare). Formatarea de text este utilizată în procesarea documentelor (în programe precum Microsoft Word, Google Docs, LaTeX), în redactarea paginilor web (prin HTML și CSS) sau în editarea conținutului pentru tipărire. Scopul principal al acestei operațiuni este de a asigura claritate, coerență și atractivitate în prezentarea informației, facilitând citirea și înțelegerea conținutului. În funcție de nivelul de detaliu, formatarea poate fi: a) Formatare de bază – aplicarea rapidă a unor stiluri predefinite (font, dimensiune, aliniere); b) Formatare avansată – utilizarea stilurilor complexe, crearea de șabloane, aplicarea codurilor de formatare automată și stilizarea documentului conform unor standarde specifice. Vezi și „**Editare text**”; „**Tehnoredactare**”; „**Tehnoredactarea lucrărilor științifice**”.

Formatul APA – a se vedea „**Stilul de citare APA**”.

Formular – document fizic sau digital, parțial tipărit sau predefinit, care conține texte standardizate și spații libere destinate completării cu date individuale de către utilizator. Formularele sunt utilizate într-o varietate de contexte administrative, juridice, comerciale și personale, având rolul de a structura și formaliza colectarea informațiilor necesare pentru elaborarea unor acte oficiale sau desfășurarea unor proceduri specifice. În format fizic, formularele sunt imprimate pe hârtie și necesită completare manuală, fiind folosite frecvent în instituții publice, administrație, bănci, spitale sau companii. În format electronic, acestea sunt integrate în platforme digitale, permițând completarea automată, validarea datelor și transmiterea electronică, fiind utilizate în aplicații web, baze de date și sisteme informatizate. Formularele sunt importante pentru eficientizarea proceselor birocratice, standardizarea datelor și asigurarea conformității cu cerințele legale și administrative. Exemple comune includ formulare de cereri, contracte, chestionare, declarații fiscale, formulare de înscriere sau formulare online pentru autentificare, rezervări și solicitări de servicii. Vezi și „**Digitizare**”; „**Document**”; „**Înscris în formă electronică**”; „**Platformă informatică**”; „**Platformă web**”.

Forum online – platformă digitală de comunicare, unde utilizatorii pot iniția și participa la discuții structurate pe diverse teme, postând mesaje sub formă de întrebări, răspunsuri sau opinii. Aceste forumuri sunt organizate în categorii și subiecte specifice, permițând utilizatorilor să interacționeze într-un mediu virtual, similar cu o dezbatere scrisă. Forumul online funcționează pe baza unui sistem de postare asincronă, ceea ce înseamnă că utilizatorii pot citi și răspunde la mesaje în orice moment, fără a fi necesară prezența simultană a participanților. De obicei, discuțiile sunt moderate de administratori sau moderatori, care asigură respectarea regulilor comunității și menținerea unui mediu de discuție constructiv. Forumul online poate fi public (accesibil tuturor utilizatorilor) sau privat (disponibil doar pentru membri înregistrați). Acesta este utilizat într-o varietate de domenii, inclusiv tehnologie, educație, sănătate, gaming, suport tehnic, hobby-uri și altele, fiind un instrument esențial pentru schimbul de informații, soluționarea problemelor și crearea de comunități online active. Exemple de platforme populare de forumuri online includ Reddit, Stack Overflow, Quora, phpBB, Discourse și forumurile integrate în site-uri sau platforme dedicate unor subiecte specifice. Vezi și „**Platformă informatică**”; „**Platformă web**”.

Fotografia – imagine statică – pozitivă sau negativă – obținută prin procesul de fotografiere, care constă în captarea și fixarea unei imagini a unei ființe, a unui obiect, a unui peisaj sau a oricărui alt subiect vizual, pe un suport fotografic. În fotografia tradițională, imaginea este înregistrată pe materiale fotosensibile precum hârtia fotografică, filmul de celuloid, sticla, ceramica sau alte suprafețe tratate chimic. Fotografia poate fi realizată prin diferite tehnici, inclusiv fotografie analogică (bazată pe procese chimice de dezvoltare) și fotografie digitală (captată și procesată electronic). În funcție de metoda utilizată, fotografia poate fi monocromă (alb-negru) sau color, iar în cazul imaginilor negative, acestea necesită un proces de inversare pentru obținerea unei reproduceri fidele a realității. De-a lungul timpului, fotografia a devenit o formă importantă de documentare, expresie artistică și comunicare vizuală, fiind utilizată în jurnalism, știință, publicitate, artă, securitate și numeroase alte domenii. Vezi și „**Editor** (în domeniul media)”; „**Editor** (în domeniul TIC)”; „**Editor grafic**”; „**Fotomontaj**”.

Fotografia digitală – imagine capturată și stocată în format digital, utilizând dispozitive moderne de fotografiere, precum aparate foto digitale, camere integrate în telefoane mobile, tablete, drone sau webcam-uri. Spre deosebire de fotografia tradițională, care necesită un proces chimic de

developare pe suport fizic (film fotografic, hârtie fotografică), fotografia digitală este înregistrată, procesată și vizualizată exclusiv pe suport electronic, fiind stocată pe carduri de memorie, hard disk-uri, servicii cloud sau alte medii digitale. Expansiunea rapidă a tehnologiei digitale a transformat fotografia într-o activitate accesibilă, populară și omniprezentă, permițând utilizatorilor să capteze, editeze și distribuie instantaneu imagini prin intermediul internetului, rețelelor sociale și aplicațiilor mobile. În plus, avansurile în procesarea imaginilor și inteligența artificială au dus la îmbunătățirea calității fotografiilor digitale, inclusiv prin tehnici de recunoaștere facială, stabilizare automată a imaginii, HDR (High Dynamic Range) și procesare computațională. Fotografia digitală este utilizată în numeroase domenii, de la fotografie artistică și jurnalistică până la marketing, publicitate, știință, medicină și securitate. Această tehnologie continuă să evolueze, redefinind modul în care oamenii documentează și împărtășesc vizual realitatea. Vezi și **„Editare digitală”**; **„Editare foto”**; **„Editare online”**; **„Editor grafic”**; **„Editor online”**; **„Fotomontaj”**.

Fotomontaj – tehnică artistică și digitală de combinare a mai multor imagini sau fragmente de imagini într-o singură compoziție, cu scopul de a crea un efect vizual unitar, expresiv sau supranatural. Acesta poate fi realizat manual, prin decupare și asamblare fizică a fotografiilor, sau digital, utilizând programe de editare grafică, precum Adobe Photoshop, GIMP sau Canva, fiind utilizat în artă, publicitate, design grafic și media pentru a transmite idei, mesaje creative sau efecte speciale. Vezi și **„Editor (în domeniul media)”**; **„Editor (în domeniul TIC)”**; **„Editor grafic”**.

Frauda informatică – activitatea ilegală prin care o persoană accesează, manipulează sau utilizează în mod fraudulos un sistem informatic, fie fără autorizație, fie depășindu-și nivelul de acces permis, cu intenția explicită de a obține un beneficiu nejustificat sau de a induce în eroare o altă persoană, instituție sau entitate juridică. Această infracțiune poate implica diverse acțiuni, precum furtul de date personale sau financiare, falsificarea documentelor electronice, manipularea tranzacțiilor online, utilizarea programelor malware pentru compromiterea securității sistemelor informatice sau accesarea neautorizată a bazelor de date. Frauda informatică este sancționată prin legislația națională și internațională privind criminalitatea cibernetică, având consecințe grave atât pentru victimele individuale, cât și pentru organizații și instituții. Combaterea acestui fenomen necesită implementarea unor măsuri avansate de securitate

cibernetică, utilizarea sistemelor de autentificare robuste, conștientizarea riscurilor asociate și respectarea normelor legale privind protecția datelor și utilizarea echipamentelor informatice. Vezi și **„Protecția informațiilor/ Securitatea informațiilor”**; **„Securitate cibernetică”**.

Fraudă informatică – accesarea cu intenție frauduloasă a unui echipament informatic, fie fără a deține permisiunea necesară din partea proprietarului, fie prin depășirea nivelului de autorizare acordat. Scopul principal este obținerea de beneficii ilegale sau producerea de daune (financiare ori de altă natură), de obicei prin înșelăciune, manipulare sau furt de date și resurse informatice. Vezi și **„Criptarea informațiilor”**; **„Înșelăciune electronică/ Phishing (în engleză)”**; **„Securitate cibernetică”**; **„Protecția informațiilor/ Securitatea informațiilor”**.

Freelancer (în engleză) – persoană (scriitor, jurnalist, artist etc.) care lucrează independent, fără a fi angajată permanent de o instituție, fiind remunerată pe proiect sau pe bază de colaborare.

Freeware – tip de software care poate fi utilizat gratuit pentru o perioadă nelimitată de timp, fiind, de obicei, protejat prin drepturi de autor. Spre deosebire de shareware, care oferă acces temporar și impune plata unei licențe după o perioadă de probă, freeware rămâne gratuit în mod permanent, însă drepturile asupra codului sursă și distribuției sunt, de regulă, deținute de autor sau dezvoltator. Deși accesibilitatea gratuită este singurul criteriu necesar pentru clasificarea unui program ca freeware, licența acestuia poate impune restricții privind utilizarea, cum ar fi limitarea la scopuri personale, academice, necomerciale sau, în unele cazuri, permiterea utilizării în medii comerciale. Spre deosebire de software-ul open-source, care permite accesul, modificarea și distribuirea codului sursă, freeware nu oferă aceste drepturi, utilizatorii având doar permisiunea de a rula programul fără costuri. Exemple comune de freeware includ Adobe Acrobat Reader (pentru vizualizarea documentelor PDF), Skype (comunicare audio-video), Google Chrome (browser web), dar și aplicații mobile precum Spotify Free sau WhatsApp, care oferă funcționalități gratuite, uneori susținute prin reclame sau opțiuni premium. Freeware poate fi întâlnit în diverse domenii, de la programe de securitate IT (exemplu: Bitdefender Antivirus Free) la editoare grafice (exemplu: GIMP, care, deși este gratuit, este și open-source). Vezi și **„Open Access (în engleză)/ Acces deschis”**.

Funcțiile comunicării – totalitatea rolurilor și proprietăților pe care caracteristicile lingvistice (precum sensul, tonul, contextul sau intenția) le îndeplinesc în cadrul procesului comunicării interumane. Acestea pot implica, de exemplu, transmiterea informației, exprimarea emoțiilor, influențarea receptorului, crearea de relații sociale și structurarea gândirii, asigurând astfel eficiența și coerența interacțiunii verbale și nonverbale. Vezi și „**Comunicare** (în sens general)”; „**Comunicare accidentală/ Comunicare incidentală**”; „**Comunicare asertivă**”; „**Comunicare de masă**”; „**Comunicare de noi cunoștințe**”; „**Comunicare interpersonală**”; „**Comunicare intrapersonală**”; „**Comunicare nonverbală**”; „**Comunicare paraverbală**”; „**Comunicare pasivă**”; „**Comunicare persuasivă**”; „**Comunicare publică**”; „**Comunicare științifică (în general)**”; „**Comunicare verbală**”.

Furnizor de servicii de arhivare electronică – persoană fizică sau juridică, acreditată să presteze servicii legate de arhivarea electronică. Vezi și „**Bază de date**”; „**Depozit de date/ Data Repository (în engleză)**”; „**Digitizare**”; „**Digitalizare**”; „**Format digital**”.

Furnizor de servicii de certificare – persoană care eliberează certificate sau care prestează alte servicii legate de semnătura electronică. Vezi și „**Certificat digital**”; „**Semnătură electronică**”; „**Semnătură electronică extinsă**”.

Furnizor de servicii Internet/ Internet Service Provider (abreviat ISP) (în engleză) – firmă sau organizație care oferă utilizatorilor acces la Internet, precum și alte servicii conexe, cum ar fi găzduirea de site-uri web, servicii de e-mail, securitate online și conexiuni dedicate. ISP-urile pot furniza Internet prin diferite tehnologii, inclusiv fibră optică, DSL, cablu, satelit sau rețele mobile. Exemple de ISP-uri cunoscute includ AT&T, Comcast, Orange, Vodafone și RCS&RDS (Digi). Vezi și „**Server de mail/ Server de e-mail/ Mail server (în engleză)**”; „**Server web/ Web server (în engleză)**”.

G

Game-learning (în engleză) – a se vedea „**G-learning/ Game-learning** (în engleză)”.

Gamificare/ Gamification (în engleză) – procesul de aplicare a elementelor specifice jocurilor digitale, precum punctele, nivelurile, recompensele, competiția și provocările, în contexte non-ludice, cum ar fi educația, afacerile, sănătatea sau dezvoltarea personală, cu scopul de a crește motivația, implicarea și eficiența participanților. Ca metodă de lucru în educație a prins contur în anii '70 și '80 datorită faptului că a fost fondată și dezvoltată Societatea pentru progresul jocurilor și simulării în educație și formare (Society for the Advancement of Games and Simulation in Education and Training – SAGEST) (Baciu, 2016), actualmente fiind frecvent utilizată pentru a transforma învățarea într-un proces mai interactiv și captivant, dar și în marketing, resurse umane sau formare profesională pentru a îmbunătăți experiențele utilizatorilor și productivitatea. Vezi și „**Învățare electronică/ E-learning** (în engleză)”.

Gazdă/ Host (în engleză) – calculator conectat la Internet sau la o rețea, care pune la dispoziția altor dispozitive (calculatoare oaspete/ guest) resurse precum fișiere, periferice sau aplicații, fiind cunoscut și sub denumirea de nod Internet. Un astfel de calculator poate stoca și rula programe client sau server, având alocată o adresă unică de IP pentru identificare în rețea. Vezi și „**Găzduire web/ Web hosting** (în engleză)”; „**Furnizor de servicii Internet/ Internet Service Provider** (abreviat ISP) (în engleză)”; „**Server** (în engleză)”; „**Server virtual**”.

Găzduire web/ Web hosting (în engleză) – este un serviciu care permite organizațiilor și persoanelor fizice să publice un site sau o pagină web pe Internet, prin furnizarea de tehnologie și infrastructură necesare pentru stocarea și accesibilitatea acestora. Site-urile web sunt găzduite pe servere web, computere speciale care gestionează accesul utilizatorilor la conținutul online și permit funcționarea corectă a paginilor web. Vezi și **„Furnizor de servicii Internet/ Internet Service Provider** (abreviat ISP) (în engleză)”; **„Server** (în engleză)”; **„Server web/ Web server** (în engleză)”.

Gândire critică – capacitatea unei persoane de a analiza, evalua și interpreta informațiile în mod logic și obiectiv, cu scopul de a înțelege profund un subiect sau o problemă și de a găsi soluții eficiente. Aceasta presupune detectarea erorilor de raționament, identificarea sofismelor logice și a prejudecăților cognitive (biasurile cognitive), precum și evaluarea credibilității surselor de informații pentru a distinge între fapte și opinii subiective. O componentă esențială a gândirii critice este flexibilitatea cognitivă, care permite adaptarea la informații noi și luarea în considerare a mai multor perspective înainte de a formula o concluzie. De asemenea, implică autorefecția, adică capacitatea de a-și evalua propriile raționamente și de a recunoaște eventualele erori de judecată. Gândirea critică include și abilitatea de a formula întrebări relevante, de a corela informații din surse diverse și de a sintetiza concluzii bine fundamentate. Totodată, joacă un rol esențial în rezistența la manipulare și dezinformare, oferindu-le indivizilor instrumentele necesare pentru a analiza informațiile într-un mod rațional și pentru a lua decizii informate, bazate pe dovezi. Aceasta este strâns legată de gândirea analitică și sintetică, care presupune atât descompunerea unei probleme în elementele sale fundamentale, cât și integrarea concluziilor într-o viziune coerentă. Un aspect important al gândirii critice este curiozitatea intelectuală, adică dorința de a explora, verifica și înțelege în profunzime un subiect, fără a accepta informații fără un proces riguros de verificare. În plus, capacitatea de argumentare logică și structurat asigură exprimarea clară și convingătoare a ideilor, facilitând astfel dezbateri constructive și schimburi de opinii bazate pe raționament solid. Prin aplicarea acestor principii, gândirea critică contribuie la dezvoltarea unei minți autonome, capabile să ia decizii raționale, să rezolve probleme complexe și să se adapteze eficient la cerințele unei societăți bazate pe cunoaștere și tehnologie. Vezi și **„Cultura informației”**; **„Cultura informației în învățământul superior”**; **„Cunoaștere științifică”**; **„Cunoștințe”**; **„Evaluarea avansată a surselor de**

documentare”; „Operație logică”; „Prejudecăți cognitive/ Cognitive bias (în engleză)”.

Geolocalizare – procesul de identificare, detectare, estimare și precizare a locației geografice reale a unui obiect, cum ar fi un telefon mobil, un terminal computerizat conectat la Internet, un vehicul sau o sursă radar, utilizând tehnologii precum GPS (Global Positioning System), rețele Wi-Fi, turnuri de telefonie mobilă sau adrese IP. Acest proces este folosit în navigație, securitate, marketing digital, servicii de livrare, aplicații mobile și monitorizarea dispozitivelor inteligente. Vezi și **„Dispozitiv digital”; „Dispozitiv inteligent”; „Dispozitiv mobil/ portabil”; „Echipament informatic”; „Geotargetare”.**

Geotargetare – procesul de direcționare a conținutului, reclamelor sau serviciilor către un anumit grup țintă, pe baza locației geografice determinate prin tehnici de geolocalizare sau geotrapping; această strategie este utilizată în marketing digital, publicitate, comerț electronic și aplicații mobile pentru a furniza informații relevante utilizatorilor în funcție de poziția lor geografică, optimizând astfel experiența acestora și eficiența campaniilor de promovare. Vezi și **„Analiza datelor”; „Dată/ Date”; „Geolocalizare”; „Publicitate vizată/ Targeted advertising (în engleză); „Reclamă”; „Reclamă online”.**

Geotrapping – tehnică avansată de colectare și analiză a datelor de localizare geografică ale utilizatorilor, bazată pe istoricul poziționării acestora într-o anumită zonă, cu scopul de a identifica tipare comportamentale și de a direcționa conținut personalizat, reclame sau oferte comerciale relevante. Această metodă este utilizată în marketing digital, securitate, logistică și analiza comportamentală, fiind posibilă prin tehnologii precum GPS, Wi-Fi, turnuri de telefonie mobilă și geolocalizare bazată pe adrese IP, permițând companiilor să segmenteze audiența pe baza mișcărilor anterioare și să optimizeze strategiile de comunicare. Vezi și **„Analiza datelor”; „Dată/ Date”; „Geotargetare”; „Publicitate vizată/ Targeted advertising (în engleză); „Reclamă”; „Reclamă online”.**

Ghid – document informativ, tipărit sau digital, care oferă instrucțiuni detaliate, recomandări și explicații privind utilizarea corectă a unui produs, serviciu, software sau proces, având rolul de a facilita înțelegerea și aplicarea acestuia. Acesta poate include descrieri tehnice, pași de operare, măsuri de siguranță, soluționarea problemelor frecvente și ilustrații explicative, fiind

utilizat în diverse domenii, precum tehnologie, educație, industrie și administrație. Vezi și **„Ghidul și îndrumătorul pentru elevi”**.

Ghid de interviu – instrument de cercetare specific metodei interviului, care poate fi organizat în manieră structurată, semi-structurată sau nestructurată (Chraif & Aniței, 2011), clasificat astfel pornind de la modul în care sunt formulate întrebările. De cele mai multe ori interviurile sunt înregistrate pentru a fi transcrise ulterior. Aceasta se poate realiza exclusiv cu acordul persoanei intervievate. Interviuul structurat conține un set prestabilit de întrebări închise de la care intervievatorul nu se va abate decât pentru a explica semnificația unei întrebări insuficient înțeleasă de către respondent. De asemenea, intervievatorul nu va încerca să sondeze realitatea dincolo de întrebările prestabilite. Același set de întrebări, enunțate în aceeași ordine vor fi adresate tuturor participanților la interviu. Interviuul nestructurat nu are formulate întrebări fixe ci teme, subiecte necesar a fi abordate – în funcție de nevoile de cercetare – și posibile întrebări de pornire, interviul decurgând asemeni unei conversații normale. Intervievatorul va folosi întrebări deschise pe care le va adapta nevoii de sondare a experienței fiecărui intervievat în parte. Interviuul semi-structurat combină caracteristici ale interviurilor structurate și nestructurate, cercetătorul pregătind un set de întrebări sau teme prestabilite cu rolul de a ghida conversația dar interviul poate suferi abateri de la acest curs prestabilit, este flexibil și poate conține întrebări suplimentare, de urmărire pornind de la răspunsurile intervievatului. Vezi și **„Ancheta bazată pe interviu”**; **„Interviu (în general)”**; **„Interviu clinic”**; **„Interviu de angajare”**; **„Interviu de grup”**; **„Interviu de opinie”**; **„Interviu de verificare”**; **„Interviu documentar”**; **„Interviu exploratoriu”**; **„Interviu față în față”**; **„Interviu individual”**; **„Interviu în profunzime”**; **„Interviu jurnalistic”**; **„Interviu nestructurat”**; **„Interviu online”**; **„Interviu semistrukturat”**; **„Interviu structurat”**; **„Interviu telefonic”**; **„Interviu telefonic asistat de calculator/ Computer-Assisted Telephone Interviewing (în engleză) (acronim CATI)”**; **„Metoda interviului”**; **„Operator de interviu”**.

Ghidul și îndrumătorul pentru elevi – resurse educaționale, menite să ofere orientare, sprijin cognitiv și metacognitiv în procesul de învățare și în viața școlară a elevilor, facilitând înțelegerea aprofundată a cunoștințelor teoretice, dezvoltarea gândirii critice, aplicarea teoriei în practică și formarea competențelor esențiale pentru succesul academic și social. Conform lui Bocoș et al. (2021), ghidurile pentru elevi sunt incluse în categoria cărților

școlare, alături de manualele și auxiliarele didactice, având funcții multiple: informativă, prin prezentarea clară și accesibilă a conținuturilor didactice; formativă, prin exersarea abilităților de analiză, reflecție și aplicare; evaluativă și autoevaluativă, prin oferirea de exerciții, aplicații și teste de verificare a cunoștințelor. Aceste ghiduri pot fi realizate în format tipărit sau digital, fiecare variantă având avantaje specifice – ghidurile tipărite sunt structurate și organizate metodic, iar cele electronice integrează interactivitate, elemente multimedia și accesibilitate extinsă prin intermediul internetului. Indiferent de format, ghidurile pentru elevi sunt concepute pentru dezvoltarea competenței de a învăța să înveți, oferind strategii eficiente de învățare, metode de organizare a informației și tehnici de gestionare a timpului, contribuind astfel la creșterea autonomiei și responsabilității în procesul de învățare. Aceste materiale-suport sunt realizate de profesori, colective de specialiști în educație sau chiar elevi, având o structură clară, interactivă și atractivă, care include o parte introductivă, considerații științifice și didactice, instrucțiuni de utilizare, aplicații practice, studii de caz, fișe de laborator, experimente, teme de reflecție și sugestii pentru lecturi suplimentare. Vezi și „**Auxiliar didactic** (sau curricular)”.

Glosar – listă de termeni specializați, însoțită de definițiile acestora, utilizată pentru a clarifica sensul cuvintelor și expresiilor specifice unui anumit domeniu de activitate, precum știință, tehnologie, educație, medicină sau afaceri. Acesta poate fi inclus într-o carte, articol, document tehnic, site web sau platformă digitală, având scopul de a facilita înțelegerea și utilizarea corectă a terminologiei de specialitate.

G-learning/ Game-learning (în engleză) – proces de învățare bazat pe jocuri, în care dobândirea cunoștințelor și dezvoltarea abilităților se realizează prin valorificarea jocurilor special concepute pentru educație. Acest tip de învățare îmbină interactivitatea, motivația și feedback-ul imediat, permițând utilizatorilor să aplice, operaționalizeze și exerseze concepte într-un mediu controlat și captivant. Odată cu dezvoltarea tehnologiilor digitale, jocurile video, platformele educaționale gamificate și simulatoarele interactive ocupă un loc important în procesul de instruire, fiind utilizate în educație formală, training profesional, formare continuă și dezvoltare personală. G-learning presupune adesea învățare asistată, în care utilizatorul navighează prin conținuturi de complexitate crescândă, primește feedback în timp real, își adaptează strategiile de învățare și își

îmbunătățește performanțele prin repetiție și ajustare. Datorită implicării active și caracterului ludic, G-learning este recunoscut ca o metodă eficientă de învățare, stimulând gândirea critică, luarea deciziilor, colaborarea și creativitatea, fiind aplicat în domenii precum educația STEM, formarea profesională, psihologie, medicină, economie și chiar dezvoltarea abilităților socio-emoționale. Vezi și **„Învățare electronică/ E-learning (în engleză)”**; **„Învățare multimedia/ Multimedia Learning (în engleză)”**; **„Învățarea online”**; **„Învățare sincronă/ Synchronous Learning (în engleză)”**; **„M-learning/ Mobile Learning (în engleză)”**; **„Platformă educațională/ Sistem de management al instruirii/ Learning Management System (în engleză) (acronim LMS)”**.

Google Arts & Culture – platformă digitală care oferă acces la conținut cultural și artistic din întreaga lume, colaborând cu peste 2.000 de muzee și arhive de renume prin intermediul Google Cultural Institute. Scopul platformei este de a conserva și digitaliza arta și cultura, făcându-le accesibile online pentru oricine, indiferent de locație. Utilizatorii pot explora colecții de artă, expoziții virtuale, artefacte istorice, tururi interactive ale muzeelor și experiențe imersive bazate pe realitate virtuală. Google Arts & Culture reprezintă o resursă valoroasă pentru pasionații de artă, educatori, cercetători și publicul larg, oferind o modalitate inovatoare de a descoperi și aprecia patrimoniul cultural global. Mai multe informații pot fi găsite pe site-ul oficial: <https://artsandculture.google.com> Vezi și **„Bază de date”**; **„Depozit de date/ Data Repository (în engleză)”**; **„Platformă informatică”**; **„Platformă web”**.

Google Books – platformă online și un serviciu oferit de Google, care permite căutarea în textul integral al cărților și revistelor pe care Google le-a scanat și le-a convertit în text prin recunoaștere optică a caracterelor (OCR). Cărțile disponibile pe Google Books provin fie din Google Books Partner Program, unde editorii și autorii își furnizează propriile publicații, fie din Library Project, prin care bibliotecile partenere contribuie cu colecții digitalizate. În plus, Google colaborează cu editori de reviste pentru digitizarea arhivelor acestora, oferind acces la un vast fond de publicații academice, literare și științifice. Utilizatorii pot căuta, previzualiza și, în unele cazuri, descărca gratuit cărți din domeniul public sau achiziționa ediții digitale. Mai multe informații pot fi găsite pe site-ul oficial: <https://books.google.com> Vezi și **„Bază de date”**; **„Depozit de date/ Data Repository (în engleză)”**; **„Platformă informatică”**; **„Platformă web”**.

Google Scholar/ Google Academic – motor de căutare gratuit, specializat în identificarea și accesarea resurselor academice, precum articole evaluate prin peer review, teze, cărți, preprinturi, rezumate, studii de caz, hotărâri judecătorești și rapoarte tehnice. Acesta indexează conținut provenit de la edituri academice, societăți profesionale, arhive instituționale și alte surse online, facilitând accesul rapid la literatura științifică din multiple domenii. Disponibil la adresa <https://scholar.google.com>, Google Scholar oferă funcționalități avansate de căutare și filtrare, profiluri de autori, metrice de citare și posibilitatea de a urmări lucrări științifice, sprijinind astfel cercetători, studenți și profesioniști în procesul de documentare și diseminare a rezultatelor științifice. Vezi și **„Bază de date”**; **„Depozit de date/ Data Repository** (în engleză”); **„Motor de căutare”**; **„Motor de căutare pentru referințe bibliografice”**; **„Platformă informatică”**; **„Platformă web”**.

Grafic statistic – reprezentare vizuală a datelor numerice, utilizată pentru a evidenția tendințe, relații, comparații și distribuții într-un set de date, facilitând interpretarea și analiza acestora; poate fi realizat sub diverse forme, precum histograme, diagrame de bare, diagrame circulare, grafice liniare, diagrame de dispersie sau grafice radar, fiind folosit în domenii precum statistică, economie, știință, educație și afaceri pentru a comunica informațiile într-un mod clar și accesibil. Vezi și **„Reprezentare grafică a datelor cercetării”**.

Gravură – tehnică de reproducere artistică sau tipografică obținută prin incizarea unei imagini pe o suprafață dură, precum metal, lemn, piatră sau linoleum, urmată de aplicarea cernelii și transferul acesteia pe hârtie prin presare. Gravura poate fi realizată prin diferite metode, inclusiv xilografie (pe lemn), calcografie (pe metal), litografie (pe piatră) sau linogravură (pe linoleum). Aceasta permite obținerea de imagini detaliate, cu linii fine și contrast puternic, fiind utilizată în artă, cartografie, ilustrație de carte și tipărirea bancnotelor. Vezi și **„Calcografie”**.

Grup (în sens general) – ansamblu de persoane reunite, fie în mod stabil, fie temporar, pe baza unor criterii obiective sau subiective, alese de membrii grupului sau impuse din exterior, având caracteristici, intenționalități și interacțiuni comune; membrii unui grup participă la aceleași procese educaționale, profesionale, sociale sau culturale, dezvoltă conștiința apartenenței la grup și se supun unor norme de comportament colectiv care le influențează dinamica relațională și activitățile comune. Vezi

și „**Grup de susținere/ Grup de apărare a drepturilor/ Advocacy group/ Lobby group** (în engleză)”; „**Grup de știri/ Newsgroup** (în engleză)”; „**Interviu de grup**”.

Gruparea datelor – procesul de clasificare și organizare a unui set de date în categorii sau clustere pe baza unor caracteristici comune, cu scopul de a facilita analiza, interpretarea și luarea deciziilor. Aceasta este utilizată în statistică, învățare automată, baze de date și analiza datelor, ajutând la identificarea modelelor, relațiilor și tendințelor în cadrul informațiilor colectate. Gruparea poate fi realizată prin metode manuale, atunci când datele sunt organizate pe baza unor criterii prestabilite, sau prin metode automatizate, cum ar fi algoritmi de clustering (de exemplu, k-means, hierarchical clustering, DBSCAN). Procesul poate implica clasificarea ierarhică, unde datele sunt organizate în structuri de tip arbore, sau partiționarea datelor, unde setul de date este împărțit în subgrupuri distincte. Gruparea este esențială în diverse domenii, precum segmentarea pieței în marketing, detectarea fraudelor financiare, analiza comportamentală a utilizatorilor și recunoașterea modelelor în inteligența artificială. O grupare eficientă contribuie la simplificarea datelor complexe, reducerea redundanțelor și îmbunătățirea preciziei analizelor, oferind o bază solidă pentru luarea deciziilor bazate pe date. Vezi și „**Analiza datelor**”; „**Corelarea datelor**”; „**Dată/ date**”; „**Date brute**”; „**Date nesemnificative**”; „**Date primare**”; „**Date secundare**”; „**Date zgomotoase/ Noisy data** (în engleză)”; „**Organizarea și structurarea datelor**”.

Grup de știri/ Newsgroup (în engleză) – platformă online de discuții organizată în jurul unor teme specifice, unde utilizatorii pot publica, citi și răspunde la mesaje, având funcționalități similare forumurilor; aceste grupuri sunt utilizate pentru schimbul de informații, dezbateri și actualizări de știri într-o comunitate virtuală, fiind inițial asociate cu Usenet, una dintre cele mai vechi rețele de distribuție a mesajelor pe Internet, și continuând să fie folosite în diverse forme pe platforme moderne de comunicare, rețele sociale și aplicații colaborative.

Grup de susținere/ Grup de apărare a drepturilor/ Advocacy group/ Lobby group (în engleză) – organizație sau comunitate de persoane care militează pentru protejarea drepturilor fundamentale, promovarea unor cauze sociale, economice sau politice și influențarea politicilor publice. Aceste grupuri joacă un rol important în apărarea intereselor categoriilor

vulnerabile sau insuficient reprezentate, contribuind la schimbări legislative, sociale și culturale prin campanii de conștientizare, petiții, proteste, dialog civic și presiune asupra autorităților. Grupurile de susținere activează în domenii precum drepturile omului, protecția mediului, sănătatea publică, egalitatea de gen, drepturile muncitorilor, accesul la educație și justiția socială, având fie o existență independentă, fie fiind parte a unor organizații non-guvernamentale (ONG-uri), syndicate, asociații comunitare sau mișcări sociale. Scopul lor principal este creșterea gradului de conștientizare asupra unor probleme și mobilizarea sprijinului public pentru soluționarea acestora. În democrațiile consolidate, aceste grupuri joacă un rol important în monitorizarea activității guvernamentale, promovarea transparenței și protejarea libertăților civile, în timp ce în regimurile autoritare, ele pot fi supuse restricțiilor, cenzurii sau represiei. Odată cu dezvoltarea tehnologiilor digitale și accesul extins la rețele sociale, aceste grupuri beneficiază de noi oportunități de mobilizare rapidă, diseminare a informațiilor și organizare de proteste sau campanii globale, contribuind astfel la formarea unor mișcări sociale puternice și accelerarea schimbărilor la nivel național și internațional. Vezi și **„Grup (în sens general)”**; **„Grup de știri/ Newsgroup (în engleză)”**; **„Libertate de exprimare”**; **„Platformă de socializare”**; **„Rețea de comunicare**; **„Rețea socială”**; **„Rețea socială digitală”**; **„Societate civilă”**.

H

Hacking (în engleză) – accesare neautorizată a unui sistem informatic, a unei rețele sau a unor date digitale, cu scopul de a obține informații, de a provoca daune sau de a compromite securitatea acestora. Hackingul este considerat o activitate ilegală și neetică, deși în anumite contexte, cum ar fi ethical hacking, acesta poate fi folosit pentru testarea și îmbunătățirea securității cibernetice. **Vezi și „Baiting”; „Inginerie socială”; „Securitate cibernetică”; „Spoofing”; „Utilizarea neetică a tehnologiei informației”.**

Hardware/ Hard (în engleză) – ansamblul componentelor fizice și tehnice ale unui echipament informatic, precum calculatorul, tableta, telefonul mobil sau alte dispozitive electronice, care permit selecția, colectarea, afișarea, stocarea, prelucrarea și transmiterea datelor. Aceste componente includ unitatea centrală de procesare (CPU), memoria RAM, placa de bază, hard disk-ul (HDD/SSD), placa video, ecranul, tastatura, mouse-ul și alte periferice, fiind esențiale pentru funcționarea și utilizarea sistemelor informatice. **Vezi și „Dispozitiv digital”; „Dispozitiv mobil/portabil”; „Echipament informatic”.**

Hashtag – cuvânt sau expresie precedată de simbolul diez (#), utilizată în mediile digitale, în special pe rețelele sociale, pentru a marca teme sau subiecte de interes și pentru a facilita căutarea și organizarea conținutului. Hashtagurile funcționează ca etichete digitale, grupând postări legate de același subiect într-un singur flux accesibil prin clic pe hashtag. **Vezi și „Rețea de comunicare; „Rețea socială”; „Rețea socială digitală”**

HathiTrust – bibliotecă digitală non-profit, fondată în 2008, ca o colaborare între biblioteci academice și de cercetare, având scopul de a păstra

și oferi acces la un vast patrimoniu de resurse digitale. În prezent, HathiTrust conține peste 18 milioane de documente digitizate, incluzând cărți, reviste și manuscrise, provenite din colecțiile instituțiilor partenere. Platforma facilitează căutarea, accesarea și descărcarea materialelor din domeniul public și sprijină inițiativele de cercetare, educație și conservare a cunoștințelor. Biblioteca digitală HathiTrust reprezintă o resursă valoroasă pentru studenți, profesori și cercetători, oferind acces deschis la o colecție extinsă de lucrări academice și literare. Mai multe informații sunt disponibile pe site-ul oficial: <https://www.hathitrust.org> Vezi și **„Bază de date”**; **„Depozit de date/ Data Repository (în engleză)”**; **„Platformă informatică”**; **„Platformă web”**.

Hărțuire cibernetică/ Cyberbullying (în engleză) – formă de violență psihologică, intimidare, agresiune și terorizare desfășurată în mediul virtual, prin utilizarea mijloacelor electronice, cum ar fi rețelele sociale, platformele online, e-mailurile sau aplicațiile de mesagerie, implicând comportamente repetate și intenționate care vizează rănirea, umilirea, excluderea socială sau intimidarea unei persoane sau a unui grup de persoane prin postarea de mesaje denigratoare, răspândirea de zvonuri, amenințări, insulte, etichete peiorative sau alte forme de atac verbal și psihologic, având consecințe negative asupra victimelor, inclusiv scăderea stimei de sine, anxietate, depresie, idei suicidale și dificultăți emoționale și sociale. Vezi și **„Platformă de socializare”**; **„Program de monitorizare”**; **„Rețea de comunicare”**; **„Rețea socială digitală”**.

Header (în editarea tipografică și procesarea de texte) – a se vedea **„Antet/ Header** (în engleză, în editarea tipografică și procesarea de texte)“.

Header (în tehnologia informației) – set de informații suplimentare plasate la începutul unui document, mesaj sau bloc de date, având rolul de a furniza detalii esențiale pentru procesarea și organizarea acestora. În documente și e-mailuri, header-ul este secțiunea situată în partea superioară a unui fișier sau mesaj, conținând informații precum destinatarul (Către), expeditorul, subiectul, data și alte metadate relevante pentru identificarea și gestionarea conținutului. În stocarea și transmiterea datelor, headerul este un segment plasat la începutul unui bloc de date, conținând informații despre formatul, dimensiunea, structura sau destinatarul datelor, fiind utilizat în protocoale de rețea, fișiere multimedia, pachete de date și alte

sisteme informatice pentru gestionarea fluxului de informații și asigurarea unei transmisii corecte.

Head-Up Display (în engleză) (acronim HUD) – tehnologie de afișare care suplimentează câmpul vizual al utilizatorului printr-un ecran transparent, furnizând informații vizuale direct în linia de vedere a acestuia, fără a necesita schimbarea poziției capului sau a direcției privirii. Această tehnologie este folosită în special în domeniul aviatic, în industria auto și în realitatea augmentată, oferind date precum viteză, navigație, avertizări și alte informații esențiale. Vezi și **„Realitate augmentată** (acronim RA)/ **Augmented Reality** (în engleză) (acronim AR)“.

Hiperlegătură/ Hyperlink – element text, o imagine sau un buton dintr-o pagină web, care permite conectarea la o altă resursă web printr-un simplu click al mouse-ului sau al degetului pe dispozitivele tactile; este o referință specială care face trimitere la unități suplimentare de informații, precum documente, imagini, videoclipuri sau alte pagini web. Termenul link (prescurtare de la hyperlink) este utilizat frecvent în contextul Internetului și paginilor web, dar poate include și legături între documente electronice care nu sunt neapărat în format HTML sau disponibile online. În paginile web, link-urile sunt esențiale pentru navigare și sunt de obicei evidențiate prin subliniere, culoare diferită sau butoane interactive. După destinație, hiperlegăturile pot fi: a) Link extern – conectează utilizatorul la o pagină din afara site-ului curent; b) Link intern – face trimitere la o secțiune din aceeași pagină sau la altă pagină din același site. Vezi și **„Hipermedia/ Hypermedia“; „Hiptertext/ Hiptertext“; „Hiptertext Markup Language** (în engleză) (acronim HTML)“.

Hipermedia/ Hypermedia – extensie a conceptului de hipertext, utilizată pentru organizarea informației textuale în mediile electronice prin intermediul hyperlink-urilor, dar incluzând și alte elemente multimedia, precum animații, secvențe video și audio, ceea ce îl diferențiază de simplul hipertext. Vezi și **„Hiperlegătură/ Hyperlink“; „Hiptertext/ Hiptertext“; „Hiptertext Markup Language** (în engleză) (acronim HTML)“.

Hiptertext/ Hiptertext – sistem care permite utilizatorului să navigheze între pagini în funcție de subiectul ales, printr-o tehnică de organizare neliniară a informației textuale; hipertextul se referă la textul afișat pe dispozitive electronice (PC, laptop, telefon etc.), care conține hiperlink-uri către alte texte, facilitând explorarea rapidă și interactivă a unei cantități mari

de cunoștințe. Vezi și **„Hiperlegătură/ Hyperlink”; „Hipermedia/ Hypermedia”; „Hypertext Markup Language (în engleză) (acronim HTML)”**.

Hit (în engleză)/ **Rezultat** (cu referire la navigare) – a) orice fișier returnat de un server web către un browser atunci când un utilizator accesează o pagină web; b) fiecare element individual de pe o pagină web, precum textul, imaginile, scripturile sau alte resurse, este considerat un hit, astfel încât o singură încărcare a unei pagini complexe poate genera multiple hituri. Acest termen este utilizat frecvent în analiza traficului web pentru a măsura activitatea și performanța unui site. Vezi și **„Hypertext Markup Language (în engleză) (acronim HTML)”**; **„Motor de căutare”; „Motor de căutare pentru referințe bibliografice”; „Navigare pe Internet”**.

Holografie – tehnică avansată de înregistrare și reproducere a imaginilor tridimensionale prin utilizarea interferenței și difracției luminii, permițând captarea detaliilor spațiale ale unui obiect și proiectarea acestuia într-o formă realistă, cu profunzime și perspectivă. Acest proces implică utilizarea unui laser pentru a ilumina obiectul și a înregistra undele reflectate pe un suport sensibil, iar imaginea rezultată – holograma – poate fi vizualizată din diferite unghiuri, oferind o iluzie optică a tridimensionalității. Holografia este utilizată într-o gamă largă de aplicații, inclusiv securitate (bancnote, documente de identitate), medicină (imagistică 3D), realitate augmentată, divertisment, telecomunicații și educație, contribuind la dezvoltarea tehnologiilor vizuale avansate. Vezi și **„Hologramă”; „Realitate extinsă (acronim RE)/ Extended Reality (acronim XR)”**; **„Realitate virtuală (acronim RV)/ Virtual Reality (acronim VR)”**.

Hologramă – imagine tridimensională obținută prin utilizarea tehnicii holografiei, care înregistrează și reproduce fidel structura de undă a luminii reflectate de un obiect, oferind iluzia volumului și profunzimii; aceasta este creată prin interferența undelor luminoase generate de un laser, fiind vizibilă din unghiuri diferite, asemănător unui obiect real. Hologramele sunt utilizate în diverse domenii, precum securitatea documentelor și a bancnotelor, divertisment, medicină, educație și realitate augmentată, având aplicații avansate în proiecțiile interactive, comunicarea vizuală și reconstrucția digitală a obiectelor sau persoanelor. Vezi și **„Holografie”; „Realitate extinsă (acronim RE)/ Extended Reality (acronim XR)”**; **„Realitate virtuală (acronim RV)/ Virtual Reality (acronim VR)”**.

Humanities International Complete – bază de date academică ce oferă acces la textul integral al articolelor din peste 1.200 de reviste, cărți și alte surse tipărite din întreaga lume, în domeniul științelor umaniste. Această resursă include toate referințele bibliografice din Humanities International Index™, care cuprinde aproximativ 2.200 de reviste și peste 3,3 milioane de înregistrări, oferind cercetătorilor acces extins la publicații academice, lucrări literare și analize critice. Humanities International Complete este utilizată în special de studenți, profesori și specialiști în domeniul științelor umaniste, fiind o sursă valoroasă pentru cercetări interdisciplinare. Baza de date este disponibilă prin intermediul platformei EBSCOhost, accesibilă la adresa: <http://search.ebscohost.com> Vezi și „**Bază de date**”; „**Depozit de date/ Data Repository** (în engleză)”; „**Platformă informatică**”; „**Platformă web**”.

Hypertext Markup Language (în engleză) (acronim HTML) – limbaj de marcare utilizat pentru crearea și structura paginilor web, permițând organizarea conținutului prin etichete (tags) care definesc elemente precum titluri, paragrafe, imagini, linkuri, tabele și liste. HTML nu este un limbaj de programare, ci un standard pentru formatarea și afișarea informațiilor pe internet, fiind interpretat de browsere web pentru a reda corect conținutul unei pagini. HTML funcționează în combinație cu alte tehnologii web, precum CSS (Cascading Style Sheets) pentru stilizare și JavaScript pentru interactivitate, fiind esențial în dezvoltarea paginilor web și aplicațiilor online. Vezi și „**Hipermedia/ Hypermedia**”; „**Hipertext/ Hypertext**”.

I

IA (acronim) – a se vedea „**Inteligență artificială** (acronim IA)/ **Artificial Intelligence** (în engleză) (acronim AI)”.

Idei preconcepute – convingeri formate anterior experienței directe, bazate pe presupuneri, prejudecăți cognitive sau influențe culturale, sociale și educaționale, care pot afecta modul în care oamenii percep și interpretează realitatea. Acestea sunt adesea adoptate fără o analiză critică, fiind transmise prin tradiție, stereotipuri sau informații incomplete, și pot influența comportamentele, deciziile și interacțiunile sociale. Ideile preconcepute se manifestă în diverse forme, precum prejudecăți de gen („Femeile sunt mai puțin capabile în știință”), prejudecăți culturale („Oamenii din anumite regiuni sunt mai ospitalieri”), prejudecăți profesionale („Profesorii au mereu răbdare”) sau prejudecăți cognitive precum confirmarea prejudecății, care determină indivizii să caute doar informațiile care susțin convingerile deja formate. Aceste idei pot conduce la discriminare, excludere socială și decizii ineficiente, deoarece limitează deschiderea către perspective alternative și informații noi. Pentru a combate efectele negative ale ideilor preconcepute, este necesară dezvoltarea gândirii critice, accesul la informații variate și analiza obiectivă a realității, permițând astfel o înțelegere mai profundă și echilibrată a lumii. Vezi și „**Bula informațională/ Bula de informații**”; „**Gândire critică**”; „**Influența tradițiilor și obiceiurilor socio-culturale asupra organizării informației**”; „**Prejudecăți cognitive/ Cognitive bias** (în engleză)”; „**Propagandă**”; „**Stereotipuri**”; „**Teorii ale conspirației**”; „**Tipare de gândire**”; „**Tradiții socio-culturale**”.

Identificator de obiecte digitale – a se vedea „**Digital Object Identifier** (acronim DOI)/ **Identificator de obiecte digitale**”.

IEEE Xplore – platformă digitală care oferă acces la o treime din literatura globală din domeniul ingineriei și științei calculatoarelor, furnizând materiale academice și tehnice de înaltă calitate. Platforma este administrată de Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE) și Institution of Engineering and Technology (IET), oferind acces la articole de cercetare, reviste, conferințe, standarde tehnice și brevete. IEEE Xplore este o resursă valoroasă pentru studenți, cercetători, ingineri și profesioniști din domeniul tehnologic, fiind utilizată pentru documentare, inovație și dezvoltare profesională. Accesul la conținut este disponibil prin abonamente instituționale sau individuale, iar platforma poate fi explorată la adresa: <https://ieeexplore.ieee.org/Xplore/home.jsp> Vezi și „**Bază de date**”; „**Depozit de date/ Data Repository** (în engleză)”; „**Platformă informatică**”; „**Platformă web**”.

IF (acronim) – a se vedea „**Factor de impact** (acronim FI)/ **Impact factor** (în engleză) (acronim IF)”.

Iluzia în realitate virtuală – fenomenul prin care o persoană imersată într-un mediu virtual percepe acest mediu ca fiind real, determinând modificări în comportamentele și reacțiile sale, în concordanță cu caracteristicile acestui mediu artificial. Acest efect apare datorită gradului ridicat de imersiune și interactivitate oferit de tehnologiile de realitate virtuală (VR), care stimulează simțurile și creează o senzație autentică de prezență. În această stare, utilizatorii răspund la stimuli virtuali într-un mod asemănător cu răspunsurile din viața reală, ceea ce poate influența percepția spațiului, echilibrul, reflexele și chiar emoțiile. Iluzia în realitate virtuală joacă un rol important în antrenamentele pe simulatoare, terapia prin expunere, educație, gaming și cercetarea comportamentală, demonstrând impactul profund al mediilor digitale asupra psihologiei și reacțiilor umane. Vezi și „**Metavers**”; „**Platformă imersivă**”; „**Realitate extinsă** (acronim RE)/ **Extended Reality** (acronim XR)”; „**Realitate mixtă/ Mixed Reality** (acronim MR)”; „**Realitate virtuală** (acronim RV)/ **Virtual Reality** (acronim VR)”.

Imagine (din perspectivă tehnologică) – reprezentare vizuală digitală a unui obiect, scene, simbol sau concept, stocată și procesată electronic sub forma unui fișier grafic; aceasta poate fi creată, modificată și afișată pe ecrane digitale prin intermediul diverselor formate și tehnologii. Imaginile digitale pot fi de două tipuri principale: 1) Grafica raster (bitmap) – formată dintr-o matrice de pixeli, fiecare având o anumită culoare, utilizată în fotografii și

imagini detaliate (exemple de formate: JPEG, PNG, GIF, BMP); 2) Grafica vectorială – bazată pe formule matematice pentru a descrie linii, curbe și forme, permițând redimensionarea fără pierdere de calitate (exemple de formate: SVG, AI, EPS). Vezi și „**Editor** (în domeniul media)”; „**Editor** (în domeniul TIC)”; „**Editor grafic**”. „**Fișier grafic**”.

Imagini interesante/ Interesting Images (în engleză) – tip de articol destinat prezentării unor imagini remarcabile, selectate pentru valoarea lor educațională, diagnostică, ilustrativă sau estetică. Aceste imagini pot proveni din diverse domenii științifice și trebuie să fie de înaltă rezoluție, cu detalii clare și bine definite. Structura acestui tip de articol include un rezumat nestructurat și cuvinte-cheie, dar nu conține secțiuni clasice precum introducere, metodologie, rezultate sau discuții. Imaginile sunt însoțite de legende detaliate, care trebuie să sublinieze elementele esențiale ale fiecărei imagini și semnificația acestora, fără a constitui un raport de caz. Scopul acestui tip de articol este de a facilita învățarea vizuală și de a oferi exemple sugestive care să sprijine cercetarea și practica în domeniul respectiv. Vezi și „**Articol de comunicare rapidă/ Articol de comunicare scurtă** (comunicări scurte sau rapide)/ **Brief Communications/ Short or Rapid Communications** (în engleză)”; „**Articol de ipoteză/ Hypothesis article** (în engleză)”; „**Articol de opinie/ Opinion article** (în engleză)”; „**Articol metodologic/ Methodological article** (în engleză)”; „**Articol științific**”; **Articol teoretic/ Theoretical article** (în engleză)”.

Impact factor – a se vedea „**Factor de impact** (acronim FI)/ **Impact factor** (în engleză) (acronim IF)”.

Influencer – persoană cu o prezență semnificativă în mediul online, capabilă să influențeze atitudinile, comportamentele și deciziile publicului prin intermediul platformelor digitale, cum ar fi rețelele sociale, blogurile, podcasturile sau platformele de streaming. Aceștia se disting printr-un nivel ridicat de credibilitate, autenticitate și angajament al audienței, fiind percepuți ca lideri de opinie într-un anumit domeniu. Din perspectivă comunicațională și sociologică, influencerii sunt considerați agenți ai schimbării culturale și consumatoriste, având un rol central în formarea și diseminarea trendurilor, în marketingul digital și în modelarea discursului public. Pe baza dimensiunii audienței și a nivelului de interacțiune, influencerii pot fi clasificați astfel: a) mega-influenceri – personalități cu milioane de urmăritori, de obicei celebriități; b) macro-influenceri – creatori

de conținut cu sute de mii de urmăritori, activi în diverse industrii; c) micro-influenceri – indivizi cu o comunitate mai restrânsă (10.000 – 100.000 de urmăritori), dar cu o relație autentică și implicare ridicată din partea publicului; d) nano-influenceri – persoane cu o audiență sub 10.000 de urmăritori, specializate pe nișe foarte specifice, având un nivel ridicat de încredere din partea comunității. În marketingul digital, influencerii sunt utilizați pentru campanii de promovare, branding și persuasiune, datorită capacității lor de a crea conținut personalizat și de a genera interacțiuni directe cu publicul. Totodată, în politică și activism social, influencerii pot juca un rol semnificativ în mobilizarea maselor, sensibilizarea asupra unor cauze sau influențarea agendelor publice. Deși influencerii pot avea un impact pozitiv, contribuind la educație, inspirație și schimb social, fenomenul ridică și provocări, precum răspândirea dezinformării, promovarea unui consumism excesiv, probleme de etică în publicitate și riscuri legate de efectul de cameră de ecou, unde audiențele sunt expuse preponderent la un singur tip de perspectivă. Studiarea influencerilor este relevantă în domenii precum comunicare și relații publice, marketing, sociologie, psihologie socială și studii media, oferind perspective asupra dinamicii contemporane ale opiniei publice, economiei atenției și noilor forme de leadership digital. Vezi și „Cameră de ecou”; „Lider de opinie”; „Inteligență socială”; „Interacțiuni sociale”; „Rețea de comunicare”; „Manipulare”; „Opinia publică”; „Rețea socială”; „Rețea socială digitală”.

Influencer marketing – strategie de promovare în care brandurile colaborează cu persoane influente din mediul online (influenceri) pentru a-și transmite mesajele comerciale către un public-țintă bine definit. Vezi și „Brand”; „Influencer”; „Marketing digital”; „Viralizare”.

Influența tradițiilor și obiceiurilor socio-culturale asupra organizării informației – modul în care valorile, normele și practicile specifice unei comunități determină selecția, clasificarea, ierarhizarea și transmiterea informațiilor în cadrul societății. Tradițiile și obiceiurile nu doar că modelează comportamentele și identitatea colectivă, ci influențează și percepția asupra relevanței și veridicității informațiilor, determinând modul în care acestea sunt interpretate și structurate. În funcție de contextul cultural, anumite tipuri de informații pot fi considerate mai importante decât altele, ceea ce duce la diferențe semnificative în modul de organizare a cunoașterii. De exemplu, în societățile tradiționale, transmiterea orală a informațiilor și accentul pus pe experiențele comunității ocupă un loc

central, în timp ce în societățile moderne, dominate de tehnologie și metode științifice, informațiile sunt organizate pe baze analitice, logice și verificabile, ceea ce poate crea o discrepanță între generații și grupuri culturale în ceea ce privește modul de percepție și utilizare a cunoștințelor. Această filtrare culturală a informațiilor se manifestă în educație, mass-media, comunicare intergenerațională și chiar în raportarea la adevăr și realitate, având un impact direct asupra proceselor decizionale, formării opiniilor și preferințelor educaționale. În unele culturi, valorile tradiționale pot determina excluderea anumitor perspective, în timp ce în altele, gândirea critică și analiza obiectivă sunt promovate ca instrumente fundamentale în procesul de cunoaștere. Într-un context globalizat, înțelegerea influenței tradițiilor și obiceiurilor asupra organizării informației este fundamentală pentru promovarea dialogului intercultural, reducerea biasurilor cognitive și dezvoltarea unei gândiri critice echilibrate, facilitând astfel o abordare mai obiectivă și incluzivă a cunoașterii. Vezi și **„Alfabetizare informațională”**; **„Cercetare etnografică”**; **„Gândire critică”**; **„Interacțiuni sociale”**; **„Obiceiuri socio-culturale”**; **„Prejudecăți cognitive/ Cognitive bias (în engleză)”**; **„Tradiții socio-culturale”**.

Influențele credințelor politice sau religioase asupra organizării informației – credințele politice și religioase pot influența modul în care informațiile sunt selecționate, organizate, interpretate și transmise, având un impact semnificativ asupra proceselor de educație, comunicare, cercetare științifică și formare a opiniei publice. În funcție de ideologia dominantă, informațiile pot fi filtrate, ierarhizate sau chiar distorsionate pentru a susține anumite perspective și a modela percepția colectivă asupra realității. În contextul politic, guvernele, instituțiile și mass-media pot structura informațiile astfel încât să favorizeze o anumită narațiune ideologică, legitimând deciziile politice și influențând comportamentul electoral sau opiniile publice. Regimurile autoritare, de exemplu, utilizează cenzura și propaganda pentru a controla fluxul de informații, în timp ce în democrațiile liberale, pluralismul mediatic permite diversitatea opiniilor, dar poate duce și la polarizare și dezinformare. În contextul religios, organizarea informației este influențată de doctrinele teologice, tradițiile sacre și normele morale, determinând modul în care sunt percepute cunoașterea, adevărul și educația. Unele tradiții religioase promovează universalismul și dialogul intercultural, în timp ce altele pot restricționa accesul la anumite informații considerate incompatibile cu valorile spirituale. De-a lungul istoriei, religia

a avut un rol esențial în păstrarea și transmiterea cunoașterii, dar a fost și un factor în limitarea sau cenzurarea descoperirilor științifice care contraziceau dogmele dominante. Astfel, credințele politice și religioase modelează organizarea informației prin filtrare, selecție și interpretare, influențând percepțiile asupra realității și procesul decizional. Conștientizarea acestor influențe este esențială pentru dezvoltarea unei gândiri critice echilibrate, promovarea obiectivității și accesul la informații diversificate, bazate pe fapte și argumente raționale. Vezi și **„Credințe politice”**; **„Credințe religioase”**; **„Gândire critică”**; **„Interacțiuni sociale”**; **„Manipulare”**; **„Obiceiuri socio-culturale”**; **„Prejudecăți cognitive/ Cognitive bias (în engleză)”**; **„Propagandă”**.

Informare – procesul prin care se furnizează sau se obțin informații despre un subiect ori o problemă, având scopul de a acumula cunoștințe și de a sprijini procesul de luare a deciziilor. Aceasta poate fi realizată prin diverse surse de documentare, precum cărți, reviste, articole științifice, publicații online, baze de date, dar și prin discuții cu experți sau interviuri. Conform DEX online (2025), termenul „informare” este definit drept acțiunea de a (se) informa și rezultatul acestei acțiuni, iar a informa înseamnă „a da cuiva informații despre ceva sau despre cineva, a face cunoscut.” Astfel, informarea joacă un rol central în comunicare și cercetare, contribuind la înțelegerea aprofundată a fenomenelor studiate și la dezvoltarea științei și cunoașterii. **„Abilitate de cercetare informațională”**; **„Canal de comunicare (în comunicarea interumană)”**; **„Canal de comunicații”**; **„Cercetare informațională”**; **„Competență de cercetare informațională”**; **„Documentare”**; **„Informație (în sens general)”**; **„Mesaj”**.

Informația (în domeniul biologiei) – orice formă de cod genetic, semnalizare moleculară sau proces biochimic utilizat de organismele vii pentru a transmite, stoca și interpreta instrucțiuni esențiale în funcționarea și dezvoltarea celulelor și a sistemelor biologice. Aceasta include informația genetică, codificată în ADN și ARN, care determină structura, funcțiile și caracteristicile organismelor, precum și semnalele moleculare care reglează procesele celulare, cum ar fi expresia genică, homeostazia, metabolismul și răspunsurile la stimuli externi. Informația biologică este fundamentală pentru ereditate, evoluție și adaptabilitate, influențând mecanismele prin care organismele își mențin echilibrul intern, se dezvoltă și interacționează cu mediul înconjurător, facilitând supraviețuirea și adaptarea speciilor la condițiile de mediu. Vezi și **„Informația genetică”**; **„Informația (în**

domeniul comunicării”); **„Informația** (în general)”; **„Informația** (în domeniul informaticii)”; **„Informația** (semnificația în limbajul cotidian)”; **„Informația** (în teoria informației, informația shannoniană)”; **„Mesaj”**.

Informația (în domeniul comunicării) – mesajele, semnalele sau datele transmise de la o sursă la un receptor prin intermediul unui canal de comunicare. Aceasta poate fi verbală (cuvinte, text, discursuri) sau nonverbală (imagini, sunete, gesturi, expresii faciale), având rolul de a transmite sens, intenție sau emoție între indivizi sau grupuri. Comunicarea eficientă presupune nu doar transmiterea informației, ci și interpretarea corectă a acesteia de către receptor, astfel încât mesajul să fie clar, precis și relevant. Înțelegerea procesului informațional este esențială în analiza și optimizarea interacțiunilor din diverse contexte, de la comunicarea interpersonală până la comunicarea de masă și digitală. Diferite teorii ale comunicării, precum teoria informației, teoria comunicării de masă și teoria relațiilor publice, ajută la interpretarea modului în care informația circulă și influențează societatea, impactând opiniile, comportamentele și relațiile sociale. Vezi și **„Canal de comunicare** (în comunicarea interumană)”; **„Canal de comunicații”**; **„Date brute”**; **„Informația genetică”**; **„Informația** (în domeniul biologiei)”; **„Informația** (în general)”; **„Informația** (în domeniul informaticii)”; **„Informația** (semnificația în limbajul cotidian)”; **„Informația** (în teoria informației, informația shannoniană)”; **„Mesaj”**.

Informația (în domeniul informaticii) – datele structurate și procesate care sunt stocate, gestionate și transmise prin intermediul sistemelor informatice. Aceasta poate fi definită ca orice reprezentare semnificativă a unui fenomen, eveniment, situație sau obiect, care capătă valoare și utilitate prin interpretare și procesare. Informația poate fi stocată în fișiere, baze de date sau sisteme informatice complexe, iar datele brute devin informație atunci când sunt prelucrate prin algoritmi, modele predictive sau tehnici de analiză a datelor. În informatică, informația este esențială pentru luarea deciziilor, optimizarea proceselor și automatizarea activităților, fiind fundamentul domeniilor precum inteligența artificială, big data, securitatea cibernetică și tehnologiile cloud. Vezi și **„Algoritm** (în informatică)”; **„Algoritm** (în sens general)”; **„Articularea datelor”**; **„Canal de comunicare** (în comunicarea interumană)”; **„Canal de comunicații”**; **„Dată/ Date”**; **„Informația genetică”**; **„Informația** (în domeniul biologiei)”; **„Informația** (în domeniul comunicării)”; **„Informația** (în general)”; **„Informația** (semnificația în limbajul cotidian)”; **„Informația** (în teoria informației,

informația shannoniană”); „**Mesaj**”; **Procesarea informațiilor** (în domeniul informatic).

Informația (în general) – concept complex, interdisciplinar și polisemantic, definit diferit în funcție de domeniul în care este utilizat, fără a exista un consens universal asupra unei definiții unice. Această diversitate se datorează aplicabilității sale extinse în domenii precum biologia, teoria informației, informatica, documentarea, comunicarea, științele sociale etc., fiecare abordând informația dintr-o perspectivă specifică. În esență, informația reprezintă un ansamblu de date structurate, procesate și interpretate, care capătă semnificație și relevanță într-un anumit context. O definire clară a informației, adaptată fiecărui domeniu, este importantă pentru evitarea ambiguităților și pentru asigurarea unei înțelegeri coerente. Potrivit lui Baciș (2018), din punct de vedere general, informația cuprinde date despre persoane, evenimente, obiecte, idei, procese, fenomene naturale, relații sociale, structuri organizaționale, sisteme tehnologice, mecanisme economice, modele matematice, structuri lingvistice și altele, fiind fundamentală pentru orice proces de cunoaștere, luare a deciziilor și dezvoltare a sistemelor. Odată colectată, organizată și transmisă într-un sistem – fie el biologic, tehnologic, instituțional sau social – informația contribuie fie la inovare și optimizare, fie la conservarea și menținerea stabilității acestuia, influențând direct comportamentul și acțiunile sale. Importanța informației este evidentă în luarea deciziilor, adaptabilitatea și evoluția sistemelor, transformând datele brute în resurse esențiale pentru progresul științific, tehnologic și social. Procesul informațional este ciclic și dinamic, desfășurându-se prin colectare, analiză, structurare, articulare și reinterpretare continuă, asigurând astfel optimizarea deciziilor și creșterea eficienței în toate domeniile activității umane. Informația devine cu adevărat valoroasă doar atunci când este interpretată corect și utilizată eficient, reprezentând baza fundamentală a dezvoltării cunoașterii și inovării în societatea modernă. Vezi și „**Date/ Date**”; „**Emitător** (în comunicarea interumană)”; „**Emitător** (în comunicațiile informatice)”; „**Informația genetică**”; „**Informația** (în domeniul biologiei)”; „**Informația** (în domeniul comunicării)”; „**Informația** (în domeniul informaticii)”; „**Informația** (semnificația în limbajul cotidian)”; „**Informația** (în teoria informației, informația shannoniană)”; „**Mesaj**”; „**Procesarea informațiilor** (în domeniul informatic)”; „**Procesarea informației/ Procesare de informație**”;

„Procesarea informațiilor (în domeniul informatic)”; **„Receptor** (în comunicarea interumană)”; **„Receptor** (în comunicațiile informatice)”.

Informația (în limbajul cotidian) – element fundamental al cunoașterii și al comunicării, reprezentând totalitatea faptelor, opiniilor și cunoștințelor pe care o persoană le acumulează prin experiență directă, mass-media, baze de date, observații sau interacțiuni sociale. Aceasta are mai multe accepțiuni general acceptate, cum ar fi: a) fapte și opinii obținute din interacțiuni zilnice cu alte persoane, din mediul înconjurător, din mass-media și din alte surse de informare; b) lămuriri și explicații despre persoane, obiecte, evenimente sau domenii specifice, incluzând totalitatea materialelor de informare și documentare; c) cunoștințe comunicate sau obținute prin investigații personale, lectură, studii, știri, rapoarte despre evenimente recente sau informații noi care îmbogățesc înțelegerea asupra unui subiect. În ultimii ani, sensul informației s-a extins, incluzând definiții mai detaliate, adaptate realității digitale și noilor tehnologii de comunicare, spre exemplu: a) elemente noi sau necunoscute anterior, care completează un concept existent și generează schimbări în procesul de cunoaștere, fie că este vorba despre date experimentale, mesaje scrise, imagini, partituri muzicale sau simboluri lingvistice; b) acțiunea de informare și rezultatul acesteia, prin care o persoană sau un grup primește știri, îndrumări, lămuriri sau precizări relevante; c) comunicare în diverse forme, incluzând știri, notificări, e-mesaje (e-mail, SMS, MMS) sau orice tip de înștiințare care oferă noi perspective sau clarifică o situație necunoscută anterior. Vezi și **„Dată/ Date”**; **„Informația** (în domeniul comunicării)”; **„Informația** (în general)”; **„Informația** (în teoria informației, informația shannoniană)”; **„Mesaj”**.

Informația (în teoria informației, informația shannoniană) – măsură a incertitudinii, reprezentând cantitatea de incertitudine eliminată odată cu realizarea unui eveniment dintr-un set de evenimente posibile. Potrivit acestei teorii, informația este cuantificată prin entropia Shannon (sau entropia informațională), care măsoară gradul de incertitudine asociat cu o variabilă aleatoare și determină cantitatea de informație conținută într-un mesaj. Această cantitate este exprimată, de obicei, în biți sau biți pe simbol, indicând lungimea minimă necesară pentru codificarea și transmiterea informației. Cu cât incertitudinea unui sistem este mai mare, cu atât informația furnizată de un mesaj care reduce această incertitudine este mai semnificativă. Această perspectivă, introdusă de Claude Shannon în 1948, stă la baza teoriei comunicațiilor moderne, compresiei datelor și

criptografiei. Vezi și „**Date brute**”; „**Informația genetică**”; „**Informația** (în domeniul biologiei)”; „**Informația** (în domeniul comunicării)”; „**Informația** (în general)”; „**Informația** (în domeniul informaticii)”; „**Informația** (semnificația în limbajul cotidian)”; „**Mesaj**”.

Informația genetică – totalitatea materialului genetic dintr-o celulă, responsabilă de sinteza proteinelor prin codificarea secvențelor de aminoacizi necesare pentru formarea proteinelor active. Aceasta este stocată în ADN și ARN și determină caracteristicile ereditare ale organismelor vii, influențând dezvoltarea, funcționarea și adaptabilitatea acestora. De asemenea, informația genetică controlează procesele biochimice din interiorul celulelor, reglează expresia genică și contribuie la transmiterea trăsăturilor de la o generație la alta, fiind fundamentală pentru evoluția și diversitatea speciilor. Vezi și „**Informația** (în domeniul biologiei)”; „**Informația** (în domeniul comunicării)”; „**Informația** (în general)”; „**Informația** (în domeniul informaticii)”; „**Informația** (semnificația în limbajul cotidian)”; „**Informația** (în teoria informației, informația shannoniană)”; „**Mesaj**”.

Ingenieria solicitărilor/ Prompt Engineering (în engleză) – procesul de creare și optimizare a interacțiunilor cu modelele de inteligență artificială (IA), în special modelele lingvistice de mari dimensiuni (LLM), pentru a obține răspunsuri precise, relevante și eficiente. Acest proces presupune formularea atentă a întrebărilor, instrucțiunilor și contextelor, utilizând cuvinte-cheie, structuri specifice și tehnici de ghidare a modelului în generarea de rezultate utile. Ingineria solicitărilor este esențială pentru îmbunătățirea performanței aplicațiilor AI, fiind utilizată în asistenți virtuali, chatbot-uri, generatoare automate de text, imagini, sunete sau coduri de programare. O solicitare bine formulată trebuie să aibă următoarele caracteristici: a) claritate și concizie – formularea într-un limbaj clar și ușor de înțeles; b) specificitate – direcționarea modelului către o anumită sarcină pentru a evita ambiguitatea; c) contextualitate – furnizarea informațiilor relevante pentru a ghida AI în generarea unui răspuns semnificativ; d) relevanță – adaptarea solicitării la obiectivul dorit, oferind suficiente detalii pentru rezultate optime. Prin aplicarea eficientă a ingineriei solicitărilor, utilizatorii pot maximiza capacitatea modelelor AI de a furniza răspunsuri de calitate, adaptate cerințelor specifice, contribuind astfel la dezvoltarea și optimizarea aplicațiilor bazate pe inteligență artificială. Vezi și „**Agent inteligent/ Intelligent agent** (în engleză)”; „**Chatbot**”; „**Inteligență**

artificială (acronim IA)/ **Artificial Intelligence** (în engleză) (acronim AI)”; **Învățare automată/ Machine Learning** (acronim ML)”; **„Învățare profundă/ Deep Learning** (în engleză) (acronim DL)” **„Operaționalizarea conceptelor”**; **„Operație logică”**; **„Procesarea limbajului natural/ Natural Language Processing** (în engleză) (acronim NLP)”.

Inginerie socială – 1) ansamblul tehnicilor de manipulare prin care un atacator determină o persoană să divulge informații confidențiale, să ofere acces neautorizat sau să efectueze acțiuni care compromit securitatea unui sistem. În contextul securității cibernetice, ingineria socială se bazează pe exploatarea factorului uman, nu pe breșe tehnice, fiind utilizată frecvent în atacuri de tip phishing, vishing (prin apeluri telefonice) sau baiting (prin oferte înșelătoare). 2) Strategie folosită de indivizi sau grupuri pentru a manipula și induce în eroare alte persoane, cu scopul obținerii de informații sensibile sau al determinării acestora să întreprindă acțiuni care le afectează securitatea. Se bazează pe exploatarea comportamentului uman, a încrederii și a reacțiilor emoționale. Atacatorii își asumă adesea identități credibile – precum reprezentanți ai unor instituții, colegi sau furnizori de servicii – și utilizează tactici precum pretexte convingătoare, presiune psihologică sau persuasiune pentru a obține parole, date financiare, acces la sisteme sau alte informații valoroase. Astfel de atacuri urmăresc exploatarea slăbiciunilor umane în scopuri precum furtul de date, câștigul financiar sau compromiterea infrastructurii digitale. Vezi și **„Baiting”**; **„Etica informației”**; **„Etica informațională”**; **„Înșelăciune electronică/ Phishing** (în engleză)”; **„Manipulare”**; **Pretextare”**; **„Securitate cibernetică”**; **„Spoofing”**; **„Vishing** (abreviere)/ **Voice phishing** (în engleză)”.

Inovare (în sens general) – activitatea de înnoire și schimbare, orientată către generarea, asimilarea și valorificarea rezultatelor cercetării și dezvoltării în diverse sisteme, domenii, politici și activități din sfera economică și socială, având ca scop îmbunătățirea performanței, eficienței și calității acestora; inovarea poate implica introducerea de noi tehnologii, procese, produse, servicii sau modele de afaceri, fiind un factor esențial în progresul economic, competitivitatea organizațiilor și dezvoltarea sustenabilă. Vezi și **„Societatea digitală”**; **„Transformare digitală”**.

Instructaj online/ virtual – proces de formare și transmitere a cunoștințelor, competențelor sau regulilor specifice, desfășurat prin intermediul platformelor digitale și tehnologiilor online, fără a necesita

prezența fizică a participanților; acesta poate include tutoriale video, cursuri interactive, webinarii, sesiuni live, simulări virtuale și materiale educaționale digitale, fiind utilizat în diverse domenii, precum educație, formare profesională, siguranță la locul de muncă și instruire tehnică. Vezi și „**Platformă informatică**”; „**Platformă web**”; „**Tutorial video**”; „**Webinar**”.

Instrument (cu referire la programele informatice) – componentă software, un modul sau o aplicație specializată utilizată pentru efectuarea unor sarcini specifice în domeniul tehnologiei informației, cum ar fi editarea, analizarea, dezvoltarea, optimizarea sau administrarea datelor și resurselor digitale. Aceste instrumente pot fi integrate în programe mai complexe sau pot funcționa independent, fiind utilizate în diverse domenii, precum programare, design grafic, securitate cibernetică, management de proiecte și analiză de date. Vezi și „**Analiza datelor**”; „**Analiza datelor mari/ Big Data Analytics** (în engleză)”; „**Echipament informatic**”.

Instrument de fact-checking – metodă, platformă sau tehnologie utilizată pentru verificarea veridicității informațiilor, având scopul de a combate dezinformarea, știrile false și manipularea mediatică. Aceste instrumente sunt utilizate de jurnaliști, cercetători, organizații non-guvernamentale și utilizatori individuali pentru a analiza și confirma acuratețea datelor, surselor și afirmațiilor prezentate în spațiul public. Instrumentele de fact-checking funcționează prin diverse metode, inclusiv analiza conținutului textual și vizual, verificarea surselor, identificarea contradicțiilor, consultarea experților și utilizarea bazelor de date specializate. În mediul digital, platformele de fact-checking utilizează inteligența artificială, algoritmi de procesare a limbajului natural și baze de date cu informații verificate pentru a detecta și semnaliza conținutul fals sau înșelător. Printre cele mai cunoscute instrumente de fact-checking se numără PolitiFact, Snopes, FactCheck.org, Reuters Fact Check, Full Fact, precum și inițiative internaționale precum International Fact-Checking Network (IFCN). De asemenea, rețelele sociale au integrat propriile mecanisme de verificare a informațiilor, cum ar fi Facebook Fact-Checking Program sau Google Fact Check Explorer. Într-un context informațional saturat, instrumentele de fact-checking joacă un rol esențial în combaterea propagandei, îmbunătățirea calității dezbaterilor publice și protejarea democrației, contribuind la formarea unei opinii publice informate și la dezvoltarea gândirii critice. Vezi și „**Acuratețea informațiilor**”;

„Credibilitatea informațiilor”; „Misinformare”; „Rețea socială digitală”; „Știre falsă/ Fake news (în engleză)”; „Veridicitatea informațiilor”.

Instrument digital – mijloc sau o resursă virtuală utilizată pentru proiectarea, implementarea, monitorizarea, analiza, evaluarea și optimizarea diverselor procese și activități, fiind valorificat în scopuri individuale sau colective, în mediul virtual. Aceste instrumente sunt utilizate în domenii precum educație, afaceri, tehnologie și cercetare, facilitând colaborarea, automatizarea și eficiența operațională prin utilizarea platformelor digitale, aplicațiilor software și soluțiilor cloud. Vezi și **„Cyberspațiu/ Spațiu cibernetic/ Cyberspace (în engleză)”; „Dispozitiv digital”; „Dispozitiv mobil/ portabil”; „Echipament informatic”; „Libertate de exprimare”; „Program informatic”.**

Instrument media/ multimedia – utilitar care integrează diverse tehnologii și elemente multimedia, precum text, sunet, imagini, videoclipuri și animații, fiind utilizat pentru crearea, editarea și distribuirea conținutului digital în domenii precum educație, marketing, divertisment și comunicații; exemple de astfel de instrumente includ Adobe Photoshop, Adobe Premiere Pro, Audacity, Canva și OBS Studio, care permit manipularea și combinarea diverselor formate media pentru a transmite informații într-un mod interactiv și vizual atractiv. Vezi și **„Editor multimedia”; „Multimedia”; „Societate digitală”; „Societate informațională”.**

Instrument/ Tool (în engleză) (din cadrul unei aplicații informatice) – unealtă digitală integrată într-o aplicație software, care permite utilizatorului să valorifice funcționalitățile acesteia și să efectueze diverse acțiuni specifice, cum ar fi editarea, analizarea, gestionarea datelor sau automatizarea unor procese. Aceste instrumente pot fi incluse în programe de procesare a textului, design grafic, dezvoltare software, analiză de date sau securitate cibernetică, exemple fiind pensulele și filtrele din Adobe Photoshop, funcțiile de formatare din Microsoft Word, uneltele de debugging din Visual Studio Code sau panourile de analiză din Google Analytics. Vezi și **„Echipament informatic”; „Editor (în domeniul TIC); „Editor multimedia”; „Program informatic”.**

Inteligență artificială (acronim IA)/ **Artificial Intelligence** (în engleză) (acronim AI) – ramura informaticii care dezvoltă sisteme capabile să simuleze și să imite inteligența umană, prin învățare, raționament, recunoaștere a tiparelor și luarea deciziilor autonome. Aceasta utilizează

algoritmi avansați, modele matematice și rețele neuronale artificiale, permițând calculatoarelor să proceseze și să analizeze volume mari de date, să învețe din experiență și să îndeplinească sarcini complexe fără intervenție umană directă. IA este împărțită în mai multe categorii: 1) IA slabă (Narrow AI) – concepută pentru sarcini specifice, cum ar fi recunoașterea vocală, analiza imaginilor sau sistemele de recomandare; 2) IA puternică (General AI) – un concept teoretic care ar permite unui sistem să gândească și să acționeze la fel de flexibil ca un om; 3) Superintelența artificială (ASI – Artificial Superintelligence) – un nivel ipotetic al IA, în care sistemele ar putea depăși inteligența umană în toate domeniile. Inteligența artificială include subdomenii specializate, precum învățarea automată (Machine Learning – ML), învățarea profundă (Deep Learning – DL), procesarea limbajului natural (NLP), viziunea computerizată/ percepția vizuală (Computer Vision) și robotica. Aplicațiile IA sunt extinse și diversificate, fiind utilizate în medicină, finanțe, industrie, educație, securitate cibernetică, asistență virtuală, conducere autonomă și multe altele. Vezi și **„Agent inteligent/ Intelligent agent (în engleză)”**; **„Algoritm (în informatică)”**; **„Algoritm (în sens general)”**; **„Chatbot”**; **„Ingineria solicitărilor/ Prompt Engineering (în engleză)”**; **Învățare automată/ Machine Learning (acronim ML)”**; **„Învățare profundă/ Deep Learning (în engleză) (acronim DL)”**; **„Procesarea limbajului natural/ Natural Language Processing (acronim NLP)”**.

Inteligență socială – capacitatea unei persoane de a se adapta în contexte sociale, de a înțelege emoțiile, intențiile și comportamentele celorlalți, de a relaționa și interacționa eficient, precum și de a rezolva probleme psihosociale. Aceasta implică abilitatea de a analiza o situație socială, de a intui dinamica relațiilor interpersonale și de a răspunde adecvat în funcție de normele și așteptările sociale, având un rol esențial în dezvoltarea empatiei, comunicării și cooperării în diverse medii sociale și profesionale. Vezi și **„Comunicare (în sens general)”**; **Influencer”**; **„Interacțiuni sociale”**; **„Rețea de comunicare”**; **„Rețea socială”**; **„Rețea socială digitală”**.

Interacțiune om-calculator/ Human-Computer Interaction (în engleză) (acronim HCI) – domeniu interdisciplinar care studiază modul în care oamenii interacționează cu sistemele informatice, analizând „dialogul” dintre utilizator și calculator prin interfețe grafice, comenzi vocale, dispozitive de intrare și alte tehnologii digitale. Această interacțiune implică

processe de întrebare-răspuns, eficiența utilizării și accesibilitatea sistemelor informatice, fiind importantă pentru dezvoltarea unor soluții intuitive și ergonomice. Vezi și **„Inteligență artificială** (acronim IA)/ **Artificial Intelligence** (în engleză) (acronim AI)”; **„Interfață creier-calculator** (acronim ICC)/ **Brain-Computer Interface** (în engleză) (acronim BCI)”.

Interacțiuni sociale – procesele prin care indivizii comunică, colaborează și își influențează reciproc comportamentele, gândurile și emoțiile, având loc în diverse contexte sociale, precum familie, educație, muncă sau comunități. Acestea pot fi verbale, nonverbale, digitale sau fizice, fiind reglementate de norme culturale, sociale și psihologice. Interacțiunile sociale stau la baza formării relațiilor interpersonale, dezvoltării identității și integrării sociale, fiind studiate în domenii precum sociologia, psihologia, antropologia și științele comunicării. Vezi și **„Influencer”**; **„Inteligență socială”**; **„Rețea de comunicare”**; **„Normă morală”**; **„Rețea socială”**; **„Rețea socială digitală”**.

Interfață creier-calculator (acronim ICC)/ **Brain-Computer Interface** (în engleză) (acronim BCI) – sistem avansat de comunicare care permite interacțiunea directă între creierul uman și un echipament informatic, prin captarea, interpretarea și procesarea semnalelor neuronale, fără a fi necesară utilizarea intermediară a dispozitivelor tradiționale, precum tastatura sau mouse-ul. Vezi și **„Inteligență artificială** (acronim IA)/ **Artificial Intelligence** (în engleză) (acronim AI)”; **„Interacțiune om-calculator/ Human-Computer Interaction** (în engleză) (acronim HCI)”; **„Învățare automată/ Machine Learning** (acronim ML)”; **„Învățare profundă/ Deep Learning** (în engleză) (acronim DL)”; **„Operaționalizarea conceptelor”**; **„Operație logică”**; **„Procesarea limbajului natural/ Natural Language Processing** (în engleză) (acronim NLP)”.

Interlocutor – persoană care participă la acte de comunicare, dialoguri, conversații sau discuții, fiind implicată în procese relaționale în care se stabilesc interacțiuni și schimburi intelectuale, verbale, social-emoționale și afective. Interlocutorii influențează și sunt influențați reciproc în cadrul interacțiunilor, aceste schimburi având rolul de a facilita înțelegerea, colaborarea și dezvoltarea relațiilor interpersonale, contribuind la construirea unui dialog eficient și profitabil pentru toate părțile implicate. Vezi și **„Canal de comunicare** (în comunicarea interumană)”; **„Comunicare**

(în general)”; „Emitător (în comunicarea interumană)”; „Receptor (în comunicarea interumană)”.

International Committee of Medical Journal Editors (acronim ICMJE) – a se vedea „Stilul de citare Vancouver/ Uniform Requirements Style”.

International Standard Book Number (în engleză) (acronim ISBN)/ Număr internațional standardizat pentru carte – cod unic format dintr-un șir alfanumeric folosit la nivel global pentru a identifica în mod unic o carte sau o publicație. Acest standard este definit de ISO 2108 și este utilizat în peste 160 de țări. Codul ISBN este compus dintr-un total de 13 cifre, grupate în 5 segmente de lungimi variabile, separate de cratimă. Acest cod facilitează identificarea precisă a unei cărți și gestionarea eficientă a catalogului de cărți în librării, biblioteci și în industria editorială. Vezi și „Carte”; „E-book”; „Editura”.

International Standard Serial Number (în engleză) (acronim ISSN)/ Număr de serie standard internațional – cod unic format dintr-un șir alfanumeric folosit pe scară internațională pentru a identifica și cataloga publicațiile periodice, cum ar fi revistele, ziarele și alte tipuri de publicații care apar în mod regulat. Acest cod nu conține informații despre originea sau conținutul publicației și este format din două grupe de câte patru cifre separate printr-o cratimă, precedate de acronimul „ISSN”. Acesta ajută la identificarea unică a fiecărei publicații periodice și facilitează procesele de catalogare, indexare și distribuție în biblioteci și în industria editorială, indiferent de țara în care este publicată publicația respectivă. Vezi și „Publicație serială”; „Revista”; Revista de știință”.

Internet – rețea globală de computere și dispozitive interconectate, care permite transmiterea și schimbul de informații prin protocoale standardizate, cum ar fi TCP/IP (Transmission Control Protocol/ Internet Protocol). Acesta funcționează ca o infrastructură digitală descentralizată, permițând accesul la o varietate de servicii, inclusiv World Wide Web (WWW), e-mail, rețele sociale, transfer de fișiere, streaming multimedia și comunicații în timp real. Internetul joacă un important rol în societatea modernă, facilitând educația, afacerile, cercetarea, divertismentul și interacțiunile sociale, fiind gestionat printr-o rețea complexă de furnizori de servicii, centre de date și organizații internaționale care asigură funcționarea și securitatea acestuia. Vezi și „Browser web”; „Internet întunecat/ Darknet/

Darkweb”; „Internet Archive”; „Internet Archive Wayback Machine”; „Internetul lucrurilor/ Internet of Things (în engleză) (acronim IoT); Internetul tuturor lucrurilor/ Internet of Everything (în engleză) (acronim IoE); „Navigare pe Internet”.

Internet Archive – bibliotecă digitală non-profit care oferă acces gratuit la milioane de cărți, reviste, filme, software, muzică, site-uri web și alte resurse digitale. Platforma este cunoscută pentru Wayback Machine, un instrument care arhivează pagini web din întreaga lume, permițând utilizatorilor să acceseze versiuni mai vechi ale site-urilor. În plus, Internet Archive pune la dispoziție cărți cu drepturi de autor printr-un sistem de împrumut digital timp de o oră (cu posibilitate de reînnoire), disponibil gratuit pentru utilizatorii înregistrați. Aceasta reprezintă o resursă valoroasă pentru studenți, cercetători, educatori și pasionați de cultură digitală, oferind acces la o colecție vastă de materiale din diverse domenii. Platforma poate fi explorată la adresa: <https://archive.org> Vezi și **„Bază de date”; „Depozit de date/ Data Repository (în engleză)”; „Platformă informatică”; „Platformă web”.**

Internet Archive Wayback Machine – serviciu de arhivare a paginilor web, oferit de Internet Archive, care permite accesul la versiuni mai vechi ale site-urilor de pe Internet. Acest instrument oferă un motor de căutare prin care utilizatorii pot explora peste 833 de miliarde de pagini web salvate de-a lungul timpului, permițând vizualizarea conținutului modificat sau eliminat de pe Internet. Wayback Machine este utilizat în scopuri de cercetare, jurnalism, analiză istorică și conservare digitală, fiind o resursă valoroasă pentru urmărirea evoluției site-urilor și pentru recuperarea informațiilor dispărute. Serviciul este disponibil gratuit și poate fi accesat la adresa: <https://archive.org/web> Vezi și **„Bază de date”; „Depozit de date/ Data Repository (în engleză)”; „Platformă informatică”; „Platformă web”.**

Internet întunecat/ Darknet/ Darkweb – parte a rețelei globale de Internet care nu este indexată de motoarele de căutare convenționale și care poate fi accesată doar prin software specializat, precum Tor (The Onion Router), I2P (Invisible Internet Project) sau Freenet. Acest segment al internetului este o rețea suprapusă (overlay network) ce oferă anonim și confidențialitate utilizatorilor, fiind utilizată atât pentru scopuri legitime, precum protejarea identității în regimuri represive, cât și pentru activități ilicite. Darknet face parte din Deep Web, cuprinzând porțiuni intenționat

ascunse, inaccesibile prin browserele web standard, care necesită configurații speciale sau autentificare pentru a fi accesate. Acesta este utilizat pentru comunicare anonimă, schimb de informații criptate, piețe darknet, jurnalism securizat și activități descentralizate, având un impact semnificativ asupra securității cibernetice, confidențialității datelor și reglementărilor privind utilizarea Internetului. Vezi și **„Browser web”**; **„Internet”**; **„Protecția datelor personale”**; **„Protecția informațiilor/ Securitatea informațiilor”**; **„Securitate cibernetică”**

Internetul lucrurilor/ Internet of Things (în engleză) (acronim IoT) – tehnologie în curs de dezvoltare, care constă într-o rețea de obiecte inteligente conectate prin Internet, capabile să genereze, stocheze, prelucreze și să schimbe date, având scopul de a automatiza procesele și de a îmbunătăți eficiența în diverse domenii, precum sănătate, industrie, transport, casă inteligentă și orașe inteligente. Prin utilizarea senzorilor, dispozitivelor conectate și a algoritmilor de inteligență artificială, IoT contribuie la crearea unui mediu digital interconectat, optimizând resursele și oferind soluții inovatoare pentru progresul societății. Vezi și **„Agent inteligent/ Intelligent agent** (în engleză)”; **„Internet”**; **„Inteligență artificială** (acronim IA)/ **Artificial Intelligence** (în engleză) (acronim AI)”; **„Internetul tuturor lucrurilor/ Internet of Everything** (în engleză) (acronim IoE)”; **„Învățare automată/ Machine Learning** (acronim ML)”; **„Învățare profundă/ Deep Learning** (în engleză) (acronim DL)”; **„Operaționalizarea conceptelor”**; **„Operație logică”**; **„Procesarea limbajului natural/ Natural Language Processing** (în engleză) (acronim NLP)“.

Internetul tuturor lucrurilor/ Internet of Everything (în engleză) (acronim IoE) – tehnologie emergentă, bazată pe conceptul de Internet al obiectelor (IoT), care extinde conectivitatea digitală dincolo de dispozitive și senzori, incluzând și alte componente esențiale: oameni, date și procese. IoE are scopul de a îmbunătăți eficiența în afaceri și industrie, optimizarea proceselor și automatizarea activităților, contribuind la progresul economic și social prin integrarea inteligentă a resurselor digitale. Spre deosebire de Internet of Things (IoT), care se concentrează exclusiv pe dispozitive inteligente interconectate, IoE adaugă dimensiuni suplimentare, permițând o interacțiune avansată între tehnologie și utilizatori prin analiza și utilizarea eficientă a datelor colectate. Această tehnologie joacă un rol important în orașele inteligente, industria 4.0, sănătatea digitală, transportul autonom și securitatea cibernetică, având un impact direct asupra calității vieții și

dezvoltării durabile. Vezi și „**Agent inteligent/ Intelligent agent** (în engleză)”; „**Internet**”; „**Inteligență artificială** (acronim IA)/ **Artificial Intelligence** (în engleză) (acronim AI)”; „**Internetul lucrurilor/ Internet of Things** (în engleză) (acronim IoT)”; „**Învățare automată/ Machine Learning** (acronim ML)”; „**Învățare profundă/ Deep Learning** (în engleză) (acronim DL)”; „**Procesarea limbajului natural/ Natural Language Processing** (în engleză) (acronim NLP)”.

Interogare (în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor)/ **Query** (în engleză) – cerere de date sau informații adresată unui tabel dintr-o bază de date sau unei combinații de tabele, în cazul bazelor de date relaționale, cu scopul de a extrage, modifica, adăuga sau șterge informații relevante. Vezi și „**Editor de calcul tabelar**”.

Interpretare estetică – metodă de cercetare documentară care presupune analiza și interpretarea documentelor vizuale (picturi, fotografii, înregistrări video, sculpturi, afișe etc.) pentru a completa și corobora informațiile obținute din sursele scrise sau din alte forme de documentare. Prin studierea elementelor de compoziție, culori, simboluri, perspective și context cultural, interpretarea estetică oferă o înțelegere mai profundă a fenomenelor studiate, dezvăluind dimensiuni emoționale și culturale care pot rămâne neobservate în analizele exclusiv textuale. Abordarea estetică își găsește utilitatea în diverse discipline, precum istorie, sociologie, antropologie, științele comunicării și studiile culturale, contribuind la autentificarea unor concluzii ori ipoteze și facilitând reconstrucția cât mai fidelă a contextului în care au fost produse materialele vizuale. Prin examinarea atentă a expresiilor faciale, a detaliilor de fundal sau a elementelor stilistice, cercetătorii pot identifica valori, ideologii, concepții și emoții caracteristice unei epoci, comunități sau mișcări artistice. Totuși, interpretarea estetică implică o analiză subiectivă, întrucât percepția vizuală și conotațiile estetice pot varia în funcție de contextul personal și cultural al cercetătorului. Pentru a minimiza acest aspect, se recomandă coroborarea cu alte tehnici de cercetare documentară (analiză comparativă, istorică, textuală), asigurând astfel o fundamentare mai solidă a concluziilor. Vezi și „**Artefact**”; „**Analiza comparativă**”; „**Analiza de conținut**”; „**Analiza istorică**”; „**Analiza textuală**”; „**Analiza transversală**”; „**Cercetare etnografică**”; „**Cercetare documentară**”; „**Investigația arhivistică**”; „**Metode de cercetare documentară**”; „**Studii de cercetare socială**”; „**Tradiția orală**”.

Interpretarea datelor (ca operație logică) – procesul prin care se atribuie un sens sau o semnificație unor date, utilizând un sistem referențial alcătuit din elemente de referință, reguli, indicatori, criterii și cunoștințele persoanei care realizează interpretarea. Acest proces poate varia în funcție de perspectiva și experiența analistului, având un grad de subiectivitate, ceea ce poate duce la diferențe de interpretare ale aceluiași fenomen sau eveniment de către diferite persoane. Interpretarea datelor presupune o activitate intelectuală complexă, care implică analiza, corelarea și contextualizarea informațiilor, fiind deosebit de importantă în domenii precum știința datelor, cercetare, statistică, economie, educație și luarea deciziilor. Vezi și „**Analiza datelor**”; „**Analiza datelor**”; „**Analiza datelor mari/ Big Data Analytics** (în engleză)”; „**Articularea datelor**”; „**Corelarea datelor**”; „**Dată/ Date**”; „**Informația** (în general)”; „**Procesarea informației/ Procesare de informație**”.

Interrelaționarea sistemică a datelor și informațiilor – procesul prin care informațiile sunt interconectate și corelate cu alte date, informații sau cunoștințe existente, formând rețele complexe de relații și interdependențe. Această interconectare permite o înțelegere aprofundată a fenomenelor și facilitează analiza, interpretarea și aplicarea cunoștințelor într-un mod logic și coerent. Într-un sistem informațional, datele nu sunt izolate, ci sunt organizate în structuri ierarhice, relaționale sau semantice, permițând identificarea tiparelor, relațiilor cauzale și conexiunilor între concepte. De exemplu, în știința datelor, relaționarea sistemică ajută la extracția de informații relevante, în timp ce în educație și cercetare aceasta contribuie la construirea de noi cunoștințe prin integrarea și compararea informațiilor din diverse surse. Prin această abordare sistemică, datele devin mai utile, coerente și aplicabile în procesele de luare a deciziilor, optimizare și inovare. Vezi și „**Analiza datelor**”; „**Analiza datelor**”; „**Analiza datelor mari/ Big Data Analytics** (în engleză)”; „**Articularea datelor**”; „**Corelarea datelor**”; „**Dată/ Date**”; „**Informația** (în general)”; „**Interpretarea datelor** (ca operație logică)”; „**Procesarea informației/ Procesare de informație**”.

Interviu (în general) – metodă de cercetare utilizată în științele sociale, umaniste și în jurnalism, care presupune o interacțiune directă sau mediată tehnologic între cercetător (intervievator) și subiectul investigat (intervievat). Prin interviu se colectează informații despre opinii, experiențe și comportamente, utilizând un set de întrebări formulate într-un cadru structurat sau flexibil. Interviuurile pot fi clasificate după mai multe criterii,

cum ar fi: A) În funcție de „Gradul de structurare”: 1) Interviu structurat – utilizează un set fix de întrebări, aplicate identic tuturor respondenților, fiind utilizat în sondaje de opinie, cercetări de piață și recrutare; 2) Interviu semi-structurat – include întrebări prestabilite, dar permite flexibilitate în formulare și ordonare, se folosește în cercetări sociologice, psihologice și interviuri de angajare; 3) Interviu nestructurat – fără un ghid fix, interviuatul are libertate maximă în formularea răspunsurilor, fiind utilizat în psihoterapie și studii calitative. B) În funcție de „Scop”: 1) Interviu exploratoriu – utilizat în faza inițială a cercetării pentru identificarea temelor și ipotezelor; 2) Interviu de verificare – utilizat pentru completarea sau validarea datelor obținute prin alte metode de cercetare; 3) Interviu de evaluare – folosit pentru a măsura competențele, cunoștințele sau opiniile unei persoane. În această categorie se regăsesc: a) interviul de angajare; b) interviul de opinie. C) În funcție de „Metoda de aplicare”: 1) Interviu față în față – permite observarea limbajului nonverbal și oferă date mai detaliate, dar necesită resurse logistice mai mari; 2) Interviu telefonic – mai rapid și mai eficient, dar limitat de lipsa interacțiunii vizuale; 3) Interviu online – desfășurat prin platforme digitale, permițând acces global și costuri reduse, dar cu provocări legate de conexiune; 4) Interviu telefonic asistat de calculator (CATI) – optimizează colectarea datelor prin digitalizare, fiind frecvent utilizat în sondaje. D) În funcție de „Numărul de participanți”: 1) Interviul individual – desfășurat între un interviuator și un respondent. 2) Interviul de grup – implică mai mulți participanți și este utilizat în cercetări sociologice și focus grupuri. Acest tip de interviu poate avea mai multe forme, printre care: a) Focus grup – metodă moderată pentru investigarea atitudinilor colective; b) Interviul de grup structurat – utilizat în cercetări de piață și politice; c) Interviu de grup liber – favorizează discuții spontane și interacțiuni naturale. E) În funcție de „Contextul și domeniul de aplicare”: 1) Interviu de angajare; 2) Interviu clinic: a) non-directiv; b) semi-directiv; c) directiv; 3) Interviu documentar; 4) Interviu jurnalistic; 5) Interviu de opinie; 6) Interviu în profunzime. Vezi și **„Ancheta bazată pe interviu”; „Ghid de interviu”; „Interviu (în general)”;** **„Interviu clinic”; „Interviu de angajare”; „Interviu de grup”; „Interviu de opinie”; „Interviu de verificare”; „Interviu documentar”; „Interviu exploratoriu”; „Interviu față în față”; „Interviu individual”; „Interviu în profunzime”; „Interviu jurnalistic”; „Interviu nestructurat”; „Interviu online”; „Interviu semistrukturat”; „Interviu structurat”; „Interviu telefonic”; „Interviu telefonic asistat de calculator/ Computer-Assisted Telephone**

Interviewing (în engleză) (acronim CATI)”; „**Metoda interviului**”; „**Operator de interviu**”.

Interviu clinic – metodă nestructurată utilizată în psihoterapie, având ca scop explorarea gândurilor, emoțiilor și experiențelor subiectului/pacientului. Acesta se bazează pe o comunicare autentică și empatică între terapeut și interviuat (subiect/ pacient), fiind folosit pentru identificarea problemelor emoționale și cognitive. (Creswell, 2014; Patton, 2014; Rubin & Rubin, 2005) În funcție de maniera în care clinicianul își exercită influența asupra discuției, pot fi identificate mai multe tipuri de interviu clinic: a) Interviu non-directiv: se pune accentul pe persoană, oferindu-i acesteia libertate deplină în abordarea subiectelor, dificultăților sau intereselor sale. Rolul clinicianului este să faciliteze dialogul, fără a impune o structură strictă; b) Interviu semi-directiv: interviuatorul propune o direcție generală prin intermediul unui ghid care conține principalele teme ce urmează a fi discutate, fără a păstra neapărat o ordine rigidă. Subiectul are, totodată, posibilitatea de a-și dezvolta în mod liber răspunsurile; c) Interviu directiv: persoana care ia interviul orientează ferm discuția, respectând strict ordinea întrebărilor. Această formă de interviu este adesea utilizată în psihologia clinică, în completarea informațiilor provenite din alte metode. (Dafinoiu, 2002) Vezi și „**Ancheta bazată pe interviu**”; „**Ghid de interviu**”; „**Interviu (în general)**”; „**Interviu de angajare**”; „**Interviu de grup**”; „**Interviu de opinie**”; „**Interviu de verificare**”; „**Interviu documentar**”; „**Interviu exploratoriu**”; „**Interviu față în față**”; „**Interviu individual**”; „**Interviu în profunzime**”; „**Interviu jurnalistic**”; „**Interviu nestructurat**”; „**Interviu online**”; „**Interviu semistrukturat**”; „**Interviu structurat**”; „**Interviu telefonic**”; „**Interviu telefonic asistat de calculator/ Computer-Assisted Telephone Interviewing** (în engleză) (acronim CATI)”; „**Metoda interviului**”; „**Operator de interviu**”.

Interviu de angajare – metodă specifică de selecție a personalului pentru ocuparea unui post vacant, constând într-un dialog structurat între candidatul pentru locul de muncă și reprezentanții angajatorului (manager, specialist în resurse umane sau o comisie de evaluare). Scopul interviului de angajare este evaluarea competențelor, experienței profesionale, cunoștințelor și aptitudinilor candidatului, precum și a compatibilității acestuia cu cerințele și cultura organizației. Interviu de angajare se bazează pe schimbul de informații și comunicare interpersonală, desfășurate, de obicei, conform unei tematici și, eventual, a unei bibliografii anunțate

anterior, în acord cu prevederile legale în vigoare. Această metodă de selecție este populară la nivel global datorită flexibilității și ușurinței implementării sale în diverse domenii profesionale (Bryman, 2016; Rubin & Rubin, 2005). Vezi și **„Ancheta bazată pe interviu”**; **„Ghid de interviu”**; **„Interviu (în general)”**; **„Interviu clinic”**; **„Interviu de grup”**; **„Interviu de opinie”**; **„Interviu de verificare”**; **„Interviu documentar”**; **„Interviu exploratoriu”**; **„Interviu față în față”**; **„Interviu individual”**; **„Interviu în profunzime”**; **„Interviu jurnalistic”**; **„Interviu nestructurat”**; **„Interviu online”**; **„Interviu semistrukturat”**; **„Interviu structurat”**; **„Interviu telefonic”**; **„Interviu telefonic asistat de calculator/ Computer-Assisted Telephone Interviewing (în engleză) (acronim CATI)”**; **„Metoda interviului”**; **„Operator de interviu”**.

Interviu de grup – tip de interviu care se desfășoară într-un cadru colectiv, implicând mai mulți participanți simultan, în condiții psihosociale diferite de cele ale relațiilor interpersonale diadice (interviuri individuale). Această metodă este utilizată pentru a analiza opiniile, atitudinile și dinamica socială a grupului, oferind o perspectivă mai amplă asupra fenomenelor studiate. Interviu de grup este frecvent utilizat în cercetările sociologice, psihologice și de piață, permițând investigarea unor teme precum influența socială, formarea opiniei colective, mecanismele de luare a deciziilor sau percepția asupra unui produs, serviciu sau fenomen social. Acest tip de interviu poate avea mai multe forme, printre care: a) focus grupul, o metodă moderată, utilizată în cercetările de piață și studiile sociologice, pentru a analiza percepțiile asupra unui produs, serviciu sau fenomen social; b) interviul de grup structurat, utilizat în studii cantitative, cu un set fix de întrebări aplicate unui număr mare de participanți; c) interviul de grup liber, care permite conversații spontane și interacțiuni naturale între participanți, fiind utilizat în cercetările calitative. Un avantaj major al interviului de grup este interacțiunea dintre participanți, care poate genera perspective diverse și idei noi. Totuși, există și riscul ca unele persoane să fie influențate de opiniile celorlalți sau ca anumite voci dominante să preia controlul discuției, motiv pentru care, succesul unui interviu de grup depinde de competențele moderatorului, care trebuie să gestioneze echilibrul dintre participanți și să asigure colectarea unor date relevante. (Creswell, 2014; Patton, 2014) Vezi și **„Ancheta bazată pe interviu”**; **„Ghid de interviu”**; **„Interviu (în general)”**; **„Interviu clinic”**; **„Interviu de angajare”**; **„Interviu de opinie”**; **„Interviu de verificare”**;

„Interviu documentar”; „Interviu exploratoriu”; „Interviu față în față”; „Interviu individual”; „Interviu în profunzime”; „Interviu jurnalistic”; „Interviu nestructurat”; „Interviu online”; „Interviu semistrukturat”; „Interviu structurat”; „Interviu telefonic”; „Interviu telefonic asistat de calculator/ Computer-Assisted Telephone Interviewing (în engleză) (acronim CATI)”; „Metoda interviului”; „Operator de interviu”.

Interviu de opinie – tip de interviu utilizat pentru a investiga atitudinile, convingerile, valorile și percepțiile respondenților cu privire la un anumit subiect sau fenomen. Acest tip de interviu este frecvent aplicat în sondaje de opinie publică, cercetări sociologice, studii politice și de piață, având ca scop înțelegerea modului în care indivizii gândesc și reacționează în raport cu anumite teme de interes. Interviu de opinie poate fi structurat, semi-structurat sau nestructurat, în funcție de gradul de libertate acordat interviuatului în formularea răspunsurilor. (Bryman, 2016; Patton, 2014). Vezi și **„Ancheta bazată pe interviu”; „Ghid de interviu”; „Interviu (în general)”; „Interviu clinic”; „Interviu de angajare”; „Interviu de grup”; „Interviu de verificare”; „Interviu documentar”; „Interviu exploratoriu”; „Interviu față în față”; „Interviu individual”; „Interviu în profunzime”; „Interviu jurnalistic”; „Interviu nestructurat”; „Interviu online”; „Interviu semistrukturat”; „Interviu structurat”; „Interviu telefonic”; „Interviu telefonic asistat de calculator/ Computer-Assisted Telephone Interviewing (în engleză) (acronim CATI)”; „Metoda interviului”; „Operator de interviu”.**

Interviu de verificare – tip de interviu utilizat pentru confirmarea și completarea informațiilor obținute prin alte metode, cum ar fi chestionarele sau analiza documentelor. Acest tip de interviu este utilizat în cercetările academice și în studiile de validare, având rolul de a asigura acuratețea și consistența datelor colectate. Vezi și **„Ancheta bazată pe interviu”; „Ghid de interviu”; „Interviu (în general)”; „Interviu clinic”; „Interviu de angajare”; „Interviu de grup”; „Interviu de opinie”; „Interviu documentar”; „Interviu exploratoriu”; „Interviu față în față”; „Interviu individual”; „Interviu în profunzime”; „Interviu jurnalistic”; „Interviu nestructurat”; „Interviu online”; „Interviu semistrukturat”; „Interviu structurat”; „Interviu telefonic”; „Interviu telefonic asistat de calculator/ Computer-Assisted Telephone Interviewing (în engleză) (acronim CATI)”; „Metoda interviului”; „Operator de interviu”.**

Interviu documentar – tip de interviu folosit pentru a colecta informații specifice, factuale, despre un anumit domeniu, eveniment sau subiect, de la persoane informate sau direct implicate. Acest tip de interviu se concentrează pe date obiective, fiind aplicat frecvent în cercetările jurnalistice, sociologice, istorice și în investigațiile din domeniul științelor politice sau economice. Spre deosebire de interviul de opinie, interviul documentar urmărește verificarea și clarificarea unor fapte, detalii sau contexte legate de o anumită situație. Este utilizat pentru obținerea de informații precise despre evenimente istorice, politici publice, date statistice, sau pentru documentarea unor studii de caz. În cadrul acestui tip de interviu, întrebările sunt, de obicei, structurate sau semi-structurate, iar accentul cade pe exactitatea și relevanța informațiilor furnizate. (Bryman, 2016; Patton, 2014) Vezi și „**Ancheta bazată pe interviu**”; „**Ghid de interviu**”; „**Interviu (în general)**”; „**Interviu clinic**”; „**Interviu de angajare**”; „**Interviu de grup**”; „**Interviu de opinie**”; „**Interviu de verificare**”; „**Interviu exploratoriu**”; „**Interviu față în față**”; „**Interviu individual**”; „**Interviu în profunzime**”; „**Interviu jurnalistic**”; „**Interviu nestructurat**”; „**Interviu online**”; „**Interviu semistrukturat**”; „**Interviu structurat**”; „**Interviu telefonic**”; „**Interviu telefonic asistat de calculator/ Computer-Assisted Telephone Interviewing (în engleză) (acronim CATI)**”; „**Metoda interviului**”; „**Operator de interviu**”.

Interviu exploratoriu – utilizat în fazele incipiente ale cercetării pentru identificarea temelor, ipotezelor și direcțiilor de investigare. Caracterizat prin flexibilitate, acesta este utilizat în studiile calitative, analiza comportamentului social și cercetările de piață, contribuind la definirea obiectivelor și strategiilor de cercetare pentru etapele următoare. (Bryman, 2016; Creswell, 2014; Rubin & Rubin, 2005) Vezi și „**Ancheta bazată pe interviu**”; „**Ghid de interviu**”; „**Interviu (în general)**”; „**Interviu clinic**”; „**Interviu de angajare**”; „**Interviu de grup**”; „**Interviu de opinie**”; „**Interviu de verificare**”; „**Interviu documentar**”; „**Interviu față în față**”; „**Interviu individual**”; „**Interviu în profunzime**”; „**Interviu jurnalistic**”; „**Interviu nestructurat**”; „**Interviu online**”; „**Interviu semistrukturat**”; „**Interviu structurat**”; „**Interviu telefonic**”; „**Interviu telefonic asistat de calculator/ Computer-Assisted Telephone Interviewing (în engleză) (acronim CATI)**”; „**Metoda interviului**”; „**Operator de interviu**”.

Interviu față în față – metodă de colectare a datelor în care operatorul de interviu și respondentul interacționează direct, fără intermediari sau

mijloace tehnologice de comunicare la distanță. Această metodă este utilizată frecvent în cercetările sociologice, studiile de piață și sondajele de opinie, deoarece permite obținerea unor răspunsuri mai detaliate și autentice, precum și observarea reacțiilor nonverbale ale respondentului. Avantajele principale ale interviului față în față includ posibilitatea de clarificare a întrebărilor în timp real, o rată mai mare de răspunsuri complete și calitatea superioară a informațiilor colectate. Totuși, această metodă poate fi costisitoare și consumatoare de timp, necesitând operatori instruiți și resurse logistice pentru organizarea interviurilor. Deși implică un efort mai mare comparativ cu metodele telefonice sau autoadministrate, interviul față în față rămâne una dintre cele mai eficiente metode. Vezi și **„Ancheta bazată pe interviu”**; **„Ghid de interviu”**; **„Interviu (în general)”**; **„Interviu clinic”**; **„Interviu de angajare”**; **„Interviu de grup”**; **„Interviu de opinie”**; **„Interviu de verificare”**; **„Interviu documentar”**; **„Interviu exploratoriu”**; **„Interviu individual”**; **„Interviu în profunzime”**; **„Interviu jurnalistic”**; **„Interviu nestructurat”**; **„Interviu online”**; **„Interviu semistrukturat”**; **„Interviu structurat”**; **„Interviu telefonic”**; **„Interviu telefonic asistat de calculator/ Computer-Assisted Telephone Interviewing (în engleză) (acronim CATI)”**; **„Metoda interviului”**; **„Operator de interviu”**.

Interviu individual – tip de interviu desfășurat între un operator de interviu (sau cercetător) și un singur respondent, având ca scop obținerea unor informații detaliate și aprofundate despre opiniile, experiențele sau comportamentele acestuia. Vezi și **„Ancheta bazată pe interviu”**; **„Ghid de interviu”**; **„Interviu (în general)”**; **„Interviu clinic”**; **„Interviu de angajare”**; **„Interviu de grup”**; **„Interviu de opinie”**; **„Interviu de verificare”**; **„Interviu documentar”**; **„Interviu exploratoriu”**; **„Interviu față în față”**; **„Interviu în profunzime”**; **„Interviu jurnalistic”**; **„Interviu nestructurat”**; **„Interviu online”**; **„Interviu semistrukturat”**; **„Interviu structurat”**; **„Interviu telefonic”**; **„Interviu telefonic asistat de calculator/ Computer-Assisted Telephone Interviewing (în engleză) (acronim CATI)”**; **„Metoda interviului”**; **„Operator de interviu”**.

Interviu în profunzime – tip de interviu utilizat atât în psihoterapie, cât și în domenii precum psihologia socială, sociologia și marketingul, metodă calitativă folosită pentru abordarea subiectelor sensibile, tabu-urilor și aspectelor dificil de exprimat, necesitând un moderator experimentat. Interviul în profunzime permite explorarea în detaliu a unui subiect, oferind informații valoroase despre motivațiile, percepțiile și experiențele

respondenților (Patton, 2014; Rubin & Rubin, 2005) . Vezi și **„Ancheta bazată pe interviu”**; **„Ghid de interviu”**; **„Interviu (în general)”**; **„Interviu clinic”**; **„Interviu de angajare”**; **„Interviu de grup”**; **„Interviu de opinie”**; **„Interviu de verificare”**; **„Interviu documentar”**; **„Interviu exploratoriu”**; **„Interviu față în față”**; **„Interviu individual”**; **„Interviu jurnalistic”**; **„Interviu nestructurat”**; **„Interviu online”**; **„Interviu semistrukturat”**; **„Interviu structurat”**; **„Interviu telefonic”**; **„Interviu telefonic asistat de calculator/ Computer-Assisted Telephone Interviewing (în engleză) (acronim CATI)”**; **„Metoda interviului”**; **„Operator de interviu”**.

Interviu jurnalistic – metodă de colectare a informațiilor prin intermediul unei conversații structurate, în care un jurnalist (interviewator) adresează întrebări unui interlocutor (persoană publică, expert, martor sau participant la evenimente). Acesta urmărește obținerea de informații relevante, opinii sau clarificări asupra unor evenimente sau probleme de interes public. Metodele de realizare a interviului jurnalistic includ întâlniri față în față, interviuri telefonice, interviuri online (prin chat sau videoconferințe) sau schimburi scrise. Jurnalistul trebuie să respecte principiile etice, să asigure corectitudinea informațiilor prezentate și să adapteze tehnicile de interviu pentru a obține informații clare și complete. Vezi și **„Ancheta bazată pe interviu”**; **„Ghid de interviu”**; **„Interviu (în general)”**; **„Interviu clinic”**; **„Interviu de angajare”**; **„Interviu de grup”**; **„Interviu de opinie”**; **„Interviu de verificare”**; **„Interviu documentar”**; **„Interviu exploratoriu”**; **„Interviu față în față”**; **„Interviu individual”**; **„Interviu în profunzime”**; **„Interviu nestructurat”**; **„Interviu online”**; **„Interviu semistrukturat”**; **„Interviu structurat”**; **„Interviu telefonic”**; **„Interviu telefonic asistat de calculator/ Computer-Assisted Telephone Interviewing (în engleză) (acronim CATI)”**; **„Jurnalism”**; **„Metoda interviului”**; **„Operator de interviu”**.

Interviu nestructurat – tip de interviu care nu urmează un ghid strict de întrebări, ci permite interviuatului să se exprime liber, explorând subiecte într-un mod natural. Această metodă este utilizată în psihoterapie, investigații etnografice și studii exploratorii, deoarece oferă posibilitatea unei înțelegeri profunde a subiectului studiat. Interviewatorul ghidează discuția pe baza unor teme generale, fără a impune un format rigid, ceea ce permite identificarea unor perspective noi și neprevăzute. Avantajele interviului nestructurat includ spontaneitatea, flexibilitatea și autenticitatea răspunsurilor, însă analiza datelor poate fi dificilă, din cauza variației mari

a răspunsurilor și a lipsei unui cadru standardizat. (Patton, 2014; Rubin & Rubin, 2005) Vezi și „**Ancheta bazată pe interviu**”; „**Ghid de interviu**”; „**Interviu (în general)**”; „**Interviu clinic**”; „**Interviu de angajare**”; „**Interviu de grup**”; „**Interviu de opinie**”; „**Interviu de verificare**”; „**Interviu documentar**”; „**Interviu exploratoriu**”; „**Interviu față în față**”; „**Interviu individual**”; „**Interviu în profunzime**”; „**Interviu jurnalistic**”; „**Interviu online**”; „**Interviu semistrukturat**”; „**Interviu structurat**”; „**Interviu telefonic**”; „**Interviu telefonic asistat de calculator/ Computer-Assisted Telephone Interviewing (în engleză) (acronim CATI)**”; „**Metoda interviului**”; „**Operator de interviu**”.

Interviu online – tehnică modernă de desfășurare a unui interviu utilizând mijloacele digitale de comunicare (platforme specializate, aplicații video sau audio, sisteme de chat), permițând interacțiunea în timp real dintre interviuator și respondent, indiferent de locația geografică a acestuia. Este frecvent utilizat în procesele de recrutare și selecție a personalului, precum și în cercetările sociologice, studii de piață și interviuri jurnalistice. Avantajele principale ale interviului online includ flexibilitatea în organizare, economisirea resurselor (timp și costuri), acces rapid și ușor la respondenți aflați la distanță și posibilitatea de înregistrare a interviului pentru analiza ulterioară. Vezi și „**Ancheta bazată pe interviu**”; „**Ghid de interviu**”; „**Interviu (în general)**”; „**Interviu clinic**”; „**Interviu de angajare**”; „**Interviu de grup**”; „**Interviu de opinie**”; „**Interviu de verificare**”; „**Interviu documentar**”; „**Interviu exploratoriu**”; „**Interviu față în față**”; „**Interviu individual**”; „**Interviu în profunzime**”; „**Interviu jurnalistic**”; „**Interviu nestructurat**”; „**Interviu semistrukturat**”; „**Interviu structurat**”; „**Interviu telefonic**”; „**Interviu telefonic asistat de calculator/ Computer-Assisted Telephone Interviewing (în engleză) (acronim CATI)**”; „**Metoda interviului**”; „**Operator de interviu**”.

Interviu semistrukturat – tip de interviu care combină întrebări prestabilite cu flexibilitatea de a modifica ordinea și formularea acestora, în funcție de răspunsurile interviuatului. Acest tip de interviu se bazează pe un set de teme și întrebări prestabilite, dar permite flexibilitate în formularea și ordonarea întrebărilor, în funcție de răspunsurile și reacțiile interlocutorului. Este utilizat frecvent în cercetările sociologice, psihologice și de piață, fiind potrivit pentru obținerea unor date detaliate și relevante, fără rigiditatea unui chestionar fix. Avantajele interviului semistrukturat includ posibilitatea adaptării întrebărilor, explorarea aprofundată a temelor

și obținerea unor răspunsuri autentice, însă interpretarea și analiza datelor pot fi mai dificile din cauza variației răspunsurilor. Acesta este folosit, în special, în studii calitative, interviuri de angajare, cercetări academice și evaluări sociale, unde este necesară atât colectarea unor informații specifice, cât și descoperirea unor perspective noi asupra fenomenelor analizate. (Rubin & Rubin, 2005; Patton, 2014) Vezi și **„Ancheta bazată pe interviu”**; **„Ghid de interviu”**; **„Interviu (în general)”**; **„Interviu clinic”**; **„Interviu de angajare”**; **„Interviu de grup”**; **„Interviu de opinie”**; **„Interviu de verificare”**; **„Interviu documentar”**; **„Interviu exploratoriu”**; **„Interviu față în față”**; **„Interviu individual”**; **„Interviu în profunzime”**; **„Interviu jurnalistic”**; **„Interviu nestructurat”**; **„Interviu online”**; **„Interviu structurat”**; **„Interviu telefonic”**; **„Interviu telefonic asistat de calculator/ Computer-Assisted Telephone Interviewing (în engleză) (acronim CATI)”**; **„Metoda interviului”**; **„Operator de interviu”**.

Interviu structurat – tip de interviu caracterizat prin utilizarea unui set fix de întrebări, aplicate în aceeași ordine pentru toți respondenții. Această metodă este utilizată, frecvent, în sondaje de opinie, cercetări sociologice, studii de piață și recrutarea de personal, deoarece permite colectarea de date standardizate, comparabile și ușor de analizat. Avantajele interviului structurat includ eficiența în colectarea datelor, reducerea erorilor de interpretare și obiectivitatea în aplicare, deoarece fiecare respondent primește aceleași întrebări, fără influența unui operator de interviu. Interviul structurat se folosește, preponderent, pentru cercetările cantitative, unde este necesară obținerea unor date precise și comparabile într-un mod eficient și sistematic. (Bryman, 2016; Creswell, 2014) Vezi și **„Ancheta bazată pe interviu”**; **„Ghid de interviu”**; **„Interviu (în general)”**; **„Interviu clinic”**; **„Interviu de angajare”**; **„Interviu de grup”**; **„Interviu de opinie”**; **„Interviu de verificare”**; **„Interviu documentar”**; **„Interviu exploratoriu”**; **„Interviu față în față”**; **„Interviu individual”**; **„Interviu în profunzime”**; **„Interviu jurnalistic”**; **„Interviu nestructurat”**; **„Interviu online”**; **„Interviu semistrukturat”**; **„Interviu telefonic”**; **„Interviu telefonic asistat de calculator/ Computer-Assisted Telephone Interviewing (în engleză) (acronim CATI)”**; **„Metoda interviului”**; **„Operator de interviu”**.

Interviu telefonic – tip de interviu în care întrebările sunt adresate respondentului prin telefon, fără interacțiune față în față. Această metodă este utilizată, frecvent, în sondaje de opinie, studii de piață, cercetări electorale și investigații sociologice, datorită avantajului rapidității și

accesibilității. Deși interviul telefonic păstrează structura unui interviu administrat de operator, el prezintă anumite limitări față de interviul direct. Lipsa contactului vizual și a observării comportamentului nonverbal poate influența calitatea răspunsurilor și dificultatea în menținerea atenției respondentului. Vezi și **„Ancheta bazată pe interviu”**; **„Ghid de interviu”**; **„Interviu (în general)”**; **„Interviu clinic”**; **„Interviu de angajare”**; **„Interviu de grup”**; **„Interviu de opinie”**; **„Interviu de verificare”**; **„Interviu documentar”**; **„Interviu exploratoriu”**; **„Interviu față în față”**; **„Interviu individual”**; **„Interviu în profunzime”**; **„Interviu jurnalistic”**; **„Interviu nestructurat”**; **„Interviu online”**; **„Interviu semistrukturat”**; **„Interviu structurat”**; **„Interviu telefonic asistat de calculator/ Computer-Assisted Telephone Interviewing (în engleză) (acronim CATI)”**; **„Metoda interviului”**; **„Operator de interviu”**.

Interviu telefonic asistat de calculator/ Computer-Assisted Telephone Interviewing (în engleză) (acronim CATI) – metodă de interviu (colectare a datelor), în care operatorii utilizează un sistem informatic specializat pentru a ghida interviul telefonic, a înregistra răspunsurile și a gestiona procesul de interviu în timp real. Acest tip de interviu este utilizat, frecvent, în sondaje de opinie, cercetări de piață și studii electorale, datorită eficienței sale în procesarea datelor și minimizării erorilor umane. Operatorul citește întrebările de pe ecranul calculatorului, răspunsurile sunt introduse direct în baza de date, iar sistemul poate adapta automat succesiunea întrebărilor în funcție de răspunsurile primite. Principalele avantaje ale interviului CATI includ rapiditatea și eficiența în colectarea informațiilor, reducerea erorilor de transcriere, posibilitatea de monitorizare în timp real și optimizarea costurilor. Totuși, metoda prezintă și limitări, cum ar fi lipsa contactului vizual, un posibil grad ridicat de refuz din partea respondenților și dependența de infrastructură. (Bryman, 2016; Creswell, 2014; De Leeuw & Nicholls, 1996; Patton, 2014; Rubin & Rubin, 2005; Weeks, 1992) Vezi și **„Ancheta bazată pe interviu”**; **„Ghid de interviu”**; **„Interviu (în general)”**; **„Interviu clinic”**; **„Interviu de angajare”**; **„Interviu de grup”**; **„Interviu de opinie”**; **„Interviu de verificare”**; **„Interviu documentar”**; **„Interviu exploratoriu”**; **„Interviu față în față”**; **„Interviu individual”**; **„Interviu în profunzime”**; **„Interviu jurnalistic”**; **„Interviu nestructurat”**; **„Interviu online”**; **„Interviu semistrukturat”**; **„Interviu structurat”**; **„Interviu telefonic”**.

Introducere/ Argument/ Motivarea alegerii temei – prima secțiune a unei lucrări științifice, care are rolul de a contextualiza cercetarea, de a oferi cititorului o perspectivă generală asupra domeniului abordat și de a evidenția importanța subiectului tratat. Aceasta nu este numerotată ca un capitol separat, dar are un rol important în structurarea logică a textului și în orientarea cititorului către obiectivele cercetării. Introducerea explicitează preocuparea centrală a autorului, oferind o prezentare succintă a contextului de cercetare, a problemelor analizate și a obiectivelor propuse. Scopul acestei secțiuni este de a plasa tema studiului într-un cadru mai larg, astfel încât cititorul să înțeleagă relevanța și legăturile cercetării cu alte studii din domeniu. Aceasta cuprinde contextualizarea temei, trecerea în revistă a literaturii de specialitate, definirea problematicii cercetate, prezentarea metodologiei, obiectivele cercetării, motivarea alegerii temei, importanța acesteia și declarația de intenție. Se recomandă utilizarea unui stil clar, concis, evitând exprimările ambigue sau redundante. Verbele trebuie folosite la timpul trecut sau prezent și la diateza activă pentru a conferi textului forță și claritate. Exemple de formulări adecvate includ: „Acest studiu investighează legătura dintre ... și ...”, „În această lucrare analizăm ...”, „Scopul cercetării este de a ...”, „Lucrarea de față propune o soluție pentru ...”. Astfel, introducerea unei lucrări științifice nu doar orientează cititorul către tematica abordată, ci și justifică importanța cercetării, stabilind o bază solidă pentru dezvoltarea ulterioară a argumentelor și concluziilor. Vezi și „**Abstract/ Rezumat** (în general)”; „**Concluziile lucrărilor științifice**”; „**Corpul lucrării**”; „**Lucrare științifică**”; „**Lista referințelor bibliografice/ References** (în engleză)”.

Investigația arhivistică – metodă de cercetare documentară care presupune examinarea riguroasă a documentelor primare din arhive – precum rapoarte oficiale, corespondențe, jurnale, registre, acte legislative, fotografii sau alte materiale istorice – pentru a obține informații relevante despre evenimente, fenomene, instituții ori personalități din trecut. Această abordare oferă acces direct la sursele originale, permițând cercetătorului să analizeze contextul în care au fost create documentele, să evalueze autenticitatea acestora și să formuleze concluzii bazate pe dovezi concrete. Prin investigația arhivistică, se pot reconstitui procese și evenimente istorice, se pot descoperi date inedite și se pot valida ori invalida ipoteze de cercetare. Metoda este folosită în diverse domenii, precum istorie, sociologie, antropologie, științe politice, drept și studii culturale, contribuind la

îmbogățirea cunoașterii despre trecut și la înțelegerea contextelor socio-culturale care au modelat evoluția comunităților și instituțiilor. Totodată, cercetătorii trebuie să țină cont de condițiile de păstrare a documentelor, de posibilitatea subiectivității celor care le-au redactat și de limitările pe care le pot implica anumite perioade sau politici de arhivare. Vezi și **„Analiza comparativă”**; **„Analiza de conținut”**; **„Analiza istorică”**; **„Analiza textuală”**; **„Analiza transversală”**; **Cercetare bibliografică/ Bibliographical research (în engleză)**; **„Cercetare bibliografică sistematică/ Systematic literature research (în engleză)”**; **„Cercetarea etnografică”**; **„Interpretarea estetică”**; **„Metode de cercetare documentară”**; **„Studii de cercetare socială”**; **„Tradiția orală”**.

ISBN (acronim) – a se vedea **„International Standard Book Number (în engleză) (acronim ISBN)/ Număr internațional standardizat pentru carte”**.

ISSN (acronim) – a se vedea **„International Standard Serial Number (în engleză) (acronim ISSN)/ Număr de serie standard internațional”**.

Glosar de termeni

Volumul 1

Abhilekh Patal

Abilitate de alfabetizare digitală

**Abilitate de alfabetizare
informațională**

Abilitate de cercetare informațională

Abilități informaționale

Abordare/ Analiză sistemică

Abreviere

Abstract descriptiv

Abstract informativ

Abstract/ Rezumat (în general)

Abstractizare (ca proces)

Abstractizare (ca produs)

Academia Khan/ Khan Academy

Academia.edu

Academic Search Complete

Acronim

Acronim digital

Act legislativ

Activism

Activism pe Internet

Actualitatea sursei

Actualizarea sursei

Acuratețea informațiilor

Acuratețea sursei

Adaptabilitate (cu referire la
dispozitive/ aparate/ echipamente
tehnologice)

Administrarea datelor

Adobe Acrobat

Adobe Photoshop

**Adresă de e-mail temporară/
Disposable e-mail** (în engleză)

Adresă de e-mail/ E-mail address (în
engleză)

Afilieră autorului/ autorilor

Afiș

Afiș online

Agent inteligent/ Intelligent agent (în
engleză)

AI (acronim)

Album electronic/ digital

Alfabetizare (în sens general)

Alfabetizare digitală (denumită uneori
alfabetizare media)

Alfabetizare informațională	Communications/ Short or Rapid Communications (în engleză)
Alfabetizare media	
Alfanumeric	Articol de comunicare științifică/ Communication article (în engleză)
Algoritm (în informatică)	
Algoritm (în sens general)	Articol de ipoteză/ Hypothesis article (în engleză)
Analele (1)	Articol de opinie/ Opinion article (în engleză)
Analele (2)	
Analiza comparativă	Articol de perspectivă/ Perspective article (în engleză)
Analiza datelor mari/ Big Data Analytics (în engleză)	Articol metodologic/ Methodological article (în engleză)
Analiza de conținut	Articol științific
Analiza de rețea	Articol teoretic/ Theoretical article (în engleză)
Analiza istorică	
Analiza longitudinală	Articularea datelor
Analiza textuală	Artificial Intelligence (în engleză) (acronim AI)
Analiza transversală	Ascultare activă
Anamneza	Ascultare interactivă
Ancheta	Ascultare pasivă
Ancheta bazată pe interviu	Asynchronous Learning
Ancheta socială	Augmented Reality (în engleză)
Ancheta sociologică	Automatizare
Anexe (în cadrul lucrărilor)	Autonomie morală
Anonimitate (cu referire la date și informații)	Autor
Antet/ Header (în engleză, în editarea tipografică și procesarea de texte)	Autor corespondent/ Autor de corespondență
Anuar	Autor instituțional
APA Dictionary of Psychology	Autor principal/ Lead author/ First author (în engleză)
AR (acronim)	Autoritatea sursei
Arhitectura sistemului	Auxiliar didactic (sau curricular)
Arhivele multimedia ale UNESCO	Avalon Project
Artefact	Baiting
Articol de comunicare rapidă/ Articol de comunicare scurtă (comunicări scurte sau rapide)/ Brief	Bancă de date/ informații

BASE (acronim pentru Bielefeld Academic Search Engine)

Bază de date

Bază de date științifice

Bias cognitiv/ Cognitive bias (în engleză)

Bibliografia

Bibliografia adnotată/ Annotated bibliography (în engleză)

Bibliografia nesistematizată/ Bibliografia generală

Bibliografia sistematică/ Systematic bibliography/ Enumerative bibliography (în engleză)

Biblioteca digitală a Pacificului

Biblioteca Digitală Mondială

Biblioteca Digitală Națională a României

Biblioteca publică digitală a Americii

Bibliotecă

Bibliotecă (ca instituție)

Bibliotecă (în informatică)

Bibliotecă digitală/ E-bibliotecă

Bibliotecă personală

Bibliotecă școlară

Bibliotecă școlară digitală

Bibliotecă universitară

Biografia

Bit

Bloc de citat

Blogging (în engleză)

Bluetooth (în engleză)

Bookmark (în engleză)/ **Semn de carte** (la figurat)

Bounce e-mail (în engleză)

Brand

Breakout rooms

Brevet

Brevet de invenție

Broker de date/ Broker de informații

Broșura

Browser web

Bula informațională/ Bula de informații

Buletin informativ

Byte (acronim B)

Cablogramă

Caiet de sarcini

Calcografie

Calcul în cloud

Cambridge Journals

Cambridge University Press

Camera-ready (în engleză)

Cameră de chat/ Chatroom (în engleză)

Cameră de ecou

Cameră de rezonanță informațională

Cameră video

Canal de comunicare (în comunicarea interumană)

Canal de comunicații

Captura de ecran

Caracteristicile textului științific

Carte

Carte electronică / E-book

Casetă arhivistică

Catalog (pentru bibliotecă/ muzeu)

Catalogarea înaintea publicării (acronim CIP)

Catalogul bibliotecii

Categorie specială de date

Căutare bibliografică	Chestionar omnibus (cu mai multe teme)
Căutare de literatură/ Literature search (în engleză)/ Căutare bibliografică/ Bibliographical search (în engleză)	Chestionar pe Internet
Central and Eastern European Online Library (acronim CEEOL)	Chestionar poștal
Cercetare bibliografică (cu referire la serviciul oferit de către biblioteci)	Chestionar publicat în ziare și reviste
Cercetare bibliografică nesistematică/ Unsystematic literature research/	Chestionar special (cu o singură temă)
Cercetare bibliografică sistematică/ Systematic literature research (în engleză)	Cibercultură/ Cyberculture (în engleză)
Cercetare bibliografică/ Bibliographical research (în engleză)	Cibernetică
Cercetare documentară	CIP (acronim)
Cercetare etnografică	Cita (în domeniul juridic)
Cercetare informațională	Cita (în domeniul scrierii academice/ scrierii literare)
Certificat digital	Cita (în general)
Chat	Citare bloc
Chatbot	Citare directă
Checklist (în engleză)/ Listă de control/ Listă de verificare	Citare indirectă (numită și citarea unei surse secundare)
Chestionar administrat de operatorii de anchetă	Citare narativă
Chestionar anexat la mărfuri vândute	Citarea în text a surselor de documentare
Chestionar autoadministrat	Citarea parantetică
Chestionar autoadministrat colectiv	Citarea surselor de documentare
Chestionar cu întrebări deschise (libere, postcodificate)	Citat
Chestionar cu întrebări închise (sau precodificate)	Clasificarea textelor științifice
Chestionar de cercetare	Clickbait (în engleză)
Chestionar de date factuale (sau de tip administrativ)	Client de poștă electronică/ Client de e-mail/ E-mail client (în engleză) –
	Cloud computing (în engleză)/ Calcul în cloud
	Cod de etică în mediul online/ Cyberetica/ / Cod etic în mediul online
	Codare/ Encoding (în engleză)
	Coediția
	Colaborare digitală/ online

Colectarea datelor	Comunicare sincronă
Collins Dictionaries	Comunicare științifică (în general)
Competența de cercetare informațională	Comunicare verbală
Competența informațională	Comunicații
Competențe de comunicare în limba maternă	Concept
Competențe de comunicare în limbile străine	Concluziile lucrărilor științifice
Competențe pentru viitor	Conduita digitală
Comportament comunicațional	Conexiune inversă
Comportament dependent de Internet	Confidențialitate
Comportament digital	Consimțământ informat
Comportament inadaptabil online	Consum activ de mass-media
Compresia datelor/ Data compression (în engleză)	Consum mediatic/ Dietă mediatică
Comunicare (în sens general)	Consum online
Comunicare accidentală/ Comunicare incidentală	Consum pasiv de mass-media
Comunicare agresivă	Conștiință individuală
Comunicare asertivă	Context al comunicării/ Context comunicativ
Comunicare asincronă	Context explicit
Comunicare de masă	Context implicit
Comunicare de noi cunoștințe	Context situațional al actului de comunicare
Comunicare eficientă	Context social al actului de comunicare
Comunicare interpersonală	Context verbal
Comunicare intrapersonală	Cookie (în engleză)
Comunicare nonverbală	Cookie terță parte/ Third-party cookie (în engleză)
Comunicare offline	Cooperare
Comunicare online	Cooperare digitală/ online
Comunicare paraverbală	Coordonatele documentării științifice
Comunicare pasivă	Copyright (în engleză) (simbol ©)
Comunicare personală	Corelarea datelor
Comunicare persuasivă	Corpul lucrării
Comunicare publică	Creative Commons (acronim CC) (1)
	Creative Commons (acronim CC) (2)

Credibilitatea informațiilor	Data mapping (în engleză)
Credințe politice	Data mining (în engleză)
Credințe religioase	Data publicării
Criptarea informațiilor	Data Repository
Crossref	Database Management System
Cultura informației	Dată/ Date
Cultura informației în învățământul superior	Date brute
Cultura populară/ Cultură pop	Date nesemnificative
Cunoaștere	Date personale
Cunoaștere cognitivă	Date primare
Cunoaștere declarativă	Date secundare
Cunoaștere empirică	Date zgomotoase/ Noisy data (în engleză)
Cunoaștere intuitivă	Datele mari/ Big Data (în engleză)
Cunoaștere procedurală	DBMS (acronim)
Cunoaștere rațională	Decodificarea mesajului
Cunoaștere științifică	Decompresia datelor
Cunoștințe	Decriptarea informațiilor
Cunoștințe ca resurse de cunoaștere	Deep Learning (în engleză) (acronim DL)
Cunoștințe cognitive	Deepfake (în engleză)
Cunoștințe declarative	Demonstrație virtuală
Cunoștințe metacognitive	Dependență digitală
Cunoștințe procedurale	Depozit de date/ Data Repository (în engleză)
Curățenie digitală/ Digital decluttering (în engleză)	Design grafic
Curs	Dezinformare
Curs interactiv	Dezordine digitală
Curs virtual/ online	Diagramă de flux/ Hartă a procesului/ Diagramă a procesului
Cuvânt cheie/ Keyword (în engleză)	Dialog virtual
Cuvinte-cheie (în cazul lucrărilor științifice)	Dicționar
Cyberbullying (în engleză)	Dicționar online
Cyberspațiu/ Spațiu cibernetic/ Cyberspace (în engleză)	Digital
Cyberstalking (în engleză)	Digital Library Directory (în engleză)

Digital Object Identifier (acronim DOI)/ Identificator de obiecte digitale	Echipamente pentru realitate augmentată
Digitalizare	Echipamente pentru realitate virtuală
Digitizare	Editare audio/ audio-video
Directory of Open Access Books (acronim DOAB)	Editare digitală
Discurs	Editare foto
Diseminarea rezultatelor cercetării	Editare online
Dispozitiv digital	Editare text
Dispozitiv inteligent	Editor (în domeniul editorial)
Dispozitiv mobil/ portabil	Editor (în domeniul media)
Dispozitiv pentru Internet of Things (acronim IoT)	Editor (în domeniul TIC)
Distorsionarea informațiilor	Editor de calcul tabelar
Diversitate culturală	Editor de text
Document	Editor grafic
Documenta	Editor multimedia
Documentare	Editor online
Documentare științifică	Editorial
Domeniu public (în contextul dreptului de proprietate intelectuală)	Editura
Domeniu web	Ediția
Drept de autor	Ediția într-o limbă străină
Drept la opinie	Ediția nouă
Drepturi conexe dreptului de autor	Ediții în mai multe formate
Drepturi digitale	Ediții pe mai multe suporturi media
Drepturi morale de autor	Educația pentru viitor
Drepturi patrimoniale de autor	Efect de dezinhibiție online
Drepturile omului	Efect de distorsiune a timpului
Drupal	Efect tehnocomportamental
E Ink/ Electronic ink/ E-cerneală (în engleză) (abreviat)	Efect tehnosocial
Echipament informatic	Efectul bulgărelui de zăpadă/ Snowball effect (în engleză)
	Efectul celei de-a treia persoane
	Efectul contagiunii
	Efectul de validare prin repetiție
	Elaborarea și publicarea unui manuscris științific

E-learning	Eseu reflexiv
Element al unei referințe	Eseu scurt/ Eseu de cinci alineate
Elsevier	Eseu structurat
Elsevier Open Access Platform	Etica cercetării științifice
Emerald Insight	Etica informației
Emisiune	Etica informațională
Emite (din perspectivă tehnologică)	Etica pe Internet/ Neticheta
Emițător (în comunicarea interumană)	Etică (în sens general)
Emițător (în comunicațiile informatice)	Etos (în sens general)
Emoji	Etos digital
Emoticon	European Register of Microform and Digital Masters (acronim EROMM)
Emulare	Europeana – Colecțiile culturale ale Europei
Emulator	Eurydice
Enciclopedia	Evaluare colegială/ Peer review (în engleză)
ERIH PLUS	Evaluarea avansată a surselor de documentare
Eseu (în general)	Evaluarea informațiilor
Eseu argumentativ/ Argumentative essay (în engleză)	Evaluarea primară a surselor de documentare
Eseu cauză-efect/ Cause-and-effect essay (în engleză)	Eveniment online/ virtual
Eseu de clasificare/ Classification essay (în engleză)	Evidență electronică
Eseu de comparație și contrast/ Compare and contrast essay (în engleză)	Experiment de laborator/ Experiment artificial
Eseu de definire/ Definition essay (în engleză)	Experiment natural/ Experiment de teren/ Experiment real
Eseu de proces/ Process essay (în engleză)	Experiment științific (în sens general)
Eseu de sinteză	Experiment virtual/ Experiment în laboratorul virtual
Eseu descriptiv	Experimentare (în cercetarea științifică)
Eseu expozitiv/ Expository essay (în engleză)	Experimentare (în sens general)
Eseu narativ	Experimentare în mediul virtual (în cercetarea științifică)
Eseu nestructurat	
Eseu persuasiv	

Explicație	Flux de date (cu referire la sisteme informatice)
Explicitare (în sens general)	Flux de ieșire/ Ieșiri/ Output (în engleză)
Explozia informațională	Flux de informații
Expoziție	Flux de intrare/ Intrări/ Input (în engleză)
Expunere	Flux informațional
Expunere selectivă	Flux mediatic
Extended Reality (acronim XR) Factor de impact (acronim FI)/ Impact factor (în engleză) (acronim IF)	Flux verbal
Fake news	Fluxul comunicațional/ Fluxul comunicării
Falsificabilitate	Focus-grup
Față în față/ Face to Face (în engleză) (acronim F2F)	Format digital
Feedback (în engleză)/ Conexiune inversă	Formatare de text
Feedforward/ Feedbefore (în engleză)	Formatul APA
Fenomen	Formular
FI (acronim)	Forum online
Fiabilitatea sursei	Fotografia
Film documentar	Fotografia digitală
Filtrarea datelor	Fotomontaj
Filtrarea informațiilor	Frauda informatică
Filtru (pentru date)	Fraudă informatică
Fișa de bibliotecă	Freelancer (în engleză)
Fișa de documentare	Freeware
Fișa digitală	Funcțiile comunicării
Fișier	Furnizor de servicii de arhivare electronică
Fișier de semnătură	Furnizor de servicii de certificare
Fișier grafic	Furnizor de servicii Internet/ Internet Service Provider (abreviat ISP) (în engleză)
Fișier jurnal/ Log file (în engleză)	Game-learning (în engleză)
Fișier multimedia	Gamificare/ Gamification (în engleză)
Flipped Learning – a se vedea „Învățare inversată/ Flipped Learning (în engleză)”	Gazdă/ Host (în engleză)

Găzduire web/ Web hosting (în engleză)

Gândire critică

Geolocalizare

Geotargetare

Geotrapping

Ghid

Ghid de interviu

Ghidul și îndrumătorul pentru elevi

G-learning/ Game-learning (în engleză)

Glosar

Google Arts & Culture

Google Books

Google Scholar/ Google Academic

Grafic statistic

Grup (în sens general)

Grup de susținere/ Grup de apărare a drepturilor/ Advocacy group/ Lobby group (în engleză)

Grup de știri/ Newsgroup (în engleză)

Gruparea datelor

Hacking (în engleză)

Hardware/ Hard (în engleză)

Hashtag

HathiTrust

Hărțuire cibernetică/ Cyberbullying (în engleză)

Header (în editarea tipografică și procesarea de texte)

Header (în tehnologia informației)

Head-Up Display (în engleză) (acronim HUD)

Hiperlegătură/ Hyperlink

Hipermedia/ Hypermedia

Hipertext/ Hypertext

Hit (în engleză)/ **Rezultat** (cu referire la navigare)

Holografie

Hologramă

Humanities International Complete”.

Hypertext Markup Language (în engleză) (acronim HTML)

Influencer marketing

IA (acronim)

Idei preconcepute

Identificator de obiecte digitale

Identificator uniform de resurse/ Uniform Resource Identifier (în engleză)

IEEE Xplore

IF (acronim)

Iluzia în realitate virtuală

Imagine (din perspectivă tehnologică)

Imagini interesante/ Interesting Images (în engleză)

Impact factor

Influencer

Influencer marketing

Influența tradițiilor și obiceiurilor socio-culturale asupra organizării informației

Influențele credințelor politice sau religioase asupra organizării informației

Informare

Informația (în domeniul biologiei)

Informația (în domeniul comunicării)

Informația (în domeniul informaticii)

Informația (în general)

Informația (în limbajul cotidian)

Informația (în teoria informației,
informația shannoniană)

Informația genetică

Ingineria socială

**Ingineria solicitărilor/ Prompt
Engineering** (în engleză)

Inovare (în sens general)

Instructaj online/ virtual

Instrument (cu referire la programele
informatic)

Instrument de fact-checking

Instrument digital

Instrument media/ multimedia

Instrument/ Tool (în engleză) (din
cadru unei aplicații informatice)

Inteligență artificială (acronim IA)/
Artificial Intelligence (în engleză)
(acronim AI)

Inteligență socială

**Interacțiune om-calculator/ Human-
Computer Interaction** (în engleză)
(acronim HCI)

Interacțiuni sociale

Interfață creier-calculator (acronim
ICC)/ **Brain-Computer Interface** (în
engleză) (acronim BCI)

Interlocutor

**International Committee of Medical
Journal Editors** (acronim ICMJE)

International Standard Book Number
(în engleză) (acronim ISBN)/
**Număr internațional standardizat
pentru carte**

International Standard Serial Number
(în engleză) (acronim ISSN)/ **Număr
de serie standard internațional**

Internet

Internet Archive

Internet Archive Wayback Machine

Internet întunecat/ Darknet/ Darkweb

**Internetul lucrurilor/ Internet of
Things** (în engleză) (acronim IoT)

**Internetul tuturor lucrurilor/ Internet
of Everything** (în engleză) (acronim
IoE)

Interogare (în domeniul tehnologiei
informației și comunicațiilor)/
Query (în engleză)

Interpretare estetică

Interpretarea datelor (ca operație
logică)

**Interrelaționarea sistemică a datelor și
informațiilor**

Interviu (în general)

Interviu clinic

Interviu de angajare

Interviu de grup

Interviu de opinie

Interviu de verificare

Interviu documentar

Interviu exploratoriu

Interviu față în față

Interviu individual

Interviu în profunzime

Interviu jurnalistic

Interviu nestructurat

Interviu online

Interviu semistrukturat

Interviu structurat

Interviu telefonic

**Interviu telefonic asistat de
calculator/ Computer-Assisted**

**Telephone Interviewing (în
engleză) (acronim CATI)**

**Introducere/ Argument/ Motivarea
alegerii temei**

Investigația arhivistică

ISBN (acronim)

ISSN (acronim)

Glosar de termeni

Volumul 2

Încărcare/ Upload (în engleză)	Învățare sincronă/ Synchronous Learning (în engleză)
Înregistrare/ Recording (în engleză)	Învățarea digitală
Înregistrare/ Registering (în engleză)	Învățământ hibrid
Înscris în formă electronică	Japan Search
Înșelăciune electronică/ Phishing (în engleză)	Jargon
Întrebări puse frecvent/ Frequently Asked Questions (în engleză) (acronim FAQ)	Jewish Heritage Network (acronim JHN)
Învățare asincronă/ Asynchronous Learning (în engleză)	Joint venture
Învățare automată/ Machine Learning (acronim ML)	Joomla
Învățare electronică/ E-learning (în engleză)	JSTOR
Învățare inversată/ Flipped Learning (în engleză)	Jurisprudență (1)
Învățare multimedia/ Multimedia Learning (în engleză) Management System (în engleză) (acronim LMS)“.	Jurisprudență (2)
Învățare online	Jurnal (în sens general, ca document de uz personal).
Învățare profundă/ Deep Learning (în engleză) (acronim DL)	Jurnal online/ Blog (în engleză)
	Jurnalism
	Justificare
	Laborator virtual
	Lărgime de bandă/ Bandwidth (în engleză)
	Learning Management System
	Lectură (cu semnificația de acțiune)
	Legătură inversă

Legendă urbană	Lurking (în engleză)
Legislația	Machetă didactică
Lexicon	Machetă virtuală
Libertate de exprimare	Machine Learning (în engleză)
Libertatea presei	Magento
Licență de utilizare	Malware (abreviere)/ Malicious software (în engleză)
Licențe Creative Commons (acronim CC)	Management de proiect
Lider de opinie	Managementul informațiilor
Limbaș	Manipulare
Limbaș comun	Manual de instrucțiuni
Limbaș de specialitate	Manual școlar
Limbaș scris comun	Manual școlar digital
Limbaș științific	Manuscris (sens modern, editorial)
Limbașul corpului	Manuscris (sens tradițional)
Lista referințelor bibliografice/ References (în engleză)	Marcă
Listă (în sens general)	Marginalizare socială (în mass-media)
Listă structurată	Marketing digital
Livrabil	Marketing nostalgic/ Nostalgia marketing (în engleză)
LMS	Martor mut
Localizator uniform de resurse	Massive Open Online Course (în engleză) (acronim MOOC)
Logo	Mass-media
Lucrare (ca produs al activității intelectuale sau fizice)	Media la cerere/ Media on demand (în engleză)
Lucrare de absolvire	Mediu informațional
Lucrare de conferință/ Proceeding Paper (în engleză)	Meme
Lucrare de disertație	Merriam-Webster
Lucrare de licență	Mesaj
Lucrare în mai multe volume	Mesaj subliminal
Lucrare științifică	Meta-analiza
Lucrarea metodică-științifică pentru obținerea gradului didactic I	Meta-analiza în științele sociale
Lume complet conectată	Metacomunicare
	Metacunoaștere

Metacunoștințe	Motor de căutare
Metadate	Motor de căutare pentru referințe bibliografice
Metamodernism	Moving Image Source
Metavers	MR (acronim)
Metoda căutării tip bulgăre de zăpadă/ Snowball search method (în engleză)	Multidisciplinary Digital Publishing Institute (în engleză) (acronim MDPI)
Metoda interviului	Multimedia
Metoda Rogeriană/ Rogerian argument (în engleză)	Multimedia Learning (în engleză)
Metoda științifică	Muzeu (în sens general)
Metoda Toulmin/ Modelul argumentativ Toulmin	Natural Language Processing
Metode de cercetare documentară	Navigare pe Internet
Microsoft Excel	Neclaritate (a mesajului, ideilor, informațiilor)
Microsoft PowerPoint	Neticheta
Microsoft Word	NLP (acronim)
Mijloace audio-vizuale	Noile media / New media (în engleză)
Misininformare	Nonverbal
MIT Technology Review	Nor de tehnologie/ Nor tehnologic
Mixed Reality	Nor informațional
ML (acronim)	Normă
M-learning (acronim)/ Mobile Learning (în engleză)	Normă morală
Mod de comunicare	Nota autorului
Modelul clepsidrei/ Structura tipică a textelor științifice	Nota de subsol (în cadrul stilului APA)
Modelul comunicării în doi pași	Nota tehnică/ Technical Note (în engleză)
Modelul propagandei/ Propaganda model (în engleză)	Noțiune/ Concept
Monografie (în sens general)	Număr de serie standard internațional
Monografie profesională	Număr internațional standardizat pentru carte
Monografie școlară	OAPEN – Online Library and Publication Platform
MOOC (acronim)	Obiceiuri socio-culturale
Moștenirea brandului/ Brand heritage (în engleză)	

Obiectivitatea sursei	Pagină web/ Webpage (în engleză)
Observator pasiv	Palace Bookshelf
OCW (acronim)	Paradox
Off the record	Parafrizare
On the record	Patrimoniul cultural imaterial al umanității
Open Access (în engleză)/ Acces deschis	Părtinire publicațională/ Publication bias (în engleză)
Open source	Peer review
OpenCourseWare (acronim OCW)	Percepție
Operator de interviu	Percepție selectivă
Operație logică	Perspective article (în engleză)
Operaționalizarea conceptelor	Persuasiune
Opinia publică	Plagiat
Opinie	Platformă de socializare
Opinie separată	Platformă de streaming
Optimizare pentru motoarele de căutare/ Search Engine Optimization (abreviat SEO) (în engleză)	Platformă digitală
Ore de maximă audiență/ Prime time (în engleză)	Platformă educațională/ Sistem de management al instruirii/ Learning Management System (în engleză) (acronim LMS)
Organizarea materialului de studiat	Platformă imersivă
Organizarea și structurarea datelor	Platformă informatică
Organizația Internațională de Standardizare/ International Organization for Standardization (în engleză) (acronim ISO)	Platformă online de documentare
Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale/ World Intellectual Property Organization (acronim WIPO)	Platformă web
Oxford Academic	Pliant (de prezentare)
Oxford University Press (acronim OUP)	Pluralism de idei
Pachet informatic/ Pachet software	Podcasting
Paginare	Pop culture (în engleză)
	Portofoliu digital
	Poster (cu rol de informare publică)
	Poster (în activitatea didactică)
	Poster (în contextul manifestărilor științifice)

Poștă electronică/ E-mail (în engleză)
(abreviere de la electronic mail)

Potențial informativ al sursei

Precizia sursei

Prejudecăți cognitive/ Cognitive bias
(în engleză)

Prelungire de tiraj

**Prestigiul depozitului/ depozitarului
sursei**

Prestigiul editurii

**Prestigiul profesional al autorului
sursei** (o persoană, un colectiv de
persoane, o instituție, o organizație
etc.)

Pretextare

Prezentare (ca produs al activității
intelectuale)

**Principii fundamentale ale scrierii
științifice**

Print-on-demand (în engleză)

Proces de documentare științifică

**Procesarea informației/ Procesare de
informație**

Procesarea informațiilor (în domeniul
informatic)

**Procesarea limbajului natural/
Natural Language Processing** (în
engleză) (acronim NLP)

Procesarea paralelă a informației

Procesarea serială a informației

Procesor de text

Produs informatic

**Program de control parental/ Parental
control software** (în engleză)

Program de monitorizare

**Program de prezentare/ Software de
prezentare**

Program informatic

**Program pentru managementul
referințelor bibliografice**

**Programe (software) din domeniul
public/ Public Domain Software**
(în engleză)

Proiect (din punct de vedere
instrumental)

Proiect (în sens general, din
perspectivă acțională)

Proiectare (în sens general)

**Proiectare asistată de calculator/
Computer Assisted Design** (în
engleză) (abreviat CAD)

**Proiectul Internet History
Sourcebooks**

Prompt Engineering

Propagandă

Proprietate intelectuală

PROQUEST

Protecția datelor personale

**Protecția informațiilor/ Securitatea
informațiilor**

**Protocol de comunicații/
Communication protocol** (în
engleză)

Protocol științific/ Protocol (în
engleză)

Prototip (în teoria prototipurilor)

Pseudoștiință

Publicarea rezultatelor cercetării

Publicație serială

**Publicații tipărite la cerere/ Print-on-
demand** (în engleză)

Publicitate (în sens comercial)

Publicitate (în sens general)

Publicitate virală

Publicitate vizată/ Targeted advertising (în engleză)

Public-țintă

RA (acronim)

Ransomware

Raport (în contexte educaționale și manageriale)

Raport (în contexte oficiale)

Raport (în sens general)

Raport de caz/ Case Report (în engleză)

Raport de cercetare

Raport de conferință/ Conference report (în engleză)

Raport de proiect/ Project report (în engleză)

Raport înregistrat/ Registered report (în engleză)

Raport scurt/ Brief Report (în engleză)

Război cibernetic

Realitate augmentată (acronim RA)/ **Augmented Reality** (în engleză) (acronim AR)

Realitate extinsă (acronim RE)

Realitate extinsă (acronim RE)/ **Extended Reality** (acronim XR)

Realitate mixtă/ Mixed Reality (în engleză) (acronim MR)

Realitate virtuală (acronim RV)/ **Virtual Reality** (acronim VR)

Recenzie (în general)

Recenzie de carte

Receptor (în comunicarea interumană)

Receptor (în comunicațiile informatice)

Reclamă

Reclamă online

Recunoaștere optică a caracterelor/ Optical character recognition (în engleză) (acronim OCR)

Referențiere

Referința bibliografică

Regim de acces la document

Reglementare

Reglementare școlară

Reglementări în domeniul educației naționale și a învățământului național

Relații publice/ Public relations (în engleză) (acronim PR)

Relevanța în raport cu rezultatele științifico-tehnice

Relevanța sursei în raport cu subiectul investigat

Repertoriu comportamental

Repertoriu comunicațional

Reprezentare (ca proces cognitiv-senzorial)

Reprezentare grafică a datelor cercetării

Reproductibilitate

ResearchGate

Responsabilitate civică

Resursă (de documentare și e-documentare)

Resursă online/ Resursă web

Resurse educaționale (în sens larg)

Resurse educaționale deschise (acronim RED)/ **Open Educational Resources** (acronim OER) (în engleză)

Resurse educaționale digitale

Retenție selectivă	Revizuire sistematizată/ Systematized Review (în engleză)
Retipărire/ Prolungire de tiraj	Revizuire umbrelă/ Umbrella review (în engleză)
Rețea	Revizuirea generală a recenziilor/ Overviews of reviews/ Overviews (în engleză)
Rețea de comunicare	Revizuirea literaturii/ Literature review (în engleză)
Rețea socială	Revoluție digitală
Rețea socială digitală	Rezumat
Revista	Rezumat/ Abstract (text scurt, independent, în cazul conferințelor)
Revista de știință	Robotizare
Revistă ilustrată/ Pictorial magazine/ Pictorial newspaper (în engleză)	Routledge
Revizuire (în general)	RV (Acronim)
Revizuire cartografică/ Mapping Review (în engleză)	Sage Journals
Revizuire critică/ Critical review (în engleză)	Sage Publishing
Revizuire de tip „state-of-the-art”/ State-of-the-art review (în engleză)	Scalabilitatea/ Scalability (în engleză)
Revizuire de tip dovezi și hărți ale lacunelor/ Evidence and Gap Maps (în engleză) (acronim EGM)	Science AAAS
Revizuire exploratorie/ Scoping Review (în engleză)	ScienceDirect
Revizuire narativă/ Narrative Review (în engleză)	ScienceDirect Topics
Revizuire prin căutare sistematică și analiză/ Systematic Search and Review (în engleză)	Scopus
Revizuire rapidă/ Rapid review (în engleză)	SCORM (acronim)/ Sharable Content Object Reference Model (în engleză)
Revizuire sistematică calitativă/ Sinteza dovezilor calitative/ Qualitative systematic review/ Qualitative evidence synthesis (în engleză)	Scribd
Revizuire sistematică/ Systematic review (în engleză)	Scriere
	Scriere academică
	Scriere academică și scriere literară
	Scriere electronică
	Scriere științifică
	Search Engine Optimization (abreviat SEO) (în engleză)
	Secțiune de subsol/ Footer (în editarea tipografică și procesarea de texte)

Securitate cibernetică	Societate civilă
Securitatea informațiilor	Societate dezinformată/ Misinformed society (în engleză)
Semnătură electronică	Societate digitală
Semnătură electronică extinsă	Societate informațională
Semnificația documentelor	Societatea cunoașterii
Server (în engleză)	Spațiu cibernetic
Server de mail/ Server de e-mail/ Mail server (în engleză)	Spălarea creierului/ Brainwashing (în engleză)
Server virtual	Spoofing
Server web/ Web server (în engleză)	Standard
Serviciu de mesaje scurte (abreviat SMS/ sms)/ Short Message Services (abreviat SMS) (în engleză)	Standard (în domeniul tehnic)
Serviciu de rețele sociale/ Social Networking Service (abreviat SNS) (în engleză)	Stereotipuri
Set de date	Stil de citare
Sharable Content Object Reference Model	Stil de scriere
Silabus/ Syllabus	Stil științific de scriere
Sinteza dovezilor calitative	Stilul de citare AMA
Sistem autonom	Stilul de citare APA
Sistem conceptual	Stilul de citare Chicago
Sistem de gestionare a bazelor de date/ Database Management System (acronim DBMS)	Stilul de citare Harvard
Sistem de management al conținutului/ Content Management System (în engleză) (acronim CMS)	Stilul de citare IEEE
Sistem de management al instruirii	Stilul de citare Vancouver/ Uniform Requirements Style
Sistem electronic de arhivare	Streaming
Sistem informatic	Structura externă și internă a textelor științifice
Sistem informațional	Studii de cercetare socială
Slogan	Studiu biblic
Social media	Studiu de caz
	Studiu de psihologie
	Studiu științific
	Suport de curs
	Supraveghere digitală
	Sursa (ca element al unei referințe)

Sursa (de documentare sau sursa de informare)	Teoria receptării/ Reception theory (în engleză)
Sursa de documentare	Teorii ale conspirației
Sursa și resursa în contextul (e-)documentării	Terorism cibernetic/ Cyberterrorism (în engleză)
Sursă anonimă	Text științific
Surse de social media	Teza de doctorat
Surse originale	The British Library
Surse primare/ Surse originale	The MIT Press
Surse secundare	The Oxford English Dictionary (acronim OED)
Surse sociale	Timp real/ Real time (în engleză)
Surse terțiare	Tipare de gândire
Syllabus	Tipare de gândire, idei preconcepute și stereotipuri
Synchronous Learning	Tipologia informațiilor
Șablon	Tipologie
Șablon de text	Titlul (ca element al unei referințe)
Știință	Titlul textului științific
Știre falsă/ Fake news (în engleză)	Tradiția orală
Taxonomia resurselor educaționale	Tradiții socio-culturale
Taxonomia textelor științifice	Transformare digitală
Taylor & Francis	Transparența procesului de comunicare
Taylor & Francis Online	Transparența surselor
Tehnica nostalgiei (în publicitate)/ Nostalgia technique advertising (în engleză)	Tratat
Tehnologie digitală	Tutorial video
Tehnoredactarea lucrărilor științifice	Underground
Teoria comunicării de masă	UNESCO Digital Library
Teoria dependenței	UNESCO Mediabank
Teoria dependenței (în media și comunicare)	Uniform Requirements Style
Teoria disonanței cognitive	Uniform Resource Identifier
Teoria ferestrei timpurii/ Early window theory (în engleză)	Uniform Resource Locator
Teoria prototipurilor	

Uniform Resource Locator (în engleză) (acronim URL)/ Localizator uniform de resurse	Wiley Online Library
URI (acronim)	WIRED
Utilizarea neetică a tehnologiei informației	WordPress
Validarea datelor	Workshop virtual/ online
Varietate (cu referire la datele mari)	World Wide Web (acronim WWW)
Vector de atac	WorldCat „Platformă web”.
Veridicitatea informațiilor	WoS (acronim)
Verificare biometrică	XAI (acronim)/ Explainable Artificial Intelligence (în engleză)
Viață privată	xAPI/ Experience API
Viralizare	Xerocopiere
Virtual Reality	Xerografie
Vishing (abreviere)/ Voice phishing (în engleză)	Xerox PARC – Palo Alto Research Center
Viteza (cu referire la datele mari)	XFA – XML – Forms Architecture.
Vizualizare a datelor	Xilografie
Vlogging	XPath – XML Path Language
Vocabular controlat	XPS – XML Paper Specification
Voice over Internet Protocol (în engleză)	XQuery – XML Query Language
VoIP (acronim)/ Voice over Internet Protocol (în engleză)	XR (acronim)
Volum (cu referire la datele mari)	Zetagrafie
VR (acronim)	Zettabyte
Vulnerabilitate cibernetică	Zettelkasten
Watchdog	Zgomot (în comunicarea umană)
Web of Science (acronim WoS)	Zgomot (în teoria comunicării)
Webcrawler	Ziar
Webinar	Ziarul școlii
Webmaster/ Web master	Zona de acces liber
Webspace	Zona de referințe
Wiki	Zonare tipografică
Wikipedia	Zoom digital

Bibliografie

- Abbadia, J. (23 Iunie, 2023). *Citarea vs. referința: Înțelegerea diferențelor cheie*. Mind the Graph. <https://mindthegraph.com/blog/ro/citation-vs-referencing>
- Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”. (2009). *Dicționar explicativ al limbii române* (ediția a II-a revăzută și adăugită). Editura Univers Enciclopedic Gold.
- Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”. (2010). Raport. *Micul dicționar academic* (ediția a II-a). Editura Univers Enciclopedic.
- Acces Național Electronic la Literatura Științifică pentru Susținerea Sistemului de Cercetare și Educație din România (ANELIS). (f.d.). ANELIS PLUS 2020. <https://anelisplus2020.anelisplus.ro/index.php?pag=database>
- Adriaanse, L., & Rensleigh, C. (2017). E-visibility of environmental science researchers at the University of South Africa [E-vizibilitatea cercetătorilor din domeniul științei mediului de la Universitatea din Africa de Sud]. *South African Journal of Libraries and Information Science*, 83(2), 30–41. <https://doi.org/10.7553/83-2-1636>
- Ahmed, Y., Miciak, J., Taylor, W. P., & Francis, D. J. (2022). Structure altering effects of a multicomponent reading intervention: An application of the Direct and Inferential Mediation (DIME) Model of Reading Comprehension in Upper Elementary Grades [Efectele de modificare a structurii ale unei intervenții de lectură multicomponentă: o aplicație a modelului de mediere directă și inferențială (DIME) a înțelegerii lecturii în clasele superioare ale școlii primare]. *Journal of learning disabilities*, 55(1), 58–78. <https://doi.org/10.1177/0022219421995904>
- Aiken, M. (2019). *The Cyber Effect: Psihologia comportamentului uman în mediul online* (V. Bontaș, traducător). Editura Niculescu. (Lucrarea originală publicată în 2016)

- All European Academies. (2023). *The European Code of Conduct for Research Integrity* (Ediția revizuită) [Codul european de conduită pentru integritate în cercetare]. <https://doi.org/10.26356/ECOC>
- All European Academies. (2023). *The European Code of Conduct for Research Integrity* (Revised edition 2023) [Codul european de conduită pentru integritatea cercetării]. <https://doi.org/10.26356/ECOC>
- Alley, M. (2018). *The craft of scientific writing* (Fourth edition) [Măiestria scrierii științifice]. Springer.
- Alshater, M. M. (2022). Exploring the Role of Artificial Intelligence in Enhancing Academic Performance: A Case Study of ChatGPT. *Social Science Research Network*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.4312358>
- American Psychological Association. (2020). *Publication manual of the American Psychological Association* (Seventh Edition) [Manualul cu regulile de publicare al Asociației Americane de Psihologie]. APA.
- Andrei, J. V., Chivu, L., Ioan-Franc, V., & Sima, V. (2020). *Practici și exigențe în scrierea lucrărilor științifice*. Editura Expert.
- Anexa la OMECTS nr. 5561/ 7.10.2011 pentru aprobarea Metodologiei privind formarea continuă a personalului din învățământul preuniversitar, text publicat în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 767/31.10.2011. <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/132546>
- Annotated bibliographies* (Bibliografii adnotate). (f.d.). Purdue University. https://owl.purdue.edu/owl/general_writing/common_writing_assignments/annotated_bibliographies/index.html
- Association of College and Research Libraries. (2000). *Information literacy. Competency standards for higher education* [Competența de alfabetizare informațională. Standarde pentru învățământul superior]. American Library Association. <https://alair.ala.org/bitstream/handle/11213/7668/ACRL%20Information%20Literacy%20Competency%20Standards%20for%20Higher%20Education.pdf>
- Babbie, E. (2010). *Practica cercetării sociale* (S. Gherghina, G. Jigla, & M. Andriescu, traducători). Editura Polirom. (Lucrarea originală publicată în 2007)
- Baciu, A. C. (2016). From Role Play to Gamification as Educational Methods [De la jocul de rol la gamificare ca metode educaționale]. In V. Chis, & I. Albulescu (Eds.), *Education, Reflection, Development - ERD 2016, vol 18*.

- European Proceedings of Social and Behavioural Sciences* (pp. 35-40). Future Academy. <https://doi.org/10.15405/epsbs.2016.12.5>
- Baciu, C. (2001). Laboratorul interactiv Internet-Multimedia, Capitolul XII, în V. Chiș (coord.), & M. Ionescu (coord.), *Pedagogie. Suporturi pentru formarea profesorilor* (pp. 346–358). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Baciu, C. (2018). *Eficiențizarea evaluării primare a resurselor digitale din sfera Internetului. Conceperea și utilizarea unui portal educațional* [Teză de doctorat, Universitatea Babeș-Bolyai]. Registrul Educațional Integrat.
- Baciu, C. (2024). *E-learning. Concepte, strategii, aplicații*. Eikon.
- Baciu, C. (coord.), Bocoș, M.-D., & Magdaș, I.-C. (2022a). *Tehnologia Informației și a Comunicării în Educație (TICE). Dicționar de termeni* (Volumul I: A-K). CEEOL Press.
- Baciu, C. (coord.), Bocoș, M.-D., & Magdaș, I.-C. (2022b). *Revoluție digitală. În Tehnologia Informației și a Comunicării în Educație (TICE). Dicționar de termeni* (Volumul II: L-Z). CEEOL Press.
- Baciu, C., & Baciu, C. (2003). Bariere ale comunicării. Procesul de luare a deciziilor. În *Omagiu profesorului Miron Ionescu. Studii și reflecții despre educație* (pp. 253–259). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Baciu, C., & Baciu, C. (2015). Internet Use: A Challenge for Education. În I. Albulescu, V. Chiș (coord.), *Proceedings of the International Conference on Education, Reflection and Development* (pp. 23–29). Cambridge Scholars Publishing.
- Baciu, C., & Bocoș, M.-D. (2022). *Evaluarea și utilizarea surselor și resurselor de documentare*. Editura Presa Universitară Clujeană.
- Baciu, C., & Bocoș, M.-D. (2024). *Introducere în documentarea științifică. Ghid de utilizare a stilurilor de citare APA și IEEE*. Editura Presa Universitară Clujeană.
- Baciu, C., Bocoș, M., Andronache, D., & Bocoș, V. (2018). Operational instrument for primary assessment of intrinsic quality of open educational resources. *Educația 21 Journal*, 16, 71–80. <https://doi.org/10.24193/ed21.2018.16.08>
- Baciu, C., Bocoș, M.-D., & Costache, C. (2024). Citarea și consemnarea principalelor surse bibliografice. Exemple. În D. Rad, C. Baciu Ciprian, M.-D. Bocos (coordonatori), A. Roman Alina, M.-P. Bocoș, A.-M. Purcar, Z. Triff Zorica, D. Triff, C. Costache, R. Răduț-Tăciu, *Textul științific – Concepere, elaborare, structurare* (pp. 71-82). Editura Presa Universitară Clujeană.

- Baciu, C., Bocoș, M.-D., & Răduț-Taciu, R. (2024). Articolul științific. În D. Rad, C. Baciu, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G. Neacșu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G. Dezmirean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baciu, L. Tăușan-Crișan, D. Triff, Z. Triff, E. M. Lucia, D. Mara, & A. Barbaroș, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 36-39). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Baciu, C., Opre, D., & Riley, S. (2016). A New Way of Thinking in the Era of Virtual Reality and Artificial Intelligence. *Educatia 21 Journal*, (14), 43–48. http://educatia21.reviste.ubbcluj.ro/index_html_files/8.%20Ciprian%20Baciu,%20Dana%20Opre,%20Sarah%20Riley.pdf
- Barbaroș, A., & Costache, C. (2024). Valorificarea și diseminarea textului științific. În D. Rad, C. Baciu, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G. Neacșu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G. Dezmirean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baciu, L. Tăușan-Crișan, D. Triff, Z. Triff, E.-L. Mara, D. Mara, & A. Barbaroș, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 95-98). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Bawden, D. (2008). *Origins and concepts of digital literacy* [Originile și conceptele alfabetizării digitale]. În C. Lankshear, & M. Knobel (Eds.), *Digital Literacies: Concepts, Policies and Practices* (pp. 17–32). Peter Lang Publishing.
- Berezow, A. & Hartsfield, T. (18 Martie, 2023). *What makes science different from everything else?* [Ce face ca știința să fie diferită de orice altceva?]. Big Think. <https://bigthink.com/thinking/what-makes-science-different>
- Berlin, S. B. (2002). Social sources of information [Surse sociale de informații]. În *Clinical Social Work Practice: A Cognitive-Integrative Perspective* (pp. 133–74). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780195110371.003.0005>
- Biblioteca Națională a României (f.d.). *ISBN – International Standard Book Number*. <https://www.bibnat.ro/ISBN-s21-ro.htm>
- Biblioteca Republicană Științifică Agricolă. (1 Octombrie, 2014). *Studiu de informare pentru studiu și cercetare*. <https://www.biblio.uasm.md/2014-10-01-10-09-38/c%C4%83ut%C4%83ri-informa%C8%9Bii/surse-de-informare>
- Bidu-Vrănceanu, A. (2003). *Lexic comun, lexic specializat*. Universitatea din București. [http://ebooks.unibuc.ro/filologie/vranceanu/part 32.htm](http://ebooks.unibuc.ro/filologie/vranceanu/part%2032.htm)
- Boc, O. (2022). *Scrierea academică în domeniul științelor umaniste: Tehnici și norme*. Editura Presa Universitară Clujeană.

- Bocoș, M., & Baci, C. (2023). Artificial intelligence (AI) – retrospectives and prospectives: A multidimensional analysis. În E. Balaș, A. Roman, & D. Rad (Eds.), *Students' well-being and teaching-learning efficiency during and post-pandemic period* (pp. 9–22). Peter Lang.
- Bocoș, M.-D. (coord.), Răduț-Taciu, R., & Stan, C. (2021). *Dicționar de pedagogie*. Editura Presa Universitară Clujeană.
- Bocoș, M.-D., Baci, C., & Purcar, A.-M. (2022). Scrierea academică. În M.-D. Bocoș (coord.), C. Stan (coord.), & C.-A. Crișan (coord.), *Cercetarea educațională – Coordonate generale ale activităților de cercetare* (Volumul 1, pp. 135–182). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Bocoș, M.-D., Baci, C., & Purcar, A.-M. (2024). Scrierea științifică. În D. Rad, C. Baci Ciprian, M.-D. Bocoș (coordonatori), A. Roman, M.-P. Bocoș, A.-M. Purcar, Z. Triff, D. Triff, C. Costache, & R. Răduț-Taciu, *Textul științific – Concepere, elaborare, structurare* (pp. 19–46). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Bocoș, M.-P., Dezmirean, M.-G., & Bocoș, M.-D. (2024). Eseul. În D. Rad, C. Baci, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G. Neacșu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G. Dezmirean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baci, L. Tăușan-Crișan, D. Triff, Z. Triff, E.-L. Mara, D. Mara, & A. Barbaroș, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 19–22). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Bocoș, M.-P., Dezmirean, M.-G., & Bocoș, M.-D. (2024). Rezumatul. În D. Rad, C. Baci, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G. Neacșu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G. Dezmirean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baci, L. Tăușan-Crișan, D. Triff, Z. Triff, E.-L. Mara, D. Mara, & A. Barbaroș, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 23–25). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Boston University Libraries. (f.d.). *Selecting a data repository* [Selectarea unui depozit de date]. <https://www.bu.edu/data/share/selecting-a-data-repository>
- Brevetul de invenție: de ce este importantă brevetarea unei invenții?* (31 Octombrie, 2016). Ropatent. <https://ropatent.com/index.php/ro/brevetul-de-inventie-brevete-inregistrare/>
- Brinkmann, S., & Kvale, S. (2014). *InterViews: Learning the craft of qualitative research interviewing* (3rd Edition). SAGE.

- Britannica, The Editors of Encyclopaedia. (f.d.). Book. *Encyclopedia Britannica*. Accesat la 14 februarie, 2025, de la <https://www.britannica.com/topic/book-publication>
- Britannica, The Editors of Encyclopaedia. (f.d.-a). Book. *Encyclopedia Britannica*. Accesat la 16 Decembrie, 2024, de la <https://www.britannica.com/topic/book-publication>
- Britannica, The Editors of Encyclopaedia. (f.d.-b). Brochure. *Encyclopedia Britannica*. Accesat la 14 februarie, 2025, de la <https://www.britannica.com/topic/book-publication>
- Bryman, A. (2016). *Social research methods* (5th ed.). Oxford University Press.
- Burns, R. B. (1997). *Introduction to Research Methods* [Introducere în metodele de cercetare] (2nd ed.). Longman Cheshire.
- Camera Națională a Consilierilor în Proprietate Industrială din România. (f.d.). *Brevete*. <https://www.cncpir.ro/brevete>
- Capin, P., Cho, E., Miciak, J., Roberts, G., & Vaughn, S. (2021). Examining the reading and cognitive profiles of students with significant reading comprehension difficulties [Examinarea profilurilor de lectură și cognitive ale elevilor cu dificultăți semnificative de înțelegere a lecturii]. *Learning disability quarterly: journal of the Division for Children with Learning Disabilities*, 44(3), 183–196. <https://doi.org/10.1177/0731948721989973>
- Casa Corpului Didactic a județului Bistrița-Năsăud. (f.d.). Catalogarea înaintea publicării. <https://www.ccdbn.ro/cip.htm>
- Caulfield, J. (1 Iunie, 2023). *IEEE book citation: Guide with examples* [IEEE-Citare carte: Ghid cu exemple]. Scribbr. Accesat la data de 22 Septembrie, 2024, de la <https://www.scribbr.com/ieee/ieee-book-citation/>
- Ce este un autor corespondent?* (f.d.). Popeye and Cloudy. <https://popeyeandcloudy.com/ro/ce-este-un-autor-corespondent>
- Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație. (2021). *Revista de Pedagogie*. <https://revped.ise.ro/>
- Chapter V: Overviews of reviews* [Capitolul V: Privire de ansamblu asupra revizuirilor]. (f.d.). Cochrane Training. <https://training.cochrane.org/handbook/current/chapter-v>
- Chelcea, S. (2001). *Metodologia cercetării sociologice. Metode cantitative și calitative*. Editura Economică.

- Chelcea, S. (2003). *Metodologia elaborării unei lucrări științifice*. Editura Comunicare.ro.
- Chelcea, S. (2005). *Cum să redactăm o lucrare de licență, o teză de doctorat, un articol științific în domeniul științelor socioumane*. Editura Comunicare.ro.
- Cherry, K. (28 Februarie, 2023). *Scientific method steps in psychology research: Steps, uses, and key terms* [Etapetele metodei științifice în cercetarea psihologică: Etape, utilizări și termeni cheie]. Verywell Mind. <https://www.verywellmind.com/steps-of-the-scientific-method-2795782>
- Chraif, M., & Aniței, M. (2011). *Metoda interviului în psihologia organizațională și a resurselor umane*. Editura Polirom.
- Colang, G. (Ed.). (2021). *Deontologie academică și etică aplicată*. Editura Eikon.
- Cole, S., & Cole, J. R. (1968). Visibility and the structural bases of awareness of scientific research [Vizibilitatea și bazele structurale ale conștientizării cercetării științifice]. *American Sociological Review*, 33(3), 397–413. <https://doi.org/10.2307/2091914>
- Concordia University Library. (4 Iulie, 2023). IEEE style guide Citing Help & how-to. <https://library.concordia.ca/help/citing/ieee.php>
- Consiliul Național al Cercetării Științifice. (2020a). *Scientometrie – Edituri*. <https://uefiscdi.gov.ro/scientometrie-edituri>
- Consiliul Național al Cercetării Științifice. (2020b). *Scientometrie – Edituri*. <http://old.cncs-nrc.ro/evaluarea-publicatiilor-stiintifice/rezultate-evaluare-revisteediturolectii/clasificare-edituri/clasificare/>
- Consiliul Național al Cercetării Științifice. (2020c). *Scientometrie – Edituri*. https://uefiscdi.gov.ro/resource-829619-edituri_recunsocute_cnscs_stiinte_sociale_2020.pdf
- Consiliul Național al Cercetării Științifice. (2020d). *Scientometrie – Edituri*. <https://uefiscdi.gov.ro/resource-8136>
- Consiliul Uniunii Europene. (11 februarie, 2025). Securitatea cibernetică: Ingineria socială. <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/cyber-security-social-engineering/>
- Constantin, L. (2015). Etica cercetării și proprietatea intelectuală. *Revista Bibliotecii Naționale*, 21(1), 168–170.
- Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative and mixed methods approaches* (4th ed.). SAGE.

- Crețu, D. (2016). *Metodologia cercetării educaționale*. Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu.
- Crișan, C.-A., Marin, D.-C., & Rad, D. (2024). Raportul de cercetare. În D. Rad, C. Baci, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G. Neacșu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G. Dezmiorean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baci, L. Tăușan-Crișan, D. Triff, Z. Triff, E.-L. Mara, D. Mara, & A. Barbaroș, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 16–18). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Crișan, C.-A., Roman, A., Rad, D. (2024). Vizibilitatea cercetării și a cercetătorului. În D. Rad, C. Baci, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G. Neacșu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G. Dezmiorean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baci, L. Tăușan-Crișan, D. Triff, Z. Triff, E.-L. Mara, D. Mara, & A. Barbaroș, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 99–106). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Cucoș, C. (1996). *Pedagogie*. Editura Polirom.
- Cucu, C. (f.d.). *Cum elaborăm un eseu*. Academia. Accesat la data de 21 Decembrie, 2021, de la http://www.academia.edu/4126159/cum_elaboram_un_eseu
- Cucu, C. (f.d.). *Cum elaborăm un eseu*. Academia. Accesat la data de 14 februarie, 2025, de la http://www.academia.edu/4126159/cum_elaboram_un_eseu
- Curelarul, M. (2022). Ancheta. În L. R. Diaconu-Gherasim, C. Măirean, & M. Curelaru (coordonatori), *Metode cantitative de cercetare: Designuri și aplicații în științele sociale* (pp. 161–187). Editura Polirom.
- Curta, O. (2003). *Metode tradiționale și moderne de regăsire a informației în biblioteci*. Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga”.
- Dafinoiu, I. (2002). Interviu Clinic. În *Personalitatea. Metode calitative de abordare: Observația și interviul* (pp. 165–239). Polirom.
- Danesi, M. (2009). *Dictionary of media and communications* [Dicționar de media și comunicare]. M. E. Sharpe.
- Data repositories [Depozit de date]. (f.d.). Data Management. <https://datamanagement.hms.harvard.edu/share-publish/data-repositories>
- De Leeuw, E., & Nicholls, W. (1996). Technological innovations in data collection: Acceptance, data quality and costs. *Sociological Research Online*, 1(4), 23–37. <https://doi.org/10.5153/sro.50>

- Dexonline. (f.d.a). Informare. În *Dexonline – Dicționare ale limbii române*. Accesat la data de 10 februarie, 2025, de la <https://dexonline.ro/definitie/informare>
- Dexonline. (f.d.b). Informa. În *Dexonline – Dicționare ale limbii române*. Accesat la data de 10 februarie, 2025, de la <https://dexonline.ro/definitie/informa>
- Dexonline. (f.d.c). Documentare. În *Dexonline – Dicționare ale limbii române*. Accesat la data de 10 decembrie, 2024, de la <https://dexonline.ro/definitie/documentare>
- Dexonline. (f.d.d). Documenta. În *Dexonline – Dicționare ale limbii române*. Accesat la data de 8 noiembrie, 2024, de la <https://dexonline.ro/definitie/documenta>
- Dexonline. (f.d.e). Sursă. În *Dexonline – Dicționare ale limbii române*. Accesat la data de 17 August, 2023, de la <https://dexonline.ro/definitie/surs%C4%83>
- Dexonline. (f.d.f). Resursă. În *Dexonline – Dicționare ale limbii române*. Accesat la data de 14 februarie, 2025, de la <https://dexonline.ro/definitie/resurs%C4%83/definitii>
- Dhillon P. (2022). How to write a good scientific review article [Cum să scrii un articol științific de recenzie de calitate]. *The FEBS journal*, 289(13), 3592–3602. <https://doi.org/10.1111/febs.16565>
- Digitizare, digitalizare și transformare digitală*. (14 Martie, 2020). Web Activ. <https://webactiv.ro/digitizare-digitalizare-si-transformare-digitala>
- Downe, S., Finlayson, K. W., Lawrie, T. A., Lewin, S. A., Glenton, C., Rosenbaum, S., Barreix, M., & Tunçalp, Ö. (2019). Qualitative Evidence Synthesis (QES) for Guidelines: Paper 1 – Using qualitative evidence synthesis to inform guideline scope and develop qualitative findings statements. *Health Research Policy and Systems*, 17(1). <https://doi.org/10.1186/s12961-019-0467-5>
- Elsevier. (2023). *The Use of AI and AI-assisted Technologies in Scientific Writing*. <https://www.elsevier.com/about/policies/publishing-ethics>
- Enăchescu, E. (2012). *Cercetarea științifică în educație și învățământ. Întrebări cu și fără răspunsuri imediate*. Editura Universitară.
- Engel, R., J., & Schutt, R, K. (2017). The practice of research in social work (4-th edition) [Practica cercetării în asistența socială]. Sage.
- Englander, K. (2014). *Writing and Publishing Science Research Papers in English. A Global Perspective*. Springer. https://www.researchgate.net/figure/a-The-hourglass-as-an-image-for-the-structure-for-typical-research-papers-b-The-shape-of_fig2_278708053

- Fan, W., & Bifet, A. (2012). Mining big data: Current status, and forecast to the future [Extragerea datelor din big data: Situația actuală și perspective pentru viitor]. *SIGKDD Explorations*, 14(2). http://www.kdd.org/exploration_files/V14-02-01-Fan.pdf
- Festinger, L. (1954). A theory of social comparison processes. *Human Relations*, 7, 117–140. <https://doi.org/10.1177/001872675400700202>
- Filip, A. (iunie, 2020). Cum se realizează o revizuire a literaturii [prezentare pdf]. E-nformation. <https://www.e-nformation.ro/wp-content/uploads/2020/08/Enformation-WebofScience-Cum-se-realizeaza%CC%86-o-revizuire-a-literaturii.pdf>
- Find social media sources – teaching, learning, and academic support* [Găsiți surse de social media - predare, învățare și sprijin academic]. (f.d.). University of Illinois. <https://www.library.illinois.edu/tlas/instruction/i-need-to-2/social-media-sources>
- Fitzgerald, R. T., & Radmanesh, A. (2015). Social media and research visibility [Social media și vizibilitatea cercetării]. *American Journal of Neuroradiology*, 36(4), 637. <https://doi.org/10.3174/ajnr.A4054>
- Fornaciari, T., Luceri, L., Ferrara, E., & Hovy, D. (2023). *Leveraging social interactions to detect misinformation on social media* [Exploatarea interacțiunilor sociale pentru a detecta dezinformarea în social media]. Arxiv. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2304.02983>
- Frîncu, C. (22 Iunie, 2022). *Referințe bibliografice în articole online: De ce sunt necesare și cum le prezinți*. DWF. <https://dwf.ro/blog/referinte-bibliografice-in-articole-online-de-ce-sunt-necesare-si-cum-le-prezinti>
- Gavrilovici, C., & Oprea, L. (2013). Etica clinică, etica cercetării și etica comunitară – triada morală a societății contemporane. *Revista Română de Bioetică*, 11(3), 3–5.
- Gavriș, A. (2022). *Managementul referențierii academice: O abordare dinamică*. Editura ASE.
- Ghențulescu, R. (2015). Autoplăgiatul în epoca reciclării. *Buletinul Științific al Universității Tehnice de Construcții București. Seria: Limbi Străine și Comunicare*, 8(1), 65–71.
- Giurgiuman, T., Deaconu, M., & Vâtcă, S. D. (2021). Etica academică în contextul pandemiei Covid 19: metode eficiente utilizate la nivel instituțional. *Ethics and Deontology Journal*, 1(01), 25–31.

- Graff, G., & Birkenstein, C. (2015). *Manual pentru scrierea academică. Ei spun/ Eu spun* (Ediția a treia, L. Poantă, traducător). Editura Paralela 45. (Lucrarea originală publicată în 2006)
- Grant, M. J., & Booth, A. (2009). A typology of reviews: an analysis of 14 review types and associated methodologies. *Health Information & Libraries Journal*, 26(2), 91–108. <https://doi.org/10.1111/j.1471-1842.2009.00848.x>
- Graphical abstract in Elsevier journals. (f.d.). Elsevier. <https://www.elsevier.com/authors/tools-and-resources/visual-abstract>
- Grewal, A., Kataria, H., & Dhawan, I. (2016). Literature search for research planning and identification of research problem. *Indian journal of anaesthesia*, 60(9), 635–639. <https://doi.org/10.4103/0019-5049.190618>
- Gupta, S., & Gupta, A. (2019). Dealing with noise problem in machine learning data-sets: A systematic review [Abordarea problemei zgomotului în seturile de date pentru învățarea automată: o revizuire sistematică]. *Procedia Computer Science*, 161, 466–474. <https://doi.org/10.1016/j.procs.2019.11.146>
- Harrop, I., Roozenbeek, J., Madsen, J. D., & van der Linden, S. (2023). Inoculation can reduce the perceived reliability of polarizing social media content [Inocularea poate reduce fiabilitatea percepută a conținutului polarizant din social media]. *International Journal of Communication* 17, 5291–5315. <https://ijoc.org/index.php/ijoc/article/viewFile/19017/4297>
- Heino, E., & Jäppinen, M. (2025). Ethical guidelines for interview research with parents of underage children in the context of migration [Orientări etice pentru cercetarea prin interviu cu părinți ai copiilor minori în contextul migrației]. În P. Liamputtong (Ed.), *Handbook of sensitive research in the social sciences* (pp. 236–252). Edward Elgar Publishing eBooks <https://doi.org/10.4337/9781035315239.00025>
- Henry, J. (21 Aprilie, 2015). *What is an online course?*. Idea. <https://www.idea.org/blog/2012/01/11/what-is-an-online-course/>
- Herling, F. C. (2022). Etica și integritatea academică. O abordare terminologică. *Buletinul Științific al Universității Tehnice de Construcții București. Seria: Limbi Străine și Comunicare*, 15(2), 46–55.
- Houraghan, S. (7 aprilie, 2024). Brand Heritage Strategy: How to evoke emotion and earn trust [Strategia moștenirii brandului: Cum să evocăm emoția și să câștigăm încrederea]. *Brand Master Academy*. <https://brandmasteracademy.com/brand-heritage/>

#::~text=Brand%20heritage%20is%20a%20sense,how%20the%20brand%20is%20perceived.

Hutson, M. (2022). Could AI help you to write your next paper? *Nature*, 611(7934), 192–193. <https://doi.org/10.1038/d41586-022-03479-w>

Hypothesis Articles (Articole de ipoteză). (f.d.). SpringerOpen. <https://icm-experimental.springeropen.com/submission-guidelines/preparing-your-manuscript/hypothesis-articles>

International Organization for Standardization. (2017). Information and documentation – International Standard Book Number (ISBN) (ISO 2108:2017). <https://www.iso.org/standard/65483.html>

International Organization for Standardization. (2020). *Digital publishing – EPUB3 preservation – Part 2: Metadata requirements* (ISO/IEC TS 22424-2:2020(en)). Accesat de la <https://www.iso.org/standard/73169.html>

Ionescu, A. G. Formalizarea războiului informațional. *Gândirea militară românească, Conferința GMR 2019*, 282–291. https://gmr.mapn.ro/webroot/fileslib/upload/files/arhiva%20GMR/2019%20gmr/2019/Conferinta%20GMR%202019/GMR_CONF%20ro_Ionescu.pdf

Iosifescu, C.-Ș. (coord.), Dogaru, M., Dragomir, M., & Novak, C. (2013). *Manual de evaluare internă a calității: manualul formatorului*. Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar ARACIP.

Ivan, A. S., & Slabu, E. (2021). Considerații privind aplicarea normelor de etică în activitatea didactică universitară. *Revista Etică și Deontologie*, 1(1), 18–24. <https://www.prouniversitaria.ro/wp-content/uploads/2021/10/ARTICOL-2.pdf>

Joannès, A. (2009). *Comunicarea prin imagini: Cum să-ți pui în valoare comunicarea prin intermediul dimensiunii vizuale* (I. Manole, traducător). Polirom. (Lucrarea originală publicată în 2008)

Joița, E., Ilie, V., Vlad, M., & Frăsineanu, E. (2003). *Pedagogie și elemente de psihologie școlară*. Editura Arves.

Jorea, D. (2022). Citing when writing about Law: Citations, quotes, references. The basics. *Studia Universitatis Babes-Bolyai – Jurisprudentia*, 67(3), 67–124. [https://doi.org/10.24193/SUBBiur.67\(2022\).3.3](https://doi.org/10.24193/SUBBiur.67(2022).3.3)

Kafidoff, V. (3 septembrie, 2023). *Harvard Referencing History and guide* [Istoricul și ghidul referințelor Harvard]. Writing Metier. <https://writingmetier.com/article/history-of-harvard-citation-style>

- Khan, K. S., Kunz, R., Kleijnen, J., & Antes, G. (martie, 2003). Five steps to conducting a systematic review [Cinci pași pentru realizarea unei revizuii sistematice]. *Journal of the Royal Society of Medicine*, 96, 118–121. <https://doi.org/10.1177/014107680309600304>
- Kinshuk, J. M., & Khribi, M. K. (2017). *Open Education: from OERs to MOOCs* [Educație deschisă: de la OER-uri la MOOC-uri]. Springer.
- Kneller, S. (1994). *Teoria limbajului*. Editura Didactică și Pedagogică.
- Koglbauer, I. V., & Biede-Straussberger, S. (Eds.). (2021). *Aviation psychology: Applied methods and techniques* [Psihologia aviației: Metode și tehnici aplicate]. Hogrefe.
- Kovač, M., Phillips, A., van der Weel, A., & Wischenbart, R. (2019). What is a Book? [Ce este o carte?] *Publishing Research Quarterly*, 35(3), 313–326. <https://doi.org/10.1007/s12109-019-09665-5>
- Landøy, A., Popa, D., & Repanovici, A. (2020). Basic concepts in information literacy [Concepte de bază în alfabetizarea informațională]. În A Landøy, D. Popa, & A. Repanovici, *Collaboration in Designing a Pedagogical Approach in Information Literacy* (pp. 23–38). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-34258-6_3
- Lawrence S. (2001). Free online availability substantially increases a paper's impact [Disponibilitatea online gratuită crește substanțial impactul unui articol]. *Nature*, 411(6837), 521. <https://doi.org/10.1038/35079151>
- Leabu, M. (2021). O experiență în crearea codurilor de etică. De la amatorism la profesionalism. Bioetica: teorii, instrumente, utilitate (pp. 258–271). În V. Ojovanu, & M. Leabu (eds.), *Bioetica: teorii, instrumente, utilitate*. Print-Caro. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/258-271.pdf
- Legea învățământului preuniversitar. (2023). *Monitorul Oficial al României, Partea I*, Nr. 614/ 5 iulie 2023.
- Legea învățământului superior. (2023). *Monitorul Oficial al României, Partea I*, Nr. 614/ 5 iulie 2023.
- Legea nr. 186/ 2003 privind susținerea și promovarea culturii scrise. Republicată. *Monitorul Oficial al României*, nr. 929/ 16 Noiembrie 2006.
- Legea nr. 334 (**republicată**)(*actualizată*) legea bibliotecilor (actualizată până la data de 30 decembrie 2013*). (31 Mai, 2002). *Monitorul Oficial al României, Partea I*, nr. 1.240/ 22 Decembrie 2004.

- Legea nr. 64 din 11 octombrie 1991 [republicată]. *Monitorul Oficial al României*, nr. 541 din 8 august 2007. <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/84262>
- Legea nr. 8 din 14 martie 1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe. *Monitorul Oficial al României*, nr. 60/ 26 Martie 1996.
- Lempriere, M. (21 Noiembrie, 2019). *How To Structure A PhD Thesis* [Cum să structurezi o teză de doctorat]. <https://www.thephdproofreaders.com/structuring-a-thesis/how-to-structure-a-phd-thesis/>
- Lerat, P. (1995). *Les langues spécialisées* [Limbajele specializate]. Presses Universitaires de France.
- Ligresti, D. V. (27 Aprilie, 2021). *De ce iei mereu aceleași decizii greșite* (O. M. Zaharia, traducător). Vice. <https://www.vice.com/ro/article/qj8443/de-ce-iei-mereu-aceleasi-decizii-gresite> (Lucrarea originală publicată în 2021)
- Literature Research* [Căutarea literaturii]. (f.d.). University of Basel. <https://dg.philhist.unibas.ch/en/studium/history-a-toolkit-for-students/academic-skills/literature-research/>
- Locul documentării-învățării în cercetarea științifică. Conținut, forme, etape.* (8 Ianuarie, 2023). Administrare. <https://administrare.info/domenii/economie/19392-locul-document%C4%83rii-%C3%AEenv%C4%83%C8%9B%C4%83rii-%C3%AEen-cercetarea-%C8%99tiin%C8%9Bific%C4%83-con%C8%9Binut,-forme,-etape>
- Lund B. D., Wang T., Mannuru N. R., Nie B., Shimray S., & Wang Z. (2023). ChatGPT and a new academic reality: Artificial Intelligence-written research papers and the ethics of the large language models in scholarly publishing [ChatGPT și o nouă realitate academică: Lucrări de cercetare redactate prin inteligență artificială și etica modelelor lingvistice de mari dimensiuni în publicațiile academice]. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 74(5), 570–581. <https://doi.org/10.1002/asi.24750>
- Mansell, R., & Tremblay, G. (2013). *Renewing the knowledge societies vision: towards knowledge societies for peace and sustainable development* [Reînnoirea viziunii societăților bazate pe cunoaștere pentru pace și dezvoltare durabilă]. UNESCO. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000224531.locale=en>
- Mara, D., Mara, E.-L. (2024). *Lucrarea/ Teza de doctorat.* În D. Rad, C. Baci, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G. Neacșu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G. Dezmirean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baci, L. Tăușan-Crișan, D. Triff,

- Z. Triff, E.-L. Mara, D. Mara, & A. Barbaroș, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 64–68). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Mara, E.-L., Mara, D., & Barbaroș, A. (2024). Lucrarea de disertație. În D. Rad, C. Baci, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G. Neacșu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G. Dezmirean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baci, L. Tăușan-Crișan, D. Triff, Z. Triff, E.-L. Mara, D. Mara, & A. Barbaroș, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 51–53). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Mara, E.-L., Mara, D., & Barbaroș, A. (2024). Lucrarea de licență. În D. Rad, C. Baci, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G. Neacșu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G. Dezmirean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baci, L. Tăușan-Crișan, D. Triff, Z. Triff, E.-L. Mara, D. Mara, & A. Barbaroș, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 44–50). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Marcu, F. (2000). *Marele dicționar de neologisme*. Editura Saeculum.
- Mason, R. O. (1986). Four ethical issues of the information age [Patru probleme etice ale erei informației]. *MIS Quarterly*, 10(1), 5–12. <https://doi.org/10.2307/248873>
- Mazilu, O. (1 iulie, 2022). *Ce este o „cameră de ecou” și cum afli dacă ești în ea pe internet*. <https://playtech.ro/2022/ce-este-o-camera-de-ecou-si-cum-afli-daca-te-afli-in-ea-pe-internet>
- McCombes, S. (16 iunie, 2022). Direct quotes in APA Style [Citarea directă în stilul APA]. Scribbr. <https://www.scribbr.com/apa-style/direct-quotes>
- MDPI (f.d.). Article types (tipuri de articole). https://www.mdpi.com/about/article_types
- Metodologia-cadru privind reglementarea utilizării auxiliarelor didactice în unitățile de învățământ preuniversitar, aprobată prin OMEN nr. 5062/26.09.2017 pentru aprobarea Metodologiei-cadru privind reglementarea utilizării auxiliarelor didactice în unitățile de învățământ preuniversitar, cu modificările și completările ulterioare, text publicat în *Monitorul Oficial al României*, nr. 769/ 28.09.2017.
- Ministerul Educației și Cercetării. (6 August, 2024). Ordin nr. 5.726 privind aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar. *Monitorul Oficial al României*, nr. 795 bis/ 12 August 2024.

- Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului. (7 Octombrie, 2011). ORDIN nr. 5.556 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și a centrelor de documentare și informare. *Monitorul Oficial al României*, nr. 757/ 27 Octombrie 2011.
- Mishler, E. G. (1991). *Research interviewing: Context and narrative*. Harvard University Press.
- Morrison, R. (5 septembrie, 2021). *Scientific text: characteristics, types, structure, examples – science* (Textul științific: caracteristici, tipuri, structură, exemple – știință) [actualizat 5 februarie, 2025]. Warbletoncouncil. <https://warbletoncouncil.org/texto-cientifico-11843>
- Murray, A. D., Murray, I. R., Barton, C. J., Vodden, E. J., & Haddad, F. S. (2018). Increasing research visibility to maximize impact [Creșterea vizibilității cercetării pentru a maximiza impactul]. *The Bone & Joint Journal*, 100(8), 989–990. <https://doi.org/10.1302/0301-620X.100B8.BJJ-2018-0683>
- Naval Postgraduate School, Dudley Knox Library. (f.d.). *Research Guides: Citation Guide: IEEE*. <https://libguides.nps.edu/citation/ieee>
- Neacșu, M-G., & Triff, D. (2024). Suportul de curs. În D. Rad, C. Baci, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G. Neacșu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G. Dezmirean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baci, L. Tăușan-Crișan, D. Triff, Z. Triff, E.-L. Mara, D. Mara, & A. Barbaroș, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 88–94). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Neacșu, M-G., & Triff, Z. (2024). Auxiliarul didactic/ curricular. În D. Rad, C. Baci, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G. Neacșu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G. Dezmirean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baci, L. Tăușan-Crișan, D. Triff, Z. Triff, E.-L. Mara, D. Mara, & A. Barbaroș, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 80–85). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Neacșu, M-G., Baci, C., & Bocoș, M.-D. (2024). Cartea. În D. Rad, C. Baci, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G. Neacșu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G. Dezmirean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baci, L. Tăușan-Crișan, D. Triff, Z. Triff, E.-L. Mara, D. Mara, & A. Barbaroș, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 40–43). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Neacșu, M-G., Bocoș, M.-D., & Baci-Urzică, C. (2024). Manualul școlar/ universitar. În D. Rad, C. Baci, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G.

- Neacșu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G. Dezmirean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baciu, L. Tăușan-Crișan, D. Triff, Z. Triff, E.-L. Mara, D. Mara, & A. Barbaroș, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 69–79). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Neacșu, M.-G., Bocoș, M.-D., & Chiș, O. (2024). Lucrările științifice și problematica lor. În D. Rad, C. Baciu, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G. Neacșu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G. Dezmirean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baciu, L. Tăușan-Crișan, D. Triff, Z. Triff, E.-L. Mara, D. Mara, & A. Barbaroș, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 7–15). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Negreț-Dobridor, I. (2008). *Teoria generală a curriculumului educațional: o abordare diacronică și hermeneutică a întemeierii ca știință teleologică*. Editura Polirom.
- Nguyen, A., Roberts, T., Anand, P., & Tree, J. E. F. (2022). Look, Dude: How hyperpartisan and non-hyperpartisan speech differ in online commentary. *Discourse & Society*, 33(3), 371–390. <https://doi.org/10.1177/09579265221108022>
- Nicola, I. (1996). *Tratat de pedagogie școlară*. Editura Didactică și Pedagogică.
- Niculescu, M. (2011). Demersul unui proiect de cercetare: de la idee la restituirea rezultatelor. În M. Niculescu (coord.), N. Vasile (coord.), & N. Angelescu, *Epistemologie. Perspectivă interdisciplinară* (pp. 78–98). Editura Biblioteca.
- Norman, E. R. (2012). Maximizing journal article citation online: readers, robots, and research visibility [Maximizarea citării online a articolelor din reviste: cititori, roboți și vizibilitatea cercetării]. *Politics & Policy*, 40(1), 1–12. <https://doi.org/10.1111/j.1747-1346.2011.00342.xbv>
- Normativ privind caracteristicile tehnico-funcționale ale spațiilor și echipamentelor de depozitare și conservare a arhivelor aflate în administrarea creatorilor publici și privați de arhivă aprobat prin Ordinul de Zi pe Unitate al Directorului Arhivelor Naționale nr. 235/05.07.1996 modificat și completat cu Dispozițiile Zilnice ale Directorului Arhivelor Naționale nr. 39 din 26.02.2015 și nr. 131/14.07.2020*. Arhivele Naționale. <https://arhivelenationale.ro/site/wp-content/uploads/2020/09/Normativ-privind-depozitele-de-arhiv%C4%83.pdf>
- Ocholla, D. N., Ocholla, L., & Onyancha, O. B. (2012). Research visibility, publication patterns and output of academic librarians in sub-Saharan Africa: The case of Eastern Africa [Vizibilitatea cercetării, modelele de publicare și producția bibliotecarilor universitari din Africa Subsahariană:

- Cazul Africii de Est]. *Aslib Proceedings*, 64(5), 478–493. <https://doi.org/10.1108/00012531211263102>
- OMEN nr. 5062/ 26.09.2017 pentru aprobarea Metodologiei-cadru privind reglementarea utilizării auxiliarelor didactice în unitățile de învățământ preuniversitar, cu modificările și completările ulterioare. *Monitorul Oficial al României*, nr. 769/ 28.09.2017.
- Open Culture. (14 Decembrie, 2013). *The British Library puts 1,000,000 images into the public domain, making them free to reuse & remix* [Biblioteca Britanică pune 1.000.000 de imagini în domeniul public, făcându-le libere pentru reutilizare și remixare]. Open Culture. <https://www.openculture.com/2013/12/british-library-puts-1000000-images-into-public-domain.html>
- Open educational resources. (11 ianuarie, 2024). UNESCO. [https://www.unesco.org/en/open-educational-resources#:~:text=Open%20Educational%20Resources%20\(OER\)%20are,adaptation%20and%20redistribution%20by%20others](https://www.unesco.org/en/open-educational-resources#:~:text=Open%20Educational%20Resources%20(OER)%20are,adaptation%20and%20redistribution%20by%20others)
- Oracle. (f.d.). *Ce este un depozit de date?* (f.d.). <https://www.oracle.com/ro/database/what-is-a-data-warehouse/>
- Ordin nr. 5397 din 5 noiembrie 2013 pentru modificarea și completarea Metodologiei privind formarea continuă a personalului din învățământul preuniversitar, aprobată prin Ordinul ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului nr. 5.561/ 2011. *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 700/ 14 Noiembrie 2023. <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliuDocumentAfis/152606>
- ORDIN nr. 6.129 din 20 decembrie 2016 privind aprobarea standardelor minimale necesare și obligatorii pentru conferirea titlurilor didactice din învățământul superior, a gradelor profesionale de cercetare-dezvoltare, a calității de conducător de doctorat și a atestatului de abilitare. *Monitorul Oficial al României*, nr. 123/ 15 Februarie 2017.
- Ordinul MEN nr. 3103/ 28.01.2019 privind regimul manualelor școlare în învățământul preuniversitar, text publicat în *Monitorul Oficial al României*, nr. 91/ 05 Februarie 2019.
- Patton, M. Q. (2014). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating theory and practice* (4th edition). SAGE.
- Personal Communication (Email, Interviews, Lectures, Course Materials etc.) – Citation Help for APA, 7th Edition – CSSLibraryGuides at The College of St. Scholastica*, f.d. Accesat la 28 Decembrie, 2021, de la <https://libguides.css.edu/APA7thEd/PersonalCommunication>

- Petraș, L. (18 Ianuarie, 2019). Exemplul experienței. Erori de evitat în analiza de informații. *Revista Intelligence*. <https://intelligence.sri.ro/exemplul-experientei-erori-de-evitat-analiza-de-informatii>
- Petrescu, I. (coord.). (2020). *Metodologie și ghiduri privind evaluarea externă a calității în învățământul superior din România. Partea a VI-a: Standardele specifice și ghidul privind evaluarea externă a calității programelor de studii universitare la formele de învățământ la distanță (ID) și învățământ cu frecvență redusă (IFR)*. <https://www.aracis.ro/wp-content/uploads/2020/12/2.1.-Partea-VI-Metodologie-Ghid-ID-IFR.pdf>
- Petty, R. E., Cacioppo, J. T. (1986). The Elaboration Likelihood Model of Persuasion. În *Communication and Persuasion*. Springer Series in Social Psychology. Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4612-4964-1_1
- Pilditch, T. D., Roozenbeek, J., Madsen, J. K., & van der Linden, S. (2022). Psychological inoculation can reduce susceptibility to misinformation in large rational agent networks. *Royal Society Open Science*, 9(8), 211953. <https://doi.org/10.1098/rsos.211953>
- Podina, I. (2018, August 27). *Ce efecte au euristicele și distorsiunile cognitive în practica clinică?* Laboratorul de Științe Cognitive Clinice. <https://laboratorstiintecognitiveclinice.ro/en/ce-efecte-au-euristicele-si-distorsiunile-cognitive-in-practica-clinica>
- Popovici Borzea, A., & Duță, N. (2019). Definirea și clasificare produselor curriculare. În I.-O. Pânișoară, & M. Manolescu (coordonatori) (2019). *Pedagogia învățământului primar și preșcolar*. Editura Polirom.
- Popper, K. (1981). *Logica cercetării* (M. Flonta, A. Surdu, & E. Tivig, traducători). Editura Științifică și Enciclopedică. (Lucrarea originală publicată în 1934, cu mențiunea 1935)
- Postelnicu, M. (f.d.). Two-step flow model of communication [Modelul fluxului de comunicare în două etape]. În *Encyclopedia Britannica*. <https://www.britannica.com/topic/two-step-flow-model-of-communication>
- Pricop, L. (2020). *Dicționar explicativ al limbii române*. Cartex 2000. (Lucrarea originală publicată în 2000)
- Purdue University. (f.d.). *Reference List* [Lista referințelor]. https://owl.purdue.edu/owl/research_and_citation/ieee_style/reference_list.html

- Račiukaitytė R. (2021). Tyrimų žurnalistika Lietuvoje 2015–2020 metais [Jurnalismul de investigație în Lituania 2015-2020]. *Žurnalistikos Tyrimai*, 14, 65–98. <https://doi.org/10.15388/ZT/JR.2020.4>
- Rad, D., Baci, C., & Bocoș, M.-P. (2024). Sursele de documentare. În D. Rad, C. Baci, M.-D. Bocoș (coordonatori), A. Roman, M.-P. Bocoș, A.-M. Purcar, Z. Triff, D. Triff, C. Costache, & R. Răduț-Taci, *Textul științific – Concepere, elaborare, structurare* (pp. 11–18). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Rad, D., Bocoș, M.-P., & Urzică-Baci, C. (2024). Posterul. În D. Rad, C. Baci, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G. Neacșu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G. Dezmirean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baci, L. Tăușan-Crișan, D. Triff, Z. Triff, E.-L. Mara, D. Mara, & A. Barbaros, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 26–29). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Rad, D., Roman, A., & Bocoș, M.-P. (2024). Cercetarea bibliografică. În D. Rad, C. Baci, M.-D. Bocoș (coordonatori), A. Roman, M.-P. Bocoș, A.-M. Purcar, Z. Triff, D. Triff, C. Costache, & R. Răduț-Taci, *Textul științific – Concepere, elaborare, structurare* (pp. 7–10). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Rad, D., Triff, Z., & Triff, D. (2024). Textul științific. În D. Rad, C. Baci, M.-D. Bocoș (coordonatori), A. Roman, M.-P. Bocoș, A.-M. Purcar, Z. Triff, D. Triff, C. Costache, & R. Răduț-Taci, *Textul științific – Concepere, elaborare, structurare* (pp. 47–70). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Rad, I. (2023). *Cum se scrie un text științific. Disciplinele umaniste* (ediția a III-a revăzută și adăugită). Editura Polirom.
- Radu, I. T., & Ezechil, L. (2006). *Didactica. Teoria instruirii*. Editura Paralela 45.
- Răduț-Taci, R., Bocoș, M.-D., & Chiș, O. (coord.) (2015). *Tratat de management educațional pentru învățământul primar și preșcolar*. Editura Paralela 45.
- Răduț-Taci, R., Rad, D., & Triff, D. (2024). Exemple de texte și componente structurale ale textelor. În D. Rad, C. Baci, M.-D. Bocoș (coordonatori), A. Roman, M.-P. Bocoș, A.-M. Purcar, Z. Triff, D. Triff, C. Costache, & R. Răduț-Taci, *Textul științific – Concepere, elaborare, structurare* (pp. 83–112). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Răduț-Taci, R., Rad, D., & Triff, Z. (2024). Tehnoredactarea textelor științifice în domeniul științelor educației. În D. Rad, C. Baci, M.-D. Bocoș (coordonatori), A. Roman, M.-P. Bocoș, A.-M. Purcar, Z. Triff, D. Triff, C. Costache, & R. Răduț-Taci, *Textul științific – Concepere, elaborare, structurare* (pp. 83–112). Editura Presa Universitară Clujeană.

- Răduț-Taciu, R., Stan, C., & Bocoș, M.-D. (2017). *Pedagogia adulților. Definiții, elemente de reflecție și exerciții aplicative*. Editura Cartea Românească Educațional.
- Reboul, O. (1989). *La philosophie de l'éducation* [Filozofia educației]. Presses Universitaires de France.
- Reg Erhardt Library. (f.d.). *Guides: IEEE Citation style: books*. <https://libguides.sait.ca/IEEE/books>
- Reguli privind structura și redactarea tezei de doctorat*. (f.d.). Universitatea Titu Maiorescu. <https://www.utm.ro/reguli-privind-structura-si-redactarea-tezei-de-doctorat/#:~:text=Teza%20de%20doctorat%20este%20o,%C5%9Ftiin%C5%A3ific%20un%20subiect%20de%20cercetare>.
- Repanovici, A. (2008). *Managementul resurselor informaționale în cercetarea științifică*. Editura Universității „Transilvania” din Brașov.
- Research guides: *How to create a research poster: Poster basics*. (f.d.). <https://guides.nyu.edu/posters>
- Reviewing review articles*. (f.d.). Springer. <https://www.springer.com/gp/authors-editors/authorandreviewertutorials/howtopeerreview/reviewing-review-articles/10286414?srsId=AfmBOor8PCI-9pwA6deFhiJ6zDTq9IkLlolhFAhmtR6wtPzza0RIFM5->
- Reynolds, T. M., & Wierzbicki, A. S. (2004). Does activity in research correlate with visibility? [Există o corelație între activitatea de cercetare și vizibilitate?]. *Journal of Clinical Pathology*, 57(4), 426–427. <https://doi.org/10.1136/jcp.2003.012351>
- Rogierian Argument* [Argument rogerian] (f.d.). Purdue University. https://owl.purdue.edu/owl/general_writing/academic_writing/historical_perspectives_on_argumentation/rogerian_argument.html
- Roman, A., Rad, D., & Crișan, C.-A. (2024). Etica în scrierea științifică și în elaborarea textelor științifice. În D. Rad, C. Baci, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G. Neacșu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G. Dezmierean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baci, L. Tăușan-Crișan, D. Triff, Z. Triff, E.-L. Mara, D. Mara, & A. Barbaroș, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 107–113). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Ross Arguedas, A. A., Badrinathan, S., Mont'Alverne, C., Toff, B., Fletcher, R., & Nielsen, R. K. (2023). Shortcuts to trust: Relying on cues to judge online news

- from unfamiliar sources on digital platforms [Scurtături către încredere: Bazarea pe indicii pentru a judeca știrile online din surse necunoscute de pe platformele digitale]. *Journalism*, 0(0). <https://doi.org/10.1177/14648849231194485>
- Ross-Hellauer, T., Tennant, J., Banelytė, V., Görögh, E., Luzi, D., Kraker, P., Pisacane, L., Ruggieri, R., Sifacaki, E., & Vignoli, M. (2020). *Ten simple rules for innovative dissemination of research research* [Zece reguli simple pentru diseminarea inovatoare a cercetării]. *PLOS Computational Biology*, 16(4), e1007704. <https://doi.org/10.1371/journal.pcbi.1007704>
- Rotariu, T., & Iluț, P. (2001). *Ancheta sociologică și sondajul de opinie: Teorie și practică*. Editura Polirom.
- Rubin, H., & Rubin, I. (2005). *Qualitative interviewing (2nd ed.): The art of hearing data*. <https://doi.org/10.4135/9781452226651>
- Ryan, E. (2023). *Tertiary sources explained: Quick guide & examples* [Sursele terțiare explicate: Ghid rapid și exemple]. Scribbr. <https://www.scribbr.com/working-with-sources/tertiary-sources/>
- Saadia, H., & Naveed, M. A. (2023). Effect of information literacy on lifelong learning, creativity, and work performance among journalists [Efectul culturii informaționale asupra învățării pe tot parcursul vieții, creativității și performanței profesionale în rândul jurnaliștilor]. *Online Information Review* [ahead-of-print]. <https://doi.org/10.1108/OIR-06-2022-0345>
- Sandu, A., Unuguru, E., & Frunză, A. (2020). *Asistența socială bazată pe evidențe*. Tritonic.
- Sava, F. (2013). *Psihologia validată științific. Ghid practic de cercetare în psihologie*. Editura Polirom.
- Sălăvăstru, C. (1995). *Logică și limbaj educațional*. Editura Didactică și Pedagogică.
- Sălceanu, C., & Călin, F. M. (2022). *Elemente de metodologie a cercetării în sfera educațională. Teorie și aplicații*. Editura Universitară.
- Seguin, R. (1989). *The elaboration of school textbooks: Methodological guide* [Elaborarea manualelor școlare: ghid metodologic]. Division of Educational Sciences, Contents and Methods of Education, UNESCO. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000086964>
- Sfetcu, N. (13 Martie, 2021). *Date primare și date secundare în statistici*. MultiMedia. <https://www.telework.ro/ro/date-primare-si-date-secundare-in-statistici/>

```
#::~text=Date%20primare%20sunt%20date%20originale,mod%20se%20nu  
mesc%20date%20primare
```

- Sfetcu, N. (2019). *Epistemologia serviciilor de informații*. MultiMedia Publishing. <https://doi.org/10.58679/TW56764>
- Souca, V.-L., & Bocoș, M.-D. (2022). *Abordarea teleologică a Curriculumului pentru educația timpurie din România. Obiectivele operaționale integratoare*. Editura Presa Universitară Clujeană.
- South Mountain Community College. (17 Ianuarie, 2023). History: *What are tertiary sources* [Istoric: Ce sunt sursele terțiare]. SMCC Library. <https://libguides.southmountaincc.edu/c.php?g=559943&p=4458287>
- Stanovich, K. E. (2010). *How to think straight about psychology* [Cum să gândești corect despre psihologie] (9th ed.). Pearson.
- Stuckey, M., & Hoyer, T. (f.d.). *How to make an effective poster*. https://urc.ucdavis.edu/sites/g/files/dgvnsk3561/files/local_resources/documents/pdf_documents/How_To_Make_an_Effective_Poster2.pdf
- Șerbănescu, L., Bocoș, M.-D., & Ioja, I. (2020). *Managementul programelor de formare continuă a cadrelor didactice. Ghid practic*. Editura Polirom.
- Șercan, E. (2017). *Deontologie academică. Ghid Practic*. Editura Universității din București.
- Ștefan, M. (2006). *Lexicon pedagogic*. Editura Aramis.
- Taylor & Francis. (2023). *Taylor & Francis Clarifies the Responsible use of AI Tools in Academic Content Creation* [Taylor & Francis clarifică utilizarea responsabilă a instrumentelor AI în crearea de conținut academic]. <https://newsroom.taylorandfrancisgroup.com/taylor-francis-clarifies-the-responsible-use-of-ai-tools-in-academic-content-creation>
- Taylor and Francis. (26 Ianuarie, 2023). *Understanding and using data repositories* [Înțelegerea și utilizarea depozitelor de date]. Author Services. <https://authorservices.taylorandfrancis.com/data-sharing/share-your-data/repositories>
- Taylor, B. (f.d.). *A guide to writing a PhD thesis* [Un ghid pentru scrierea unei teze de doctorat]. FindAPhD. <https://www.findaphd.com/guides/phd-thesis>
- Tăușan-Crișan, L., Barbaroș, A., & Todor, I. (2024). *Lucrarea metodică-științifică pentru obținerea gradului didactic I*. În D. Rad, C. Baci, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G. Neacsu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G.

- Dezmirean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baciu, L. Tăușan-Crișan, D. Triff, Z. Triff, E.-L. Mara, D. Mara, & A. Barbaroș, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 54–63). Editura Presa Universitară Clujeană.
- The Harvard Referencing Style – A Quick History* [Stilul de referențiere Harvard – un scurt istoric]. (f.d.). Neil's toolbox. <https://neilstoolbox.com/articles/harvard-referencing-system-history.htm>
- The Library of Congress. (f.d.). *Getting started with primary sources*. <https://www.loc.gov/programs/teachers/getting-started-with-primary-sources/>
- Todor, I., & Tăușan-Crișan, L. (2024). Referatul științific. În D. Rad, C. Baciu, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G. Neacșu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G. Dezmirean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baciu, L. Tăușan-Crișan, D. Triff, Z. Triff, E.-L. Mara, D. Mara, & A. Barbaroș, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 30–32). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Todor, I., & Tăușan-Crișan, L. (2024). Studiul științific. În D. Rad, C. Baciu, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G. Neacșu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G. Dezmirean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baciu, L. Tăușan-Crișan, D. Triff, Z. Triff, E.-L. Mara, D. Mara, & A. Barbaroș, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 33–35). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Toulmin Argument* [Modelul argumentativ Toulmin] (f.d.). Purdue University. https://owl.purdue.edu/owl/general_writing/academic_writing/historical_perspectives_on_argumentation/toulmin_argument.html
- Triff, D.-G. (2012). *Management informațional. Cerințe și standarde în medicina muncii* [Rezumatul tezei de doctorat]. Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”.
- Tripathy, J. P., Bhatnagar, A., Shewade, H. D., Kumar, A. M. V., Zachariah, R., & Harries, A. D. (2017). Ten tips to improve the visibility and dissemination of research for policy makers and practitioners [Zece sfaturi pentru a îmbunătăți vizibilitatea și diseminarea cercetării pentru factorii de decizie și practicieni]. *Public Health Action*, 7(1), 10–14. <https://doi.org/10.5588/pha.16.0090>
- UNC-Chapel Hill Writing Center. (11 Decembrie, 2023). Abstracts. *The Writing Center, University of North Carolina at Chapel Hill*. <https://writingcenter>.

- unc.edu/tips-and-tools/abstracts/#:~:text=Descriptive%20abstracts,and%20scope%20of%20the%20research
- United Nations Educational Scientific and Cultural Organization. (f.d.). Knowledge society [Societatea cunoașterii]. În *UNESCO IBE Glossary of curriculum*. Accesat la 17 August, 2023, de la <https://www.ibe.unesco.org/en/glossary-curriculum-terminology/k/knowledge-society>
- United Nations Educational Scientific and Cultural Organization. (12 Ocombrie, 2023). *Information literacy* [Alfabetizare informațională]. <https://www.unesco.org/en/ifap/information-literacy>
- United Nations Educational Scientific and Cultural Organization. (13 Mai, 2020). *Open Educational Resources (OER)*. <https://en.unesco.org/themes/building-knowledge-societies/oer>
- University of New South Wales Library. (f.d.). *Primary and secondary sources*. <https://www.library.unsw.edu.au/using-the-library/information-resources/primary-and-secondary-sources>
- University of South Carolina. (f.d.). *Primary Sources: primary Sources – types and definitions* [Surse primare: Surse primare – tipuri și definiții]. Accesat la 5 septembrie, 2024 de la <https://uscupstate.libguides.com/c.php?g=318776&p=3049030>
- Vaida, M. (29 Aprilie, 2017). *Gestiunea colaborativă a resurselor digitale prin semantic mediawiki – definiții și fundamente*. Itransfer. <http://ittransfer.space/2017/04/29/gestiunea-colaborativa-a-resurselor-digitale-prin-semantic-mediawiki-definitii-si-fundamente>
- van der Linden, S. (2023). *Foolproof: Why misinformation infects our minds and how to build immunity* [Infailibil: De ce dezinformarea ne infectează mințile și cum să ne construim imunitatea]. W. W. Norton & Company.
- Van Dinther, M., Dochy, F., & Segers, M. (2010). Factors affecting students' self-efficacy in higher education. *Educational Research Review*, 6(2), 95–108. <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2010.10.003>
- Vancouver referencing style: In-text citations*. (f.d.). University of Queensland. <https://guides.library.uq.edu.au/referencing/vancouver/in-text-citations>
- Vancouver referencing*. (f.d.). RCSI University of Medicine and Health Sciences. <https://libguides.rcsi.ie/referencing/vancouver>
- Văideanu, G., Manolache, A., & Muster, D. (1979). *Dicționar de pedagogie*. Editura Didactică și Pedagogică.

- Victoria University. (f.d.). *Library Guides: IEEE Referencing: Getting started with IEEE referencing* [Ghiduri de bibliotecă: Referințe IEEE: Noțiuni de bază privind referențierea IEEE]. <https://libraryguides.vu.edu.au/ieeereferencing/gettingstarted#s-lg-box-wrapper-9930294>
- Vlasie, M. (12 Noiembrie, 2010). *Monografiile profesionale – instrumente eficiente în activitatea de consiliere și orientare în carieră* [Prezentare PowerPoint]. Euroguidance. <http://euroguidance.ise.ro/wp-content/uploads/2019/01/m.vlasie.ppt>
- Vlasie, M. (12 Noiembrie, 2010). *Monografiile profesionale – instrumente eficiente în activitatea de consiliere și orientare în carieră* [Prezentare PowerPoint]. Euroguidance. <http://euroguidance.ise.ro/wp-content/uploads/2019/01/m.vlasie.ppt>
- Walters, W. H., & Wilder, E. I. (2023). Fabrication and errors in the bibliographic citations generated by ChatGPT [Fabricare și erori în citatele bibliografice generate de ChatGPT]. *Scientific Reports*, 13(1). <https://doi.org/10.1038/s41598-023-41032-5>
- Weeks, M. F. (1992). Computer-assisted survey information collection: A review of CASIC methods and their implications for survey operations. *Journal of Official Statistics*, 8(4), 445-465.
- What is noise in ML* [Ce este zgomotul în ML]. (f.d.). Iguazio. <https://www.iguazio.com/glossary/noise-in-ml/>
- What is nostalgia marketing? Why is it important?* [Ce este marketingul nostalgic? De ce este important?] (f.d.). Amazon Ads. <https://advertising.amazon.com/library/guides/nostalgia-marketing>
- What is the difference between abstracting and indexing? (23 Iulie, 2021). *Librarian Resources, Taylor & Francis supporting your library*. <https://librarianresources.taylorandfrancis.com/services-support/discovery/abstracting-and-indexing>
- Which review is that? A guide to review types: Rapid Review*. [Ce revizuire este aceasta? Un ghid al tipurilor de revizuire: Revizuirea rapidă]. (f.d.). The University of Melbourne. <https://unimelb.libguides.com/whichreview/rapidreview>
- Which review is that? A guide to review types: Systematic Search and Review* [Ce revizuire este aceasta? Un ghid al tipurilor de revizuire: Căutare și revizuire sistematică]. (f.d.). The University of Melbourne. <https://unimelb.libguides.com/whichreview/systematicsearchandreview>

- World Wide Web Consortium. (27 Iunie, 2013). *Working Group Note. Linked Data Glossary*. <https://www.w3.org/TR/ld-glossary/#uniform-resource-identifier>
- World Wide Web Consortium. (27 Iunie, 2013). *Working Group Note. Linked Data Glossary*. <https://www.w3.org/TR/ld-glossary/#uniform-resource-identifier>
- Yale University Library Research Guides: *Academic Poster Resources: The Basics*. (f.d.). <https://guides.library.yale.edu/academic-poster-resources>
- Z. C. (16 August, 2022). Preconcepții și capcane mentale în analiza de informații. *Revista Intelligence*. <https://intelligence.sri.ro/preconceptii-si-capcane-mentale-analiza-de-informatii>

ISBN 978-606-37-2859-4
ISBN 978-606-37-2860-0